

DIEL „A“

SCHVAĽOVACIA DOLOŽKA :

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE VEĽKÁ ČAUSA,
SCHVÁLENÝ OBCENÝM ZASTUPITEĽSTVOM
VO VEĽKEJ ČAUSI
UZNESENÍM Č. /2020, DŇA2020
ZÁVÄZNÁ ČASŤ VYHLÁSENÁ VZN Č. .../2020

.....
JUDr. NIKOLA PEKÁROVÁ, STAROSTKA OBCE
MENO A PODPIS OPRÁVNENEJ OSOBY, PEČAŤ

ÚZEMNOPLÁNOVACIA DOKUMENTÁCIA :	ÚZEMNÝ PLÁN OBCE VEĽKÁ ČAUSA
DIEL "A" :	TEXTOVÁ SMERNÁ ČASŤ
ETAPA SPRACOVANIA :	NÁVRH
OBSTARÁVATEĽ :	OBEC VEĽKÁ ČAUSA
SPRACOVATEĽ (ZHOTOVITEĽ) :	AGS ATELIÉR s.r.o.
RIEŠITEĽSKÝ KOLEKTÍV :	
HLAVNÝ RIEŠITEĽ :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY AUTORIZOVANÝ ARCHITEKT AA 0044
URBANIZMUS :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY
DEMOGRAFIA :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY
OBČIANSKA VYBAVENOSŤ :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY
BÝVANIE A BYTOVÝ FOND :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY
POL'NOHOSPODÁRSTVO :	ING. IGOR KMEŤ
LESNÉ HOSPODÁRSTVO :	ING. IGOR KMEŤ
REKREÁCIA A CR :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY
DOPRAVNA :	ING. MICHAL LOFFLER, (RČ SKSI 4944*I2)
VODNÉ HOSPODÁRSTVO :	ING. FRANTIŠEK ORAVČÍK
ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIU :	ING. JOZEF HAJN
ZÁSOBOVANIE PLYNOM A TEPLOM :	ING. PAVOL JURECKÝ
INFORMAČNÉ SIETE, TELEKOMUNIKÁCIE :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY
OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY :	ING. IGOR KMEŤ - EKOMAP
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE :	ING. IGOR KMEŤ - EKOMAP
KRAJINOEKOLOGICKÝ PLÁN	ING. ACH. GABRIEL SZALAY
	ING. IGOR KMEŤ - EKOMAP
	ING. PETER BALÁŽ, PHD.
	MGR. ZUZANA BALÁŽOVÁ
	RNDR. VLADIMÍR SLOBODNÍK, CSC.
GRAFICKÉ SPRACOVANIE :	ING. IGOR KMEŤ - EKOMAP

ÚPN O VEĽKÁ ČAUSA, Diel „A“ - Textová smerná časť

O B S A H

A.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE	6
A.1.1 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI	6
A.1.1.1 Dôvody obstarania územnoplánovacej dokumentácie	6
A.1.1.2 Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi	6
A.1.1.3 Hlavné ciele riešenia	7
A.1.2 VYHODNOTENIE DOTERAJŠEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE	8
A.1.2.1 Chronológia spracovania a prerokovania v procese obstarávania jednotlivých etáp územnoplánovacej dokumentácie	8
A.1.2.2 Zhodnotenie súladu riešenia so zadaním	8
A.1.2.3 Výsledky variantných riešení	9
A.1.2.4 Zdôvodnenie prípadného spracovania doplňujúcich prieskumov a rozborov, prípadne prepracovanie zadania	9
A.1.2.5 Súpis použitých územnoplánovacích, územno-technických a ostatných podkladov v súlade s § 3 až 7 stavebného zákona, so zhodnotením ich využitia	9
A.2 RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE	10
A.2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO A ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA	10
A.2.1.1 Vymedzenie riešeného územia	10
A.2.1.2 Vymedzenie záujmového územia	10
A.2.1.3 Vymedzenie území riešených s použitím vybraných regulatívov zóny	10
A.2.2 KONCEPCIA ROZVOJA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA, ŠIRŠIE VZŤAHY DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE OBCE DO SYSTÉMU OSÍDLENIA	10
A.2.2.1 Poloha a význam obce v štruktúre osídlenia, funkčné a priestorové usporiadanie širšieho územia a ich vplyv na socioekonomický potenciál a územný rozvoj obce	10
A.2.2.2 Vázy obce na záujmové územie	12
A.2.2.3 Funkcie obce saturované v záujmovom území	13
A.2.2.4 Poloha obce vo vzťahu k vymedzeným špecifickým územiam a ochranným pásmam	13
A.2.2.5 Nadradené trasy, koridory a zariadenia dopravnej a technickej infraštruktúry	13
A.2.3 VÁZBY VYPLYVAJÚCE Z NADRADENEJ ÚPD	14
A.2.3.1 Záväzná časť ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja	14
1. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA, OSÍDLENIA A ROZVOJA SÍDELNEJ ŠTRUKTÚRY	15
2. V OBLASTI REKREÁCIE A CESTOVNÉHO RUCHU	16
3. V OBLASTI SOCIÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY	17
4. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA Z HĽADISKA KULTÚRNO-HISTORICKÉHO DEDIČSTVA	18
5. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA Z HĽADISKA OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY, OCHRANY POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY A LESNÝCH POZEMKOV A V OBLASTI VYTŮVANIA A UDRŽANIA EKOLOGICKEJ STABILITY	18
6. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA Z HĽADISKA HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA	20
7. V OBLASTI ROZVOJA NADRADENEJ DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY	20
8. V OBLASTI NADRADENEJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY	21
9.1 V OBLASTI ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA	22
A.2.4 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE	22
A.2.4.1 Demografia	22
A.2.4.1.1 Charakteristika vývoja počtu obyvateľov	22
A.2.4.1.2 Demografický vývoj - index vitality	24
A.2.4.1.3 Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva	25
A.2.4.1.4 Prognóza vekovej skladby obyvateľstva	26
A.2.4.1.5 Ekonomická aktivita obyvateľstva	26
A.2.4.2 Bytový fond	28
A.2.4.2.1 Retrospektívny vývoj domového a bytového fondu	28
A.2.4.2.2 Celková potreba bytov - prognóza vývoja bytového fondu a podiel pre sociálne bývanie	30
A.2.5 NÁVRH URBANISTICKEJ ŠTRUKTÚRY A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA	30
A.2.5.1 Historický vývoj obce	30
A.2.5.2 Stanovenie základnej urbanistickej koncepcie a kompozície obce	31
A.2.5.2.1 Organizácia územia, funkčné a priestorové členenie	32
A.2.5.3 Vymedzenie potrieb bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie, výroby, dopravy, zelene a ostatných plôch	32
A.2.5.4 Zásady ochrany a využitia kultúrohistorických a prírodných hodnôt	33
A.2.5.4.1 Kultúrohistorické hodnoty a zásady ochrany	33
A.2.5.4.2 Prírodné hodnoty, zásady ochrany	34
A.2.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE	34
A.2.6.1 Vymedzenie všeobecnej charakteristiky funkčných území	34
A.2.6.2 Všeobecné zásady priestorového usporiadania a funkčného využívania územia	35
A.2.6.3 Základné rozvrhnutie funkcií - koncepcia priestorového usporiadania a funkčného využívania územia	36
A.2.7 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE	39
A.2.7.1 Bývanie	39
A.2.7.1.1 Celkový rozvoj bytového fondu a jeho modernizácia	39
A.2.7.2 Sociálna infraštruktúra a občianska vybavenosť	40
A.2.7.2.1 Koncepcia rozvoja sociálnej infraštruktúry	40
A.2.7.2.2 Školské a výchovno-vzdelávacie zariadenia	41
A.2.7.2.3 Koncepcia rozvoja občianskej vybavenosti	42
A.2.7.3 Výroba	46
A.2.7.3.1 Priemyselná výroba	46
A.2.7.3.2 Poľnohospodárska a lesná výroba	47

A.2.7.3.3	Koncepcia rozvoja hospodárskej základne.....	49
A.2.7.4	Rekreácia a cestovný ruch	49
A.2.7.5	Koncepcia zelene.....	52
A.2.8	VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE.....	53
A.2.8.1	Súčasný zastavaný územie obce	53
A.2.8.2	Návrh zastavaného územia	53
A.2.9	VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ.....	53
A.2.9.1	Ochranné pásma.....	53
A.2.9.1.1	Ochranné pásmo vôd.....	53
A.2.9.1.2	Ochranné pásma dopravných zariadení.....	53
A.2.9.1.3	Ochranné pásma elektrických vedení	55
A.2.9.1.4	Ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení.....	56
A.2.9.1.5	Ochranné pásma vodovodnej a kanalizačnej siete.....	57
A.2.9.1.6	Ochranné pásma vodných tokov a hydromelioračných zariadení.....	57
A.2.9.1.7	Ochranné pásmo lesa.....	57
A.2.9.1.8	Ochranné pásmo pohrebiska	57
A.2.9.1.9	Ochranné pásma vojenských zariadení	57
A.2.9.1.10	Ochranné pásmo nehnuteľných kultúrnych pamiatok.....	58
A.2.9.1.11	Ochranné pásmo poľnohospodárskeho podniku.....	58
A.2.9.2	Ochranné pásma chránených území prírody a chránené územia prírody.....	58
A.2.10	KONCEPCIA RIEŠENIA ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY A OCHRANY PRED POVODŇAMI.....	59
A.2.10.1	Obrana štátu	59
A.2.10.2	Civilná ochrana	59
A.2.10.3	Požiarna ochrana	61
A.2.10.4	Ochrana pred povodňami	62
A.2.11	KONCEPCIA VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA.....	63
A.2.11.1	Dopravné systémy.....	63
A.2.11.1.1	Nadradená dopravná sieť a širšie dopravné vzťahy	63
A.2.11.1.2	Organizácia dopravy v obci, dopravný systém	64
A.2.11.1.3	Funkčné členenie a kategorizácia ciest.....	65
A.2.11.1.4	Hromadná autobusová doprava	66
A.2.11.1.5	Železničná doprava.....	66
A.2.11.1.6	Letecká doprava	67
A.2.11.1.7	Vodná doprava	68
A.2.11.1.8	Pešia doprava.....	68
A.2.11.1.9	Cyklistická doprava	68
A.2.11.1.10	Statická doprava, parkovanie a odstavovanie vozidiel.....	69
A.2.11.2	Vodné hospodárstvo	70
A.2.11.2.1	Povrchové vody	70
A.2.11.2.2	Hydromeliorácie.....	72
A.2.11.2.3	Zásobovanie vodou.....	72
A.2.11.2.4	Koncepcia riešenia odpadových a dažďových vôd	75
A.2.11.3	Energetika	77
A.2.11.3.1	Zásobovanie elektrickou energiou.....	77
A.2.11.3.2	Zásobovanie plynom.....	80
A.2.11.3.3	Zásobovanie teplom.....	81
A.2.11.3.4	Ostatné druhy energie	83
A.2.11.4	Telekomunikačné a informačné siete.....	83
A.2.11.4.1	Telekomunikácie.....	83
A.2.11.4.2	Televízne zariadenia	85
A.2.11.4.3	Miestny rozhlas.....	85
A.2.11.4.4	Dátová sieť – internet.....	85
A.2.12	KONCEPCIA OCHRANY PRÍRODY, TVORBY KRAJINY A STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	85
A.2.12.1	Zásady a opatrenia na ekologicky únosné využívanie územia a na elimináciu stresových prvkov v krajine.....	85
A.2.12.2	Zložky životného prostredia.....	86
A.2.12.2.1	Abiotické zložky životného prostredia.....	86
A.2.12.2.2	Biotické zložky životného prostredia.....	90
A.2.12.3	Faktory negatívne ovplyvňujúce kvalitu životného prostredia	97
A.2.12.3.1	Imisie	97
A.2.12.3.2	Hluk, prach a vibrácie	98
A.2.12.3.3	Rádioaktívita a radónové riziko	98
A.2.12.3.4	Zosuvné územia a erózne javy.....	99
A.2.12.3.5	Seizmicita	100
A.2.12.3.6	Environmentálne záťaž.....	100
A.2.12.4	Faktory pozitívne ovplyvňujúce kvalitu životného prostredia	100
A.2.12.4.1	Chránené územia prírody a lokality.....	100
A.2.12.4.2	Územný priemet systému ekologickej stability územia	101
A.2.12.4.3	Prírodné zdroje	116
A.2.12.5	Koncepcia odpadového hospodárstva.....	116
A.2.13	VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV.....	117
A.2.14	VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU	117
A.2.15	VYHODNOTENIE PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA POĽNOHOSPODÁRSKEJ A LESNEJ PÔDY NA NEPOĽNOHOSPODÁRSKE ÚČELY.....	117
A.2.15.1	Bonitované pôdno-ekologické jednotky.....	117
A.2.15.2	Poľnohospodárska pôda.....	117

A.2.15.3	Lesná pôda	118
A.2.15.4	Zábery lesnej a poľnohospodárskej pôdy	119
A.2.16	HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA ENVIRONMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNOTECHNICKÝCH DÔSLEDKOV	119
A.2.17	NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI	120
A.3	DOPLŇUJÚCE ÚDAJE.....	120

TABULKOVÁ ČASŤ – PRÍLOHY

Tab. č. 1	FUNKČNÁ A PRIESTOROVÁ REGULÁCIA – BÝVANIE (NO)
Tab. č. 2	FUNKČNÁ A PRIESTOROVÁ REGULÁCIA – VYBAVENOSŤ (NO)
Tab. č. 3	FUNKČNÁ A PRIESTOROVÁ REGULÁCIA – VÝROBA (NO)
Tab. č. 4	BILANCIA POTREBY ELEKTRICKEJ ENERGIE (NO, VO)
Tab. č. 5	POUŽITIE POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY NA NEPOĽNOHOSPODÁRSKE ÚČELY

A.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

A.1.1 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI

A.1.1.1 Dôvody obstarania územnoplánovacej dokumentácie

Hlavnými, rámcovými dôvodmi pre obstaranie koncepcného nástroja pre riadenie rozvoja Obce sú :

- a) rozhodnutie obce o obstaraní územného plánu obce najmä z dôvodu získanie právne účinného nástroja pre riadenie rozvoja obce na základe demokratických princípov, ako najvýznamnejšieho nástroja na uplatnenie stratégie rozvoja obce,
- b) získanie odborne spracovaného koncepcného dokumentu, ktorým sa rieši optimálny územný rozvoj, priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia obce na základe rozvojových potrieb obce v súlade s trvalo udržateľnými podmienkami rozvoja, na základe krajinno-ekologického plánu v súlade s platnou legislatívou
- c) spracovanie krajinno-ekologického plánu pre skvalitnenie a uplatnenie podmienok procesu ochrany a tvorby krajiny, prírodného prostredia, ekologickej stability a rovnováhy za trvale udržateľných podmienok rozvoja, zachovania a skvalitnenia životného prostredia,
- d) potreba reagovania na dynamiku vývoja meniaci sa charakter obce a hierarchie hodnôt a priorít, riešením koncepcie rozvoja funkčného využitia a priestorového usporiadania územia, vo vzťahu k súčasnej štruktúre zástavby, verejnej dopravnej a technickej vybavenosti obce, zosúladením potenciálu obce s možnosťami a rozvojovými potrebami, v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja a ochranou a tvorbu prírodného prostredia,
- e) uplatnenie podmienok vyplývajúcich zo záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie vyššieho stupňa, t.j. ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, vrátane zmien a doplnkov č.1 až č.3, a riešenie väzieb a zosúladenie rozvojových potrieb obce s koncepciou územnoplánovacej dokumentácie vyššieho stupňa,
- f) riešenie plnohodnotného uplatnenia rozvoja sídla v systéme osídlenia v zmysle koncepcie osídlenia stanovených koncepciou územného rozvoja Slovenska a ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja,
- g) priemet rezortných koncepcií a ich zosúladenie a koordinácia s rozvojovými potrebami obce,
- h) uplatnenie opatrení a podmienok vyplývajúcich z platnej legislatívy, kladených na obce najmä v nadväznosti na stavebný zákon a riešenie ich priemetu a dopadu na podmienky obce,
- i) riešenie väzby na nadregionálnu dopravnú a technickú infraštruktúru, najmä na cestnú sieť, v nadväznosti na podmienky a rozvoj hospodárskej základne obce a koncepciu a dynamiku rozvoja cestovného ruchu,
- j) riešenie komplexného optimálneho a harmonického rozvoja funkčného využitia územia obce v súlade s potrebami rozvoja, t.j. najmä funkčných území bývania, občianskej vybavenosti, výroby, rekreácie a cestovného ruchu, vrátane rozvoja dopravnej infraštruktúry,
- k) prehodnotenie disponibility územia pre riešenie rozvoja všetkých funkčných území v rámci obce v súvislosti s výhľadovými potrebami a predpokladmi s cieľom oživenia hospodárskej sféry obce.
- l) riešenie problémov a koncepcie verejnej dopravnej a technickej vybavenosti (infraštruktúry),
- m) zhodnotenie a využitie súčasného potenciálu a predpokladov a podmienok rozvoja obce a využitia a jej infraštruktúry,
- n) prehodnotenie disponibility územia pre uplatnenie optimálneho rozvoja všetkých funkčných území v rámci obce vo vzťahu k výhľadovým potrebám, podmienkam a predpokladom rozvoja s cieľom vytvorenia podmienok pre oživenie hospodárskej sféry obce.

Uvedené hlavné, rámcové dôvody viedli obec k rozhodnutiu obstarania územnoplánovacej dokumentácie (ÚPD) obce pre stanovenie koncepcie ďalšieho rozvoja.

A.1.1.2 Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi

Obstarávateľom predmetnej územnoplánovacej dokumentácie obce je Obec v zastúpení starostkou obce a obecným úradom. Obstarávateľom poverenou osobou na výkon obstarávateľskej činnosti v zmysle § 2a stavebného zákona je odborne spôsobilá osoba Ing. Marta Davidesová,

registrovaná MDV SR pod č. 228. (osvedčenie o odbornej spôsobilosti udelené pôvodne MDVaRR SR)

Spracovateľom územnoplánovacej dokumentácie obce je AGS ATELIER s.r.o. so sídlom v Prievidzi. Odborným garantom a hlavným riešiteľom je konateľ spoločnosti, Ing. arch. Gabriel Szalay, autorizovaný architekt Slovenskej komory architektov, registrovaný pod číslom 0044AA, odborne spôsobilá osoba v zmysle §45 stavebného zákona a zákona o autorizovaných architektoch, vrátane kolektívu spracovateľov.

A.1.1.3 Hlavné ciele riešenia

Územným plánom a územnoplánovacou činnosťou sa v zmysle stavebného zákona sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa jeho zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností vytvárajúcich a ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrohistorické hodnoty, rozvoj v území a tvorbu krajiny, v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Územnoplánovacia činnosť má byť sústavnou a kontinuálnou činnosťou na základe odbornej spolupráce a dohody medzi samosprávou, verejnosťou (občianske združenia, spolky, komisie a pod.), dotknutými orgánmi a štátnou správou s tvorivým prístupom a odborným vkladom riešiteľa.

Územný plán obce musí byť presne a jasne formulovaný v súlade s legislatívou, pružný, aby umožňoval kontinuálnu prácu s ním, otvorený, aby mohol byť priebežne aktualizovaný. Má byť dobre čitateľný, kompatibilný, v prostredí samosprávnej obce má byť základným koncepčným nástrojom pre územno rozhodovací proces a vytvárať jednu z rovín obecného informačného systému o území.

Hlavnými cieľmi v rozvoji územia v súlade s rozvojovým programom obce je smerovanie k formovaniu a orientácii rozvoja obce k podpore prioritných funkcií, ktorými je funkcia bývania so základnou občianskou vybavenosťou, a rekreačná s vybavenosťou športovou a rekreačnou s náplňou najmä v oblasti turizmu a cestovného ruchu, vrátane vhodných doplnkových funkcií k funkcii bývania a rekreácie. Zároveň aj podpora a rozvoj výrobnej funkcie výroby priemyselnej a poľnohospodárskej v segregovaných územiach, tak aby nenarúšali funkciu bývania a rekreácie. Predpokladá sa návrh funkcie priemyselnej a poľnohospodárskej výroby, len v rozsahu únosnej, neobmedzujúcej a nedegradujúcej základné – prioritné funkcie.

Z dôvodov potreby rozvoja spoločnosti na základe demokratických princípov je potrebné pristúpiť k cieľavedomému vypracovaniu koncepčného územnoplánovacieho nástroja definujúceho ďalší rozvoj sídla v rámci riešeného územia uplatnením nasledovných zásad.

Hlavné ciele - priority územného rozvoja sídla :

- a) návrh územnotechnických a ekonomických väzieb riešeného územia vo vzťahu k zásadám riešenia Koncepcie územného rozvoja Slovenska (KURS II.) a ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vrátane zmien a doplnkov,
- b) návrh plynulého a plnohodnotného zapojenia do regionálnych štruktúr s akceptovaním a využitím strategických priorít,
- c) návrh optimálneho funkčného využitia a priestorového usporiadania územia a štruktúry obce, využívania krajiny za podmienok zachovania biologickej rozmanitosti a racionálneho využívania prírodných zdrojov,
- d) návrh územnotechnických podmienok na základe požiadaviek sociálneho a ekonomického rozvoja pri zachovaní a rešpektovaní historickej štruktúry osídlenia a vzájomných väzieb osídlenia, krajinskej štruktúry a vplyvov a zámerov nadradených systémov dopravnej a technickej vybavenosti,
- e) návrh opatrení a podmienok zachovania a ochrany prírody a kultúrneho dedičstva,
- f) návrh opatrení a podmienok ochrany životného prostredia v súlade s národnou environmentálnou politikou,
- g) návrh - stanovenie regulatívov územného rozvoja,
- h) návrh verejnoprospešných stavieb a plôch pre ich realizáciu,
- i) určenie priorít činností a realizácie zámerov na dosiahnutie stanovených cieľov riešenia,
- j) vytvorenie podmienok pre zachovanie a rozvíjanie vlastnej identity obce s rešpektovaním neopakovateľného charakteru štruktúry osídlenia, geomorfologických podmienok a rôznorodosti krajinskej štruktúry a jedinečnosti prírody,

- k) vytvorenie podmienok pre rozvoj a kvalitatívny rast občianskej vybavenosti (verejnej administratívy, kultúry, služieb, obchodu, školstva, športu),
- l) orientácia a riešenie rozvoja bývania, rekreácie, športu, cestovného ruchu, a služieb v cestovnom ruchu ako strategického cieľa,
- m) orientácia na rozvoj výroby poľnohospodárskej a priemyselnej využívajúc prioritne profesijnú štruktúru obyvateľstva obce, miestny potenciál a surovinové zdroje.

Výsledkom celého územnoplánovacieho procesu ako nástroja pre následné zabezpečenie územného priemetu jednotlivých funkcií je predpoklad harmonického a koncepčného rozvoja Obce spĺňajúcej všetky nároky spoločnosti na plnohodnotné životné podmienky obyvateľov, najmä na bývanie a prácu ale aj nároky na oddych a rekreáciu, vzdelanie a kultúru. Podpora a zabezpečenie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu pre návštevníkov v oblasti kultúry, služieb, rekreácie, poznania, športu, prípadne iných aktivít za podmienok trvale udržateľného rozvoja.

A.1.2 VYHODNOTENIE DOTERAJŠEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE

Obec nemala a nemá až do súčasnosti spracovanú žiadnu územnoplánovaciu dokumentáciu.

A.1.2.1 Chronológia spracovania a prerokovania v procese obstarávania jednotlivých etáp územnoplánovacej dokumentácie

Postupnosť obstarania a spracovania územného plánu obce v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. v platnom znení (ďalej len stavebným zákonom) a s vyhláškou č. 55/2001 Z.z. predstavuje nasledovná etapy :

- I. Prípravné práce obstarávateľa.
- II. Spracovanie Prieskumov a rozborov a krajinno-ekologického plánu.
- III. Spracovanie návrhu Zadania pre spracovanie územného plánu obce.
- IV. Prerokovanie návrhu Zadania pre spracovanie územného plánu obce a schválenie Zadania.
- V. Spracovanie Návrhu územného plánu obce vrátane správy o hodnotení strategického dokumentu (SD).
- VI. Prerokovanie Návrhu územného plánu obce, vyžiadanie a udelenie súhlasu k záberom PP a LP, vyhodnotenie stanovísk a pripomienok z prerokovania a paralelne prerokovanie a posúdenie strategického dokumentu v súlade so zákonom č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov, súborné stanovisko a pokyn obstarávateľa pre dopracovanie „Návrhu“ územného plánu obce.
- VII. Dopracovanie Návrhu územného plánu obce v zmysle vyhodnotenia pripomienok obstarávateľom z prerokovania návrhu.
- VIII. Preskúmanie podľa § 25 stavebného zákona a schválenie územného plánu obce.
- IX. Vyhodenie čistopisu územného plánu obce po schválení.
- X. Uloženie územného plánu obce v súlade s § 28 stavebného zákona.

A.1.2.2 Zhodnotenie súladu riešenia so zadaním

V súlade s výsledkami prieskumov a rozborov a na ich základe vypracovaného a schváleného **zadania pre spracovanie územného plánu obce (ÚPN O)**, obstarávateľ, predmetným dokumentom zabezpečil - obstaral postupne spracovanie predmetného návrhu územného plánu obce.

Zadanie pre spracovanie ÚPN Obce po verejnom prerokovaní a dohodnutí s dotknutými orgánmi bolo schválené obecným zastupiteľstvom uznesením č. 9/2020, dňa 27.01.2020.

V **zadaní** stanovené hlavné ciele a požiadavky pre rozvoj a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja obce, vrátane požiadaviek na formu, rozsah a obsah spracovania územnoplánovacej dokumentácie, sú v plnom rozsahu akceptované.

Riešenie priestorového usporiadania a funkčného využitia územia v etape spracovania „Návrhu ÚPN Obce“ bolo spracované v súlade so Zadaním a KEP-om. Navrhované javy sú priemetom bilančných údajov stanovených v zadaní pre pokrytie rozvojových potrieb obce lokalizáciou jednotlivých funkcií v území, s cieľom optimálneho funkčného a priestorového usporiadania.

A.1.2.3 Výsledky variantných riešení

V zmysle stavebného zákona bol predmetný územný plán obce spracovaný priamo návrhom v zmysle §22 zákona bez etapy konceptu t.j. variantných riešení.

A.1.2.4 Zdôvodnenie prípadného spracovania doplňujúcich prieskumov a rozborov, prípadne prepracovanie zadania

Územný plán obce“ je spracovaný súlade s aktuálnymi výsledkami prieskumov a rozborov z roku 2019 a na ich základe vypracovaného a schváleného Zadania pre spracovanie územného plánu obce.

Pre spracovanie návrhu územného plánu obce nebolo potrebné spracovanie doplňujúcich prieskumov a rozborov, ani prepracovanie zadania.

A.1.2.5 Súpis použitých územnoplánovacích, územno-technických a ostatných podkladov v súlade s § 3 až 7 stavebného zákona, so zhodnotením ich využitia.

Obec v súčasnosti nemá spracovaný žiadny územnoplánovací podklad v zmysle §§ 4 až 7 stavebného zákona.

Z okolitých susediacich dotknutých obcí majú platný územný plán mesto Prievidza - ÚPN Mesta Prievidza a obec Chrenovec-Brusno - ÚPN Obce Chrenovec-Brusno. Konceptné riešenie je v súlade s predmetnými ÚPD.

Súpis použitých ÚPP a ostatných podkladov :

- a) Mapa katastra nehnuteľností GKÚ Bratislava, katastrálneho územia obce v digitálnom vyhotovení,
 - b) Stav zariadení a rozvodov verejnej dopravnej a technickej vybavenosti v rámci k.ú. obce (, podklady správcov sietí StVS BB, StVPS PD, ZSD, T-Com, Orange prevzaté v plnom rozsahu),
 - c) Zámery a projekty verejnej technickej vybavenosti (StVS BB) a ostatné projekty, pre ktoré boli vydané územné rozhodnutia a stavebné povolenia – prevzaté v plnom rozsahu,
 - d) Výsledky zo celoštátneho sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2001 a 2011, použité v plnom rozsahu a štatistické údaje obce o obyvateľstve k 31.12. za roky 2010 až 2018,
 - e) Závazná časť Územného plánu veľkého územného celku Trenčianskeho kraja vrátane zmien a doplnkov (ZaD) č. 1/2004, ZaD č. 2 a ZaD č.3.
 - f) Ostatné všeobecne platné právne predpisy SR – v návrhu územného plánu citované v jednotlivých častiach, dodržiavané a do návrhu premietnuté,
- a) Mapa katastra nehnuteľností katastrálneho územia obce v digitálnom vyhotovení z 10.2019, dodaná GKÚ Bratislava,
 - b) Základná báza údajov geografického informačného systému (ZBGIS) vo vrstvách dodaná GKÚ Bratislava z 10.2019.
 - c) Podklady správcov sietí – stav zariadení a rozvodov jestvujúcej technickej vybavenosti v rámci k.ú. obce k roku 2019 (inžinierskych sietí - SPP a.s., SEZ a.s., StVPS a.s. OZ Prievidza, Slovak Telekom, Orange)
 - d) Vyjadrenie spoločnosti HYDROMELIORÁCIE, š.p. k žiadosti o poskytnutie podkladov k hydromelioračným zariadeniam.
 - e) Vyjadrenie spoločnosti Slovenská elektrizačná a prenosová sústava, a.s. k žiadosti o poskytnutie podkladov k existujúcim prevádzkovým zariadeniam a k rozvojovým zámerom (bez záujmov v riešenom území).
 - f) Vyjadrenie spoločnosti SVP š.p. OZ Piešťany k žiadosti o poskytnutie podkladov k existujúcim prevádzkovým zariadeniam a k rozvojovým zámerom.

- g) Podklady spoločností FORBART s.r.o., SHR v., Švejda-SPEKTRUM, AGROPRODUKT SLOVAKIA a.s., WTW s.r.o., Si.To.Ro. s.r.o, S.T.R. s.r.o. (dotazníky a mapové prílohy k žiadosti o poskytnutie podkladov k existujúcim prevádzkovým zariadeniam a k rozvojovým zámerom.
- h) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obcí Handlovskej doliny na roky 2016 – 2020, (Mikroregión handlovskej doliny)

Zhodnotenie využiteľnosti uvedených podkladov :

Územnoplánovacie dokumentácie susedných obcí sa akceptujú a koncepcia riešenia je v súlade s týmito ÚPD. Všetky ostatné podklady uvedené v bodoch a) až h) sú akceptované, alebo tvoria podklad pre spracovanie. Koncepcné rezortné materiály boli použité ako záväzné podklady pre spracovanie ÚPN Obce.

A.2 RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

A.2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO A ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA

A.2.1.1 Vymedzenie riešeného územia

Riešené územie je vymedzené administratívno-správnym územím obce, t.j. obvodovou hranicou katastrálneho územia Veľká Čausa.

Riešené územie má rozlohu 781 ha.
Počet obyvateľov obce (k 31.12.2018) 475 obyvateľov
Hustota obyvateľstva 0,608 obyv. / ha

Riešené územie, t.j. Katastrálne územie obce susedí s katastrálnymi územiami obcí Chrenovec-Brusno, Jalovec, Malá Čausa, Lipník, Prievidza.

A.2.1.2 Vymedzenie záujmového územia

Záujmové územie vytvárajú administratívno-správne územia osídlenia Handlovskej kotliny, so sídlami Handlová, Jalovec, Chrenovec, Lipník, Veľká a Malá Čausa a spádové sídlo okresného významu Prievidza. Dnešné záujmové územie sa vzhľadom na technický pokrok, vyspelejšiu a kvalitnejšiu infraštruktúru, podmienky prekonávania vzdialeností, ale aj vzhľadom ku všeobecnej globalizácii rozširuje a prakticky je možné považovať i širšie územie v rámci okresu Prievidza, napr. Novácku oblasť. Realizáciou zámerov tranzitnej dopravnej infraštruktúry siete rýchlostnej cesty sa predpokladá posilnenie tohto predpokladu.

A.2.1.3 Vymedzenie území riešených s použitím vybraných regulatívov zóny

Vymedzené riešené územie je spracované v úrovni – stupni spracovania územnoplánovacej dokumentácie obce (ÚPD Obce), v rámci predmetného územného plánu obce sa nevymedzujú územia na riešeni s použitím vybraných regulatívov zóny.

A.2.2 KONCEPCIA ROZVOJA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA, ŠIRŠIE VZŤAHY DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE OBCE DO SYSTÉMU OSÍDLENIA

A.2.2.1 Poloha a význam obce v štruktúre osídlenia, funkčné a priestorové usporiadanie širšieho územia a ich vplyv na socioekonomický potenciál a územný rozvoj obce

V súlade s územno-správnym členením podľa nariadenia vlády SR č. 258/1996 Zb., ktorým sa vydáva Zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy v SR, patrí obec do

Trenčianskeho kraja a okresu Prievidza, ktoré je ťažiskom regionálneho významu v rámci sídelnej štruktúry Slovenskej republiky. (Prievidzsko-Bojnické ťažisko osídlenia)

Základnou celoštátnou územnoplánovacou dokumentáciou v zmysle §§ 8 a 9, zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov je Koncepcia územného rozvoja Slovenska (ďalej len KURS 2001). KURS 2001 ako územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho stupňa bola schválená uznesením vlády SR č. 1033/2001 a jej záväzná časť bola vyhlásená Nariadením vlády SR č. 528/2002 Z.z..

Základným metodologickým východiskom spracovania Koncepcie Územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) je chápanie osídlenia SR ako systému, ktorého základnou funkciou je trvale udržateľný rozvoj sídelného prostredia.

Sídelná štruktúra SR je tvorená sídelnými systémami, ktoré sú tvorené sieťou ťažísk osídlenia, rozvojových osí, sídelných centier a ostatných sietí mestských a vidieckych sídiel.

Ťažiská osídlenia sa delia do troch úrovní, ktoré sú členené z hľadiska významu do skupín :

- 1. úroveň (skupina) - najväčšie slovenské mestá, najmä krajské sídla. Má štyri podskupiny.
- 2. úroveň (skupina) - tvorené okolo stredne veľkých miest, pri ktorých sa v menšej miere prejavujú aglomeračné väzby medzi centrami a okolitými obcami a pri ktorých prevládajú viac polarizačné účinky jadier týchto ťažísk osídlenia. Medzi centrá druhej skupiny, prvej podskupiny s možnosťou plnenia nadregionálnych až celoštátnych funkcií patrí ja mesto Prievidza.
- 3. úroveň - má 2 skupiny, v prvej ide o ťažiská osídlenia, ktoré sú v podstate vytvorené na základe dostredivých účinkov jadrového mesta, v druhej sú ťažiská osídlenia menšieho rozsahu.

Podľa Územného plánu VÚC Trenčianskeho kraja sa uvažuje s formovaním prievidzsko - bojnického ťažiska osídlenia v kategórii nadregionálneho významu, vzhľadom na celkovú veľkosť centra Prievidza a centra Bojnice celoštátneho až medzinárodného významu, ktoré tvoria bipolárne centrum ťažiska osídlenia.

Územie okresu Prievidza sa člení na tri funkčné podpriestory :

1. Hornonitriansky s mestami Prievidza, Bojnice, Nováky a Nitrianske Pravno
2. Handlovský s mestom Handlová
3. Nitricko-rudniansky, s centrami v Dolných Vesteniciach a Nitrianskom Rudne

Obec Veľká Čausa patrí do Hornonitrianskeho funkčného podpriestoru. Leží na hornonitrianskej rozvojovej osi regionálneho významu a to v smere Nitra – Nováky – Prievidza - Žilina.

Obec patrí medzi osídlenia šiestej skupiny, tretej podskupiny, kde ako sídlo miestneho významu zabezpečuje komplexné základné vybavenie pre obyvateľov bezprostredného zázemia.

V týchto sídlach je potrebné podporovať predovšetkým rozvoj nasledovných zariadení :

- základných škôl
- predškolských zariadení
- zdravotníckych (všeobecní lekári, zubní lekári, lekáreň)
- stravovacích zariadení s možnosťou ubytovania
- pôšt
- opravárenských a remeselníckych služieb pre pokrytie základnej potreby
- nákupných možností pre pokrytie základnej potreby
- zariadení voľného času a rekreácie s dostatočnými plochami zelene.

Pre priestory mimo ťažísk osídlenia sú definované nasledovné rozvojové predpoklady v rámci ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja.

Z hľadiska vytvorenia priestorovo vyváženého sídelného systému riešeného územia a pre podporu a zachovanie vidieckeho priestoru ako súčasť tohto systému je žiaduce podporovať aj rozvoj mimo ťažísk osídlenia. Predpoklady pre rozvoj vyplývajú z regionálnych špecifik a to hlavne z potenciálu územia pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu hlavne v územiach s kopaničiarskym osídlením, pričom však musia byť integrované s ochranou krajiny a urbanisticko-architektonickou štruktúrou tohto osídlenia. Okrem toho je nevyhnutné vytvárať podmienky pre rozvoj spracovateľskej výroby založenej na báze využívania miestnych zdrojov až po finalizáciu, podporovať obnovu miestnych tradičných remesiel s cieľom vytvoriť pracovné príležitosti pre miestnych obyvateľov a tým znížiť demografickú depresiu.

Z pohľadu dopravnej infraštruktúry je nevyhnutné toto územie zabezpečiť výkonnou regionálnou hromadnou dopravou, ktorá zabezpečí rýchlu dopravu za vyššou vybavenosťou.

Popri štruktúre ekonomickej základne vidieckeho priestoru možno rozlišovať priestorové druhy vidieckeho priestoru na základe :

- vzťahu mesta a jeho vidieckeho zázemia (dominantnosti mesta ako sídelného centra),
- charakteru osídlenia vidieckeho priestoru (veľkosť a hustota vidieckych obcí),
- polohy voči vyšším sídelným zoskupeniam (vidiecky priestor ako súčasť sídelných štruktúr).

Rozvoj vidieka v budúcnosti sa nemôže obísť bez využitia moderných informačných technológií. Ich uplatnenie treba vidieť nie len vo vytváraní nepoľnohospodárskych pracovných príležitostí vo vidieckom priestore, ale predovšetkým v samotnej organizácii fungovania poľnohospodárskych činností, ich koordinácii na regionálnej a celoštátnej úrovni a pod. Za tým účelom je žiaduce vytvoriť a zabezpečiť adekvátne profesijné vzdelávanie a doškoloňovanie obyvateľstva žijúceho vo vidieckych priestoroch.

Z pohľadu územnoplánovacieho, architektonického a krajinárskeho charakteru jednotlivých priestorov a vidieckych obcí je žiaduce vychádzať a zachovávať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, čo znamená vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a vyvinutého charakteru okolitej krajiny. Pre udržanie identity prostredia sa žiada zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí (hromadný, cestný, potočný, vretenovitý, a pod. typ zástavby), nadviazanie na tradičné tvaroslovie ľudovej architektúry a zohľadnenie národopisných špecifik v jednotlivých regiónoch.

Vo výstavbe technickej infraštruktúry je vo vidieckych priestoroch predovšetkým potrebné sledovať zabezpečenie ich dobrej dostupnosti k sídelným centráram, budovanie systémov distribúcie pitnej vody, budovanie systémov odkanalizovania s adekvátnymi čistiarňami odpadových vôd, budovanie systémov odstraňovania komunálneho odpadu.

Obec v sídelnej štruktúre plní funkciu sídla miestneho významu, patrí pod, sídlo obvodného významu Prievidzu, ktoré je administratívno-správnym centrom Hornonitrianskeho regiónu a do jeho funkčného podpriestoru (hornonitriansky).

Z hľadiska širších vzťahov je obec bezprostredne naviazaná na cestu I/9, ktorá tvorí hlavnú spojnicu medzi regiónom Hornej Nitry v smere východ – západ medzi preividským a žiarskym regiónom.

Sídlo je naviazané aj na železničný ťah Prievidza - Horná štubňa so zastávkou v Chrenovci, a železničnou stanicou sú v Prievidzi.

A.2.2.2 Vázby obce na záujmové územie

V súčasnosti je možné charakterizovať vzťah obce k záujmovému územiu z nasledovných aspektov :

- z administratívno-správneho vo väzbe na regionálne centrum v Prievidzi, subregionálne centrum Handlová
- z ekonomického a sociálneho hľadiska obec neposkytuje dostatočné množstvo pracovných príležitostí pre svojich obyvateľov (odchod obyvateľov do centra a podružného centra regiónu),
- z hľadiska cestovného ruchu a rekreačných funkcií vo väzbe na strediská CR v okolí,
- vplyv tranzitnej dopravy na väzby s okolitým záujmovým územím sídla.

Zásady :

- a) dosiahnuť vyvážené postavenie obce vo vzťahu k záujmovému územiu, (K,T)
- b) riešiť funkčné a prevádzkové väzby obce k záujmovému územiu, (S)
- c) dosiahnuť kontinuitu a previazanosť ekosystémov v kontexte a väzbe na štruktúru sídla v súlade s krajinno-ekologickým plánom a územným systémom ekologickej stability, (K,S,D,T)
- d) podporovať aktivity smerujúce k zabezpečeniu územnotechnickej prípravy rozvoja záujmového a riešeného územia, (K),
- e) podporovať rozvoj dopravných systémov v kontexte vzájomných vzťahov obce a záujmového územia (T),
- f) vytvárať podmienky pre postupnú realizáciu zámeru a stratégie obce v oblasti bývania, rekreácie a turizmu vo vzťahu k podpore komplexnosti a vzájomných vzťahov záujmového územia,
- g) prioritne podporovať rozvoj ekologicky nezávadnej výroby podporujúcej rekreačné funkcie, (T)

- h) podporovať rozvoj vyvážených a trvalo udržateľných aktivít záujmového územia v záujme celkového rozvoja regiónu, a priaznivého spätného pôsobenia na rozvoj obce (T)
- i) vytvárať podmienky pre aktiváciu prírodného, hmotného, ekonomického a demografického potenciálu obce v interaktívnej väzbe na potenciál záujmového územia v záujme harmonického a koordinovaného využitia a rozvoja regiónu, (T)
- j) podporovať, presadzovať a ochraňovať prioritné záujmy obce v uplatnení stratégie rozvoja obce, ale aj okolitého záujmového územia v oblasti využiteľnosti kultúrneho dedičstva, krajinného potenciálu pre funkciu rekreácie, turizmu a cestovného ruchu, (T)
- k) vytváranie územných podmienok pre podporu rozvoja bývania a vybavenosti aj pre podporu migračného prílevu, v širokom spektre ponuky foriem a kvality bývania, vybavenosti a služieb, posilnenie rozšírenia ponuky v záujme získania potenciálu obyvateľov a pracovných príležitostí, (K,S,T)
- l) kooperovať a iniciovať vypracovanie overovacích ÚPP zón v kontaktných rozvojových územiach s územím obce pre optimalizáciu a koordináciu podmienok využitia územia v potenciálnych rozvojových lokalitách,
- m) podporovať koncepciu rozvoja cestovného ruchu a rekreácie v regióne Hornej Nitry najmä okolitých rekreačných priestorov a aktivít a možnosti vzájomnej kooperácie samospráv na regionálnej a miestnej úrovni, (K,S)
- n) vytvárať priestorové predpoklady v rámci obce pre rozvoj funkcií vytvárajúcich podmienky vzájomnej podpory obce a regiónu. (T)

A.2.2.3 Funkcie obce saturované v záujmovom území

A.2.2.4 Poloha obce vo vzťahu k vymedzeným špecifickým územiám a ochranným pásmam

Ochrana prírodných zdrojov :

V území sa nachádza dobývací priestor 26 (DP) určený pre HBP a.s. a chránené ložiskové územie č. 26, 27 hnedého uhlia (CHLÚ), ktoré je zobrazené vo výkrese č. 2A.

V riešenom území sa nenachádza ložisko nevyhradeného nerastu a nie sú evidované prieskumné územia.

V riešenom území nie sú evidované žiadne prírodné liečivé a prírodné minerálne zdroje, kúpeľné územia a ich ochranné pásma, ani evidované územia klimaticky vhodné na liečenie.

A.2.2.5 Nadradené trasy, koridory a zariadenia dopravnej a technickej infraštruktúry

Trasy existujúcej nadradenej dopravnej infraštruktúry v k. ú. obce :

- Cesta I / 9 v smere Bánovce nad Bebravou - Prievidza – Handlová – Žiar nad Hronom
- **Trasy existujúcej nadradenej dopravnej infraštruktúry v k. ú. obce :**
- koridor pre výhľadovú trasu rýchlostnej cesty R2 (celoštátneho významu) súčasť Súhrnnej (Comprehensive) siete TEN-T, súčasť AGR č. E572, v koridore danom jej osou a ochranným pásmom uvedenými v platnom územnom rozhodnutí :
 - v územnej rezerve zabezpečiť koridor v úseku Nováky - Prievidza – Handlová – hranica Banskobystrického kraja, vrátane úsekov preložiek cesty I/9 vyvolaných realizáciou rýchlostnej cesty R2.
- cyklistická komunikácia - hranica Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja – Partizánske – Nováky – Prievidza – Handlová (v súlade s výsledným návrhom Štúdie realizovateľnosti „Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry na Hornej Nitre“).

Trasy existujúcej nadradenej technickej infraštruktúry v k. ú. obce :

- Skupinový vodovod Turček – Handlová – Prievidza, DN 500
- distribučný VTL plynovod Prievidza – Žiar nad Hronom – Banská Bystrica – Brezno DN 300, PN 2,5 MPa

Trasy navrhovanej nadradenej technickej infraštruktúry v k. ú. Obce:

- skupinová kanalizácia, navrhovaný kanalizačný zberač splaškovej kanalizácie s prečerpávaním do ČOV Prievidza, (ÚPN VÚC TK)

A.2.3 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z NADRADENEJ ÚPD

A.2.3.1 Záväzné časti ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja

Vyšším stupňom územnoplánovacej dokumentácie vo vzťahu k obci (sídlnému útvaru) je Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Trenčianskeho kraja, ktorého záväzná časť bola vyhlásená nariadením vlády Slovenskej republiky číslo 149/1998 Z.z. zo dňa 14.04.1998, v znení všeobecne záväzného nariadenia Trenčianskeho samosprávneho kraja číslo 7/2004 z 23.06.2004, ktorým bola vyhlásená záväzná časť zmien a doplnkov č.1 územného plánu veľkého územného celku Trenčianskeho kraja.

Zmeny a doplnky č. 2 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, boli schválené zastupiteľstvom TSK uznesením č. 297/2011 zo dňa 26.10.2011. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 2 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením TSK.

Zmeny a doplnky č. 3 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, boli schválené zastupiteľstvom TSK uznesením č. 97/2018 dňa 28.05.2018. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 3 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením TSK číslo 7/2018 dňa 28.05.2018 s účinnosťou od 28.06.2018.

Požiadavky vyplývajúce zo záväznej časti ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vrátane jeho zmien a doplnkov č. 1 až 3 pre spracovanie ÚPN obce :

Záväzná časť ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja v znení ZaD č.3 : (výňatok, t.j. body týkajúce sa obce)

Vyšším stupňom územnoplánovacej dokumentácie vo vzťahu k obci je Územný plán veľkého územného celku Trenčianskeho kraja a jeho koncepcia a záväzná časť je záväzná pre územnoplánovaciú dokumentáciu obce.

Územný plán veľkého územného celku Trenčianskeho kraja vypracovala spoločnosť A-Ž PROJEKT v roku 1998 s.r.o. so sídlom v Bratislave, spracovateľ Ing. M. Krumpolcová a riešiteľský kolektív, hlavný a zodpovedný riešiteľ Ing. Mária Krumpolcová. V septembri 2004 vypracovala spoločnosť A-Ž PROJEKT Zmeny a doplnky č. 1/2004, spracovateľ Ing. V. Krumpolec, Ing. M. Krumpolcová a riešiteľský kolektív, hlavný riešiteľ Ing. Mária Krumpolcová. Zmeny a doplnky č. 1/2004 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, boli schválené zastupiteľstvom TSK uznesením č. 259/2004 zo dňa 23.06.2004. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 1/2004 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením TSK, schválené zastupiteľstvom TSK uznesením č. 260/2004, zo dňa 23.06.2004. VZN nadobudlo účinnosť dňom 01.08.2004 a bolo uverejnené v Zbierke zákonov SR č. 149/1998 Z.z.

Zmeny a doplnky č. 2 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, boli schválené zastupiteľstvom TSK uznesením č. 297/2011 zo dňa 26.10.2011. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 2 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením TSK.

Zmeny a doplnky č. 3 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja, boli schválené zastupiteľstvom TSK uznesením č. 97/2018 dňa 28.05.2018. Záväzná časť Zmien a doplnkov č. 3 ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením TSK číslo 7/2018 dňa 28.05.2018 s účinnosťou od 28.06.2018.

Na republikovej úrovni je najvyšším rozvojovým dokumentom Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS 2001), schválená vládou SR uznesením č. 1033/2001. Jej záväzná časť bola vyhlásená Nariadením vlády SR č. 528/2002 Z.z.

V súlade s § 10 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov územný plán regiónu musí byť v súlade so záväznou časťou KURS a vychádzať z jej smernej časti.

Predpokladom pre alternovanie postavenia obce v rámci regionálnych a nadregionálnych súvislostí je hľadanie výraznejšieho uplatnenia a zapojenia obce do štruktúry osídlenia a siete rozvojových osí - sídelných osí a komunikačno - sídelných osí.

ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vrátane jeho zmien a doplnkov je záväzný pre spracovanie ÚPN O v nasledovnom rozsahu :

Záväzná časť ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja : (výňatok, t.j. body týkajúce sa obce)

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.1 Pri územnom rozvoji kraja vychádzať z rovnocenného zhodnotenia nadregionálnych a vnútroregionálnych vzťahov, pri zdôraznení územnej polohy kraja a jeho špecifických podmienok medzinárodného významu, ktorý je potrebné zapojiť do širších medzinárodných sídelných súvislostí, čo predpokladá :
 - 1.1.3 Vytvárať nadnárodnú sieť spolupráce medzi jednotlivými mestami, regiónmi a ostatnými aktérmi územného rozvoja v Slovenskej republike a okolitých štátoch, s využitím väzieb jednotlivých sídiel a sídelných systémov v euroregiónoch (a ďalších oblastiach cezhraničnej spolupráce).
 - 1.1.4 Rozvíjať dotknuté sídla na trasách nadnárodných a celoštátnych dopravných koridorov, predovšetkým v uzloch križovania týchto koridorov v smere sever–juh a západ–východ (Považská Bystrica, Púchov, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Prievidza).
- 1.2. Formovať ťažiská osídlenia Trenčianskeho kraja na všetkých úrovniach prostredníctvom regulácie formovania funkčnej a priestorovej štruktúry jednotlivých hierarchických úrovní centier osídlenia a príslušných vidieckych sídiel a priestorov, podieľajúcich sa na vzájomných sídelných väzbách v rámci daného ťažiska osídlenia, uplatňujúc princípy dekoncentrovanej koncentrácie, a pri zohľadňovaní suburbanizačných procesov, čo znamená :
 - 1.2.2 zabezpečovať rozvojovými osami pozdĺž komunikačných prepojení medzinárodného a celoštátneho významu sídelné prepojenia na medzinárodnú sídelnú sieť, ako aj konzistenciu a rovnocennosť rozvojových podmienok ostatného územia kraja,
 - 1.2.3 prispieť formovaním osídlenia Trenčianskeho kraja k formovaniu sídelnej štruktúry na celoštátnej a nadregionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov kraja.
- 1.3 Podporovať ťažiská osídlenia kraja v súlade s ich hierarchickým postavením v sídelnom systéme Slovenskej republiky :
 - 1.3.2 podporovať považsko-bystricko–púchovské a prievidzské ťažisko osídlenia ako ťažisko osídlenia druhej úrovne,
 - 1.3.5 podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí,
 - 1.3.6 podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území,
 - 1.3.7 sledovať pri decentralizácii riadenia rozvoja územia vytváranie polycentrických systémov – sietí miest a aglomerácií, ktoré efektívne podporujú vytváranie vyššej funkčnej komplexnosti regionálnych celkov,
 - 1.3.8 upevňovať vnútroštátne sídelné väzby medzi ťažiskami osídlenia.
 - 1.3.9 podporovať ekonomickými a organizačnými nástrojmi aglomeračný rozvoj osídlenia predovšetkým v zázemí sídelných centier Trenčín, Prievidza, Považská Bystrica, Púchov, Nové Mesto nad Váhom, ktoré tvoria priestory najvýznamnejších ťažísk osídlenia,
- 1.4 Podporovať budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry.

Podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa:

 - 1.4.4 hornonitriansku rozvojovú os: Bánovce nad Bebravou – Partizánske – Prievidza – Handlová – hranica banskobystrického samosprávneho kraja,
- 1.5 Rozvíjať centrá osídlenia ako centrá zabezpečujúce vyššiu a špecifickú občiansku vybavenosť aj pre obce v ich zázemí.
 - 1.14 Podporovať rozvoj centier osídlenia lokálneho významu v sídlach, ktoré zabezpečujú komplexné základné vybavenie pre obyvateľov bezprostredného zázemia. Ide o sídla:

- 1.14.7 v okrese Prievidza: Pravenec, Kaniaňka, Nedožery-Brezany, Lazany, Chrenovec, Ráztočno, Sebedražie, Valaská Belá, Liešťany, Diviaky nad Nitricou, Diviacka Nová Ves, Dolné Vestenice, Lehota pod Vtáčnikom, Bystričany, Osl'any a Zemianske Kostofany, Nitrianske Pravno, Nitrianske Rudno,

V týchto centrách podporovať predovšetkým rozvoj následných zariadení:

- a) základných škôl,
- b) predškolských zariadení,
- c) zdravotníckych zariadení všeobecných lekárov, zubných lekárov a lekární,
- d) stravovacích zariadení s možnosťou ubytovania,
- e) pôšt,
- f) zariadenia opravárenských a remeselníckych služieb na pokrytie základnej potreby,
- g) nákupných zariadení na pokrytie základnej potreby,
- h) zariadení voľného času a rekreácie s dostatočnými plochami zelene,

- 1.15 Podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia aj mimo priestorov ťažisk osídlenia s cieľom vytvoriť rovnocenné životné podmienky pre všetkých obyvateľov so zachovaním špecifických druhov osídlenia,

- 1.15.1 podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a kultúrno-historických a urbanisticko-architektonických daností

- 1.15.2 zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny; zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí (kopaničiarsky v podhorí Malých a Bielych Karpát, Myjavskej pahorkatiny, poľnohospodársky v nive Váhu a Nitry, vinohradnícky v oblasti Nového Mesta nad Váhom) a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov.(slovenský, kopaničiarsky, nemecký)

- 1.15.3 pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.

- 1.15.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrá, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.

- 1.17 Pokračovať v systematickom prieskume radiačnej záťaže obyvateľstva a vyčleniť územia a oblasti, kde sú potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektov alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia v už existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred touto záťažou; na území, na ktorom je potrebné vzhľadom na výsledky monitorovania záťaže radónom realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, nemocníc, školských a predškolských zariadení a liečební.

- 1.18 Podporovať sídelný rozvoj vychádzajúci z princípov trvalo udržateľného rozvoja, zabezpečujúceho využitie územia aj pre nasledujúce generácie

- 1.19 Územný a priestorový rozvoj orientovať prednostne na intenzifikáciu zastavaných území, na zvyšovanie kvality a komplexity urbánnych prostredí. Vytvárať podmienky pre kompaktný územný rozvoj, nepodporovať územné zrastanie sídiel ako aj vylúčiť výstavbu v územiach, vymedzených záplavovými čiarami.

2. V oblasti rekreácie a cestovného ruchu

- 2.1 Podporovať predovšetkým rozvoj tých foriem rekreácie a cestovného ruchu, ktoré majú medzinárodný význam. Sú to: kúpeľníctvo, rekreácia pre pobyt pri vodných plochách, vodná turistika (na Váhu), cykloturistika, poľovníctvo, poznávací kultúrny turizmus (návšteva pamätihodností, podujatí), kongresový cestovný ruch a výstavníctvo, tranzitný cestovný ruch. Podporovať nenáročné formy

- cestovného ruchu (agroturistika, vidiecky turizmus) hlavne v kopaničiarskych oblastiach s malým dopadom na životné prostredie.
- 2.4 skvalitňovať a vytvárať podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky predovšetkým v sídlach s perspektívou rozvoja týchto progresívnych aktivít, podporovať združenia a zoskupenia obcí s takýmto zameraním na území kraja,
- 2.5 usmerňovať rozvoj individuálnej rekreácie do vhodných sídiel na chalupársku rekreáciu,
- 2.8 pri realizácii všetkých rozvojových zámerov rekreácie a cestovného ruchu na území kraja:
- 2.8.1. sústavne zvyšovať kvalitatívny štandard nových, alebo rekonštruovaných objektov a služieb cestovného ruchu,
- 2.8.2. postupne vytvárať komplexný systém objektov a služieb pre turistov na diaľničnej a ostatnej cestnej sieti medzinárodného a regionálneho významu,
- 2.8.3. pri výstavbe a dostavbe stredísk rekreácie a turizmu využívať najnovšie technické a technologické prvky a zariadenia,
- 2.8.4. všetky významné centrá rekreácie a turizmu postupne vybaviť komplexným vzájomne prepojeným informačno-rezervačným systémom pre turistov s možnosťou jeho zapojenia do medzinárodných informačných systémov.
- 2.12 Na celom území Trenčianskeho kraja podporovať a usmerňovať využitie územia pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu v súlade s rešpektovaním prírodných hodnôt územia.
- 2.13 Podporovať rozvoj spojitého, hierarchicky usporiadaného bezpečného, šetrného systému cyklistických ciest slúžiaceho pre rozvoj cykloturistiky ale aj pre rozvoj urbanizačných väzieb medzi obcami/mestami, rekreačnými lokalitami, významnými územiami s prírodným alebo kultúrno-historickým potenciálom (rozvoj prímestskej rekreácie, dochádzanie za zamestnaním, vybavenosťou, vzdelaním, kultúrou, športom, ...):
- 2.13.1 rozvojom cyklistických ciest mimo (najmä frekventovaných) ciest, rozvoj bezpečných križovaní cyklistických ciest s ostatnými dopravnými koridormi, budovanie ľahkých mostných konštrukcií ponad vodné toky v miestach križovania cyklistických ciest s vodnými tokmi,
- 2.13.2 previazaním línií cyklistických ciest podľa priestorových možností s líniami korčuliarskych trás, jazdeckých trás, peších trás a tiež s líniami sprievodnej zelene,
- 2.13.3 rozvojom rekreačnej vybavenosti pozdĺž cyklistických ciest, osobitnú pozornosť venovať vybavenosti v priesečníkoch viacerých cyklistických ciest
- 2.16 Cyklistické cesty na lesných pozemkoch a na pozemkoch v ochrannom pásme lesa zriaďovať ako doplnkovú funkciu týchto pozemkov, aby boli prioritne zabezpečené hlavné funkcie lesov a hospodárenie v nich.

3 V oblasti sociálnej infraštruktúry

3.1 Školstvo

- 3.1.1 rozvíjať školstvo na všetkých stupňoch a zabezpečiť územnotechnické podmienky,
- 3.1.3 optimalizovať sieť škôl a školských zariadení, rovnomernejšie pokryť územie kraja zariadeniami stredného školstva a podľa potreby trhu práce aktuálne reprofilovať študijné odbory.

3.2 Zdravotníctvo

- 3.2.1 Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov Trenčianskeho kraja a napĺňanie verejnej minimálnej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.
- 3.2.2 V spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva SR riešiť problém vysokého priemerného veku všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast prostredníctvom Rezidentského programu. Iniciovat' rozšírenie Rezidentského programu aj na lekárov špecialistov.
- 3.2.5 Zlepšovať kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti a spokojnosť pacientov so zdravotnou starostlivosťou v Trenčianskom kraji.

3.3 Sociálna starostlivosť

- 3.3.1 Dodržiavať maximálny počet prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov¹
Optimalizovať kapacity v súlade s rozhodnutiami Regionálnych úradov verejného zdravotníctva vzhľadom na priestorové možnosti (dodržiavať 8m² na občana)
Dodržiavať štandardy kvality v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na roky 2014 – 2020. Dodržiavať iné národné programy a Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím
- 3.3.2 Podporovať a aktívne rozvíjať sieť sociálnych služieb v súlade s prechodom inštitucionálnej starostlivosti na komunitný spôsob poskytovania sociálnych služieb (deinštitucionalizácia, transformácia)
Podporovať napĺňanie myšlienky univerzálneho navrhovania v poskytovaní sociálnych služieb
Podporovať transformáciu zariadení sociálnych služieb z veľkokapacitných na malokapacitné zariadenia sociálnych služieb – komunitné zariadenia sociálnych služieb
- 3.3.3 Podporovať vytváranie a vytvárať ambulantné formy sociálnych služieb
Vytvárať dostupnú a prepojenú sieť sociálnych služieb v súlade s napĺňaním potrieb prijímateľov sociálnej služby – občanov
- 3.3.4 Usmerňovať a podporovať obce a mestá v zriaďovaní druhov sociálnych služieb ako zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, denný stacionár a pod., pre osoby v poproduktívnom veku vzhľadom k demografickému vývoju v územnom obvode Trenčianskeho samosprávneho kraja.

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrno-historického dedičstva

- 4.1 rešpektovať kultúrno-historické dedičstvo, predovšetkým vyhlásené kultúrne pamiatky, vyhlásené a urbanistické súbory (mestské pamiatkové rezervácie, pamiatkové zóny a ich ochranné pásma) a súbory navrhované na vyhlásenie a historické krajinné štruktúry (pamiatkovo chránené parky).
- 4.2 rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu územie kraja (kopaničiarske osídlenie),
- 4.3 uplatňovať a rešpektovať typovú a funkčnú profiláciu jednotlivých mestských a vidieckych sídiel,
- 4.4 rešpektovať dominantné znaky typu krajinného prostredia.
- 4.5 Posudzovať pri rozvoji územia kraja význam a hodnoty jeho kultúrno-historických daností v nadväznosti na všetky zámery v sociálne ekonomickom rozvoji.
- 4.6 Zohľadňovať a revitalizovať v územnom rozvoji kraja :
- 4.6.3 známe a predpokladané lokality archeologických nálezísk a nálezov, v zmysle pamiatkového zákona,
- 4.6.5 územia miest a obcí, kde je zachytený historický stavebný fond, ako aj časti rozptýleného osídlenia,
- 4.6.6 historické technické diela.
- 4.6.7 objekty, súbory alebo areály objektov, ktoré sú navrhované na vyhlásenie za kultúrne pamiatky, ako aj územia navrhované na vyhlásenie za pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny a ochranné pásma,
- 4.6.8 pamätihodnosti, ktorých zoznam vedú jednotlivé obce.

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ochrany prírody a krajiny, ochrany poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov a v oblasti vytvárania a udržiavania ekologickej stability

- 5.1 rešpektovať poľnohospodársku pôdu a lesné pozemky ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu.
- 5.2 realizovať systémy správneho využívania poľnohospodárskych pôd a ich ochranu pred eróziou, zaburinením, nadmernou urbanizáciou, necitlivým riešením dopravnej siete a pred všetkými druhmi odpadov,

- 5.3 obhospodarovat' lesné pozemky v súlade s platnými programami starostlivosti o lesy,
- 5.4 v jednotlivých okresoch kraja spravovať neproduktívne a nevyužiteľné pozemky podľa stanovištne vhodných manažmentových opatrení pre obnovu prirodzených biotopov,
- 5.6 v územnoplánovacích dokumentáciách obcí zabezpečovať vypracovanie miestneho územného systému ekologickej stability predovšetkým v okresoch Prievidza a Partizánske (oblasť hornej Nitry),
- 5.8 vytvárať podmienky pre zastavenie procesu znižovania biodiverzity v celom území kraja,
- 5.9 podporovať opatrenia na sanáciu a rekultiváciu zosuvných a opustených ťažobných, poddolovaných území a začleniť ich do funkcie krajiny. V oblasti flyšových hornatín a vrchovín ponechať zosuvné mokrade v prirodzenom režime,
- 5.11 postupne riešiť problematiku budovania spevnených a nespevnených lesných ciest tak, aby nedochádzalo k erózií pôd na svahoch,
- 5.12 revitalizovať priestory so zmenenou krajinou štruktúrou podľa osobitných revitalizačných programov,
- 5.14 rekultivovať jestvujúce vytvárané priestory štrkovísk, zemníkov, lomov,
- 5.15 uplatňovať opatrenia na zlepšenie stavu kvality ovzdušia na území TSK, ktoré vyplývajú z aktuálnej platnej legislatívy v tejto oblasti (Programy na zlepšenie kvality ovzdušia, Akčné plány)
 - 5.15.1 zohľadňovať pri rozvoji urbanizácie pôsobenie hluku z dopravy a v prípade potreby navrhovať protihlukové opatrenia,
 - 5.15.2 podporovať účinnú a postupnú sanáciu starých environmentálnych záťaží, vrátane banských diel,
 - 5.15.3 klásť dôraz na situovanie bývania mimo území s vysokým radónovým rizikom, resp. pred výstavbou stanoviť výšku radónového rizika²
 - 5.15.4 pri návrhu výstavby priemyselných areálov na dotyku s obytnou zónou zabezpečiť ochrana vnútorného prostredia budov a príslušného vonkajšieho chráneného územia pred hlukom z vonkajšieho prostredia,
 - 5.15.5 pri návrhu, výstavbe alebo podstatnej rekonštrukcii dopravných stavieb zabezpečiť, aby hluk v súvisiacom vonkajšom alebo vnútornom prostredí neprekročil najvyššie prípustné hodnoty³
- 5.16 rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností a najmä v osobitne chránených častiach prírody s krajinou (v zmysle územnej ochrany, sústavy NATURA 2000 a pod.), biotopov európskeho a národného významu,“ prvkoch územného systému ekologickej stability, NECONET, zvlášť biotopoch osobitne chránených a ohrozených druhov bioty, mokradí a voľne žijúcich živočíchov. Využívanie územia zosúladiť s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- 5.17 podporovať alternatívne poľnohospodárstvo v chránených územiach podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, v pásmach hygienickej ochrany, v ochranných pásmach vodárenských zdrojov,
- 5.18 v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou zabezpečiť protieróznú ochranu pôdy prevažne v oblastiach Myjavskej pahorkatiny, Bielych Karpát, Malých Karpát, Strážovských vrchov, Považského Inovca, Trávnika, Vtáčnika, Javorníkov.
- 5.21 v spolupráci s orgánmi ochrany prírody revitalizovať upravené vodné toky, kompletizovať sprievodnú vegetáciu výsadbou pásu domácich druhov drevín a krovín pozdĺž tokov zvýšením podielu trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií, čím vzniknú podmienky na realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov,
- 5.22 venovať pozornosť revitalizácii jestvujúcich potokov a prinavráteniu funkcie čiastočne likvidovaným resp. nevhodne upraveným tokom na riešenom území - zvlášť mimo zastavané územie obcí (zapojenie pôvodných ramien, bažín, prírodných úprav brehov a pod. - napr. Dudvák, Biely potok, a pod.), vysadiť lesy v nivách riek na plochách náchylných na eróziu, chrániť mokrade, spomaliť odtok vôd v upravených korytách.
- 5.23 zosúladiť požiadavky na využívanie ložísk nerastných surovín pre potreby rozvoja hospodárstva so záujmami ochrany prírody najmä v Chránenej krajinskej oblasti Malé Karpaty, Biele Karpaty,
- 5.26 rešpektovať pri výstavbe v obciach na území kraja inundačné územia vodných tokov, ktoré sú ohrozené povodňami a vymedziť ich ako neprípustné z hľadiska umiestňovania novej zástavby,

- 5.28 dopĺňať sprievodnú vegetáciu výsadbou pásov pôvodných domácich druhov drevín a krovín pozdĺž vodných tokov; budovať zatieňovacie pásy zelene pozdĺž odkrytých vodných tokov,
- 5.29 rešpektovať zaplavované pobrežné pozemky neohrádzovaných vodných tokov, ochranné pásma hrádzi a tokov, inundačné územia, kde podľa okolností uplatňovať predovšetkým trávne, travinno-bylinné porasty,
- 5.30 podporovať revitalizáciu vodných tokov, upravených vodných tokov a prilahlých pobrežných pozemkov z dôvodov vodohospodárskych, ekostabilizačných, krajínovotvorných a estetických funkcií,
- 5.31 Zamedziť vzniku prívalových vôd v území napr:
- navrhovať systémy poldrov, záchytných priekop, retenčných nádrží v krajine a vhodné systémy terénnych úprav
 - minimalizovať výstavbu spevnených plôch v krajine
- 5.32 Podporovať zadržiavanie zrážkových vôd v území, formou prírodných retenčných nádrží, jazierok, budovaním občasných vodných plôch plnených len zrážkami, dopĺňaním plôch zelene
- 5.33 Nepovoľovať rozvoj osídlenia v zosuvných územiach, vyznačiť ich v územných plánoch obcí a rešpektovať ich ako nezastaviteľné územie
- 5.34 zvyšovať mieru zastúpenia prírodných prvkov v zastavaných územiach najmä vo verejných priestoroch; rozvíjať krajinnú zeleň v zastavaných územiach i vo voľnej krajine,
- 5.35 Územnoplánovacími nástrojmi presadzovať realizáciu adaptačných opatrení na zmenu klímy v zastavaných územiach obcí.

6. V oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja

- 6.1 vytvárať podmienky pre zlepšenie výkonnosti a efektívnosti hospodárstva a harmonicky využívať celé územie kraja,
- 6.2 nové podniky lokalizovať predovšetkým do disponibilných plôch v intraviláne obcí v existujúcich hospodárskych areáloch, prípadne uvažovať s možným využitím uvoľnených areálov poľnohospodárskych dvorov,

7. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

7.1 Cestná infraštruktúra

- 7.1.1 Rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry a vyplývajúce obmedzenia v jej ochranných pásmach,
- 7.1.2 Rýchlostná cesta R2, súčasť Súhrnnej (Comprehensive) siete TEN-T, súčasť AGR č. E572, v koridore danom jej osou a ochranným pásmom uvedenými v platnom územnom rozhodnutí:
- v územnej rezerve zabezpečiť koridor v úseku Nováky - Prievidza – Handlová – hranica Banskobystrického kraja, vrátane úsekov preložiek cesty I/9 vyvolaných realizáciou rýchlostnej cesty R2.
- 7.1.35 V návrhovom období preukázať oprávnenosť a určiť spôsob realizácie obchvatov, preložiek a homogenizácií ciest II. a III. triedy, uvedených v bodoch 7.1.9 až 7.1.34, v zmysle platnej metodiky MDaV SR o Plánoch udržateľnej mobility, resp. o Generálnych dopravných plánoch.

7.2 Infraštruktúra železničnej dopravy

- 7.2.2 Rešpektovať lokalizáciu existujúcej železničnej infraštruktúry a jej ochranné pásma.

7.6 Hromadná doprava

- 7.6.1 V návrhovom období, v aglomeráciách Stredného Považia a Hornej Nitry, vybudovať integrované systémy hromadnej prepravy osôb s koordinovanou tarifnou politikou.
- 7.6.2 Podporovať rozvoj verejnej hromadnej dopravy a zvyšovať využívanie ekologických pohonných hmôt vo verejnej doprave.

8. V oblasti nadradenej technickej infraštruktúry

8.1. Energetika

- 8.1.1 rešpektovať jestvujúce koridory pre nadradený plynovod a elektrické vedenie pre veľmi vysoké napätie,
- 8.1.10 vytvárať priaznivé podmienky a podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov v systémovej energetike s vylúčením negatívneho dopadu na charakter krajiny,

8.2. Vodné hospodárstvo

- 8.2.1 Rešpektovať ochranné pásma vodárenských zdrojov, chránených vodohospodárskych oblastí (Strážovské vrchy, Beskydy-Javorníky) a pásma ochrany vodovodných a kanalizačných potrubí
- 8.2.3 Na úseku verejných vodovodov realizovať rekonštrukcie verejných vodovodov s nevyhovujúcim technickým stavom na celom území Trenčianskeho kraja:
- 8.2.4 Na úseku verejných kanalizácií:
v súlade s Plánom rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky a Koncepciou vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky a v súlade s plánom rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Trenčianskeho kraja :
 - k) zabezpečiť výstavbu kanalizačných systémov a rekonštrukcií ČOV v aglomeráciách nad 10 000 ekvivalentných obyvateľov:
- 7. Aglomerácia Handlová „(vrátane napojenia obcí Chrenovec - Brusno, Jalovec, Lipník, Ráztočno, Veľká Čausa)“,
 - o) podmieniť nový územný rozvoj obcí napojením na existujúcu, resp. navrhovanú verejnú kanalizačnú sieť, s následným čistením komunálnych odpadových vôd v ČOV,
- 8.2.5 Na úseku odtokových pomerov povodí: v súlade s požiadavkami ochrany prírody a odporúčaniami Rámcovej smernice o vodách a Plánu manažmentu povodňového rizika v čiastkovom povodí Váhu, Nitry a Myjavy :
 - a) vykonávať na upravených tokoch údržbu za účelom udržiavania vybudovaných kapacít,
 - b) zlepšovať vodohospodárske pomery na malých vodných tokoch a v povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov v extrémnych situáciách tak povodňových, ako aj v období sucha,
 - c) zabezpečiť na neupravených úsekoch tokov predovšetkým ochranu intravilánov miest a obcí, nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery na tokoch v súlade s rozvojovými programami a koncepciou rozvoja,
 - d) zabezpečovať preventívne protierózne opatrenia najmä v svahovitých častiach povodí Chvojnice a Myjavy, dbať na dodržiavanie správnych agrotechnických postupov, výsadbu a udržiavanie ochranných vegetačných pásov v blízkosti poľnohospodárskych plôch a zriaďovanie vsakovacích plôch,
 - e) vytvárať územnotechnické predpoklady na úpravu a revitalizáciu vodných tokov v čiastkovom povodí Váhu a Nitry v súlade s rozvojovými programami a koncepciou vodného hospodárstva,
 - f) vytvoriť podmienky pre včasnú prípravu a realizáciu protipovodňových opatrení,
 - g) zabezpečiť ochranu inundačných území tokov a zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti.
- 8.2.7 V oblasti protipovodňovej ochrany

Realizovať stavby spojené s protipovodňovými opatreniami v čiastkových povodiach Váhu, Nitry a Myjavy na ochranu intravilánov miest a obcí v súlade s Programom protipovodňovej ochrany SR a ďalších tokov v čiastkových povodiach Váhu, Nitry a Myjavy v súlade s investičným rozvojovým programom Slovenského vodohospodárskeho podniku a koncepciou vodného hospodárstva,

- 8.2.7.1 rešpektovať záplavové čiary, vyplývajúce z máp povodňového ohrozenia a povodňového rizika, hlavne v oblastiach, v ktorých možno predpokladať pravdepodobný výskyt významného povodňového rizika,

9.1 V oblasti odpadového hospodárstva

- 9.1.1 Rešpektovať vypracované platné programy odpadového hospodárstva na úrovni štátu a Trenčianskeho kraja
- 9.1.2 podporovať separovaný zber využiteľných zložiek s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu ukladaného na skládky,
- 9.1.3 Podporovať zakladanie a rozvoj kompostární v obciach
- 9.1.4 podporovať zariadenia na spaľovanie odpadov, používajúce šetrné technológie a moderné odlučovacie zariadenia na znižovanie emisií a celkovo uprednostňovať energetické alebo termické zhodnocovanie odpadu pred skládkovaním,
- 9.1.5 podporovať zmapovanie a odstránenie vo voľnej krajine rozptýleného odpadu a nelegálnych skládok odpadu a následne revitalizáciu týchto plôch,
- 9.1.6 Podporovať aktivity vedúce k uzatváraniu banských diel a lomov s využitím odpadov – predovšetkým výkopových zemín vznikajúcich pri stavebnej činnosti
- 9.1.8 Minimalizovať množstvo kalov z ČOV ukladaných na skládky.

Verejnoprospešné stavby

5 Infraštruktúra cyklistickej dopravy

5.5 Hranica Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja – Partizánske – Nováky – Prievidza – Handlová (v súlade s výsledným návrhom Štúdie realizovateľnosti „Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry na Hornej Nitre“).

Verejnoprospešné stavby v oblasti vodného hospodárstva

- 1 Oblasť zásobovania pitnou vodou
- 1.6 Rekonštrukcia prívodu z ÚVN Turčiek do Prievidze
- 2 Oblasť odvádzania a čistenia odpadových vôd znie:
- Verejné kanalizácie v jednotlivých aglomeráciách ⁴
3. Aglomerácia Handlová

¹ príloha č. 1 k zákonu č. 448/2008 Z. z. Zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

² §47 ods. 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

³ vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí

⁴ Aglomerácia – pod pojmom aglomerácia sa v súlade s „Plánom rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií SR“, schváleným vládou SR uznesením č.109/2006 a v znení Zákona o vodách č.364/2004 rozumie územne ohraničená oblasť, v ktorej je osídlenie, alebo hospodárska činnosť natoľko rozvinutá, že je opodstatnené odvádzat' z nej komunálne odpadové vody stokovou sieťou (podľa smernice č.912/271/EHS) do čistiarne odpadových vôd

A.2.4 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE

A.2.4.1 Demografia

A.2.4.1.1 Charakteristika vývoja počtu obyvateľov

Obec bolo k sčítaniu v roku 1970 ... 463 obyvateľov v roku 1980 ...467 obyvateľov.

V obci ku dňu sčítania ľudu, domov a bytov k 26.5.2001 bývalo 402 obyvateľov, čo predstavovalo 0,286 % z celkového počtu 140 444 obyvateľov okresu. Z celkového počtu obyvateľov bolo 199 mužov (49,50 %) a 203 žien (50,50 %).

V obci ku dňu sčítania obyvateľov, domov a bytov k 21.05.2011 bývalo 452 obyvateľov, čo činilo 0,328 % z celkového počtu 137 894 obyvateľov okresu. Z celkového počtu obyvateľov bolo 219 mužov (48,45 %) a 233 žien (51,55 %).

Na základe retrospektívneho vývoja obyvateľov za obdobie 18 rokov t.j. v období rokov 2000 až 2018 sa zvýšil počet obyvateľov o 82 čo činí cca 20,86 % nárastu.

Na základe predpokladaných potrieb a požiadaviek obce na rozvoj sa predpokladá nasledovný progresívny vývoj počtu obyvateľov prírastkami obyvateľov prirodzenou menou a migráciou.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľov – prognóza, tab. č. A.2.4.1.1.1

obdobie / rok	počet obyvateľov	Index rastu (%)	Prírastok - úbytok
1	2	3	4
NO / 2035	515 až 535	107 - 110	+40 až +60
VO / 2050	560 až 582	106 - 109	+25 až +47

Na základe predpokladaných potrieb a požiadaviek na rozvoj sa predpokladá progresívny vývoj počtu obyvateľov prírastkami obyvateľov prirodzenou menou a migráciou.

Obyvateľstvo

Vývoj počtu obyvateľov obce (údaje SŠÚ z SODB), tab. č.: A.2.4.1.1.2:

SODB/dátum	Počet obyv.	Prírastok (+) úbytok (-)	Index rastu	Podiel obyv. na celkovom počte obyvateľov okresu v %
1	2	3	4	5
1970	463	nezistené	nezistené	0,404
1.11.1980	467	+ 4	100,86	0,363
31.3.1991	416	-51	89,85	0,300
26.5.2001	402	-14	86,82	0,286
21.5.2011	452	+50	90,62	0,328

Zo sledovaných údajov je v období rokov 1970 až 1980 mierny nárast obyvateľov a v období od roku 1980 do r. 2011 zjavný výraznejší nárast počtu obyvateľstva obce a to celkovo o 411 obyvateľov čo činilo 20,87 % nárastu. Príčinou bol v období rokov 1989-91a 1991 až 2011 návrat obyvateľstva na vidiek vplyvom spoločenských zmien a v období 2001 až 2011 aj výstavba nájomných bytov.

Vývoj počtu obyvateľov prirodzenou menou a migráciou v obci (údaje z evidencie obce k 31.12.), tab. č. A.2.4.1.1.3 :

K 31.12. príslušného roka	Počet obyvateľov	Vývoj prirodzenou menou			Vývoj migráciou			Spolu
		Živo narodení	Zomrelí	Prírastok / úbytok	Pristahovaní	Vystahovaní	Prírastok / úbytok	Prírastok - úbytok
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2000	393	5	4	1	4	0	4	5
2001	403	0	0	0	0	0	0	0
2002	408	0	4	-4	0	2	-2	-6
2003	414	6	16	-10	1	8	-7	-17
2004	428	1	5	-4	0	0	0	-4
2005	433	1	11	-10	4	14	-10	-20
2006	434	6	6	0	5	9	-4	-4
2007	446	1	1	0	5	12	-7	-7

2008	454	3	4	-1	5	6	-1	-2
2009	454	4	5	-1	2	8	-6	-7
2010	454	3	6	-3	14	1	13	10
2011	456	10	8	2	1	3	-2	0
2012	469	5	5	0	7	8	-1	-1
2013	463	5	8	-3	5	14	-9	-12
2014	480	2	5	-3	30	10	20	17
2015	478	5	4	1	10	13	-3	-2
2016	489	5	6	-1	26	14	12	11
2017	480	6	11	-5	20	23	-3	-8
2018	475	3	7	-4	11	12	-1	-5
Celkom za sledované obdobie		71	116	-45	150	157	-7	-52

Zo sledovaných údajov v medziročnom zhodnotení došlo k výraznejším úbytkom nad 10 osôb v rokoch 2003, 2005 a 2013. a došlo k celkovému nárastu 266 obyvateľov, pričom až do roku 2012 prevažuje tendencia priaznivá, stúpajúca. Najvyšší počet obyvateľov po období nežnej revolúcie obec dosiahla, v roku 2016. Od roku 2016 došlo k miernemu poklesu počtu obyvateľov. Najvýraznejší nárast bol zaznamenaný v roku 2010, 2014 a v roku 2016, ktorý súvisel s výstavbou nájomných bytov.

A.2.4.1.2 Demografický vývoja - index vitality

Základnou demografickou charakteristikou je index vitality populácie, ktorá je ukazovateľom vnútornej demografickej kvality a vitality obyvateľstva. Index vitality je pomer obyvateľov predproduktívneho veku a obyvateľov poproduktívneho veku x 100.

Veková štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín, tab. č. A.2.4.1.2.1 :

Veková skupina	Veľká Čausa	Prievidza	Okres PDA	SR
1	2	3	4	5
K 31.03.1991	Podiel v %			
predproduktívny vek	21,6	28,7	25,1	25,7
produktívny vek	51,5	61,3	59,2	57,3
poproduktívny vek	26,9	10,0	15,7	17,0
Index vitality	80,3	287,0	159,9	151,2
K 26.05.2001	Podiel v %			
predproduktívny vek	14,4	18,1	18,0	18,9
produktívny vek	64,7	67,0	63,6	62,3
poproduktívny vek	20,9	14,0	17,9	18,0
Index vitality	68,89	129,3	100,6	105,0
* K 21.05.2011	Podiel v %			
predproduktívny vek	15,5	11,6	13,3	15,3
* produktívny vek	70,6	75,9	72,9	72,0
* poproduktívny vek	13,9	12,5	13,8	12,7
*Index vitality	111,5	93,3	96,4	121,0

Obec mala stav vitality obyvateľstva k roku 1991, 2001 výrazne nižší ako okresný a slovenský priemer, v roku 2011 sa dosiahol index vitality vyšší oproti okresnému avšak nedosiahol

úroveň slovenského. Táto skutočnosť poukazuje na možný vývoj nepriaznivých podmienok vývoja na základe vlastných prírastkov, t.j. prirodzenou menou ak sa nevytvoria optimálne podmienky pre vývoj a migráciu napríklad vplyvom prisťahovania sa mladých obyvateľov do nových nájomných obecných bytov.

Obec dosiahla k roku 2011 oproti roku 2001 výrazne vyšší index vitality z nepriaznivého stavu relatívne priaznivý s hodnotou nad sto. Príčinou tohto javu bolo zvýšenie podielu predproduktívneho veku obyvateľov prisťahovaním mladých rodín a tiež zmena vekovej hranice poproduktívneho veku zo 60 rokov na 65 rokov. Do tejto doby dlhodobo bol podiel obyvateľov v predproduktívnom veku a výrazne vyšší podiel v poproduktívnom veku v porovnaní s okresným mestom, okresom a SR. V porovnaní s mestom PD, okresom a SR je takýto podiel alarmujúco nepriaznivý pre vývoj počtu obyvateľstva. V porovnaní so Slovenskom má obec síce približne rovnaký podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku a avšak vyšší podiel obyvateľstva v produktívnom veku, čo znamená predpoklad možného budúceho nepriaznivého budúceho vývoja prirodzenými prírastkami.

Predpokladá sa, že súčasným znižovaním životnej úrovne, neujasnenosťou hospodárskej základne a tým aj menšími možnosťami zamestnania, zdražením bytov, absenciou výstavby bytov, teda z ekonomických a sociálnych dôvodov sa zníži migrácia do miest vyššieho významu, najmä miest Prievidza a Nováky, očakáva sa pokračovanie návratu obyvateľov do obce.

Súčasná tendencia úbytku obyvateľstva Slovenska prirodzenou menou bude mať za následok zvyšujúci sa podiel poproduktívneho obyvateľstva ak sa nevytvoria celkové ekonomické, sociálne a vôbec priaznivé životné podmienky pre zastavenie, prípadne zvrátenia tohto trendu.

A.2.4.1.3 Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva :

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľov je vypracovaný na základe analýzy definitívnych výsledkov celoštátneho sčítania obyvateľov, domov, bytov k 03.03.1991, k 26.05.2001 a 21.05.2011.

Vývoj reprodukčného procesu je ukazovateľom vývoja vekového zloženia obyvateľstva. Vývoj bude odrazom súčasného vekového zloženia a predpokladaného vývoja prirodzených prírastkov, ktorý má celoštátne postupne klesajúcu tendenciu tak v absolútnych ako aj relatívnych hodnotách.

Podľa Projekcie vývoja obyvateľstva je tendencia vekovej štruktúry populácie v celookresnom priemere klesajúca a jej priemet je zohľadnený aj vo vývoji vekového zloženia obyvateľov obce Veľká Čausa.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľov obce Veľká Čausa, podľa vekových skupín, tab. č. 2.4.1.3.1:

Základná veková skupina	Počet obyvateľov (SOBD) v roku			Podiel vekových skupín v %		
	1991	2001	*2011	1991	2001	*2011
1	2	3	4	5	6	7
Obyvateľstvo celkom	416	402	452	100	100	100
Predproduktívny vek (0–14)	90	58	70	21,6	14,4	15,5
Produktívny vek (15-54, resp. 59r.)(*64r.)	214	260	319	51,5	64,7	70,6
Poproduktívny vek (55+, 60+)(*65+)	112	84	63	26,9	20,9	13,9

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľov okresu Prievidza k sčítaniu SOBD 1991-2011, tab.č. 2.4.1.3.2 :

Základná veková skupina	podiel vekových skupín v %		
	1991	2001	*2011
1	5	6	7
predproduktívny vek (0–14)	23,30	17,95	13,30
Produktívny vek (15-54 resp. 59r.)	60,20	63,57	72,90
Poproduktívny vek (55+, 60+)(*65+)	16,50	17,87	13,80

* pozn. k sčítaniu v roku 2011 došlo k zmene poproduktívneho veku, čo malo za následok, že údaje zo SOBD za PV a PPV nie sú štatisticky porovnateľné s predchádzajúcim obdobím.

Z uvedených údajov vyplýva, že obec v porovnaní s okresným priemerom mala v roku 1991 výrazne nepriaznivejší podiel všetkých troch skupín obyvateľstva, v roku 2001 predproduktívnu a

poproduktívnu vekovú skupinu o cca 3 % nepriaznivejšiu a v roku 2011 už podiel predproduktívnej vekovej skupiny bol priaznivejšiu cca o 2% ako celookresný priemer, podiel produktívnej nepriaznivejšiu cca o 2% a poproduktívnej skupiny v úrovni celookresného priemeru. Z uvedených údajov vzhľadom na zmeny vo vekových hraniciach medzi produktívnym vekom a poproduktívnym vekom od roku 2011 nie je možné hodnotiť vývoj, avšak predpokladá sa, že celookresný vývoj v roku 2011 bol menej priaznivý a dosiahol nepriaznivý vývoj okresu podiely s úrovňou vekovej štruktúry obce Veľká Čausa.

A.2.4.1.4 Prognóza vekovej skladby obyvateľstva

Prognóza vývoja počtu obyvateľov obce Veľká Čausa, vekovej štruktúry v obce tab. č.2.4.1.4.1 :

Základná veková skupina	Počet obyvateľov k príslušnému roku a podiel vekových skupín					
	21.05.2011*		K roku 2035		K roku 2050	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek	70	15,5	83	15,5	91	15,6
produktívny vek	319	70,6	379	70,8	413	71,0
poproduktívny vek	63	13,9	73	13,70	78	13,4
Celkom obyvateľov	452	100,00	536	100,00	582	100,00

* údaje zo SOBD štatistického úradu SR (www.statistic.sk)

Pre predpokladaný nárast bude potrebné zabezpečiť okrem funkčných plôch bývania aj dostatočné kapacitné rezervy funkčných plôch a zariadení v oblasti primeranej vybavenosti obce najmä v oblasti predškolských a školských zariadení, výroby a služieb pre nové pracovné príležitosti a aj kapacity pohrebísk.

A.2.4.1.5 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Ku dňu sčítania 26.5.2001 bolo v obci 245 ekonomicky aktívnych obyvateľov, (EAO aj s pracujúcimi dôchodcami) čo predstavovalo 60,95 % z celkového počtu obyvateľov a 81,8 % z počtu obyvateľov v produktívnom veku. Z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bolo 120 žien (49,0%) a 125 mužov (51,0%).

Ku dňu sčítania 21.5.2011 bolo v obci 206 ekonomicky aktívnych obyvateľov, (EAO aj s pracujúcimi dôchodcami) čo predstavovalo 45,58 % z celkového počtu obyvateľov a 70,58 % z počtu obyvateľov v produktívnom veku.

Rozsah a štruktúra poskytovaných pracovných príležitostí na území sídla vo vzťahu k počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva a jeho štruktúre, je determinujúcim faktorom pohybu za prácou. Odchádzka a dochádzka za prácou mimo obec trvalého bydliska je jedným z faktorov vyrovnávajúcich bilanciu zdrojov a potrieb pracovných síl.

Ku dňu sčítania ľudu 26.5.2001 odchádzalo za prácou mimo územia obce 169 obyvateľov, t.j. 68,98 % z celkového počtu 245 ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Ku dňu sčítania ľudu 21.5.2011 odchádzalo za prácou mimo územia obce 168 obyvateľov, t.j. 81,55 % z celkového počtu 206 ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Rozsah odchádzky za prácou mimo územie obce je relatívne vysoký a vyšší v roku 2011 oproti roku 2001, čo poukazuje na neuspokojujúci stupeň saturácie zdrojov pracovných síl pracovnými príležitosťami vo vlastnom sídle.

Prevažná časť odchádzajúcich za prácou, smeruje do sídla obvodného významu Prievidze a jeho záujmového územia sídla Nováky.

Hospodárska základňa samotného sídla v rámci riešeného územia je orientovaná prevažne na oblasť poľnohospodárstva, priemyslu, stavebníctva, obchodu a služieb.

Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov obce k SOBD podľa sektorov, tab. č. A 2.4.1.5.1

sektor	K roku					
	1991 (sčít.)		2001 (sčít.)		2011 (sčít.)	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	40	21,6	28	11,5	28	11,5
Priemysel *	54	29,2	68	27,8	68	27,8
Stavebníctvo*	24	13,0	17	6,9	17	6,9

Obchod a služby	-	-	88	36,0	88	36,0
Ostatné odvetvia bez udania	67	36,2	44	17,7	44	17,7
Spolu ekonomicky aktívne obyv.	185	100,0	245	100,0	245	100,0
Z toho muži	101	54,6	125	51,0	125	51,0
Z toho ženy	84	45,4	120	49,0	120	49,0
Z toho počet EAO s vlastným zdrojom obživy	nezistené	-	nezistené	-	nezistené	-

Pracovné príležitosti

Rozvoj pracovných príležitostí, rozvoj hospodárstva obce je závislá od budúcej stratégie rozvoja obce a od hospodárskej situácie v regióne, Slovenskej republike a EU, od podmienok vytvorených pre ďalší rozvoj hospodárskej základne. Týka sa to najmä smerovania stratégie vývoja obce a v podpore podnikateľských aktivít.

Hospodárska základňa obce poskytovala pracovné príležitosti v nasledovnom členení podľa sektorov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (trvale bývajúce) obce (SOBD 2001), tab. č.2.4.1.5.2

Sektor	Ekonomická oblasť	EAO celkom	podiel (%)	z toho EAO v obci	podiel z celkového o počtu EAO (%)	z toho EAO dochádzajúca	podiel z celkového počtu EAO (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Primárny	poľnohospodárstvo a lesníctvo	28	11,5	11	4,5	17	6,9
II. Sekundárny	priemysel, stavebníctvo, výrobné služby	85	34,8	7	2,9	78	31,8
III. Terciárny	doprava, spoje, obchod, školstvo a ostatné nevýrobné činnosti	88	36,0	18	7,3	70	28,6
	EA bez udania odvetví	44	17,7	40	16,3	4	1,6
EAO spolu :		245	100,0	76	31,0	165	68,9

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (trvale bývajúce) obce (SOBD 2011), tab. č.2.4.1.5.3

Sektor	Ekonomická oblasť	EAO celkom	podiel (%)
1	2	3	4
I. Primárny	poľnohospodárstvo a lesníctvo	14	6,8
II. Sekundárny	priemysel, stavebníctvo, výrobné služby	73	35,4
III. Terciárny	doprava, spoje, obchod, školstvo a ostatné nevýrobné činnosti	91	44,8
	EA bez udania odvetví	28	13,6
EAO spolu :		206	100,0

Mieru pokrytia ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracovnými príležitosťami vyjadruje podiel počtu pracovných príležitostí na 100 ekonomicky aktívnych osôb. Tento ukazovateľ vyjadruje závislosť obce na hospodárskej základni záujmového územia, príp. záujmového územia regionálneho centra.

Hospodárska základňa obce poskytovala v roku 2011 ... 38 pracovných príležitostí z ekonomicky aktívnych osôb, čo je nedostačujúcim pre potreby pokrytia vlastných pracovných zdrojov a to ovplyvňuje odchádzku za prácou mimo bydliska.

Na základe výsledkov sčítania SOBD v roku 2011 odchádzalo za prácou mimo územia obce 168 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo činí 81,82 % z EAO, čo je vysokým podielom a závislosťou obce na záujmovom území.

Z dôvodov predpokladaného znižovania počtu pracovných príležitostí najmä v palivovo-energetickom sektore a pre dosiahnutie vyššej miery sebestačnosti je potrebné vytvoriť priaznivé podmienky a nové rozvojové predpoklady pre vznik nových výrobných programov, podnikateľských aktivít a teda aj nových pracovných príležitostí.

Podporou týchto predpokladov, bude možné v rámci sekundárnej, terciárnej sféry i kvartérnej sféry, rozvojom základnej občianskej vybavenosti, služieb v oblasti turizmu a rekreácie, sociálnej infraštruktúry a vo výrobnej sfére vytvoriť predpoklady pre vznik nových pracovných príležitostí.

Funkčné územie obce tvorí prevažne funkcia bývania, čiastočne vybavenosti a poľnohospodárskej výroby a športu a rekreácie. Funkcia výroby priemyselnej je zastúpená v neadekvátnom pomere voči územnému potenciálu v rámci existujúcich funkčných území výroby a skladov.

Pre uplatnenie stratégie rozvoja obce bude potrebné vytvoriť podmienky pre rozvoj nenáročného priemyslu, remesiel ale najmä turistického priemyslu, služieb a rekreácie, kde sú významné možnosti využitia súčasného potenciálu a vytvorenie nových pracovných príležitostí.

A.2.4.2 Bytový fond

A.2.4.2.1 Retrospektívny vývoj domového a bytového fondu

Bývanie je základnou funkciou sídla. Zastúpená je prevažne individuálnou formou bývania.

Na základe výsledkov sčítania SOBD v roku 2011 bolo v obci 130 trvale obývaných bytov v rodinných domoch z celkového počtu 135 domov, čo činí podiel 96,3 % z celkového počtu trvale obývaných bytov.

Trvale obývaných domov bolo 135 a trvale obývaných bytov spolu 138.

Počet neobývaných domov bol 22, čo činí 13,75 % z celkového bytového fondu.

Na základe definitívnych výsledkov sčítania ľudu, domov a bytov v rokoch 1991 a 2001 a 2011 disponovala obec nasledujúcim bytovým a domovým fondom :

Domový fond - vývoj, obec Veľká Čausa (SOBD) tab. č. A.2.4.2.1.1

ukazovateľ	3.3.1991	podiel (%)	26.5.2001	podiel (%)	21.5.2011	podiel (%)
celkový počet domov	148	100,00	154	100,00	160	100,00
trvale obývané domy	121	81,76	129	83,77	135	84,38
... z toho rodinné domy	120	99,17	128	83,12	130	81,25
... z toho bytové domy	-	0,83	1	0,65	1	0,63
...z toho iné	1		-	-	2	1,25
neobývané domy	27	18,64	25	16,23	22	13,75

Bytový fond, (SODB) tab. č. A.2.4.2.1.2

ukazovateľ	3.3 1991	podiel (%)	26.5.2001	podiel (%)	21.5.2011	podiel (%)
celkový počet bytov	152	100,00	160	100,00	162	100,00
1) trvale obývané byty	125	82,24	133	83,12	138	85,18
...z toho byty v BD	-	-	3	1,88	20	12,35
...z toho byty v RD	124	99,20	130	81,25	130	80,25
...z toho ostatné	1	0,80	1	0,63	5	3,09
2) neobývané byty	27	17,76	27	16,88	20	12,34

Pre obec je zmenou vznik podielu bytov v bytových domoch 1,8 % v roku 2001 z celkového bytového fondu. V období rokov 2001 až 2011 stúpol počet bytov v bytových domoch (BD), za toto obdobie desať rokov sa postavilo 17 bytov v BD.

Trvale obývaný bytový fond - vývoj v období rokov 1990 až 2011, tab. č. A.2.4.2.1.3:

obec/okres	Počet obyvateľov			počet trvale obýv. bytov			koeficient obývanosti bytov		
	1991	2001	2011	1991	2001	2011	1991	2001	2011
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Veľká Čausa	416	402	452	125	133	138	3,33	3,02	3,27
Prievidza	53 424	53 097	48 978	16 634	18 084	17 681	3,21	2,94	2,77
Okres Prievidza	138 537	140 444	137 894	42 736	44 486	46 114	3,24	3,16	2,99

Celkove za predchádzajúce obdobie rokov 1991 až 2011 bytový fond v okresnom meste rástol pričom počet obyvateľov klesol. Táto skutočnosť sa prejavila v znížení koeficientu obývanosti bytov.

V obci Veľká Čausa za porovnateľné obdobie klesol koeficient v medziobdobí rokov 1991 až 2001 o hodnotu 0,31 a v medziobdobí rokov 2001 až 2011 klesol index obývanosti o 0,25, čo bolo zapríčinené vplyvom výstavby bytov v BD.

Dôležitým kritériom kvality je štruktúra domového fondu podľa veku.

Veková štruktúra trvale obývaného domového fondu obce SOBD 2001 a 2011, tab. č.A.2.4.2.1.4 :

Vek bytov	Domový fond	Podiel z celkového počtu domového fondu v %	Domový fond	Podiel z celkového počtu domového fondu v %
	2001		2011	
1	2	3	4	5
do r. 1945	25	27,47	36	26,67
1946 - 1990	60	65,93	64	47,41
1991 - 2000	6	6,59	8	5,93
2001 a neskôr	-	-	9	6,67
nezistené	-	-	18	13,33
Celkom :	91	100,00	135	100,00

Byty postavené po roku 1946 až 1990 činia prakticky cca 66 % a do roku 2000 len 6,59 % z celkového domového fondu, čo je prejavom slabého zastúpenia vplyvom celospoločenských nepriaznivých ekonomických podmienok pre výstavbu bytov.

Najstarší bytový fond spred roku 1945, t.j. vyše storočný fond participuje 6,59 % podielom z celkového bytového fondu a bolo by potrebné týmto historickým hodnotám venovať pozornosť a využiť ich hodnotu ako kultúrohistorické dedičstvo pre účely zachovania svedectva vývoja obce.

Úroveň bývania vyplýva z obývanosti bytov, ktorý je ukazovateľom kvantitatívneho rastu počtu bytov, z veľkostnej kategórie bytov t.j. podielom obytnej plochy na obyvateľa a z dosahovanej kvalitatívnej úrovne, t.j. technickej vybavenosti bytov.

Stav bytového fondu k SODB 2001 podľa počtu obyt. miestností a obytnej plochy, tab. č. A.2.4.2.1.5 :

podľa počtu obytných miestností					podľa veľkosti obytnej plochy v m ²			
1	2	3	4	5+	do 40	40 - 80	81 - 100	100+
1	13	46	29	44	-	-	-	-

Stav bytového fondu k SODB 2011 podľa počtu obyt. miestností a obytnej plochy, tab. č. A.2.3.2.1.5 :

podľa počtu obytných miestností					podľa veľkosti obytnej plochy v m ²			
1	2	3	4	5+	do 40	40 - 80	81 - 100	100+
0	8	52	30	48	7	86	23	22

Stav bytového fondu k SODB 2011 podľa charakteru vykurovania, tab. č. A.2.4.2.1.6 :

Ústredné diaľkové	Ústredné lokálne	iný	Bez kúrenia
5	68	33	2

Stav bytového fondu k SODB 2011 podľa zdroja energie na vykurovania, tab. č. A.2.4.2.1.7 :

plyn	elektrina	Kvapalné palivo	Pevné palivo	iný	žiadny
81	2	0	26	1	2

Zmeny vo vývoji spoločnosti sa prejavujú i vo sfére bývania. Významne sa uplatnila v obci HBV, čo zodpovedá zámeru zníženia koncentrácie obyvateľov v mestách a tendencii stabilizácie obyvateľstva na vidieku, avšak forma HBV (hromadná bytová výstavba má aj nepriaznivý dopad na vývoj spoločnosti a to vytváraním nového fenoménu tzv. obyvateľov „bezzemkov“ s úplne iným (neosobným) vzťahom k veciam verejným a stavovským v živote obce s nepriaznivým dopadom najmä v sociálnej sfére a sprievodným javom je aj častá migračná fluktuácia.

A.2.4.2.2 Celková potreba bytov - prognóza vývoja bytového fondu a podiel pre sociálne bývanie

Vývoj bytovej výstavby

Na základe predpokladanej prognózy demografického vývoja obyvateľstva a koncepcného rozvoja obce stanovenej v kapitole A.2.4.1.1 a v tabuľke A.2.4.1.1.1 sa predpokladá reálny a koncepcný rozvoj nárastom počtu obyvateľov v NO k roku 2035 na hranici o cca 238 obyvateľov a vo VO k roku 2050 cca 209 obyvateľov. Na základe týchto údajov a predpokladaného vývoja koeficientu obývanosti bytov ako aj nápočtov znižovania podielu cenových domácností a úbytku bytového fondu asanáciou ako aj zmenou funkčného využitia prevažne na rekreačné účely sa navrhuje nasledovná potreba bytov.

Prognóza vývoja koeficientu obývanosti bytov v obci, tab. Č. A 2.4.2.2.1. :

k roku	2001	2011	2035	2050
koeficient obývanosti	3,02	3,27	3,10	2,90

Špecifikácia celkovej potreby bytov pre rozvoj obce, tab. č. A 2.4.2.2.2. :

Účel	návrhové obdobie		výhľadové obdobie	
	k r. 2030		k r. 2045	
	počet bytov	podiel v %	počet bytov	podiel v %
1	2	3	4	5
pre zníženie podielu cenových domácností	3	5,35	0	-
pre predpokladaný nárast počtu obyvateľov	25	44,64	20	44,67
pre zníženie koeficientu obývanosti bytov	8	14,28	8	16,67
náhrada za úbytok bytového fondu (cca 4-6 %)	20	35,71	20	41,67
Celková potreba bytov	56	100,00	48	100,00
koeficient využiteľnosti lokalít *	1,5		1,5	
Celkové krytie potrieb pre rozvoj	84		72	

V oblasti bývania bude potrebné v návrhovom období zamerať sa na riešenie nasledovných zásad.

A.2.5 NÁVRH URBANISTICKEJ ŠTRUKTÚRY A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

A.2.5.1 Historický vývoj obce

Na základe dostupných informácií sa predpokladá kontinuálne osídlenie Handlovskej kotliny od čias mladšej doby bronzovej.

Výraznejší rozvoj obce nastal až v druhej polovici 20. storočia, kedy došlo najmä k rozvoju palivového a energetického priemyslu v rámci hornonitrianskeho regiónu.

Historickým vývinom sa obec rozvíjala z líniovej, reťazovej osady, založenej pozdĺž komunikácie (pôvodne cesty I/50, v súčasnosti cesta III: triedy) súbežnej s Handlovkou. Po II. svetovej vojne v 50 - tých rokoch sa ďalej rozvíja osídla výstavbou formami individuálnej bytovej výstavby.

Neskôr, najmä v sedemdesiatych rokoch 20. storočia sa začala rozvíjať organická štruktúra súčasného tvaru sídla.

Výraznými kompozičnými premenami a zásahmi do charakteru štruktúry a panorámy obce na začiatku a v druhej polovici 20. storočia bola vytvorená dnešná charakteristická štruktúra a identita a to najmä :

- výstavbou železničnej trate Prievidza - Handlová v 20-tych rokoch a výstavbou prepojenia železničnej trate Handlová - Horná Štubňa 40-tych rokoch. Toto dielo a jeho trasovanie najvýraznejšie ovplyvnili priestorové a kompozičné usporiadanie a vývoj sídla,

- výstavba cesty I. triedy číslo 50, ktorá významným spôsobom zasiahla do pôvodnej rastlej štruktúry zástavby obce a vytvorila kompozične nové predpoklady pre dnešnú podobu obce.

V období po druhej svetovej vojne sa začína rozvíjať priečna kompozičná os sídla výstavbou, školy, obecného - kultúrneho domu, obchodného strediska, pošty, kostola a najmä novou zástavbou IBV. Celková urbanistická kompozícia je výrazne ovplyvňovaná náročnosťou geomorfológie terénu a meandrom vodného toku Handlovka. Novšia zástavba sa rozvinula paralelnou komunikáciou s hlavnou kompozičnou osou - cestou III. triedy na severo-východnom okraji zastavaného územia a v súčasnosti založením zástavby rodinných domov s komunikáciou kolmou na hlavnú kompozičnú os na juho-východnom okraji zastavaného územia.

Urbanistickú kompozíciu tvoria jedno až dvojpodlažné objekty rodinných domov a v jadre dvojpodlažný objekt obecného domu a obchodným zariadením SD Jednota. Objekty sú zoskupené kolmo na kompozičnú os.

Rozvojom dochádza k prehodeniu a postupnej prestavbe pôvodnej architektúry, t.j. zániku prevažnej časti pôvodnej architektúry v rámci reťazovej zástavby sídla. Až do súčasnosti sa zachovali už len niektoré objekty tejto štruktúry a to vzácné zoskupenia v jadre obce, východným smerom od jadra obce, pozdĺž pôvodnej hradskej. Sú charakteristické zástavbou nad pozdĺžnym jednotraktovým pôdorysom ako dvoj až trojpriestorové objekty, nosnými obvodovými múrmi z nepálenej tehly prípadne kameňa s hladkou vápennou omietkou, so sedlovými a valbovými strechami.

Nové štruktúry zástavby obytných objektov výrazne ovplyvňujúce charakter obce vznikali v období 60 – tých až 70 - tých rokov pozdĺž novej hlavnej severojužnej kompozičnej osi po zániku pôvodných štruktúr, pozdĺž západného brehu Handlovky, až úpätia príľahlého svahu.

Vývoj urbanizácie sídla najvýraznejšie ovplyvňuje geomorfologická profilácia územia. Charakter krajinného morfologického profilu výrazne prispieva k vytváraniu špecifickej priestorovej kompozície sídla a jej panorámy. Významným činiteľom vývoja je aj ekonomický potenciál spoločnosti toho - ktorého vývojového štádia spoločenstva obce. Nesie charakter a výrazové prvky jednotlivých vývojových období.

Súčasnú primárnu funkčno-priestorovú os vytvára hlavná komunikačná a dopravná os cesty III/..... (pôvodnej cesty I. triedy – hradskej), paralelnej s cestou I. triedy, ktorá je so súčasnou trasou cesty I/9 (pôvodne I/50 pozn. došlo k rečíslovaniu ciest I a III. triedy) prepojená zo severu v západnej časti zastavaného územia obce. Na túto dopravnú os je viazaný celý dopravný skelet a štruktúra zástavby.

Z priečných kompozičných osí je najvýraznejšia krátka severojužná os spájajúca cestu I/9 s jadrom obce a cestou III/1785 (bývalá cesta I/50)

Završením vývoja nadradenej cestnej siete bude výstavba rýchlostnej cesty R2 vo výhľadovom období. Dôjde tým k odľahčeniu tranzitnej dopravy na ceste I/9.

V súčasnosti kompozičným a priestorovým ťažiskom obce je profilácia zástavby reprezentujúca zoskupenie vybavenosti na križovatke kompozičných osí (obecný dom) a priestor pri kostole.

A.2.5.2 Stanovenie základnej urbanistickej koncepcie a kompozície obce

Pôvodné jadro predstavuje potočnú radovú dedinku, pozdĺž Oslianskeho potoka, neskôr sa rozvíjajúca aj ako cestná pozdĺž hlavnej severojužnej obchodnej cesty, kde sa sformovalo dnešné námestie okolo kostola a zmenilo sa na mestečko s rínom.

Dnes ešte pôvodnú potočnú zástavbu charakterizujú prevažne domy nad pôvodnou parceláciou a fragmenty zástavby pôvodných jedno- a dvotraktových domov zastrešených sedlovou alebo valbovou strechou.

Intenzívnejší rozvoj nastal až v dvadsiatom storočí, v prvej polovici sa výstavba obytných rodinných domov rozširovala pozdĺž hlavnej cesty (dnešnej cesty I/64) a niekoľkými paralelnými ulicami v priamom kontakte s pôvodnou zástavbou. V druhej polovici 20.storočia nastal najväčší rozvoj, ktorý smeroval najmä SV smerom založením paralelného uličného systému kolmo na hlavnú cestu I. triedy a JV a JZ smerom dvoma paralelnými uličnými ťahmi s pôvodnou potočnou zástavbou charakteru uličnej zástavy samostatne stojacimi rodinnými domami. V období po druhej svetovej vojne v ére socializácie bolo založené poľnohospodárske družstvo na JZ okraji zastavaného územia obce. V

období po vybudovaní železnice a železničnej zastávky v obci a výstavbou prístupovej komunikácie, dnes cesty III: triedy sa zástavba rodinných domov rozvíjala aj pozdĺž tejto cesty.

V období po nežnej revolúcii po roku 1989 nová obytné územia IBV sú založené na pravouhlom systéme paralelných priečnych a pozdĺžnych komunikácií a komunikácie na severnom a južnom okraji obce. Zástavba bytových budov hromadných foriem bývania sa realizovala na severnom okraji obce z východnej strany cesty I. triedy.

Rozvojové lokality platného územného plánu (ZaD 2002 a neskoršie) sú orientované prevažne na zkompaktovanie zastavaného územia s podporením ťažiskovej polohy jadra obce.

Základná urbanistická koncepcia rozvoja bude zameraná na optimalizáciu využitia územia vzhľadom na celistvosť, dosiahnutie kompaktnosti zastavaného územia a optimálne a racionálne využitie dopravnej a technickej infraštruktúry s cieľom dosiahnutia kompozične vyváženej hmotovej štruktúry s intenzifikáciou využitia územia smerujúcou k vytvoreniu a podpore nového jadra obce s príslušnou vybavenosťou a intenzitou a charakterom zástavby.

A.2.5.2.1 Organizácia územia, funkčné a priestorové členenie

Z hľadiska funkčného, priestorového a urbanistického riešenia je riešené členenie územia obce v súlade s funkčným využitím územia jednotlivých funkčných území stavu a navrhované rozvojové územie – plochy formou funkčno-priestorových blokov – FPB.

Členenie územia obce má význam z hľadiska funkčného a priestorového usporiadania, urbanistickej koncepcie a riadenia územného rozvoja. Takéto vymedzenie územia sleduje funkčné využitie a územné pomery, navrhuje sa členenie na funkčnopriestorové bloky ako funkčne homogénne územné jednotky - rozvojové lokality, ktoré sú základnou územno-priestorovou jednotkou pre definovanie funkčnej a priestorovej regulácie v území i pri akejkoľvek činnosti spojenej s územným priemetom riešených javov.

A.2.5.3 Vymedzenie potrieb bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie, výroby, dopravy, zelene a ostatných plôch

Vymedzenie potrieb bývania

Pre stanovenie objektívnej potreby bytov v návrhovom a vo výhľadovom období je potrebné zohľadňovať náhradu za úbytok bytového fondu, zníženie obľožnosti bytov, zníženie cenových domácností a rozvojové potreby nárastu obyvateľov.

Pre navrhovaný rozvoj obce (viď kapitolu A.2.4.2.2) sa rieši potreba .

K návrhovému roku 2035 56 až 84 bytov

K výhľadovému roku 2050 48 až 72 bytov

Pre účely sociálneho bývania je potrebné z prognózovaného počtu cca 7 až 10 %.

Vymedzenie potrieb sociálnej vybavenosti

Na základe navrhovanej prognózy vývoja počtu obyvateľov a predpokladaného podielu vekových skupín sa predpokladá, že cca 90 až 98 % z obyvateľstva v predproduktívnom veku bude navštevovať predškolské zariadenia, čo činí cca 22 až 25 detí v NO a 24 až 28 detí vo VO.

Z uvedenej prognózy vyplýva, že v návrhovom a výhľadovom období môže dôjsť vplyvom priaznivého vývoja počtu obyvateľov a indexu vitality k výraznému nárastu počtu detí v predškolskom veku a bude potrebné počítať v prípade naplnenia prognózy vývoja a zvýšenia štandardu s rozšírením kapacity zariadenia MŠ na dve triedy. Navrhuje sa rozšírenie existujúcej MŠ.

Na základe navrhovanej prognózy vývoja počtu obyvateľov a podielu vekových skupín sa počíta, že 95 až 100 % obyvateľstva v predproduktívnom veku bude navštevovať školské zariadenie, z čoho vyplýva potrebná kapacita pre :

- **cca 52 až 56 detí v školskom veku v NO,**
- **cca 54 až 58 detí v školskom veku vo VO.**

Z uvedených údajov vyplýva potreba riešenia kapacít v rámci ZŠ spádovej obce Chrenovec.

Vymedzenie potrieb verejných služieb (kapacity cintorínov)

Na základe celkovej plošnej potreby k roku 2035 a za predpokladu priemerného ukazovateľa plošnej potreby cca 12 m² / hrobové miesto a celkovej potreby 93 – 100 hrobových miest pri priemernej ročnej úmrtnosti 6,2 až 6,5 Obyvateľov/rok a odhadovaného podielu pochovávaní (bez kalkulácie opätovného využitia hrobového miesta po skončení tlecej doby a bez kalkulácie spolpohovania a tzv. poschodového pochovávaní) je potrebné vytvoriť a zabezpečiť celkove na pohrebisku rezervné územie.

Celková potreba plochy pre pochovávanie 1 116 m²

Vymedzenie potrieb občianskej vybavenosti

Podporovať a riešiť podmienky pre rozvoj kultúry, kultúrnych zariadení a verejnej administratívy.

Podporovať a preferovať rozvoj obchodu, služieb, verejného stravovania a verejného ubytovania.

Riešiť súčasné disproporcie existujúcich zariadení, telovýchovných zariadení, ihrísk, plôch a priestorov a predpokladaný rozvoj dosiahnuť a realizáciou nových športových zariadení, prehodnotením a reprofiláciou a integráciou existujúcich zariadení, (K,S,D)

Vytvárať územné podmienky a podporou realizácie športovo-rekreačných a kultúrno-športových zariadení (K,S,T) (Vid' kapitoly návrh občianskej vybavenosti).

Vymedzenie potrieb rekreácie

Vytvoriť územné podmienky pre dobudovanie obecného športového areálu zariadeniami športovo-rekreačných aktivít a podporou prípravy a realizácie športovo-rekreačných a kultúrno-športových zariadení (K,S,T)

(Vid' kapitolu funkčné využitie územia a rekreácia).

Vymedzenie potrieb dopravy

- riešenie dopravného systému obce vo väzbe na tranzitný systém pre výrobné územia,
- riešenie optimalizácie vnútornej dopravnej kostry vytvorením kvalitného a prehľadného systému – štruktúry cestnej dopravy s dostredným charakterom systému,
- riešenie plošného pokrytia potrieb statickej dopravy,
- riešenie dopravných uzlov a zariadení pre všetky druhy dopravy, ich polohu, a kapacity a väzbu na urbanizované územie.

Vymedzenie potrieb výroby

Potreby výroby sú definované potrebami riešenia plôch pre výrobu na pokrytie najmä nedostatočnej saturácie pracovných príležitostí vytvorením podmienok pokrytia pracovných príležitostí v rámci obce. (Vid' kapitoly demografický vývoj a priemyselná výroba).

Vymedzenie potrieb zelene

Potreby a ochrana zelene sú vymedzené účelovou zeleňou charakteru verejnoprospešnej zelene formou parkov, izolačnej zelene a vymedzením percentuálneho podielu k príslušnej územnej jednotke v záväznej časti.

A.2.5.4 Zásady ochrany a využitia kultúrohistorických a prírodných hodnôt**A.2.5.4.1 Kultúrohistorické hodnoty a zásady ochrany**

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú národné kultúrne pamiatky.

V bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, rešpektovať podmienky v § 27 ods. 2 pamiatkového zákona, kde nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej pamiatky; desať metrov sa počítá od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok.

Podľa zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov a úprav a Vyhlášky MK SR č. 253/2010 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov a úprav (ďalej pamiatkový zákon), sú chránené aj archeologické nálezy a náleziská odkryté aj neodkryté v pôvodných nálezových situáciách, nachádzajú sa v zemi, na jej

povrchu alebo pod vodou. V súvislosti s archeologickými náleziskami upozorňuje KPÚ na lokality v možného výskytu archeologických nálezísk.

NKP ako aj archeologické nálezy a náleziská odkryté aj neodkryté sú chránené podľa zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu (pamiatkový zákon) v znení neskorších predpisov. V rámci územného plánu obce zapracovať a vyznačiť uvedené NKP vrátane objektov s kultúrnymi hodnotami, minimálne v rozsahu objektov uvedených v súpise pamiatok na Slovensku.

V zmysle ustanovenia § 14 ods. 4 pamiatkového zákona, môže obec rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodnosti obce. KPÚ odporúča vyznačiť aj také objekty (staršie stavby, pamätné izby, stromy, názvy ulíc ai.), ktoré v zmysle pamiatkového zákona neevidujú ako národné kultúrne pamiatky, ale majú svoju historickú hodnotu. Obec ich môže evidovať ako pamätihodnosť, v „Evidencii pamätihodností obce“, podľa § 14 ods. 4 pamiatkového zákona a ktorú je možné stále dopĺňať. Do evidencie pamätihodností obce je možné zaradiť okrem hnutelných a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Základom tejto evidencie by mala byť dôkladná fotodokumentácia a základný opis obsahujúci umiestnenie, lokalizáciu, rozmery, techniku, materiál, poprípade iné známe skutočnosti.

A.2.5.4.2 Prírodné hodnoty, zásady ochrany

Prírodné hodnoty a zásady ich ochrany sú uvedené v kapitole A.2.12.

A.2.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE

A.2.6.1 Vymedzenie všeobecnej charakteristiky funkčných území

V zmysle vyhlášky č. 55/2001 Z.z. sú základné charakteristiky funkčných území vymedzené v § 12 ods. 9 až 14 a ich funkcia vo všeobecnej rovine definovaná nasledovne. (plochy definované vo výkrese Priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia)

Charakteristika funkčných území pre stav a návrh - navrhované rozvojové lokality :

Funkčné plochy bývania - obytné územia – určené pre obytné domy a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia napr. garáže stavby občianskeho vybavenia, verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň, záhrady, detské ihriská a pod., využitím disponibilných území v rámci zastavaného územia obce, v rámci existujúcej zástavby dostavbou prelúk, a intenzifikáciou, využitím formy prístavieb a nadstavieb ako aj a mimo zastavaného územia na navrhovaných rozvojových plochách. Vymedzené funkčné územia sú určené pre individuálne a hromadné formy bývania. (ich určenie je predmetom regulatívov)

Funkčné plochy - občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry sa vymedzujú v rámci funkčného využitia stavu zastavaného územia v obytnom alebo zmiešanom funkčnom území formou účelového využitia disponibilných plôch. Umiestňujú sa spravidla v ťažisku navrhovaného obytného územia, v nadväznosti na založenú funkciu vybavenosti

Funkčné plochy - rekreačné územia - intenzívne, sú to územia, ktoré zabezpečujú požiadavky rekreácie, oddychu, záujmových a športových aktivít obyvateľov obce a turistov formou každodennej, koncom týždňovej, krátkodobej a dlhodobej rekreácie a oddychu. Podstatnú časť rekreačných území musí tvoriť zeleň, najmä lesy, lúky, sady, záhrady a podľa možnosti v priamom okolí zariadení charakteru okrasnej alebo účelovej zelene bez intenzívneho hospodárskeho využitia, prípadne aj vodné plochy a vodné toky. Do rekreačných území sa môžu umiestniť športové zariadenia, ihriská, kúpaliská, zariadenia verejného stravovania a niektorých služieb, centrá voľného času a zariadenia so špecifickou funkciou.

Funkčné plochy - výrobné územia - sa na základe kritérií – regulatívov vhodnosti druhu výroby riešia prevažne na najprísnejších zásadách a kritériách vhodnosti, vzhľadom na jej charakter, možné vplyvy na životné prostredie a ekológiu umiestňujú v území sídla s optimálnym dopravným napojením cestnú sieť, v optimálnom vzťahu ku klimatickým, ekologickým podmienkam, podmienkam životného prostredia a k základným funkčným zložkám, najmä funkcii bývania, vybavenosti a rekreácie tak, aby nedochádzalo k vzájomnej kolízii najmä z hygienického, ekologického, bezpečnostného a estetického hľadiska a životného prostredia a to :

- a) plochy určené pre prevádzkové budovy a zariadenia, ktoré na základe charakteru prevádzky sú neprípustné v obytných, rekreačných a zmiešaných územiach,
- b) Plochy pre priemyselnú výrobu, ktoré sa zriaďujú v obciach s veľkým objemom priemyselnej výroby a prepravy, kapacita a riešenie verejného dopravného a technického vybavenia musí zabezpečovať požiadavky na prepravu osôb, surovín, tovaru a energií.
- c) Pre poľnohospodársku výrobu, zriaďujú sa v obciach v súlade s rozvojom osídlenia a v súlade s potrebami kapacitného a druhového rozvoja poľnohospodárskej produkcie. Vo vidieckych sídlach sa na týchto plochách umiestňujú všetky stavby a zariadenia rastlinnej a živočíšnej poľnohospodárskej výroby, ak ich prevádzka nemá negatívny vplyv na životné prostredie.

Regulatívmi sú definované pravidlá časového a priestorového usporiadania v navrhovaných etapách – predpokladaných časových horizontov :

- **časový horizont krátkodobý (K)** - riešenie javov a regulatívov v horizonte do 5 až 10 rokov,
- **časový horizont strednodobý (S)** - riešenie javov a regulatívov v horizonte do 10 až 15 rokov,
- **časový horizont dlhodobý (D)** - riešenie javov a regulatívov v horizonte do 15 až 30 rokov,
- **časový horizont trvalý (T)** - riešenie priebežného a trvalého uplatňovania javov a regulatívov.

A.2.6.2 Všeobecné zásady priestorového usporiadania a funkčného využívania územia

V rámci § 12 ods. 9 až 14 vyhlášky č. 55/2001 Z.z. sú definované jednotlivé funkčné územia. V základnom členení v riešenom území sú definované funkčné územia jestvujúceho, t.j. uvedeného ako „STAV“ na ktoré sa vzťahujú nasledovné regulatívy funkčného využitia územia - všeobecné zásady priestorového usporiadania a funkčného využívania územia. Pre navrhované rozvojové lokality (FPB) sú stanovené základné regulatívy v záväznej časti, ktoré sú určujúce - nadradené.

Obytné územia (individuálne formy bývania) :

Hustota obývanosti územia 35 – 80 obyv / ha
 Zastavanosť územia do 60 % (vrátane plôch dopravnej a technickej infraštruktúry)
 Max. výška zástavbydve nadzemné podlažia a zastrešenie s možnosťou zobytnenia podkrovia pričom, konštrukčná výška podlažia nepresiahne 3,2 m
 Maximálna výška zástavby 10 m nad úrovňou prislúchajúceho terénu
 Min. plocha zelene 40 %

Obytné územia (hromadné formy bývania) :

Hustota obývanosti územia 120 – 180 obyv / ha
 Zastavanosť územia do 60 % (vrátane plôch dopravnej a technickej infraštruktúry)
 Max. výška zástavbytri nadzemné podlažia a zastrešenie s možnosťou zobytnenia podkrovia pričom, konštrukčná výška podlažia nepresiahne 3,2 m
 Maximálna výška zástavby 10 m nad úrovňou prislúchajúceho terénu
 Min. plocha zelene 40 %

Plochy občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry :

Hustota obývanosti územia neurčuje sa
 Zastavanosť územia do 70 %
 Max. výška zástavby tri nadzemné podlažia a zastrešenie s možnosťou využitia podkrovia pričom konštrukčná výška obytného podlažia nepresiahne 3,0 m a vybavenosti * 4,2 (* okrem výnimiek)
 Maximálna výška zástavby 15 m nad úrovňou prislúchajúceho terénu
 Min. plocha zelene 30 %

Výrobné územia pre priemyselnú výrobu, vrátane územia pre dopravnú a technickú infraštruktúru :

Zastavanosť územia od 60 %
 Max. výška zástavbydve nadzemné podlažia a zastrešenie
 Maximálna výška zástavby12 m nad úrovňou prislúchajúceho terénu
 Min. plocha zelene40 %

Výrobné územia pre poľnohospodársku výrobu, vrátane územia pre dopravnú a technickú infraštruktúru :

Zastavanosť územia od 60 %
 Max. výška zástavbydve nadzemné podlažia a zastrešenie
 Maximálna výška zástavby12 m nad úrovňou prislúchajúceho terénu
 Min. plocha zelene40 %

Rekreačné územia – intenzívne pre turizmus, vybavenosť, šport a ich zmiešané funkcie :

Hustota obývanosti územia neurčuje sa
 Zastavanosť územia do 50 %
 Max. výška zástavbydve nadzemné podlažia a zastrešenie s možnosťou využitia podkrovia pričom konštrukčná výška obytného podlažia nepresiahne 3,0 m a vybavenosti * 4,2 (* okrem výnimiek)
 Maximálna výška zástavby 10 m nad úrovňou prislúchajúceho terénu
 Min. plocha zelene 50 %

Poznámka :

- 1) Podrobné zásady priestorového usporiadania sú stanovené v príslušných tabuľkách v prílohe a v záväznej časti.
- 2) Zastavanosťou územia sa rozumie čistá plocha zastavaná objektmi príslušnej funkcie, bývania, vybavenosti, výroby, rekreácie, športu, vrátane plôch potrebných pre zariadenia technickej infraštruktúry a dopravy

A.2.6.3 Základné rozvrhnutie funkcií - koncepcia priestorového usporiadania a funkčného využívania územia

Pre funkčné územia stávajúce - stav sú záväzné regulatívy a limity (podmienky) intenzifikácie stanovené v kapitole A.2.6.2. a v záväznej textovej časti v kapitole 2. odseku „VŠEOBECNÉ REGULATÍVY PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA“

Pre funkčné územia rozvojové – navrhované lokality (FPB) sú stanovené záväzné regulatívy a limity v prílohe v tabuľkách č.1, č.3 a č.5. V textovej záväznej časti sú stanovené v kapitole 2 v tabuľkách č. 2.1 až 2.3.

Pre koncepčné riešenie organizácie územia - rozvojové lokality, t.j. funkčno-priestorové bloky - FPB a pre jestvujúce funkčné územia sa stanovili nasledovné zásady priestorového usporiadania a funkčného využitia.

Funkčné územia sú definované vo výkrese č. 2A a 2B Priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia.

• FUNKČNÉ VYUŽITIE ÚZEMIA – STAV (ZASTAVANÉ ÚZEMIE)

Obytné územia (v zmysle § 12, odseku 9 a 11 vyhlášky č. 55/2001Z.z.) – stav funkčného využitia prevažnej časti zastavaného územia obce, plochy určené pre obytné domy a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia s využitím pre individuálne formy bývania – individuálna bytová výstavba (IBV) formou rodinných domov a hromadné formy bývania – hromadná bytová výstavba (HBV) formou bytových domov (v zmysle STN 73 4301) s možnosťou intenzifikácie v súlade so stanovenými limitmi. Pre územia v ochrannom pásme objektov živočíšnej výroby platia ustanovenia podmienok ochrany uvedené v kapitole 8.1.

Plochy občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry stav funkčného využitia vymedzených plôch (MŠ, OD, a ďalšie) prevažne základnou občianskou vybavenosťou a sociálnou infraštruktúrou s možnosťou intenzifikácie využitia územia – v centrálnej časti územia zariadenia patriace k plochám pre občianske vybavenie, školstvo, kultúru, obchod, služby verejné stravovanie a telesnú kultúru s možnosťou účelovej intenzifikácie výhradne pre zariadenia slúžiace rozvoju základného občianskeho vybavenia a služieb.

Výrobné územie – plochy obchodno-výrobných zariadení, plochy pre dopravnú a technickú vybavenosť, prevádzkové dopravnotechnické zariadenia (v zmysle, § 12, odseku 13a vyhlášky č. 55/2001 Z.z.) – stav funkčného využitia územia pre výrobu :

- prevádzkové dopravno-technické zariadenia na JZ okraji zastavaného územia,
- plochy obchodno-výrobných prevádzok, technické zariadenia v adaptovaných priestoroch časti poľnohospodárskeho dvora,

Výrobné územie – plochy pre poľnohospodársku výrobu (v zmysle, § 12, odseku 13c vyhlášky č. 55/2001 Z.z.) – stav funkčného využitia územia pre výrobu :

hospodársky dvor (FORBART s.r.o) na západnom okraji zastavaného územia s využitím pre poľnohospodársku výrobu a hospodársky dvor pre veľkokapacitný chov hospodárskych zvierat s možnosťou intenzifikácie v medziach stanovených limitných kapacít chovu hospodárskych zvierat, Navýšenie chovu nad limitne stanovené kapacity podlieha preskúmaniu (posúdeniu) zdravotných a veterinárnych rizík. Rozšírenie územia podlieha podmienkam postupnosti v súlade so stanoveným stavebným zákonom č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov a zákonom č. 24/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Rekreačné územie – intenzívne (v zmysle § 12, odseku 14 vyhlášky č. 55 / 2001)

– stav funkčného využitia územia určeného pre pohostinské, ubytovacie služby a pobytovú zariadenia pre cestovný ruch a rekreáciu (Pacho) v samostatnej satelitnej časti územia obce západne od zastavaného územia, a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia s využitím pre rekreačné a športové účely pre aktívny odpočinok, každodennú rekreáciu s možnosťou intenzifikácie v súlade s funkčnou a priestorovou reguláciou,

–, stav funkčného využitia územia - plochy určené pre obecný športový areál (futbalové ihrisko) a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia s využitím pre rekreačné a športové účely pre aktívny odpočinok – každodennú rekreáciu s možnosťou intenzifikácie v súlade s funkčnou a priestorovou reguláciou,

Plochy pohrebiska (plochy občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry a zelene) – územie existujúceho pohrebiska.

Plochy zelene všetkého druhu – v zastavanom území obce sú to plochy verejnej izolačnej, pobrežnej a zelene pohrebiska.

Plochy verejnej parkovej zelene – v zastavanom území obce sú to plochy zelene verejnej účelovej rekreačnej a oddychovej parkovej zelene a zelene pohrebiska.

Plochy vodných tokov a nádrží - plochy vodných tokov.

Plochy ostatné a ostatné komunikácie - tvoria ostatné plochy (podľa evidenčných údajov KN) v predmetnom územnom pláne funkčne nedefinované a cestné komunikácie s nižším významom, ktoré nie sú zaradené v predmetnom územnom pláne podľa kategorizácie a funkčných tried (napr. miestne a účelové komunikácie, poľné a lesné cesty).

· FUNKČNÉ VYUŽITIE ÚZEMIA – STAV (NEZASTAVANÉ ÚZEMIE)

Plochy zelene všetkého druhu – mimo zastavaného územia obce sú to plochy prevažne účelovej a izolačnej zelene a poľnohospodársky využívaných plôch s trvalým trávnatým porastom, lúk a pod.

Plochy trvalo trávnatého porastu – mimo zastavaného územia obce sú to plochy podľa evidencie KN prevažne poľnohospodársky využívaných plôch s trvalým trávnatým porastom, lúk a pod.

Plochy ornej pôdy - tvoria plochy poľí, evidovanej kultúry ornej pôdy výhradne poľnohospodársky využívaných plôch na pestovanie poľnohospodárskych plodín.

Plochy sádov – mimo zastavaného územia obce sú to plochy účelových ovocných pestovateľských produkčných plôch.

Plochy lesov - ktoré tvoria plochy evidovanej kultúry les a lesná pôda výhradne lesohospodársky využívaných plôch.

Plochy vodných tokov a nádrží - plochy vodných tokov, vodných plôch a nádrží.

Plochy ostatné a komunikácie - tvoria ostatné plochy, zastavané plochy a nádvoria (podľa evidenčných údajov KN) v predmetnom územnom pláne funkčne nedefinované a cestné komunikácie s nižším významom, ktoré nie sú zaradené v predmetnom územnom pláne podľa kategorizácie a funkčných tried (napr. miestne a účelové komunikácie, poľné a lesné cesty).

· FUNKČNÉ VYUŽITIE – NAVRHOVANÝCH ROZVOJOVÝCH ÚZEMÍ

FPB 1, FPB 2, FPB 3

– NO

Funkčné využitie (v zmysle vyhlášky č. 55 / 2001, § 12, odseku 9)

Obytné územie – individuálne formy bývania, návrh zástavby rodinných domov formou individuálnej bytovej výstavby (IBV) - plochy obytných domov a k nim prislúchajúce nevyhnutné dopravno-technické zariadenia, plochy verejnej zelene, zelene, záhrad a dvorov, zariadenia prípustných doplňujúcich funkčných zariadení k prevládajúcej funkcii a zariadení základnej občianskej vybavenosti.

FPB 4

– NO

Funkčné využitie (v zmysle vyhlášky č. 55 / 2001, § 12, odseku 13a))

Výrobné územie – prevádzkové dopravné a technické zariadenia, plochy určené pre priemyselnú výrobu a pre prevádzkové dopravné a technické zariadenia, pre nové rozvojové zámery v NO s návrhom areálového využitia a pre prevádzkové budovy a zariadenia dopravného a technického vybavenia bez negatívnych vplyvov na ŽP, rešpektovaním krajinnno-ekologických podmienok a zásad ochrany prírody a krajiny, esteticky a vizuálne nenarúšajúcich okolité prírodné prostredie.

FPB 5

– NO

Funkčné využitie (v zmysle vyhlášky č. 55 / 2001, § 12, odseku 13a))

Výrobné územie – plochy obchodno-výrobných prevádzok, technické zariadenia, plochy určené pre priemyselnú výrobu a pre prevádzkové dopravné a technické zariadenia, pre nové rozvojové zámery v NO s návrhom areálového využitia a pre prevádzkové budovy vrátane zariadení verejného dopravného a technického vybavenia obce prioritne zabezpečujúcich chod a energetickú potrebu obce, separovaného zberu odpadu a druhotných surovín, ich energetického zhodnocovania a zariadení na spracovanie prírodných zdrojov energie a zariadení na alternatívne obnoviteľné zdroje energií - technické zázemie obce bez negatívnych vplyvov na ŽP využitím územia s rešpektovaním krajinnno-ekologických podmienok a zásad ochrany prírody a krajiny, esteticky a vizuálne nenarúšajúcich okolité prírodné prostredie.

FPB 6

- NO

FPB 8

- VO

Funkčné využitie (v zmysle vyhlášky č. 55 / 2001, § 12, odseku 10a)b))

Plochy pohrebiska - plochy občianskej vybavenosti - sociálnej infraštruktúry a účelovej zelene

– využitie navrhovaného územia pre plochy pohrebiska v NO a dopravno-technických zariadení a služieb (plochy statickej dopravy, služieb účelových, špecifických, ktoré súvisia s pohrebníctvom v zmysle §15 ods.7, zákona č.131/2010 Z.z.).

Zásady :

- vypracovať ÚPP pre koncepčné overenie urbanistického riešenia a usporiadania navrhovaných rozvojových lokalít – FPB, stanoviť podmienky podrobného hmotového a priestorového riešenia v úrovni následnej prípravy a reguláciu územia vrátane dopravnej koncepcie a technickej vybavenosti a podrobných limitov využitia územia, (K,S),

- b) riešiť koncepciu zachovania, ochrany a využitia prírodného prostredia alúvia vodných tokov v zastavanom území (K,S,D,T),
- c) riešiť koncepciu dopravného sprístupnenia rozvojových lokalít v súlade s koncepciou dopravného vybavenia, (K,S,D,T),
- d) rezervovať koridor pre navrhovaný obchvat tranzitnej cestnej komunikácie – rýchlostnej cesty R2, vytvoriť dostatočný priestorový koridor pre cestu vrátane ochranného pásma v súlade s ÚPN VÚC TK,
- e) riešiť priestorový a estetický vnem pri vstupoch do obce z cestných komunikácií, (D,T)
- f) riešiť urbanistickú koncepciu peších plôch jadra – centrálnych priestorov obce, ako centrálného priestoru spoločenského významu v rámci územia okolia obecného domu (S,D,T)
- g) vytvoriť podmienky pre verejné sprístupnenie biokoridoru v alúviu vodných tokov, pozdĺž otvorených a prístupných úsekov toku v zastavanom území vrátane pásu izolačnej zelene s ochrannou a oddychovou funkciou v kontaktnom území vodného toku s obytným územím, (T)
- h) vytvoriť podmienky pre zriadenie verejných odstavňích plôch pre OA v súlade s koncepciou riešenia verejnej dopravnej vybavenosti, na základe reálnych zámerov a potrieb v súlade s platnou legislatívou a normami (T)
- i) uplatnenie a realizácia rozvojových zámerov na plochách v kontakte s vodnými tokmi je podmienená vypracovaním hladinového režimu vodného toku s riešením navrhovanej výstavby s protipovodňovými opatreniami alebo nad hladinou Q 100 ročnej veľkej vody, (T)
- j) akákoľvek investičná činnosť v blízkosti vodných tokov a ich ochrannom pásme podlieha odsúhlaseniu správcom vodného toku (Slovenský vodohospodársky podnik š. p. OZ Piešťany). (T)
- k) rešpektovať ochranné pásmo (OP) pohrebiska - cintorína, na ktoré sa vzťahujú podmienky ochrany v zmysle VZN obce, kde sa v okruhu 30 m nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom, a v okruhu 50 m vykonávať činnosti rušiac pohrebné akty (T)
- l) pri výrube drevín mimo lesných pozemkov je potrebné postupovať podľa § 47 zákona o ochrane prírody a krajiny. (T)
- m) v predmetnom území je zaregistrovaný výskyt aktívnych, potenciálnych a stabilizovaných svahových deformácií. Aktívna a potenciálne svahové deformácie zasahujú aj do intravilánu obce. Nestabilné je aj bezprostredné okolie zaregistrovaných aktívnych, potenciálnych a stabilizovaných svahových deformácií, kde je možnosť rozšírenia a aktivácie potenciálnych zosuvov. Územie je citlivé na väčšie antropogénne zásahy. (FPB 1 a 5 a obytné územie - stav)

A.2.7 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE

A.2.7.1 Bývanie

A.2.7.1.1 Celkový rozvoj bytového fondu a jeho modernizácia

Na základe prognózovaného vývoja počtu obyvateľov a vývoja bytového fondu stanoveného v kapitole A.2.4.2., pre pokrytie potrieb sa navrhuje lokalizácia navrhovanej, novej bytovej výstavby, ktorá je bilancovaná v prílohe v tabuľke číslo 1 pre NO a tabuľke číslo 2 pre VO.

Zásady :

- a) stimulovať modernizácie, regenerácie, opravy a údržbu súčasného bytového fondu,
- b) využiť rôzne netradičné formy získavania bytov (prístavby, nadstavby, podkrovné byty a pod.),
- c) pripraviť nové lokality v zastavanom území a zastavať prieluky,
- d) podporovať nové progresívne technológie výstavby, ktoré zabezpečujú vyšší štandard bývania a väčšiu variabilitu, a úsporu energií,
- e) zvýrazniť špecifiká jednotlivých obytných súborov existujúcich a pripravovaných,
- f) riešiť problematiku sociálnych bytov pre sociálne slabšie skupiny obyvateľstva,
- g) pre fungovanie trhu s bytmi podporovať stimulovaním podnikateľskú sféru vo výstavbe bytov,
- h) podporovať výstavbu bytov z dôvodu získania nových obyvateľov pre rozvoj obce a oživenia reprodukčného demografického vývoja, pre dosiahnutie priaznivejšieho vývoja indexu vitality,

- i) z pozície obce vytvárať stimulačné podmienky a zabezpečovať rozvoj verejnej technickej a dopravnej infraštruktúry obce s cieľom napomáhať rozvoju územno-technickej pripravenosti pre výstavu bytového fondu.

A.2.7.2 Sociálna infraštruktúra a občianska vybavenosť

A.2.7.2.1 Koncepcia rozvoja sociálnej infraštruktúry

Sféru sociálnej vybavenosti tvoria zariadenia a aktivity, prostredníctvom ktorých sa zabezpečujú sociálne potreby obyvateľov sídla. Táto sféra plní významnú funkciu pri zabezpečovaní základných potrieb v oblasti výchovy a vzdelávania, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, kultúrno-spoločenskej činnosti a telesnej kultúry. Predmetom riešenia je koncepcia rozvoja jednotlivých oblastí sociálnej infraštruktúry.

Postavenie obce v sídelnej štruktúre ako aj jeho veľkosť (cca 475 obyvateľov) neumožňuje mať efektívne vybudovanú ani len základnú sociálnu infraštruktúru (občianska vybavenosť). Obyvatelia obce sú preto odkázaní, rovnako ako obyvatelia iných podobných obcí, dochádzať za zariadeniami niektorých základných vybaveností a vyššej vybavenosti do obvodného a regionálneho centra, resp. požiadavky na služby obmedzovať, alebo svojpomocne nahrádzať.

Predmetom návrhu územného plánu je vyšpecifikovanie a riešenie deficitných potrieb a rozvojových potrieb obce a definovanie ich územnopriestorového a územnotechnického priemetu a uplatnenia.

2.7.2.1.1 Zdravotníctvo

V obci základná zdravotná starostlivosť nie je poskytovaná ani lekáreň nie je zriadená. Zdravotné služby vrátane špecializovaných odborných ambulancií sú dostupné iba mimo územia obce. Obec spadá do spádového záujmového územia Prievidze do rajónu Nemocnice s poliklinikou v Bojniciach, ktorá je v súlade s rajonizáciou nemocníc zaradená medzi nemocnice I. typu. Základnú zdravotnú starostlivosť poskytuje aj poliklinika v Novákoch a Zdravotnícke zariadenie Chrenovec – Brusno – všeobecný lekár, detský lekár, zubár + lekáreň.

Nemocničné výkony sú poskytované aj v Nemocnici s poliklinikou v Handlovej, nemocnici III. typu.

Voľba zdravotníckych služieb v súčasnosti je v právomoci rozhodovania občana. Lekárske služby v rámci záujmového územia poskytuje Nemocnica s poliklinikou v Bojniciach, Uniklinika v Prievidzi a tiež poliklinika v Novákoch. Výdaj liekov a liečiv pre obyvateľov poskytujú lekáreň v lekáreň v Prievidzi, Bojniciach, Novákoch a v Handlovej.

Medzi zdravotníckymi zariadeniami patria aj detské jasle. Na území sídla neboli zriadené v minulosti, nie sú ani v súčasnosti a neuvažuje sa s ich zriadením ani v návrhovom a výhľadovom období.

Potreba poskytovania zdravotníckej starostlivosti pre ťažko, alebo dlhodobo chorých sa realizuje v rámci zariadení sídiel záujmového územia.

Vo sfére základnej zdravotníckej starostlivosti sa hľadajú nové prístupy optimálneho zabezpečenia služieb ošetrojúceho lekára a zdravotníckych zariadení, uvažuje sa i o možnosti zriadenia súkromných ordinácií, resp. rodinných lekárov. Vytvorenie kvalitnejšej zdravotníckej starostlivosti je podmienené zvýšením úrovne a kapacity zdravotníckych zariadení, všetkých druhov zdravotníckych služieb, kvality a úrovne zdravotníckej techniky a personálneho obsadenia obslužných činností.

Na základe potrieb zvýšenia štandardu poskytovanej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov ako aj pokrytia a zníženia počtu obyvateľov na jedného obvodného lekára aj vzhľadom na predpokladaný nárast počtu obyvateľov obce bude potrebné riešenie aj podmienok základnej zdravotnej starostlivosti mimo obce.

Zásady riešenia funkcie vybavenosti zdravotníctva :

- a) preferovať a podporovať ďalší rozvoj súkromných zariadení prvého kontaktu v sídle,
- b) riešiť možnosť zmluvného zabezpečenia zdravotníckeho zariadenia v obci a vytvoriť priestorové podmienky pre zariadenie,

2.7.2.1.2 Sociálna starostlivosť

Sociálne služby v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Sociálna starostlivosť je občanom poskytovaná formou rôznych sociálnych dávok, ktoré vypláca ÚPSVaR v Prievidzi, opatrovateľskú službu občanom na to odkázaným zabezpečuje zo zákona obec.

V obci nie sú vybudované ústavné zariadenia sociálnej starostlivosti. Sociálne služby v obci zabezpečujú sociálne pracovníčky pri obecnom úrade

V obci pôsobí ZO Jednoty dôchodcov Veľká Čausa (v Budove obecného domu).

V rámci záujmového územia sociálne služby zabezpečuje Centrum sociálnych služieb Nitrianskom Pravne - Bôriku, Zariadenie pre Seniorov Nitrianske Rudno, Domov dôchodcov v Prievidzi, Senior centrum Handlová n.o., Detský domov v Prievidzi, Domov sociálnych služieb pre mentálne postihnuté deti a mládež v Prievidzi a resocializačné stredisko v Bystricianoch a Senior centrum handlová n.o.

Iné sociálne služby sú dostupné mimo územia obce najbližšie v rámci okresu sú dostupné najbližšie v mestách Prievidza a Handlová.. Obec v súčasnosti nemá spracovaný Komunitný plán rozvoja sociálnych služieb.

Zásady riešenia sociálnej vybavenosti :

- vytvárať podmienky pre zriadenie zariadenia pre spoločenské a stretávanie seniorov, detské stacionáre, prípadne zariadenia pre sociálne odkázaných a seniorov,
- podporovať vznik zariadení sociálnych služieb v obci využitím vhodných existujúcich objektov a podporovať súkromnú sféru prevádzkovo nenáročných zariadení.

A.2.7.2.2 Školské a výchovno-vzdelávacie zariadenia

Na základe zákona č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1.7.2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. Boli zredukované počty zariadení i v centre regiónu a záujmovom území.

Materské školy a výchova rodičov

Výchovu a vzdelávanie pre najmenšie deti v obci zabezpečuje Materská škola v obci. V jednotriednej MŠ s kapacitou 15 detí, bola v školskom roku 2018/2019 poskytovaná celodenná i poldenná starostlivosť pre 16 detí vo veku 3 až 6 rokov.

Výchovno-vzdelávací proces v MŠ realizujú kvalifikované pedagogické pracovníčky (dve učiteľky). Prevádzku škôlky zabezpečuje jeden (1) zamestnanec. V MŠ je výdajňa stravy pre deti MŠ.

Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie deťom od troch do šesť rokov a deťom s odloženou povinnou školskou dochádzkou. V prípade záujmu rodičov, deti majú možnosť aj poldennej výchovy a vzdelávania v materskej škole. Cieľom predprimárneho vzdelávania je dosiahnuť optimálnu perceptuálno-motorickú, poznávaciu a citovo-sociálnu úroveň, ako základ pripravenosti na školské vzdelávanie a život v spoločnosti. Materská škola je materskou školou rodinného typu, je zameraná na rozvíjanie spolupráce s rodinou a smeruje k všestrannému rozvoju osobnosti dieťaťa. Deti sú vychovávané prostredníctvom zdravého životného štýlu k zodpovednejším vzťahom k ochrane zdravia.

Retrospektívny prehľad vývoja počtu detí a pedagogického personálu MŠ tab. č. 2.4.1.2.1 :

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet detí	15	15	12	10	15	13	20	18	14	10	9	16
Pedagog. personál			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Z uvedenej prognózy vyplýva, že v návrhovom a výhľadovom období môže dôjsť vplyvom priaznivého vývoja indexu vitality k výraznému nárastu počtu detí v predškolskom veku a bude potrebné počítať v prípade naplnenia prognózy vývoja **s rozšírením kapacity zariadení MŠ o jednu triedu v NO.**

Alternatívnou možnosťou riešenia pokrytia kapacít je zriadenie aj súkromných predškolských zariadení s menším počtom detí. Toto proporcionálnejšie a zo zdravotného hľadiska výhodnejšie riešenie sa bude prekrývať s podmienkami riešenia zamestnávania opatrovateliek detí do domu.

Školstvo

Základné školy

V rámci obce nie je v prevádzke základná škola pre I. a II. stupeň výučby. Pre žiakov je zabezpečené umiestnenie v rámci ZŠ v obci Chrenovec-Brusno. Reálne rodičia využívajú aj iné možnosti v mieste pracovných aktivít a zamestnania.

Návrh rozvoja :

Na základe stavu a prognózy vývoja počtu obyvateľov výpočtom podielu jednotlivých vekových skupín sa predpokladá vývoj počtu obyvateľov v predproduktívnom veku (OPPV) a následne vývoj počtu detí školského veku od 6 do 14 rokov a z toho školského veku I. stupňa ZŠ t.j. od 6 do 10 rokov.

Stredné školy

V obci sa nenachádza žiadne stredoškolské zariadenie. Najbližšie stredné školy sa nachádzajú v rámci okresu v okresnom meste Prievidza a v spádovom meste Nováky a Handlová, prípadne odborných škôl aj mimo regiónu.

Návrh zásad pre riešenie funkcie vybavenosti školstva :

- a) riešiť lokalizáciu a kapacitné potreby zariadení pre základné školstvo podľa skutočného demografického vývoja s cieľom pokrytia potrieb predškolských zariadení v obci a školských zariadení mimo sídla, (T)

A.2.7.2.3 Koncepcia rozvoja občianskej vybavenosti

Kultúra

Kultúra v súčasnej recesii spoločnosti prežíva v skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov a minimalizácii výdavkov na kultúru. Markantne sa táto situácia prejavuje v podmienkach vidieka, kde sa programové voľby obmedzujú len na miestne ľudové a ochotnícke predstavenia a často iba na príležitostné spoločenské podujatia (svadby, hostiny, kary, a pod.).

Návštevnosť zariadenia kultúry závisí od viacerých faktorov. Prioritnými sú :

- prostredie, t.j. kapacita a kvalitatívna úroveň disponibilného zariadenia z architektonického, estetického a technického hľadiska,
- zabezpečenie činnosti po kvalitatívnej a kvantitatívnej stránke a aktivita podujatí,
- demografické podmienky (spádovosť) a podmienky územnotechnické (prístup, parkoviská a pod.)

Najmä na programovú atraktivnosť a podmienky vstupu prevádzkovateľa musia reagovať pružne, operatívne a racionálne. Reakcia sa prejavuje v orientácii sa zariadení na také formy kultúrnych činností a podujatí, ktoré sú atraktívne a žiadané čo najširším spektrom populácie ale najmä mladou generáciou, ale i staršími. Je to náročný problém v súčasnej dobe elektronických médií, kedy komerčná kinematografia našla cestu až do súkromia spotrebiteľa formou videoprodukcie a videotechniky, digitálnej techniky domáceho kina.

Kultúrne zariadenia obce :

Dom kultúry (kultúrno spoločenská sála) – kapacita 45 osôb

Obecná knižnica – kapacita cca 3 475 zväzkov,

Kostol rímsko-katolícky (sv. Gorazda) – kapacita osôb

Obec má zriadené a prevádzkuje kultúrno-spoločenskú zariadenie, - viacúčelovú sálu a obecnú knižnicu v rámci obecného domu. Spoločenský a kultúrny život v obci zabezpečuje obec prostredníctvom pracovníkov obecného úradu v spolupráci s obecným zastupiteľstvom, materskou školou. V súčasnosti prebieha obnova a zateplenie budovy obecného domu.

Obec má zriadené a prevádzkuje verejnú knižnicu, ktorá poskytuje služby širokej verejnosti. Obecná knižnica sa nachádza v priestoroch polyfunkčného objektu obecného domu .

Jej hlavnou úlohou je: utvárať a sprístupňovať univerzálny knižničný fond, poskytovať základné knižnično- informačné služby. Knižný fond tvorí viac ako 3475 knižných jednotiek, ktoré sú rozdelené na odbornú literatúru pre dospelých, krásnu literatúru pre dospelých, odbornú literatúru pre deti, krásnu literatúru pre deti. Pri Obecnej knižnici je zriadená čítareň, v ktorej si čitatelia počas výpožičných hodín knižnice môžu čítať knihy a časopisy.

Retrospektívny štatistický prehľad kapacity obecnej knižnice a počtu užívateľov tab. A.2.4.3.2.1

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet knižných jednotiek	3700	3654	3654	3600	3610	3605	3599	3540	3500	3475	3475
Počet užívateľov	105	65	38	56	37	40	42	39	38	0	0

Návrh rozvoja :

Súčasný kultúrne zariadenie je dostačujúce a po obnove vyhovujúce. Z hľadiska potrieb sa navrhuje vytvorenie komunitných priestorov v rámci existujúceho športového areálu, priestorov kapacitou a riešením univerzálného polyfunkčného športovo-kultúrno-spoločenského zariadenia

Zásady kultúrnej vybavenosti :

- prehodnotiť a riešiť podmienky pre ďalší rozvoj kultúrnych zariadení, v prípade naplnenia demografického prognózovania riešenie nových polyfunkčných priestorov kultúrno-spoločenského zariadenia a doplnením nových i existujúcich zariadení atraktívnymi funkciami pre športové, kultúrno-spoločenské a rekreačné účely, v športovom areáli (S,D,T)
- vo funkčne a spoločensky optimálnych a atraktívnych polohách integrovať kultúrno-spoločenské funkcie s funkciami verejnej administratívy, obchodu, cestovného ruchu, rekreácie, športu, telovýchovy a školstva, (K,S,D)
- podporovať lokalizáciu vybavenosti malých klubových foriem zariadení kultúry,
- podporovať rozvoj a kultúrnych aktivít verejnosti,
- vytvárať podmienky pre využitie kultúrnych objektov pre účely kultúrnych a osvetových činností a akcií, (T),
- využiť stavebno-historický potenciál na realizáciu doplnkových zariadení kultúrnej vybavenosti (obecné múzeum ľudových tradícií) (S),
- vytvárať podmienky pre vznik drobných kultúrnych aktivít a zariadení na celom území obce s orientáciou na prednostné funkčné využitie existujúcich objektov a podporu cestovného ruchu (T).
- podporovať rozvoj a transformáciu vybraných kultúrnych aktivít na komerčnej báze. (T)

Verejná administratíva

Súčasná verejná správna a administratíva vybavenosť je reprezentovaná obecným úradom v centrálnej polohe obce v polyfunkčnom objekte obecného domu vo vyhovujúcich priestoroch po obnove.

Veda a výskum

Vedecko-výskumné základne v obci nie sú zastúpené z dôvodu významu a postavenia obce v štruktúre osídlenia, jeho veľkosti a vo vzťahu k potrebám výrobné-ekonomickej základne.

V rámci reštrukturalizácie národného hospodárstva, zmenách v prístupe k problematike ekológie a ŽP, sa otvárajú možnosti vytvorenia budúcich "centier alebo zariadení" nadstavbovej, kvartérnej sféry. Tento cieľ si vyžaduje cieľavedomý a permanentný prístup k riešeniu s podporou a vytvorením základných podmienok a postupných krokov pre jeho dosiahnutie. Predpokladom je napr. vytváranie adekvátnych priestorových a vybavenostných podmienok, otázka vzdelanostnej úrovne a možnosti získania vedomostí, ale najmä hľadanie reálnych oblastí uplatnenia vedy a výskumu.

Šport a telovýchova

Obec má relatívne dobre zastúpené podmienky v rozsahu a vybavenosti zariadení pre každodenné športové využitie. Priamo v obci je pomerne dostatočne vybudovaná športová infraštruktúra. Pre uspokojovanie potrieb telovýchovných a športových aktivít obyvateľstva, t.j. pe neorganizovanú telesnú výchovu obyvateľstvu obce v súčasnosti slúži športový areál obce s futbalovým a tréningovým ihriskom pre futbal, ktoré slúžia prevažne pre organizované klubové športové aktivity s priestorovo obmedzeným tréningovým ihriskom, areál je so slabo vybaveným zázemím.

V roku 2015 bolo pri bytovom dome vybudované detské ihrisko + fitness prvky.

Návrh rozvoja :

Rozvoj ďalších telovýchovných a športových zariadení sa navrhuje smerovať k príprave územia pre viacúčelové komplexné zariadenie na úrovni polyfunkčnej vybavenosti ako viacúčelové zariadenie pre športové i kultúrno-rekreačné zariadenia.

V rámci rozvojových plôch sa navrhuje rozvoj športovísk vo väzbe na futbalové ihrisko formou viacúčelového športového areálu s dobudovaním komplexného športovo-oddychového zariadenia s možnosťou využitia i pre cestovný ruch a rekreáciu).

Rozvoj zariadení športovej a telovýchovnej vybavenosti sa navrhuje v NO v rámci:

- rozvoj existujúceho športového areálu s polyfunkciou pre kultúrno-spoločenské aktivity (komunitné centrum a iné rekreačné aktivity športové ihriská a telovýchovné zariadenia pre kolektívne športy)

Táto sféra vybavenosti oproti spôsobu chápania a riešenia v minulosti, bude prevažne regulovaná vplyvom trhových mechanizmov. Formovanie, preskupovanie a druhovosť vybavenosti sa bude rozvíjať na základe dopytu. V tejto sfére sa očakáva rozvoj malého a stredného podnikania, so sociálnym a ekonomickým efektom.

Zásady pre rozvoj telovýchovnej a športovej vybavenosti :

- a) riešenie súčasných disproporcií a predpokladaný rozvoj dosiahnuť prehodením a realizáciou reprofiliácie a integrácie existujúcich zariadení pre ich optimálnu využiteľnosť a kritériá racionálnosti a univerzálnosti uplatňovať pri zámeroch realizácie nových športových, telovýchovných zariadení, ihrísk, plôch a priestorov, (K,S,D)
- b) vytváraním podmienok a podporou realizácie nových športovo-rekreačných a kultúrno-športových zariadení v kooperácii s podnikateľskou sférou. (K,S,T)
- c) vytvárať podmienky pre lokalizáciu a podporovať prípravu a realizáciu športovo-rekreačných a kultúrno-športových zariadení a objektov. (T)
- d) vytvoriť podmienky pre dostavbu obecného komplexného športového areálu v rámci existujúceho areálu (S,D,T)

Obchod a služby

Obchodná sieť v súčasnosti permanentne prechádza výraznými transformačnými zmenami. Navrhovaný nárast obyvateľstva nie je významný, a v súčasnosti v obci sú relatívne optimálne podmienky v rámci existujúcich obchodných zariadení a nárastom spotrebiteľskej sféry sa zlepšia podmienky ich prosperity a tiež sa vytvoria lepšie podmienky pre konkurenčné prostredie.

Lokalizácia a druhovosť zariadení sa riadia trhovým mechanizmom, nie sú definované špecifické potreby pre tieto zariadenia. Táto sféra vybavenosti oproti spôsobu chápania a riešenia v minulosti, bude výhradne regulovaná trhovým mechanizmom. Formovanie, preskupovanie a druhovosť vybavenosti sa bude rozvíjať na základe dopytu. V tejto sfére sa očakáva rozvoj malého a stredného podnikania, so sociálnym a ekonomickým efektom.

V obci sú v súčasnosti nasledovné zariadenia obchodu a služieb.

- Anton Hraňo TEBOT, - ostatný maloobchod v nešpecializovaných predajniach
- Party koliba s. r. o., ostatný maloobchod v nešpecializovaných predajniach
- SOVILO, s.r.o., ostatný maloobchod v nešpecializovaných predajniach
- Emtech-PD s.r.o., ostatný maloobchod s novým tovarom v špecializovaných predajniach i. n.
- 4A s.r.o., maloobchod so športovými potrebami v špecializovaných predajniach

Výrobné a nevýrobné služby (verejnoprospešné služby)

Výrobné služby v obci nie sú zastúpené. Nevýrobné služby zabezpečujú drobní prevádzkovatelia občerstvovacích zariadení, cukrárne a pod., šitia a opravy odevov, kaderníctvo, služby pre motoristov, servisné zariadenia pre opravu osobných motorových vozidiel. Obec zabezpečuje služby pre chod a prevádzku obce, zber a separáciu domového odpadu.

Pre navrhovaný nárast obyvateľstva bude potrebné vytvoriť optimálne podmienky existencie a prosperity, pre verejnoprospešné služby obce potrebné priestory pre hospodársky dvor technických služieb a riešenia podmienok pre separovaný zber a triedenie recyklovateľného odpadu.

V obci v súčasnosti pôsobia v oblasti služieb a remesiel :

- Si.To.Ro. s.r.o., výstavba obytných budov
- Pavol Bőhm, stavebné práce
- Autoservis – Klementovič č. 20
- Ján Pálesch, elektrická inštalácia
- Peter Brna, ostatné čistiace činnosti

Pre navrhovaný nárast obyvateľstva budú optimálne podmienky existencie a prosperity obchodných zariadení a tiež pre podmienky konkurenčného prostredia. Lokalizácia a druhovosť zariadení sa riadia trhovým mechanizmom, nie sú definované špecifické potreby pre tieto zariadenia. Táto sféra vybavenosti oproti spôsobu chápania a riešenia v minulosti, bude výhradne regulovaná trhovým mechanizmom. Formovanie, preskupovanie a druhovosť vybavenosti sa bude rozvíjať na základe dopytu. V tejto sfére sa očakáva rozvoj malého a stredného podnikania, so sociálnym a ekonomickým efektom.

Verejné ubytovanie a verejné stravovanie

Rozvoj a vznik nových ubytovacích zariadení bude závislý od charakteru ďalšieho štrukturálneho a funkčného rozvoja sídla. Pre perspektívy potrieb sa predpokladá možnosť rozvoja atraktívnych ubytovaní na súkromí, zariadení penziónového typu, prípadne aj malokapacitných hotelových zariadení, napr. formou motelového typu. Prevažne tieto zariadenia sa formujú ako polyfunkčné objekty s kumulovanými funkciami, napr. službami motoristom, verejným stravovaním, obchodnou funkciou, službami, agroturistikou a pod.

V rámci rôznych foriem penziónového ubytovania bude atraktívna i forma agroturistických zariadení, využívaných pre rekreáciu i ubytovanie.

Stravovacie a reštauračné služby sú poskytované v reštauráciách a miestnych pohostinstvách:

- SAVEA - hostinec
- PACHO Slovakia s.r.o., služby pohostinské - reštauračné zariadenie a služby PACHO camping
- Zábojník č.d. 89 ubytovanie
- Pizzeria MiRa

Návrh rozvoja :

V rámci návrhu územného plánu sú vytvorené podmienky pre lokalizáciu občianskej vybavenosti v oblasti maloobchodu a služieb vo všetkých FPB s funkčným vymedzením pre bývanie, vybavenosť, a rekreáciu primerane, ako aj intenzifikáciou využitia existujúcich zariadení a funkčných území stabilizovaných - stav.

Zásady pre obchodnú vybavenosť a služby :

- a) podporovať rozvoj zariadení obchodu a služieb pre zvýšenie a skvalitnenie podmienok pre rozvoj obce a rozvoj najmä v oblasti cestovného ruchu a turizmu,
- b) podporovať rozvoj zariadení obchodu prioritne v ťažiskových, centrálnych priestoroch obce

Pohrebiská

Medzi vybavenosť služieb patria aj pohrebiská a pohrebné služby. Vzhľadom k príprave a zabezpečeniu dostatočných kapacitných rezervných plôch pre pochovávanie a životnosť cintorínov sa predpokladá kapacitná rezerva minimálne na obdobie min. 30 až 45 rokov už v návrhovom období. Toto obdobie sa považuje za návrhové, pre výpočet potrebných kapacitných rezervných plôch.

Pre predpokladaný vývoj a teda aj prognózovanie kapacitných potrieb cintorína bude ako je už vyššie spomenuté smerodajný predpokladaný spomalený proces – stagnácia vo vývoji počtu obyvateľstva a jeho pokračujúca tendencia starnutia v NO do roku 2035 a VO do r. 2050. Pre tieto obdobia sa v prognostických údajoch počíta s potrebou územnej rezervy t.j. pokrytia potrieb pre obe etapy t.j. NO, VO, najmä z dôvodu vytvorenia dostatočnej kapacitnej rezervy cintorína už v predstihu vzhľadom na časovú náročnosť prípravy a majetkovoprávneho usporiadania územia.

Celkom za sledované obdobie od 2000 až 2018 zomrelo 116 osôb, ročná priemerná úmrtnosť činí 6,1 osôb/rok. Na základe priemernej potrebnej plochy na jedno hrobové miesto, predpokladaného vývoja počtu úmrtí a spôsobu pochovávania je možné prognózovať potrebné plochy pre NO a VO.

Predpokladaná priemerná úmrtnosť 6,1 až 7,5 (v NO)
 Predpokladaná priemerná úmrtnosť 7,5 až 8,5 (vo VO)

Pohrebisko Veľká Čausa : plocha pohrebiska 3 486 m²

Predpokladaný vývoj úmrtnosti a minimálna plošná potreba, tab. č. 2.4.2.1.2:

Obdobie - NO / VO	Predpokladaný počet obyvateľov	Potreba hrobových miest	Plošná potreba v m ² *
1	2	4	3
NO - 2 020 – 2 035	495 až 560	cca 98	Cca 1 170
VO - 2 035 – 2 050	515 až 560	cca 108	Cca 1 290

* Na základe predpokladaných plošných nárokov na jedno hrobové miesto pochovaním 10 - 12 m².

Na základe uvedených výpočtov bude potrebné počítať pre NO so zriadením plôch pre pohrebisko o výmere cca **0,11 ha** pre hrobové miesta.

Na základe uvedených výpočtov bude potrebné počítať s rozšírením cintorína pre VO o výmere cca. **0,13 ha** pre hrobové miesta.

A.2.7.3 Výroba

A.2.7.3.1 Priemyselná výroba

Priemyselná výroba prakticky nie je zastúpená a nemá významný podiel na hospodárskej základni obce. Hlavným dôvodom a príčinami tohto stavu je skutočnosť, že obec bola a aj v súčasnosti je závislá na hospodárskej základni miest Prievidza, Handlová a Nováky (najmä banský priemysel) a nemá geograficky a urbanisticky vhodné podmienky pre významnejší rozvoj priemyslu, hospodárskou základňou obce bola a je poľnohospodárstvo a drobná remeselná výroba, neskôr po roku 1992 bol založený a vybudovaný areál spoločnosti S:T:R: spol. s.r.o. ktorá sa zaoberá stavebnou činnosťou a časť svojho areálu prenajíma, v rámci ktorého pôsobí SI.TO.RO, s.r.o.

V obci pôsobí niekoľko menších firiem, ktoré sa zaoberajú výrobnou činnosťou :

- **S.T.R., s. r. o.**
 - druh činnosti: stavebná výroba
 - vlastné priestory
 - počet zamestnancov: 3, (muži 3, ženy 0)
 - nakladanie s odpadom – (neuvedené),
 - požiadavky a rozvojové zámery – žiadne
- **SI.TO.RO, s. r. o.**
 - druh činnosti: stavebná výroba
 - vlastné priestory
 - počet zamestnancov: 13, (muži 11, ženy 2)
 - nakladanie s odpadom – (neuvedené),
 - požiadavky a rozvojové zámery – žiadne
- **WTW, s. r. o.**
 - druh činnosti: spracovanie dreva (piliarska výroba)
 - v prenájme (v areáli poľnohospodárskeho dvora)
 - počet zamestnancov: 10, (muži 9, ženy 1)
 - nakladanie s odpadom - drevný odpad (neuvedené)
 - požiadavky a rozvojové zámery – žiadne
 - požiadavky a rozvojové zámery – žiadne

Ďalšie subjekty :

- František Gatíal ml., Výroba zámkov a pántov
- Igor Krško, pilovanie a hoblňovanie dreva
- Ján Bešina, zvracie práce

Návrh rozvoja :

Strategickým cieľom je dosiahnutie vyššej sebestačnosti zdrojov pracovných príležitostí ktorá sa navrhuje aj orientáciou na rozvoj terciárnej a kvartérnej sféry a to sféru rozvoja turizmu a cestovného ruchu, tzv. „turistický priemysel“ a na vedu a výskum.

Návrh ekonomickej aktivity a vývoj pracovných príležitostí je predmetom kapitoly A 2.4.1.5 Ekonomická aktivita obyvateľstva.

Pre vývoj obce v období k roku 2035 bude potrebné pre dosiahnutie vyššej sebestačnosti na území obce vytvoriť celkom cca 30 až 50 pracovných príležitostí, z toho sa navrhuje cca 30 – 50 % v oblasti výroby priemyselnej v oblasti terciárnej sféry a remeselnej.

Pre vývoj obce v období k roku 2050 bude potrebné pre dosiahnutie vyššej sebestačnosti na území obce vytvoriť celkom ďalších cca 40 až 70 pracovných príležitostí.

Zásadná stratégia obce je postupne vytvárať podmienky pre dosiahnutie vyššej sebestačnosti vo sfére zdrojov pracovných príležitostí k roku 2035 k čomu jednou zo strategických záujmov bude vytvorenie územných podmienok pre rozvoj nového funkčného územia pre výrobné aktivity. V rámci návrhu sa rieši plocha rozvojovej lokality pre funkciu výroby umiestnenej v kontexte s existujúcim areálom hospodárskeho dvora, novými plochami FPB 4 a 5 na Z a JZ okraji k.ú. sídla v území dopravne optimálne prístupnom riešeným využitím existujúceho napojenia z tranzitnej komunikačnej väzby vo väzbe na trasu cesty I/9. Okrem toho je možné riešiť čiastkovú transformáciu areálu a zariadení slúžiacich pre poľnohospodársku výrobu najmä vo vzťahu výroby zameranej na spracovanie poľnohospodárskych produktov, prípadne intenzifikáciou súčasných plôch.

Priemyselná výroba sa navrhuje prevažne v rozsahu ľahkého priemyslu, obchodu a skladového hospodárstva bez negatívnych vplyvov na životné prostredie a hygienu okolitého prostredia prevažne s uzatvorenými technologickými cyklami, s nenáročnými, primeranými nárokmi na energie a dopravné zaťaženie a s ohľadom na citlivé a nenásilné urbanistické a architektonické začlenenie do prostredia a na prioritnú funkciu bývania a rekreácie v obci.

Zásady :

- vytvárať podmienky pre realizáciu navrhovaných zámerov, prípravu území a ponuky pre záujemcov a tým aj vplyv na vyššiu dynamiku rastu pracovných príležitostí, (T)
- vytvárať predpoklady pre získanie a lokalizáciu štruktúr odvetví priemyslu charakteru progresívnych a perspektívnych foriem ako napr. automobilový, elektrotechnický, elektronický priemysel, odvetvia nadstavbového priemyslu robotizácie a pod. najmä nenáročné na surovinovú základňu, prepravné kapacity a vôbec technologické procesy s uzavretým cyklom, ktoré nezaťažujú životné prostredie. (T)
- podporovať rozvoj stavebníctva a priemyselnej výroby s využitím a spracovaním produktov a surovín zázemia záujmového územia okresu (napr. potravinársky, drevospracujúci priemysel a pod.) (T)
- vytvárať podmienky pre znižovanie negatívnych vplyvov na ŽP, a zároveň spolupracovať so štátnou správou pri vytvorení funkčného systému kontrolnej a sankčnej činnosti, (K,T)
- zvýhodniť výstavbu takých nových výrobných kapacít, ktoré nemajú negatívny vplyv na životné prostredie, (K,T)
- podporovať vytváranie malých a stredných podnikov, (K,T)
- Pri riešení kontaktu funkčných území výroby s inými druhmi funkčných území najmä rozvojových území bývania a rekreácie dôsledne preskúmať, riešiť a stanoviť podmienky vzájomnej koexistencie vzhľadom k podmienkam ochrany a kvality životného prostredia a podmienok hygieny.

A.2.7.3.2 Poľnohospodárska a lesná výroba

2.7.3.2.1 Poľnohospodárska výroba

V rámci riešeného územia je areál poľnohospodárskej výroby, bývalý areál Roľníckeho družstva, dnes vo vlastníctve a užívaní spoločnosti FORBART s.r.o. Areál sa nachádza na západnom okraji zastavaného územia obce. V areáli hospodári SHR Vladimír Švejda SPEKTRUM.

V procese prípravných prác bol obstarávateľom oslovený žiadosťou a dotazníkom o potrebné základné údaje pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie z ktorých sa uvádzajú nasledovné údaje o hospodárení.

V areáli sa nachádzajú zariadenia a budovy pre chov hospodárskych zvierat (hovädzieho dobytká a ošípaných, podľa údajov poskytnutých V. Švejdcom citujem „približne 700 = VDJ 700 dospelých ks hovädzieho dobytká a 1200 ks ošípaných“) a budovy a zariadenia pre rastlinnú výrobu.

Rastlinná výroba je zameraná na výroby krmovín, ďatelinových, jačmennú a ovsenú produkciu a lúky a trávnaté porasté pre pasenie dobytká. Súčasný stav chovu hospodárskych zvierat (HZ) nebol uvedený v dodaných podkladoch, nebolo dokladované ani povolenie (rozhodnutie) na užívanie, kapacity a limity pre chov HZ.

V katastri obce obhospodaruje pôdu aj AGROPRODUKT SLOVAKIA a.s. Hlavným zameraním spoločnosti na území obce je rastlinná výroba : obilniny, (raž siata, kukurica, trávny na ornej pôde). Výmera poľnohospodárskej pôdy v obhospodarovaní v roku 2019 činila254,08 ha, z toho orná pôda 75,48 ha, TTP 178,60 ha.

Návrh koncepcie rozvoja - rozvojové zámery :

Rozvojové zámery jednotlivé hospodáriace subjekty nedeclarovali.v oslovení. Na základe potreby stanovenia základných záväzných regulatívov z dôvodu potenciálnej kolízie chovu HZ s obytným územím vzhľadom na vzájomnú vzdialenosť 150 m sa stanovuje v rámci koncepcie funkčného využitia územia a limitov v súlade so Zásadami chovu hospodárskych zvierat v intraviláne a extraviláne obcí Slovenskej republiky (Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Bratislava, október 1992) limitné kapacitné množstvá pre chov HZ o počte 300 ks VDJ (veľkých dobytčích jednotiek) v rámci poľnohospodárskeho areálu (FORBART s.r.o.) vzhľadom na stanovený rozsah minimálneho ochranného pásma 150 m od obojstranného chovu HZ. Zároveň sa stanovuje – vymedzuje plocha určená pre objekty a zariadenia chovu hospodárskych zvierat v zmysle grafickej časti.

Ochranné pásma objektov živočíšnej výroby sú stanovené v kapitole A.2.9.1. z v dieli „B“ kap. 8.1. Objekty chovu hospodárskych zvierat a živočíšnej výroby sú vymedzené v časti areálu hospodárskeho dvora v grafickej časti vo výkresoch 2A a 2B.

2.7.3.2.2 Lesné hospodárstvo

Pre katastrálne územie obce je charakteristická vysoká lesnatosť. Podľa kategórií lesov z LPF sa v riešenom území nachádzajú lesy hospodárske, ochranné a osobitného určenia. Lesy tvoria takmer 39 % plochy katastrálneho územia, nachádzajú sa na ploche 302,22 ha z celkovej plochy k.ú. 781,42 ha.

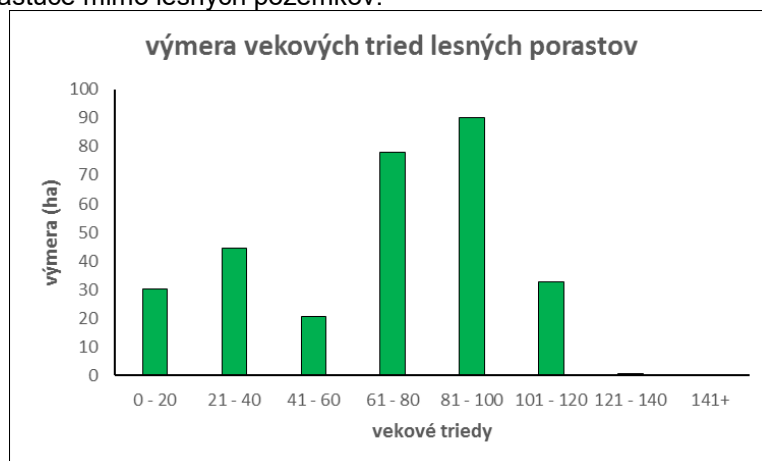
Lesné pozemky v k.ú. Veľká Čausa zaberajú 297,41 ha a sú rozložené v severnej, južnej a juhozápadnej časti územia. Z hľadiska kategorizácie lesov sa tu nachádzajú takmer výlučne hospodárske lesy. Do kategórie ochranných lesov spadá iba 3,05 ha lesných pozemkov, z čoho 1,37 ha v subkategórii a) – lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach a 1,39 ha v subkategórii d) – Ostatné lesy s prevažujúcou funkciou pôdy 1,66 ha.

V drevinovej skladbe mierne prevládajú listnaté dreviny. Najvyššie zastúpenie majú duby, za nimi nasleduje smrek, borovica a buk (viď. tabuľka 3). V severnej časti prevažujú dubovo-hrabové porasty s primiešanou borovicou lesnou a v malej miere aj inými drevinami. Lesné porasty na juhozápade územia majú viac pozmenené drevinové zloženie – významné zastúpenie tu má stanovištne nepôvodný smrek a vyskytuje sa tu aj buk. Lesné porasty v tejto časti, najmä v južnom cípe k.ú. sú už vo veľkej miere rozpracované obnovou.

Lesné porasty obhospodarujú dva subjekty Lesy Slovenskej Republiky š.p. OZ Prievidza a Urbársky spolok pozemkové spoločenstvo Veľká Čausa. Pestovateľská, ťažobná, obnovná a ostatná činnosť sa vykonáva v súlade a na základe Programu starostlivosti o les (predchádzajúcom období Lesných hospodárskych plánov (LHP)).

Z hľadiska vekovej štruktúry prevládajú porasty v predrubnom veku 61 – 100 rokov, mladšie vekové triedy sú zastúpené v menšej miere a porasty staršie ako 120 rokov sa tu takmer nenachádzajú (viď. obrázok 10).

Toto zastúpenie reprezentuje iba lesné porasty na lesných pozemkoch a nezohľadňuje dreviny rastúce mimo lesných pozemkov.

Obrázok 10: Veková štruktúra lesných porastov v k.ú. Veľká Čausa (zdroj: <http://gis.nlc.sk.org/igis/>)

V oblasti lesného hospodárstva je potrebné vykonať opatrenia spojené s ochranou LP - smerovať k zachovaniu a využívaniu lesa ako prírodného prostredia. Základnou zásadou ochrany lesov a využitia lesných pozemkov je uplatnenie koncepčných opatrení v koncepcii riešenia a využívania územia obce v súlade s platnou legislatívou a dodržiavanie zásad cv procese uplatňovania, implementácie a realizácie.

Zásady pre poľnohospodársku a lesnú výrobu :

- a) vytvárať podmienky pre realizáciu navrhovaných zámerov, inováciu a tým aj vplyv na vyššiu dynamiku rastu produkcie, kvality a pracovných príležitostí, (T)
- b) vytvárať podmienky pre znižovanie negatívnych vplyvov na ŽP a zároveň spolupracovať so štátnou správou pri vytvorení funkčného systému kontrolnej a sankčnej činnosti, (K,T)
- c) podporovať a zvýhodniť nové moderné výrobné procesy, technológie a obhospodarovanie pôdy, ktoré nemajú negatívny vplyv na životné prostredie, (K,T)
- d) podporovať vytváranie malých a stredných podnikov, (K,T)
- e) pri riešení kontaktu funkčných území výroby poľno a leso hospodárskej s inými druhmi funkčných území najmä rozvojových území bývania a rekreácie dôsledne preskúmať, riešiť a stanoviť podmienky vzájomnej koexistencie vzhľadom k podmienkam ochrany a kvality životného prostredia a podmienok hygieny, (T)
- f) limitné počty chovu hospodárskych zvierat (HZ) pre vymedzené územie chovu HZ v rámci poľnohospodárskeho areálu (FORBART s.r.o.) sú 300 kusov veľkej dobytčej jednotky (VDJ) stanovených v zmysle "Zásady chovu hospodárskych zvierat v intraviláne a extraviláne obcí Slovenskej republiky" (Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Bratislava, október 1992)
- g) zmeny stanovených limitných kapacít chovu hospodárskych zvierat podliehajú preskúmaniu a ich uplatneniu v súlade s platnou legislatívou na základe „Zásady chovu hospodárskych zvierat v intraviláne a extraviláne obcí Slovenskej republiky“ (Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Bratislava, október 1992) alebo individuálnemu odbornému posúdeniu zdravotných a veterinárnych rizík. (T)

A.2.7.3.3 Koncepcia rozvoja hospodárskej základne

A.2.7.4 Rekreácia a cestovný ruch

Charakteristika potenciálu územia a jeho súčasné využitie

Potenciál územia regiónu charakterizujú rozvinuté podmienky pre cestovný ruch (CR), letný pobyt pri vode, horskú turistiku a rekreáciu, vidiecky turizmus a zimné športy.

Pozícia kraja je veľmi priaznivá z hľadiska významného zahraničného cestovného ruchu, ktorého cieľom sú predovšetkým kúpeľné miesta Trenčianske Teplice, Bojnice, Turčianske Teplice, Rajecké Teplice a kúpele Nimnica, ktoré dosahujú nadregionálny význam. Pre rozvoj medzinárodného cestovného ruchu je dôležitá poloha kraja cez ktorú vedie severojužná trasa diaľnice D1, a navrhovaná trasa rýchlostnej cesty R2 v smere východ – západ, (Česká republika – Trenčín – Prievidza – Žiar nad Hronom) prepojením na územie stredného a východného Slovenska.

Podľa prognóz našich aj zahraničných expertov za nosné formy zahraničného CR treba považovať:

- cesty za kultúrno-historickými pamiatkami,
- rastúci záujem o zimné a letné športové aktivity,
- kúpeľnú liečbu a kúpeľný cestovný ruch.

Rozvoj aktívneho zahraničného CR budú ovplyvňovať rôzne faktory, najmä však :

- dostatočná propagácia Slovenska
- úroveň ubytovacích zariadení a doplnkovej vybavenosti, zodpovedajúca európskemu štandardu
- zásadné vylepšenie komunikačnej, najmä dopravnej infraštruktúry.

Po období poklesu a stagnácie domáceho cestovného ruchu sa prejavuje jeho postupné oživenie. Záujmové územie kraja má veľmi dobré podmienky pre využívanie územia domácimi návštevníkmi zo Slovenska.

Súčasný potenciál vybavenia obce v rámci riešeného územia z hľadiska podmienok pre rekreáciu a turizmus t.j. verejného vybavenia cestovného ruchu, turizmu, rekreácie a športu je nedostatočný.

V rámci zástavby obce nie je žiadne verejné informačné stredisko, prevádzkové vybavenie a ubytovacie zariadenie (okrem ubytovacích zariadení a kempingu PACHO), chýba súbor občianskej vybavenosti, športovísk, stravovacích zariadení a ponuka ubytovania.

V súlade s Koncepcie rozvoja v zmysle ÚPN VÚC TK, možno aplikovať nasledujúce zásady rozvoja .

- Proces cestovného ruchu v regióne sledovať s cieľom zapojenia do systému európskeho cestovného ruchu.
- Perspektívne (nosné) formy (aktivity) rozvoja v rámci regiónu budú poznávací, kúpeľný a horský cestovný ruch, cestovný ruch zameraný na letný pobyt pri vode, turistický tranzit a vidiecky turizmus, z ktorých sa navrhuje uplatnenie viacerých aj v rámci obce,
- Cestovný ruch a rekreáciu riešiť ako funkčno-priestorový systém vo väzbe na rozvoj osídlenia a dopravy, zároveň sledovať súčasne obe stránky, tak rozvoj ako jedného z odvetví národného hospodárstva, indikujúceho sociálno-ekonomický rozvoj obce a regiónu, ako aj prostriedku pre zabezpečenie nárokov domáceho obyvateľstva.
- Pri rozvoji sa zamerať prednostne na dobudovanie a skvalitnenie vybavenosti jestvujúcich rekreačných útvarov. V prípade novej výstavby treba uprednostniť lokalizáciu do vhodných lokalít sídla. Do voľnej krajiny lokalizovať len tie funkcie, ktoré sú nevyhnutne viazané na terén a služby zabezpečujúce cestovný ruch a rekreáciu pobytovú lokalizovať do východiskových častí obce.

Riešenie podmienok pre krátkodobú rekreáciu, vychádza zo stanovenia výhľadových nárokov obyvateľov obce.

Nároky obyvateľov obce na každodennú rekreáciu sa predpokladajú stále rastúcim podielom z celkového počtu obyvateľov aj vzhľadom na charakter vidieckej obce, kde prevažne pretrvávajú tendencie vyžitia sa v rámci pozemku bydliska s realizáciou sa v rámci záhradiek vo vidieckom prírodnom prostredí. K tomuto vedie obyvateľov štýl života, tradície ale i ekonomická situácia a sila zvyklostí. Počíta sa ale, že mladí budú mať tendenciu zmeniť životný štýl a budú svoje záujmy smerovať k športovým aktivitám a rôznym formám aktívnej spoločenskej zábavy v prírodnom prostredí. Predpokladá sa, že cca v objeme 10 až 30 %, obyvateľov k roku 2035 sa budú realizovať v telovýchovných a športovo-rekreačných zariadeniach priamo na území obce v športovo-rekreačnom areáli. K uspokojeniu potrieb a nárokov obyvateľov na realizáciu každodennej rekreácie na území obce je potrebné vybudovať komplexný areál športu a oddychu koncepciou dobudovania športovo - rekreačnej vybavenosti.

Podmienky pre víkendovú a dlhodobú rekreáciu v navrhovanom období je potrebné riešiť v objeme pre cca 20 až 30 % obyvateľov. V závislosti od rekreačného potenciálu sa realizujú v optimálnej dostupnosti 30 až 60 km.

Rekreačné územia a zóny

Riešenie podmienok pre krátkodobú rekreáciu, vychádza zo stanovenia výhľadových nárokov obyvateľov obce.

V závislosti od trvania a frekvencie sa krátkodobá rekreácia delí na :

- každodennú rekreáciu, trvajúcu cca 2 hod., najviac 1/2 dňa, ktorá sa realizuje predovšetkým na území sídla, v jeho rekreačnej zóne, príp. v rekreačnom zázemí sídla
- víkendovú rekreáciu, trvajúca 1-2 dni a realizuje sa v prijateľne dostupnom rekreačnom zázemí sídla.

Pre širší rekreačný a cestovný ruch v okruhu dostupnosti 30 km sa nachádzajú nasledovné rekreačné priestory, tab. č. A.2.7.4.1.

Rekreačný útvar	Druh RU	Význam RÚ	Voľný CR / počet lôžok	Viazaný CR / počet lôžok	Individuál. rekr.počet obj. / lôžok
1	2	3	4	5	6
Okres Prievidza					
Nitrianske Rudno - priehrada	SRCR	regionálny		...	
Horná Ves - Lômy	SRCR	regionálny	240	460	
Ráztočno – Remata	SRCR	miestny	65	180	80 / 320
Ráztočno – Borová	ZCR	okresný	24	-	-
Jalovec – Švogrová	ZCR	miestny	-	-	-
Cígeľ – Krištofíček	ZCR	miestny	5	20	-
Veľká Lehôtka – Markuš.	CHO	miestny	-	-	46 / 184

Prievidza – Púšť	SRCR	miestny	-	214	52 / 208
Bojnice – Vendíny	SRCR	okresný	42	700	40 / 160
Bojnice – kúpele	KM	slovenský	330	857	
Bystričany - Chalmová	ZCR	okresný	14	-	
Okres Partizánske					
Veľké Uherce	SRCR	regionálny	-	-	-

SRCR – stredisko CR a rekreácie

ZCR – základňa cestovného ruchu a rekreácie

CHO – chatová oblasť

KM – kúpeľné mesto

V súlade s koncepciou ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja sa navrhuje priestor obce pre extenzívnu formu agroturizmu, rozvoj rekreačných, športovo rekreačných a oddychových a relaxačných zariadení pre účely každodennej rekreácie pre obyvateľov obce formou verejných parkov a športovo relaxačných areálov sa navrhuje smerovať k príprave územia pre viacúčelové komplexné zariadenie na úrovni základnej ale aj vyššej vybavenosti, ako viacúčelové zariadenie pre športové i kultúrno-rekreačné zariadenia.

V rámci rozvoja cestovného ruchu a turizmu sa navrhuje využitie kultúrohistorického potenciálu obce pre účelové zariadenia cestovného ruchu a rekreácie formou vidieckeho turizmu.

Návrh rozvoja :

V súlade s koncepciou ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja sa navrhuje priestor obce pre extenzívnu formu agroturizmu, rozvoj rekreačných, športovo rekreačných a oddychových a relaxačných zariadení pre účely každodennej rekreácie pre obyvateľov obce formou verejných parkov a športovo relaxačných areálov sa navrhuje smerovať k príprave územia pre viacúčelové komplexné zariadenie na úrovni základnej vybavenosti, ako viacúčelové zariadenie pre športové i kultúrno-rekreačné zariadenie.

V rámci rozvoja cestovného ruchu a turizmu sa navrhuje využitie kultúrohistorického potenciálu obce pre účelové zariadenia cestovného ruchu a rekreácie formou vidieckeho turizmu.

Navrhuje sa viacúčelový športový areál vo väzbe na areál futbalového ihriska s dobudovaním komplexného športovo-oddychového zariadenia s možnosťou využitia i pre cestovný ruch a rekreáciu. Navrhuje sa miestna cyklotrasa formou cyklookruhu, kde sú zapojené všetky atraktivity obce a jej usadlostí.

Táto sféra vybavenosti oproti spôsobu chápania a riešenia v minulosti, bude prevažne regulovaná trhovým mechanizmom. Formovanie, preskupovanie a druhovosť vybavenosti sa bude rozvíjať na základe dopytu a ponuky. V tejto sfére sa očakáva rozvoj malého a stredného podnikania, so sociálnym a ekonomickým efektom.

Zásady rozvoja rekreácie a cestovného ruchu :

- Vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj obce a rozvoj cestovného ruchu a rekreácie ako strategického cieľa rozvoja obce a jej budúcej orientácie, (K,S,D,T)
- usmerňovať rozvoj obce ako sídla vhodného pre vidiecky turizmus a agroturistiku v nadväznosti na existujúce a navrhované jazerá a podporovať rozvoj ubytovania v súkromí, (K,S,D,T)
- riešiť možnosť adaptácie obytných budov na ubytovacie zariadenia pre turizmus,
- vytvorenie podmienok a podpora rozvoja dobudovaním existujúcich objektov a výstavbou nových zariadení a športovísk, vytváranie viacúčelových a polyfunkčných zariadení napr. formou integrácie a adaptácie zariadení zábavných a športových a zariadení cestovného ruchu
- vytvorenie podmienok a podpora rozvoja cestovného ruchu v jadre obce komplexne využitím kultúrohistorického potenciálu jadra obce, pôvodných neobývaných objektov, (K,S,T)
- vytvárať podmienky pre náučný turizmus turistickým chodníkom v podhorskej oblasti riešením trasy náučného chodníka v rámci katastrálneho územia obce, v kontexte aj s riešením rekreačnej cyklotrasy (S,D,T)
- vytvárať podmienky pre propagáciu cestovného ruchu a turizmu, (K,T),
- riešiť rozvoj cyklotrás v súlade s regionálnou koncepciou, s využitím prírodného prostredia v riešenom t.j. k.ú. obce, v území striedania sa agroecénóz, TTP, lúk, poľných lesíkov, kríkových ekotónov a lesov. (S,D,T)
- rozvíjať podmienky pre turizmus a cykloturistiku vybudovaním atraktívnych trás s možnosťou ich napojenia na cyklomagistrálu a na sieť regionálnych a celoslovenských a medzinárodných cyklotrás. (K,S,D,T)

A.2.7.5 Koncepcia zelene

Plochy zelene sú významnou zložkou životného prostredia. V koncepčnom územnoplánovacom význame medzi predmetnú hodnotenú zeleň v sídle sa zaraďuje účelová zeleň sekundárna, t.j. ktorá je predmetom ľudskej činnosti v nasledovnom druhovom členení :

A. verejná zeleň, medzi ktorú sa zaraďuje sídlisková zeleň v obytnom území HBV, zeleň funkčných plôch verejnej vybavenosti, parková zeleň v účelových parkoch, zeleň lesoparkov, zeleň pohrebísk – cintorínov, rekreačná zeleň vo verejnom rekreačnom území, prípadne iná funkčná zeleň)

B. neverejná zeleň, medzi ktorú sa zaraďuje sídlisková zeleň v obytnom území IBV, zeleň areálová v účelových a funkčných plochách výroby a vybavenosti,

C. špeciálna zeleň, medzi ktorú sa zaraďujú niektoré druhy účelovej zelene a izolačná zeleň,

D. hospodárska zeleň, medzi ktorú sa zaraďuje zeleň záhradkárskeho osád, záhrady, sady a pod.

Do uvedenej kategorizácie hodnotenia a zaradenia zelene nepatrí krajinná zeleň primárna, t.j. prirodzene existujúca bez zásahu človeka a obhospodarovaná pre poľnohospodárske účely (lesy, poľnohospodárska pôda)

V zmysle druhovosti vegetácie ide o všetky porasty, t.j. hospodárske plodiny, trávnaté porasty, kríky a stromy v rôznych zoskupeniach (nelesná drevinová zeleň, sady, súkromné záhrady). Táto zeleň má hospodársky, klimatický, vodohospodársky, ekologický, environmentálny, rekreačný a estetický význam.

Z tohto dôvodu je nevyhnutná starostlivosť o zeleň a jej obnovu, návrhom nových plôch v krajine, najmä v miestach, kontaktu s poľnohospodárskou pôdou, vodných tokov, komunikácií a v obci, na verejných priestranstvách pri občianskej vybavenosti, obytných budovách i v rámci výrobných areálov.

Zeleň v rekreačnom území má predovšetkým klimatický a estetický význam, pretože súvisí so zdravím a pocitom človeka v dobe, keď oddychuje, relaxuje a pohybuje sa v krajine.

Veľmi dôležitým je okrem priaznivého vplyvu na zdravie aj estetická funkcia zelene, ktorá významným prvkom tvorby celkového koloritu a vnemu urbanizovaného územia a krajiny.

Návrh zelene

V rámci obytného územia IBV sa navrhuje minimálny podiel 50 % zastúpenia zelene z celkovej plochy rozvojových lokalít.

V rozvojových lokalitách extenzívneho rekreačného územia sa navrhuje až 80-90 % zastúpenie zelene formou účelovej verejnej parkovej alebo krajinej prírodnej zelene.

V rozvojových plochách intenzívneho rekreačného územia (športovísk, individuálnych a verejných rekreačných zariadení) sa navrhuje zeleň v zastúpení minimálne 40 až 60% z celkovej plochy rozvojovej lokality alebo disponibilného územia.

Na navrhovaných funkčných plochách výroby - obchodno-výrobných prevádzok (OVP) sa navrhuje zeleň v zastúpení 20 až 40 %.

Súčasťou verejnej zelene je zeleň na cintorínoch a pohrebiskách. V rámci navrhovaného rozšírenia cintorínov v návrhovom a vo výhľadovom období sa navrhuje zeleň v zastúpení cca 50 % z celkovej plochy.

Izolačná zeleň v rámci riešeného územia sa navrhuje formou zelene pozdĺž komunikácií a medzi výrobnými plochami a plochami pre obytné územie a rekreáciu.

Zeleň obce je súčasťou krajinej zelene. Má nezastupiteľnú úlohu ako regulátor mikroklimy, prachový filter ako aj významnú estetickú úlohu. Spolupôsobí s jednotlivými budovami a dotvára ich okolie.

Pri tvorbe zelene je potrebné pristupovať koncepčne a s potrebnou odbornosťou vzhľadom na charakter a druhovosť zelene s voľbou vhodnej druhovosti a formy. Dôležité je podľa možnosti zachovanie pôvodných v mieste prirodzených a charakteristických druhov vegetácie s citlivým prístupom etážovosti a kompozície nízkej stredne vysokej a vysokej zelene.

Zásady :

- a) vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj funkcie verejnej a neverejnej zelene v obci, uplatnením stanovených zásad funkčného využívania územia,
- b) v rámci riešeného územia obce a v navrhovaných lokalitách dôsledne uplatniť navrhovaný podiel zelene v záujme vytvorenia kvalitného a zdravého životného prostredia, skvalitnenia a zatraktívnenia všetkých funkčných území, najmä obytného a rekreačného prostredia,
- c) vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie ako jedného zo strategických cieľov rozvoja obce podporou koncepcnej tvorby a udržiavania verejnej zelene, najmä parkovej zelene,
- d) pri výbere rastlinných druhov rešpektovať pôvodnú druhovosť, uplatniť miestne vhodné dobre rastúce druhy, nevnašať do prostredia „invázne“ druhy, a tiež nepodporovať prílišnú rozmanitosť druhov.

A.2.8 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

A.2.8.1 Súčasné zastavané územie obce

Zastavané územie obce pozostáva v rámci katastrálneho územia obce z územia reálne zastavaného. Zastavané územie je vymedzené v grafickej časti a je definované uzavretou líniou s lomovými bodmi v súradniciach. Súčasné zastavané územie obce (stav) je určené na základe zákona a evidované a oficiálne vedené príslušným katastrálnym úradom v Prievidzi.

A.2.8.2 Návrh zastavaného územia

Návrh zastavaného územia je definovaný rozšírením súčasného zastavaného územia o navrhované rozvojové funkčné územia (FPB) v návrhovom období. Vymedzený je v grafickej časti navrhovanou hraničnou (dvojbodkočiarkovanou čiarou) ohraničením navrhovaných javov, t.j. rozvojových lokalít (FPB), ako aj z územia, kde v súčasnosti sa nachádza zástavba a územie nie je vedené v KN ako zastavané.

A.2.9 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

A.2.9.1 Ochranné pásma

A.2.9.1.1 Ochranné pásma vôd

Vonkajšie pásma hygienickej ochrany vodného zdroja pitnej vody

Pásma hygienickej ochrany (PHO) vodného zdroja – stanovuje podľa charakteru, významu a podmienok príslušný vodohospodársky orgán. PHO môže byť rozdelené na vnútornú a vonkajšiu časť s rôznymi podmienkami pre ich využívanie. Veľkosť sa stanovuje individuálne. Vonkajšie PHO zdroja pitnej vody v obci je zakreslené v grafickej časti tak, ako bolo stanovené vodohospodárskym orgánom. Podmienky stanovenia a využívania ochranných pásiem vodných zdrojov je stanovená vyhláškou MŽP SR č. 29/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov a o opatreniach na ochranu vôd.

A.2.9.1.2 Ochranné pásma dopravných zariadení

Cestné ochranné pásma (v zmysle §11 ods. 1 zákona 135/1961 Zb.)

Ochranné pásma cestných komunikácií sú stanovené cestným zákonom, (zákon 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb.) mimo sídelného útvaru obce ohraničeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce.

(1) Na ochranu diaľnic, ciest a miestnych komunikácií a premávky na nich mimo sídelného útvaru obce ohraničeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce slúžia cestné ochranné pásma. Pre jednotlivé druhy a kategórie týchto komunikácií určí šírku ochranných pásem vykonávací predpis, a to pri diaľniciach a cestách vyšších tried v rozsahu 50 až 100 metrov od osi príslušného

jazdného pásu, pri cestách nižších tried a miestnych komunikáciách 15 až 25 metrov od osi vozovky, nad a pod pozemnou komunikáciou. Cestné ochranné pásmo pre novobudované alebo rekonštruované diaľnice, cesty a miestne komunikácie vzniká dňom nadobudnutia právoplatnosti územného rozhodnutia.

(2) V cestných ochranných pásmach je zakázaná alebo obmedzená činnosť, ktorá by mohla ohroziť diaľnice, cesty alebo miestne komunikácie alebo premávku na nich; príslušný cestný správny orgán povoľuje v odôvodnených prípadoch výnimky z tohto zákazu alebo obmedzenia záväzným stanoviskom.2ab)

Ochranné pásma cestných komunikácií mimo sídelného útvaru sú stanovené :

Ochranné pásmo cesty I. Triedy mimo zastavané územie je 50 m od osi príľahlého jazdného pásu
Ochranné pásmo cesty III. Triedy mimo zastavané územie je 20 m od osi komunikácie

V zastavanom území platí pre všetky mestské komunikácie ochranné pásmo 6 m od okraja vozovky. V okolí úrovňových križovatiek ciest s inými pozemnými komunikáciami a so železnicami sú hranice cestných ochranných pásiem určené zvislými plochami, ktorých poloha je daná rozhladovými trojuholníkmi (podľa príslušnej normy). Na komunikácie významu II. a III. triedy sa v zastavanom území uvedené OP nevzťahujú.

MDaV SR požaduje dodržať ochranné pásmo hygienickej ochrany pred hlukom a negatívnymi účinkami dopravy v zmysle platnej legislatívy (vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z.), ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hladinách hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov. S umiestnením zástavby v týchto pásmach (predovšetkým bývania) nesúhlasia.

Ochranné pásma dráh (železničnej dopravy)

Ochranného pásma sú stanovené platnou legislatívou (§5 zákona č.513/2009 Z.z. o dráhach v platnom znení) vrátane podmienok ochrany (§6 zákona)

(1) Ochranné pásmo dráhy je priestor po oboch stranách obvodu dráhy vymedzený zvislými plochami vedenými v určenej vzdialenosti od hranice obvodu dráhy; zriaďuje sa na ochranu dráhy, jej prevádzky a dopravy na nej.

(2) Ochranné pásmo novej dráhy vzniká dňom právoplatnosti stavebného povolenia. Ochranné pásmo zaniká dňom právoplatnosti rozhodnutia o zrušení dráhy.

(3) Ak stavebné povolenie neurčuje inak, hranica ochranného pásma dráhy je

- a) pre železničnú dráhu 60 metrov od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 metrov od vonkajšej hranice obvodu dráhy,
- b) pre ostatné koľajové dráhy a pre pozemnú lanovú dráhu 15 metrov od osi krajnej koľaje,
- c) pre visutú lanovú dráhu 15 metrov od nosného alebo dopravného lana,
- d) pre trolejbusovú dráhu 10 metrov od krajného vodiča trakčného trolejového vedenia.

(4) Ak dráha vedie po cestnej komunikácii alebo v uzavretom priestore prevádzkovateľa dráhy, ochranné pásmo dráhy sa nezriaďuje.

Ochranné pásma letiska

Do riešeného územia, t.j. katastrálneho územia obce nezasahujú ochranné pásma žiadneho Letiska.

Dopravný úrad je dotknutým orgánom štátnej správy (v zmysle ust. § 28 ods. 2 a ust. § 30 zákona č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) v povoľovacom procese stavieb a zariadení nestavebnej povahy v ochranných pásmach letísk a leteckých pozemných zariadení ako aj pri ďalších stavbách, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky. Z uvedeného dôvodu je potrebné požiadať Dopravný úrad o súhlas pri stavbách a zariadeniach :

- stavby alebo zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods. 1 písmeno a) leteckého zákona),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods. 1 písmeno b) leteckého zákona),

- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§ 30 ods. 1 písmeno c) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods. 1 písmeno d) leteckého zákona).

A.2.9.1.3 Ochranné pásma elektrických vedení

Ochranné pásma sú stanovené platnou legislatívou (zákonom č. 251/2012 Z.z. o energetike v znení neskorších predpisov). V zmysle legislatívnych ustanovení (§ 43 zákona) :

(1) Na ochranu zariadení elektrizačnej sústavy sa zriaďujú ochranné pásma. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia elektrizačnej sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

(2) Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Vzdialenosť obidvoch rovín od krajných vodičov je pri napätí,

a) od 1 kV do 35 kV vrátane :

1. pre vodiče bez izolácie 10 m; v súvislých lesných priesekoch 7 m,
2. pre vodiče so základnou izoláciou 4 m; v súvislých lesných priesekoch 2 m,
3. pre zavesené káblové vedenie 1 m,

b) od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m,

c) od 110 kV do 220 kV vrátane 20 m,

d) od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m,

e) nad 400 kV 35 m.

(3) Ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

(4) V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané

- a) zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky,
- b) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m,
- c) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti do 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou,
- d) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
- e) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,
- f) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy.

(5) Vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.

(6) Vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) so šírkou 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.

(7) Ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je :

- a) 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,
- b) 3 m pri napätí nad 110 kV.

(8) V ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané :

a) zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažké mechanizmy,

b) vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu.

(9) Ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia

a) s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,

b) s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,

c) s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení.

(10) V ochrannom pásme elektrickej stanice vymedzenej v odseku 9 písm. a) a b) je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice.

(11) V blízkosti ochranného pásma elektrických zariadení uvedených v odsekoch 2, 4, 7 až 9 je osoba, ktorá zriaďuje stavby alebo vykonáva činnosť, ktorou sa môže priblížiť k elektrickým zariadeniam, povinná vopred oznámiť takúto činnosť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy, prevádzkovateľovi distribučnej sústavy a vlastníkovi priameho vedenia a dodržiavať nimi určené podmienky.

(12) Každý prevádzkovateľ, ktorého elektrické zariadenie je v blízkosti ochranného pásma a je napojené na jednosmerný prúd s možnosťou vzniku bludných prúdov spôsobujúcich poškodenie podzemného elektrického vedenia, je povinný prijať opatrenia na ochranu týchto vedení a informovať o tom prevádzkovateľa podzemného elektrického vedenia.

(13) Na ochranu výrobných zariadení výrobcu elektriny platia ochranné pásma uvedené v odseku 9 písm. a), ak osobitné predpisy neustanovujú inak.

(14) Zriaďovať stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa sústavy. Súhlas prevádzkovateľa sústavy na zriadenie stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia je dokladom pre územné konanie a stavebné konanie.

(15) Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

A.2.9.1.4 Ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení

V území je potrebné rešpektovať ochranné pásma podľa zákona 251/2012 Z.z v platnom znení pre zásobovanie plynom.

Ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení (v zmysle § 79 zákona) :

Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia pre ochranné pásmo je:

- 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm,
 - 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- 8 m pre technologické objekty.

V zmysle § 80 zákona :

Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia pre bezpečnostné pásmo je:

- 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- 50 m pri regulačných staniaciach, filtračných staniaciach, armatúrnych uzloch.

Pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe, bezpečnostné pásma určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľa distribučnej siete.

A.2.9.1.5 Ochranné pásma vodovodnej a kanalizačnej siete

Pásma ochrany verejných vodovodov a verejných kanalizácií sú vymedzené § 19 zákona č. 442/2002 Z. z. nasledovne :

- 1,5 m od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného a kanalizačného potrubia do priemeru DN 500 mm na obidve strany
- 2,5 m pri vodovode a kanalizácii od DN 500 mm a vyššie na obidve strany.

A.2.9.1.6 Ochranné pásma vodných tokov a hydromelioračných zariadení

Ochranné pásmo vodných tokov podľa STN 75 2102 v šírke medzi brehovými čiarami od 10 do 50 m je minimálne 6 m od brehovej čiary a u vodných tokov v šírke medzi brehovými čiarami do 10 m je ochranné pásmo min. 4 m od brehovej čiary.

V zmysle platnej legislatívy (§49 zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a STN 75 2102) ochranné pásmo vodohospodársky významného vodného toku Handlovka je min. 10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze obojstranne a pri ostatných vodných tokoch 5 m od brehovej čiary obojstranne.

Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity.

Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (§ 49 Zákona o vodách 364/2004 Z.z.). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri hospodársky významných vodných tokoch sú pozemky do 10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.

V zmysle STN (STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“ čl. 13 Ochranné pásma), nie je v ochrannom pásme dovolená orba a výsadba stromov, budovanie stavieb, oplotenia, konštrukcií zamedzujúcich prejazdnosť ochranného pásma, ťažba a navážanie zeminy, vytváranie skládok, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, súbežné vedenie inžinierskych sietí.

Ochranné pásmo otvorených odvodňovacích kanálov je 5 m od brehovej čiary kanálov a 5 m od osi krytých kanálov.

Zriaďovanie ochranných pásiem je právne zabezpečené zákonom o vodách č. 364/2004 Z.z. a vyhláškou MŽP SR č. 398/2002 Z.z.

A.2.9.1.7 Ochranné pásmo lesa

Ochranné pásmo lesa v zmysle platnej legislatívy (§ 10 ods. 1) zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch) tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

Na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa je potrebný súhlas, resp. záväzné stanovisko orgánu štátnej správy lesného hospodárstva.

A.2.9.1.8 Ochranné pásmo pohrebiska

Ochranné pásmo pohrebiska je 50 metrov od hranice pozemku pohrebiska podľa § 2 ods. 1 VZN č. 1/2020 o ochrannom pásme pohrebiska.

V ochrannom pásme pohrebiska sa umiestňujú a povoľujú budovy a stavby, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom, stavby miestnych komunikácií, parkovísk a chodníkov.

V predmetnom návrhu územného plánu obce sa navrhuje zmena ochranného pásma :

Ochranné pásmo pohrebiska sa stanovuje

- a) v rozsahu 50 metrov od hranice pozemku pohrebiska sa stanovuje pre zákaz činností, ktoré by rušiacich pohrebné akty hlukom, vibráciami, zápachom a vizuálnym rušením a inými činnosťami rušiacimi proces pohrebného aktu,
- b) v rozsahu 30 metrov od hranice (pozemku) areálu pohrebiska, v ktorom môžu byť umiestnené výhradne budovy a zariadenia, ktoré slúžia alebo poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom.

A.2.9.1.9 Ochranné pásma vojenských zariadení

V rámci riešeného územia sa nenachádzajú vojenské objekty a zariadenia MV SR.

A.2.9.1.10 Ochranné pásmo nehnuteľných kultúrnych pamiatok

V rámci riešeného územia sa nenachádzajú nehnuteľné kultúrne pamiatky.

V zmysle platnej legislatívy (§ 27 ods. 2 zákona č.49/2002 Z.z., t.j. pamiatkového zákona) v bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky; desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok

A.2.9.1.11 Ochranné pásmo poľnohospodárskeho podniku

Na základe kapacity chovu hospodárskych zvierat je stanovené v rámci jednotlivých hospodárskych dvorov ochranné pásmo od objektov živočíšnej výroby. (podľa pokynov z roku 1974 „POKYNY NA POSUDZOVANIE STAVIEB POĽNOHOSPODÁRSKEJ VEĽKOVÝROBY Z HLADISKA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE“ Č. 115/1974-ITR z 18.1.1974) a podľa „Zásad chovu hospodárskych zvierat v intraviláne a extraviláne obcí Slovenskej republiky“ (Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Bratislava, október 1992.) v prepočte na „Veľké Dobyťčie Jednotky“ (VDJ).

Pre objekty a zariadenia chovu hospodárskych zvierat v rámci hospodárskeho dvora (areál HD fy. FORBART s.r.o.) sa na základe limitných počtov chovu sa stanovujú nasledovné ochranné pásma :

Pre vymedzené územie, t.j. objekty a zariadenia chovu hospodárskych zvierat v rámci areálu hospodárskeho dvora (FORBART s.r.o.) **ochranné pásmo v rozsahu 200 m od hraníc vymedzeného územia pre chovu HZ**, vyznačených vo výkresoch 2A a 2B ako aj ďalších, grafickej časti tohto územného plánu.

Od objektu poľného hnojiska je potrebné stanoviť rozhodnutím o využití územia na základe navrhovanej kapacity hnojiska podľa vyššie uvedeného metodického usmernenia, alebo na základe odborného posudku.

V ochrannom pásme objektov chovu HZ (ďalej len OP CHHZ) sa nesmú povoľovať a ani umiestňovať budovy pre bývanie, rekreáciu a základnej občianskej vybavenosti, okrem účelového pohotovostného bývania v nevyhnutnom rozsahu a podmieneného využitia územia – výnimky na plochách určených pre obytnú funkciu v zmysle výkresu 2B.

Výnimku z OP CHHZ tvoria jednotlivé stavby, existujúce budovy (stav) povolené v minulom období a okrajová časť v rámci súčasného zastavaného územia obce, ak je už vydané územné rozhodnutie alebo stavebné povolenie.

V povolovacom procese výstavby obytných budov (bytových a rodinných domov) v zmysle stavebného zákona v OP CHHZ podlieha povinnosti obce a stavebného úradu v územnom a stavebnom konaní informovať stavebníka o možných hygienických a veterinárnych rizikách vyplývajúcich z chovu hospodárskych zvierat v ochrannom pásme objektov živočíšnej výroby s uvedením rizík a oboznámenia v rozhodnutí.

Ďalšia intenzifikácia dostavbou nových budov na bývanie - rodinných domov a samostatných bytových jednotiek v rámci stávajúceho obytného územia v ochrannom pásme objektov chovu hospodárskych zvierat je neprípustná.

A.2.9.2 Ochranné pásma chránených území prírody a chránené územia prírody

Ochranné pásma chránených území prírody

Pre riešené t.j. katastrálne územie Veľká Čausa platí 1., stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, nie sú riešenom území žiadne osobitne chránené časti prírody a krajiny podľa § 2 ods. o) zákona č. 543/2002 Z.z.

Chránené územia prírody

V riešenom území sa nenachádzajú územia sústavy chránených území NATURA 2000. V k.ú. obce sa vyskytujú ochranné lesy o výmere 3,05 ha

A.2.10 KONCEPCIA RIEŠENIA ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY A OCHRANY PRED POVODŇAMI

A.2.10.1 Obrana štátu

V rámci riešeného územia sa nenachádzajú objekty a zariadenia obrany štátu.

A.2.10.2 Civilná ochrana

Civilná ochrana upravuje podmienky na účinnú ochranu života, zdravia a majetku pred následkami mimoriadnych udalostí a ustanovuje úlohy pri zabezpečovaní civilnej ochrany obyvateľstva.

Civilná ochrana okrem iných úloh zahŕňa aj úlohy pri posudzovaní umiestňovania stavieb, využívaní územia a dodržiavaní záujmov civilnej ochrany na teritóriu SR, v procese územného rozhodovania v zmysle zákona NR SR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. V procese riešenia funkčného využitia územia obce a v následnej príprave výstavby zariadení pre zhromažďovanie a pobyt ľudí a zvierat, ako aj pri činnostiach, ktoré môžu ohrozovať ich bezpečnosť a zdravie a pri budovaní infraštruktúry obce je potrebné sa riadiť citovaným zákonom.

Podmienky pre zariadenia CO ustanovuje vyhláška MV SR č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno-technických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany v znení vyhlášky č.444/2007 Z.z., ktoré je potrebné rešpektovať na príslušnom stupni územnoplánovacej prípravy a investičnej činnosti.

Stavebnotechnické požiadavky na zariadenia civilnej ochrany sú požiadavky na urbanistické, územnotechnické, stavebnotechnické a dispozičné riešenie a technické vybavenie územia a stavieb z hľadiska potrieb civilnej ochrany. Uplatňujú sa v rámci obstarávania, navrhovania a schvaľovania územnoplánovacej dokumentácie.

Podmienky pre ochranu obyvateľstva ustanovuje vyhláška MV SR č. 533/2006 Z.z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov, pri mimoriadnej udalosti spojennej s ich únikom

a) v objekte alebo v komplexe objektov (ďalej len „objekt“), v ktorom sa vyrába, skladuje a manipuluje s nebezpečnými látkami,

b) pri preprave nebezpečných látok,

c) pri ohrození obyvateľstva teroristickým útokom alebo iným zámerným alebo náhodným použitím,

d) pri ohrození obyvateľstva sekundárnymi následkami mimoriadnych udalostí,

e) pri ohrození z iných štátov.

Záujmy civilnej ochrany v zmysle vyhlášky MV SR č. 388/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších predpisov

Hlásna služba sa zabezpečuje varovné a vyzrozumievacou sieťou civilnej ochrany, ktorú tvoria varovné a vyzrozumievacie centrá civilnej ochrany (ďalej len „varovné a vyzrozumievacie centrum“) a technické prostriedky na území, pre ktoré sú určené.

(2) Pôsobnosť varovné a vyzrozumievacích centier sa zhoduje so správnym usporiadaním Slovenskej republiky. Na základe analýzy možného ohrozenia osôb a majetku na území štátu pre prípad mimoriadnych udalostí možno pre územie jedného správneho celku zriadiť aj viacero varovné a vyzrozumievacích centier.

(3) Varovanie obyvateľstva a vyzrozumenie osôb sa technicky zabezpečujú

a) sieťou sirén, ktorú tvoria sirény a systém ich ovládania,

b) prostredníctvom rozhlasového vysielania a televízneho vysielania,

c) domácimi rozhlasmi,¹⁾ ktoré musia spĺňať požiadavky technickej normy,²⁾

d) miestnymi informačnými prostriedkami obce,

e) systémami automatizovaného vyzrozumenia,

f) prostredníctvom verejných elektronických komunikačných sietí.

²⁾ STN EN 60849 Núdzové zvukové systémy.

Analýza územia slúži ako podklad na diferencovanie prípravy, plánovania, postupov a vykonávania úloh a opatrení smerujúcich k ochrane života, zdravia a majetku. Na základe analýzy územia obec Veľká Čausa sa z hľadiska možného ohrozenia alebo vzniku mimoriadnych udalostí v dôsledku priemyselnej činnosti a negatívneho pôsobenia prírodných síl neposudzuje ako riziková oblasť.

Podrobné podmienky pre uplatnenie citovaného zákona a vyhlášky ustanovuje príslušný orgán civilnej ochrany.

Zhodnotenie požiadaviek vyplývajúcich so záujmov civilnej ochrany.

Možné riziká vzniku mimoriadnych udalostí :

A.) Živelné pohromy

Oblasti možného ohrozenia povodňami a záplavami z povrchových vodných tokov a svahov, krupobitím, následkami víchrice, zosuvmi pôdy, snehové kalamity, rozsiahle námrazy, zemetrasenia.

Oblasti možného ohrozenia povodňami a záplavami z povrchových vodných tokov

Lokality možného výskytu povodní : Povodie rieky Handlovka,

Z hľadiska povodní a záplav je možné očakávať ohrozenie v povodí vodného toku Handlovka ktoré je preteká zastavaným územím k.ú. Veľká Čausa a v celom úseku nie je regulovaný. Pri nadmerných vodných zrážkach hrozí nebezpečenstvo vzniku povodní v niektorých neregulovaných úsekoch v severozápadnej časti zastavaného územia obce.

B.) Havárie

Vzhľadom na charakter okresu a jeho priemyslu, cestnej, železničnej siete ako aj vodných tokov a vodných stavieb najvýznamnejším ohrozovateľom sú objekty, ktoré svojou činnosťou môžu ohroziť životy, zdravie a majetok obyvateľstva.

B.1.) oblasti možného ohrozenia závažnou priemyselnou haváriou,

V rámci dosahu záujmového územia, na území mesta Nováky a obce Zemianske Kostolany sa nachádzajú podniky, areály a zariadenia, ktoré v zmysle zákona č. 261/2002 o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov môžu predstavovať riziko pre svoje okolie s možným dosahom na katastrálne územie obce Veľká Čausa.

- FORTISCHEM a.s., (Novácke chemické závody, a.s.), Nováky (podnik kat. B),
- SLOVECA, Sasol Slovakia, s.r.o., Nováky (podnik kat. B),
- Elektrárň Nováky

Uvedené podniky, areály a zariadenia sú potenciálnym zdrojom ohrozenia. Z výsledku hodnôt individuálneho ako aj spoločenského rizika vyplýva, že dominantným zdrojom neakceptovateľnosti rizika sú zásobníky pre skvapalnené plyny vo Fortischeme, a.s., (Novácke chemické závody) Nováky a najmä pri manipulácii s nimi pri ich stáčaní a naplňaní železničných cisterien.

B.2.) oblasti možného ohrozenia vyplývajúce z umiestnenia nebezpečných látok

V dosahu OP sa nachádzajú objekty Vojenského opravárenského podniku Nováky a.s. a Vojenského útvaru - VU Nováky (sklad munície) s umiestnením nebezpečných látok. (zákon č. 42/1994, č. 261/2002),

Katastrofy

B.3.) oblasti možného ohrozenia spojené s únikom nebezpečných látok pri všetkých druhoch preprav s možnosťou požiaru.

Preprava nebezpečných látok

- cesta I/64 a I/9 v smere Zemianske Kostolany- Nováky – Prievidza - Handlová,
- železnica v smere Partizánske - Nováky – Prievidza – Handlová - Vrútky.

Nebezpečné látky sú prepravované v rámci riešeného územia po komunikáciách I/9 a železnici. Územie postihnuté účinkami katastrofy je charakterizované postihnutím a ohrozením osôb, ovzdušia, zvierat, terénu, vody a potravín, zhoršením hygienických podmienok, narušením života, výroby, životného prostredia a ekologickej stability územia.

Požiare

Z hľadiska požiarov je okres Prievidza z väčšej časti zalesnený trvalými lesnými porastmi, ktoré sú pravidelne omladzované. Napriek tomu, že sa vykonávajú v lesných porastoch výruby aj z dôvodov protipožiarnej ochrany, napr. formou priesekov, hrozí vzhľadom na hustotu zalesnenia nebezpečenstvo vzniku veľkých požiarov na rozsiahlom území. Priame ohrozenie z uvedeného dôvodu v obci nehrozí, plochy intenzívne obrábaných plôch s pestovaním obilia môže byť hrozbou v období pred zberom a uskladnenie sena a slamy čo môže byť príčinou vzniku požiaru najmä v kontaktných a uskladňovacích objektoch zariadení poľnohospodárskeho areálu (FORBART s.r.o. a iní) a v kontakte drevostavieb rekreačného územia (Pacho)

Rozmiestnenie a počty ochranných stavieb

V súlade s § 4 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov sa zariadenia civilnej ochrany budujú ako dvojúčelové.

V riešení rozvoja obce v rámci nových rozvojových lokalít pre formy hromadnej bytovej výstavby (HBV) sa v rámci bytových domov musia budovať jednoduché úkryty budované svojpomocne podľa navrhovanej obsaditeľnosti HBV v súlade s vyhláškou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno-technických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany.

Rozmiestnenie a počty ochranných stavieb

V súlade s § 4 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov sa zariadenia civilnej ochrany budujú ako dvojúčelové.

V riešení rozvoja obce v rámci nových rozvojových lokalít pre formy hromadnej bytovej výstavby (HBV) sa v rámci bytových domov musia budovať jednoduché úkryty budované svojpomocne podľa navrhovanej obsaditeľnosti HBV v súlade s vyhláškou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno-technických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany.

Zásady :

- a) v rámci funkčného využitia územia obce a v následnej príprave výstavby zariadení pre zhromažďovanie a pobyt ľudí a zvierat ako aj pri činnostiach, ktoré môžu ohrozovať ich bezpečnosť a zdravie, pri budovaní infraštruktúry obce je potrebné sa riadiť platnou legislatívou (zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov).
- b) rešpektovať na príslušnom stupni územnej prípravy a investičnej činnosti podmienky pre zariadenia CO v zmysle platnej legislatívy (vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno-technických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany v znení vyhlášky č. 444/2007 Z.z.),
- c) v rámci následnej územnoplánovacej prípravy, t.j. ÚPP a DÚR stanoviť podmienky vyplývajúce zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebno-technických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany,
- d) v záujme trvalého a kontinuálneho zabezpečenia technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v rámci riešeného územia riešiť opatrenia pre uplatnenie podmienok stanovených platnou legislatívou (vyhláškou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 388/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších predpisov),
- e) v záujme trvalého a kontinuálneho zabezpečenia podmienok civilnej ochrany obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v rámci riešeného územia riešiť opatrenia pre uplatnenie podmienok stanovených platnou legislatívou (vyhláškou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 533/2006 Z.z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov),
- f) Vypracovať zhodnotenie požiadaviek vyplývajúcich zo záujmov CO na základe analýzy územia okresu a obce.

A.2.10.3 Požiarna ochrana

Podmienky požiarnej ochrany pre riešenie koncepcie rozvoja v procese následnej územnoplánovacej prípravy rozvoja, investičnej činnosti a výstavby vyplývajú zo zákona SNR č.

314/2001 Z.z. o požiarnej ochrane v znení neskorších predpisov a vykonávacích predpisov, vyhl. č. 121/2002 Z.z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov a vyhl. č. 94/2004 Z.z. ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb

Zásady :

- a) zabezpečovať požiarnu ochranu v súlade s podmienkami požiarnej ochrany, ktoré vyplývajú zo zákona SNR č. 314/2001 Z. z. o požiarnej ochrane a Vyhl. č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov,
- b) vypracovať a viesť dokumentáciu ochrany pred požiarom obce, (K,T)
- c) označovať a trvalo udržiavať voľné nástupné plochy a príjazdové cesty, ktoré sú súčasťou zásahových ciest, na vykonanie hasiaceho zásahu hasičských jednotiek. (K,T)

A.2.10.4 Ochrana pred povodňami

Podmienky ochrany pred povodňami sú stanovené zákonom č. 7/2010 Z.z. Povodňovú aktivitu zabezpečuje príslušný správca vodného toku, ktorý má vypracovanú koncepciu v prípade ohrozenia, v spolupráci so samosprávou obce. Obec je povinná riadiť a zabezpečovať vykonávanie na ochranu pred povodňami na území obce, v rámci preneseného výkonu štátnej správy na úseku ochrany pred povodňami.

V rámci riešeného územia sú predmetom povodňovej ochrany potenciálne záplavové územia v rámci inundačného územia neupravených úsekov vodných tokov, najmä rieky Handlovka a jej prítokov, najmä Staništného potoka a bezmenných vodných tokov

Povinnosťou správcu toku je stanoviť podmienky ochrany a všetkých, subjektov podieľajúcich sa na príprave využitia územia riešenie ochrany v súčinnosti s príslušným samosprávnym orgánom.

Uplatnenie a realizácia rozvojových zámerov na plochách v kontakte s vodnými tokmi je podmienená vypracovaním hladinového režimu vodného toku s riešením navrhovanej výstavby s protipovodňovými opatreniami alebo mimo zistené územie nad hladinu Q 100 ročnej veľkej vody.

Podľa Máp povodňového ohrozenia a Máp povodňového rizika, ktorých spracovanie zabezpečí Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. ako správca vodohospodársky významných vodných tokov, budú stanovené podmienky ochrany v území ohraničenom záplavovou čiarou rieky Handlovka pri prietoku Q100. Priebeh záplavovej čiary je zobrazený orientačne, nakoľko sa zastavané územie obce nachádza mimo geografickú oblasť. Grafické znázornenie rozsahu povodne v niektorých prípadoch nemusí vystihovať reálne vzniknutú povodeň. Postup povodne (záplavy) bude mať iba indikatívny charakter, lebo aj pri rovnakom kulminačnom prietoku povodňovej vlny závisí časový postup záplavy od reálneho objemu povodňovej vlny a jej tvaru. Z toho dôvodu sa bude skutočný priebeh záplavy počas každej povodne v rôznej miere, ale prakticky vždy líšiť od vyššie uvádzaných predpokladov postupu povodní.

V riešenom území, t.j. k.ú. veľká Čausa v rámci identifikácie povodňového rizika nebola identifikovaná „geografická oblasť“ s potenciálnym alebo pravdepodobným výskytom povodňového rizika. Pri spracovaní geografických oblastí na vodnom toku Handlovka správca toku Handlovka identifikoval geografické oblasti v kontaktných územiach obce Chrenovec – Brusno a mesta Prievidza.

Záplavové čiary pre tieto dve geografické oblasti sú k dispozícii na podklade ortofotosnímkov na webovom portáli <http://mpompr.svp.sk/klad.php?id=928>.

Záplavové čiary, ktoré sú zakreslené na vodnom toku Handlovka v katastri obce, sú len informatívne a sú výstupom z hydrodynamického modelu, ktorý bol spracovaný na celej Handlovke. Z dôvodu, že obec veľká Čausa nie je geografickou oblasťou, nebolo pre toto územie vykonané podrobné meranie, ktoré by spresnilo rozsah záplavy z vodného toku Handlovka. Z uvedených dôvodov nie sú podrobné záplavové čiary pre obec dostupné a ani záväzné pri tvorbe územnoplánovacích dokumentov. Môžu však mať odporúčací charakter pre smerovanie plánovaných činností vo Vašej obci.

Protipovodňovú ochranu navrhovaných rozvojových lokalít si musí žiadateľ – investor zabezpečiť na vlastné náklady, spolu s príslušnou projektovou dokumentáciou, ktorú bude potrebné odsúhlasiť so správcou vodného toku. (SVP š.p. OZ Piešťany) Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

Zásady :

- a) uplatňovať zásady koncepcie povodňovej ochrany obce,
- b) zabezpečovať ochranu pred povodňami v súlade s koncepciou povodňovej ochrany stanovené platnou legislatívou (zákonom č. 7/2010 Z.z.), (T)

- c) postupovať pri posudzovaní umiestňovania stavieb, využívaní územia a dodržiavaní záujmov obce a príslušných orgánov pri územnom a stavebnom konaní v zmysle platnej legislatívy (zákona NR SR č. 7/2010 Z.z.) . (S,D,T),
- d) v záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade s platnou legislatívou (Zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami).
- e) v prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku Q100 – ročnej vody sa požaduje rešpektovať ich inundačné územie, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle platnej legislatívy (zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami).(T)
- f) zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky pre, prirodzené meandrovanie vodných tokov, spomaľovanie odtoku povrchových vôd, budovanie potrebných protipovodňových opatrení s dôrazom na ochranu zastavaného územia obce, (T)
- g) stavby protipovodňovej ochrany zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby, (T)
- h) vypracovať dokumentáciu pre stanovenie rozsahu inundačného územia vodných tokov v k.ú. obce (určuje orgán štátnej vodnej správy na návrh správcu toku). Ak inundačné územie nie je určené, vychádza sa z dostupných podkladov o pravdepodobnej hranici územia ohrozeného povodňami v zmysle platnej legislatívy (§ 20 zákona 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami)
- i) protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov (T).

A.2.11 KONCEPCIA VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA

A.2.11.1 Dopravné systémy

A.2.11.1.1 Nadradená dopravná sieť a širšie dopravné vzťahy

Nadradenú dopravnú sieť na území obce tvorí tranzitná cestná a železničná dopravná infraštruktúra :

Cestná sieť okresu Prievidza prepájajúca historicky tvorenú sídelnú štruktúru regiónu Hornej Nitry v smere juh - sever pozdĺž rieky Nitra a v smere západ - východ v smere toku Handlovky. Sídelná štruktúra je lineárna, pozdĺž ciest I. triedy cestnej siete SR.

Dopravnú kostru regiónu tvoria hlavné cesty, východo-západná trasa cesty I/9 a severo-južná trasa cesty I/64, ktoré sa v území križujú.

- východo-západná hospodárska tepna cesty I/9, v európskej sieti ciest aj ako ťah E572 od hranice s ČR cez Trenčín s napojením na D1, ďalej smerom východným na Prievidzu a Handlovú do Žiaru nad Hronom, kde sa napája na vybudovaný rýchlostný ťah R1 smerom Zvolen a Košice.

- Koridor pre výhľadovú trasu rýchlostnej cesty R2, ktorá vedie južne od zastavaného územia obce a variant severne od zastavaného územia a má sa podľa Technicko-ekonomickej štúdie NDS alternatívne prepojiť v katastri obce Ráztočno na koridor R3 v koridore Turčianskej kotliny, spojkou Ráztočno – Horná Štubňa.

Cesta I. triedy č.9 (I/50 po prečíslovaní) má okrem hospodárskeho významu aj rozvojový účinok pre cestovný ruch vo väzbe na krajinu Hornej Nitry, Magury, Malej Fatry a Kremnických vrchov, so strediskami zimných športov a turistiky, ale aj kúpeľov Bojnice a Turčianske Teplice. Hospodárska doprava má pre obec prevažne nepriaznivý tranzitný význam, ale zároveň rýchlo pripája obec systémami :

- individuálnou automobilovou dopravou – IAD
- hromadnou dopravou – HD autobusovou
- nákladnou automobilovou dopravou – NAD

Sieť ciest III. triedy v obci tvorí pôvodná trasa cesty I/50 v súčasnosti cesta III/1785 vo funkcii nosnej obslužno-zbernej komunikácie B3, na ktorú sa napája cesta III/1781 prepájajúca obec s cestou I/9 a ktorá je prístupovou cestou do obce Malá Čausa.

Cez územie prechádza v smere západ – východ železničná trať základného železničného ťahu Z.145 Prievidza – Horná Štubňa, prepájajúca ťahy Nové Zámky – Nitra – Topoľčany – Chynorany –

Trenčín a Leopoldov – Kozárovce - Zvolen. Toto železničné spojenie pripája región Prievidze na celoštátnu a medzinárodnú železničnú sieť v uzlových staniciach Leopoldov, Trenčín, Horná Štubňa, Chynorany. Význam obce Ráztočno je v sieti železníc SR stanovený výhybnou Ráztočno v žkm 12,9, neelektrifikovanej jednokolejnej trati.

Konkrétne údaje o mobilite obyvateľov, účeloch ciest, počtoch vozidiel, počtoch cestujúcich HD sa z dôvodu veľkosti sídla v prieskumoch a rozboroch nesledujú.

Zásady :

- a) rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry ciest I. a III. Triedy a ich výhľadových trás
- b) rešpektovať ochranné pásma ciest a hranice ochranného pásma ciest mimo sídelných útvarov obcí označených dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce (v zmysle Zákona č. 135/1961 Zb. znení neskorších predpisov – účinnosť od 02.01.2015),
- c) nové komunikácie pre chodcov pri ceste I/9 navrhnuť v zmysle platnej normy (STN 736110)
- d) osvetlenie a stavebné úpravy na ceste I/9 v mieste autobusových zastávok navrhnuť v zmysle platnej legislatívy (STN 73 6101, STN 73 6110 a STN 73 6102)
- e) Nové cyklistické komunikácie navrhnuť v súlade s príslušnými normami (STN 73 6110 a TP 07/2014)
- f) Nové pripojenia pozemných komunikácií na cestu I/9 navrhnuť v súlade s platnými predpismi a normami (STN 73 6101, 73 6110, 73 6102 a príslušných TP.)
- g) nové podzemné vedenia v súbehu s cestou I/9 navrhnuť mimo cestný pozemok cesty I/9 v priľahlých zelených pásoch. Na cestnom pozemku cesty I/9 je ich možné umiestniť v prípade ak je vylúčená možnosť iného technického riešenia,
- h) v procese návrhu rozvojových obytných území v blízkosti cesty I/9 rešpektovať pásmo hygienickej ochrany pred negatívnymi účinkami dopravy z cesty I/9 resp. zaviazat' stavebníkov na vykonanie takých opatrení na stavbách, ktoré budú eliminovať tieto nežiadúce účinky,
- i) v prípade potreby posúdiť nepriaznivé vplyvy z dopravy (hluk a emisie) na ceste I/9 a navrhnuť opatrenia na ich elimináciu,
- j) rezervovať koridor pre výhľadovú trasu rýchlostnej cesty R2 vyššieho významu vrátane ochranného pásma

A.2.11.1.2 Organizácia dopravy v obci, dopravný systém

Ťažiskovou prevádzkovou dopravnou osou obce je prieťah cesty I/9 v smere Prievidza- Handlová. Trasa cesty I/9 vedie mimo zastavaného územia obce.

- Cesta III/1781 – spojovacia cesta obce s cestou I. triedy, mimo zastavaného územia je vedená v kategórii C 6,5/50, v zastavanom území vo funkčnej triede B3 – kategórie MZ 8,0/50 v extravilánovom usporiadaní bez systémového odvodnenia a bez chodníka s obojstranne nespevnenou krajinou šírky 0,5 m Táto cesta sa kolmo napája na cestu III/1785 v zastavanom území, ktorá je historicky nosnou komunikáciou tzv. „cestnej dediny“, trasou pôvodnej cesty I/50 až do výstavby súčasnej trasy cesty I/9. Má rovnaké parametre, v zastavanom území vo funkčnej triede B3 – kategórie MZ 8,0/50 v extravilánovom usporiadaní bez systémového odvodnenia a v prevažnej časti zastavaného územia bez chodníka s obojstranne nespevnenou krajinou šírky 0,5 m

- Miestne komunikácie zaradené do funkčnej triedy C3 (D1) kategórie MO 6,5/40 – obslužné komunikácie sprístupňujúca zástavbu. Komunikácie majú extravilánovú úpravu bez chodníkov a povrchové vody z komunikácie sú odvádzané do zelených pásov medzi jestvujúcim oplatením a komunikáciou. Povrch komunikácii je živičný s rôznou kvalitou obrusnej vrstvy.

- Miestne komunikácie zaradené do funkčnej triedy C3 a kategórie MO 6,5 (6,0)(4,5)/30 – obslužné komunikácie sprístupňujúce objekty a územia. Do kategórie C3 sú zaradené všetky miestne komunikácie, ktoré sú dopravne napojené priamo na cestu III. triedy Hlavný dopravný priestor je maximálnej šírky 6,5m. Komunikácie sú bez chodníkov a povrchové vody z komunikácii sú odvádzané do zelených pásov medzi jestvujúcim oplatením a komunikáciou. Povrch komunikácii je živičný s rôznou kvalitou obrusnej vrstvy

Trasy miestnych komunikácií v okrajových polohách zástavby obce prechádzajú do poľných ciest, ktoré sú prevažne len so štrkovou, nevyhovujúcou úpravou povrchu bez odvodnenia.

Dopravné vzťahy vo vnútri sídla a ich pridelenie na príslušnú sieť neboli snímané dopravným či iným prieskumom, na základe ktorého by bolo možné určiť veľkosť dopravnej práce, špičkové zaťaženie a ostatné dopravné-inžinierske charakteristiky súčasného stavu. Takéto údaje počas prieskumov

a rozborov neboli k dispozícii. Obdobne nie je k dispozícii ani prieskum hlučnosti na hlavnom cestnom prietahu cez obec. Dopravno-inžinierske charakteristiky a predpokladanú hlučnosť trás je možné čiastočne popísať na základe prieskumov SSC z roku 2015 a prognózovaných koeficientov rastu intenzity automobilovej dopravy.

Návrh koncepcie riešenia

Rozvoj cestnej siete miestnych obslužných a zberných komunikácií sa navrhuje sieťou systému obslužno-prístupových komunikácií vo funkčných triedach C3, ktoré sú navrhované využitím existujúcej cestnej siete a navrhovaným rozšírením cestnej siete.

Cestná sieť v súčasnom zastavanom území a v rámci navrhovaných funkčných území rozvojových lokalít predstavuje cestnú sieť, ktorá bola založená čiastočne bez celkovej koncepcnej prípravy, uplatňuje sa na nich princíp zaradenia do nižších funkčných tried. Odporúča sa riešiť ich vo funkčnej triede C3 a formou obytných ulíc vo funkčnej triede D1 riešením v následnej územnoplánovacej, urbanistickej a dopravnej koncepcii na nižšom, podrobnejšom stupni koncepčného riešenia. Navrhuje sa zriadenie obrátisk na zaslepených komunikáciách.

V rámci koncepcie riešenia sa navrhuje využitie existujúceho dopravného napojenia na cestu I/9 miestnou komunikáciou C3 (C2) v úseku východne od areálu poľnohospodárskeho úpravou križovatky výhradne vjazdom a výjazdom zo smeru jazdy bez odbočovania vľavo z oboch smerov z dôvodu odľahčenia jadra obce od nákladnej dopravy.

Zásady :

- a) koncepčne riešiť rozvoj cestnej siete do obce v súlade s koncepciou verejnej dopravnej vybavenosti v príslušných navrhovaných kategóriách a triedach v kontexte s miestnymi komunikáciami na nižšej úrovni a vrátane dopravne nedoriešených plôch,
- b) riešiť zriadenie obrátisk na zaslepených komunikáciách.
- c) riešiť koncepciu dopravného usporiadania rozvojových lokalít overovacím územnoplánovacím podkladom vo väzbe na navrhovaný dopravný systém obce,
- d) v súvislosti s realizáciou rozvojových lokalít, riešiť úpravu a podľa potreby optimalizáciu umiestnenia premiestnením zastávok HD, pre dostupnosť a obsluhu navrhovaných lokalít v súlade s reálnym vývojom,

A.2.11.1.3 Funkčné členenie a kategorizácia ciest

Mimo zastavaného územia v súlade s navrhovanou koncepciou rozvoja cestnej siete rešpektovať šírkové usporiadanie cesty I. triedy č. 9 v kategórii C 11,5/80 a ciest III. triedy 1781 a 1785 v kategórii C 7,5/70 (v zmysle STN 73 61 10)

V zastavanom území obce v súlade s navrhovanou koncepciou rozvoja cestnej siete rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy (III/1785) vo funkčnej triede B3 v kategórii MZ 8,5(8,0)/50 (v zmysle STN 73 61 10).

Dopravnú kostru zástavby obce dotvára prevádzková sieť miestnych komunikácií s funkciou obslužnou prístupovou vo funkčných triedach C3 (D1) a účelové lesné a poľné cesty.

Súčasný stav povrchu zberných komunikácií a šírkové usporiadanie je na niektorých úsekoch v nevyhovujúcom stave. Trasy miestnych komunikácií v okrajových polohách zástavby obce prechádzajú do poľných ciest, ktoré sú prevažne len so štrkovou úpravou v šírke cca 3 až 3,5 m.

V rámci cestnej siete obce sa navrhuje rekonštrukcia existujúcich ciest, rozvoj základnej kostry navrhovaných ciest (stanovených vo výkrese dopravných systémov) a rozvojových lokalít sa odporúča navrhovať obslužné komunikácie v nasledovných kategóriách :

MO 8,0/40 – obslužná obojsmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 3,25 m, , návrhová rýchlosť 40 km/h,

MO 7,5/30 – obslužná obojsmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 2,75 m, návrhová rýchlosť 30 km/h

MO 5,5/30 – obslužná obojsmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 2,75 m, návrhová rýchlosť 30 km/h

MO 6,5/30 – obslužná jednosmerná komunikácia, šírka jazdného pruhu 2,75 m, jednostranný parkovací pruh šírky 2,25 m návrhová rýchlosť 30 km/h.

A.2.11.1.4 Hromadná autobusová doprava

Z analýzy vyplýva, že dochádzka za prácou do okolitých sídiel je vzhľadom k nízkemu počtu pracovných príležitostí v obci vysoká. Súčasná situácia vytvára podmienky pre zmeny v delbe dopravnej práce z MHD v prospech IAD, tento trend je nežiaduci a je potrebné riešiť podporou a skvalitnením služieb SAD.

Územie katastra obce je obsluhované prímestskou hromadnou dopravou autobusmi SAD Prievidza a.s. na trase Partizánske – Handlová. Počet autobusových spojov je rovnomerne rozložený v priebehu celého dňa (základný časový odstup je cca 60 minút). V čase rannej a poobednej špičky sú doplnené ďalšie spoje. Priemerný počet spojov v jednom smere je 16 autobusov za 24 hodín.

Zastávky SAD :

- zastávky na ceste I. triedy mimo zastavaného územia (obojsmerné) sú dve vo vzájomnej vzdialenosti cca 800 m, zastávky slúžia pre prímestské spoje :

Funkčne sú vyhovujúce, nájazdové plochy k zastávkam sú mimo cestného telesa Prístrešky zastávok sú situované po oboch stranách cesty I/9. Funkčne sú vyhovujúce, architektonicky by ich bolo potrebné modernizovať. Nevyhovujúce sú pešie chodníky k zastávkam, nakoľko chodníky v súbehu s cestou I/9 nie sú vybudované v plnom rozsahu a chodci sa pohybujú medzi jedným pruhom a zvodidlami a chýbajú aj priechody pre chodcov medzi obojsmernými zastávkami. Verejná a dopravná informatika na zastávkach je nevyhovujúca a cestovné poriadky sú značne poškodené.

- zastávky na ceste III. triedy v rámci zastavaného územia (obojsmerné) sú dve vo vzdialenosti cca 400 m, zastávky slúžia pre niektoré prímestské spoje :

Nájazdové plochy k zastávkam nie sú mimo cestného telesa. Prístrešky zastávok sú situované po oboch stranách cesty. Funkčne sú relatívne vyhovujúce, architektonicky by ich bolo potrebné modernizovať. Pešie chodníky pozdĺž cesty III. triedy nie sú vybudované, navrhuje sa vybudovanie min. jednostranného chodníka. Verejná a dopravná informatika na zastávkach je nevyhovujúca, cestovné poriadky sú značne poškodené.

Niektoré zastávky sú len čiastočne vybavené prístreškom, cestovnými poriadkami, sedením, odpadkovým košom. Štandardný stav je potrebné podporovať a zastávky bez adekvátneho vybavenia, označených len označníkom zastávky je potrebné vybaviť prístreškom, cestovnými poriadkami, sedením, smetným košom.

Dochádzka za prácou do okolitých sídiel predstavuje značnú hybnosť obyvateľstva.

V koncepcii riešenia je navrhnutá podpora a skvalitnenie služieb hromadnej dopravy s prípadnou optimalizáciou rozmiestnenia zastávok HD v obci vzhľadom aj na navrhované rozvojové plochy a územia prípadne zriadenie nových zastávok premiestnením pre lepšie pokrytie okruhu dostupnosti.

Zásady :

- Zachovať existujúce intervaly medzi spojmi, prispôbiť nadväznosť spojov na železničné spoje,
- Vybudovať samostatné pešie prístupové komunikácie pre zvýšenie bezpečnosti a lepšej dostupnosti zastávok v zmysle grafickej časti, výkresu verejnej dopravnej vybavenosti,
- Zastávky vybaviť jednotným prístreškom, označníkom, cestovnými poriadkami, sedením, smetným košom a osvetlením,

A.2.11.1.5 Železničná doprava

Riešeným územím t.j. katastrálnym územím obce vedie železničná trať Z 145 Prievidza – Horná Štubňa, jednokoľajná neelektrifikovaná. Na predmetnej trati je prevádzkovaná osobná a nákladná doprava.

Z hľadiska rozvojových záujmov Železnice Slovenskej republiky považuje MDPaT SR železničné zariadenia v tejto lokalite za dlhodobu stabilizované.

Základný železničný ťah Z.145 rezort dopravy nepredpokladá v návrhovom období modernizovať, navrhuje sa preto využitie atraktivity kapacitnej rezervy jestvujúcej trate na úroveň 80-tych rokov 20. storočia, čo je možné dosiahnuť kvalitatívnymi úpravami.

Vlaky zastavujúce v zastávke Chrenovec_Brusno poskytujú v priemerný deň v smere do Hornej Štubne 14 spojov, v smere Prievidze 12 spojov, osobných vlakov. Atraktivitu železničnej dopravy v regióne navrhujeme zvýšením počtu spojov na 20, resp. 18 spojov denne.

Existujúci cestný prejazd na ceste III/1781 sa navrhne modernizovať zabezpečovacím zariadením.

Nové cestné kríženia so železničnou traťou na základe požiadavky rezortného orgánu, t.j. MDPaT SR sa navrhujú mimoúrovňové. Obytné územia (zóny) žiadajú navrhnuť tak, aby bol eliminovaný hluk emitovaný prevádzkou železničnej dopravy, resp. aby boli navrhnuté opatrenia na jeho eliminovanie. Tieto požiadavky sú obsiahnuté v záväzných regulatívoch.

Pri prípadnom situovaní stavieb do ochranného pásma dráhy (60 m od osi krajnej koľaje) je pri príprave stavieb potrebné postupovať v zmysle zákona č. 164/1996 Z.z. a § 59 stavebného zákona č. 50/1976 Zb. (ŽSR sú dotknutým orgánom)

V koncepcii riešenia ÚPD nedochádza k aktivitám v kontakte a ochrannom pásme železničnej trate.

A.2.11.1.6 Letecká doprava

Letecká doprava v obci nie je zastúpená, letiská pre verejnú prevádzku sa v katastri obce nenachádzajú.

Do časti katastrálneho územia obce nezasahujú žiadne ochranné pásma letísk.

V zmysle ustanovení § 28 ods. 3 a § 30 zákona č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve (letecký zákon) je Letecký úrad SR dotknutým orgánom štátnej správy v povoľovanom procese stavieb a zariadení ako aj pri ďalších stavbách, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky, na základe čoho je potrebné požiadať Letecký úrad SR o súhlas pri stavbách a zariadeniach:

- ktoré by svojou výškou, prevádzkou alebo použitím stavených mechanizmov mohli narušiť vyššie popísané ochranné pásma Letiska Malé Bielice - Partiánske,
- stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods. 1 písm. a) leteckého zákona),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods. 1 písm. b) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§ 30 ods. 1 písm. c) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods. 1 písm. d) leteckého zákona).

Zoznam letísk pre verejnú civilnú prevádzku nachádzajúce sa v dostupnosti a sú vo vzdialenosti :

Letisko Piešťany	71 km
Letisko Žilina	85 km
Letisko Sliač	56 km
Letisko Bratislava	177 km
Letisko Poprad Tatry	195 km
Letisko Košice	296 km
Letisko Prievidza	10 km

Letisko Prievidza - Ukriská je popri športovej a poľnohospodárskej funkcii už dnes využívané aj na komerčné účely.

V okolí riešeného územia je v k.ú. Morovno letisko pre letecké práce v poľnohospodárstve, určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie Letiská pre letecké práce v poľnohospodárstve, lesnom a vodnom hospodárstve. (Letisko Morovno, určené pre poľnohospodárske účely. Vlastníkom a správcom letiska Morovno je Agroprodukt Slovakia, s.r.o. Handlová)

A.2.11.1.7 Vodná doprava

V katastra obce nie je a nenavrhuje sa napojenie na systém riečnej vodnej dopravy. Najbližšia medzinárodná lodná doprava je v Bratislave a Komárne.

A.2.11.1.8 Pešia doprava

Chodníky v súbehu s cestou III/1785 v zastavanom území sú vybudované len v čiastkových úsekoch jednostranné (z južnej strany) so šírkou 1,5 až 1,8 m. V jadre obce a príľahlom území nie sú chodníky vybudované. Chodci využívajú hlavný dopravný priestor aj v rámci miestnych komunikácií.

Chýbajú priechody pre chodcov na ceste I. triedy v miestach obojsmerných zastávok, navrhuje sa ich umiestnenie vrátane ich nasvietenia asymetrickým svetidlom.

Chodníky v rámci zastavaného územia sa navrhujú pozdĺž všetkých zberných komunikácií a významných obslužných komunikácií. Cesta pre chodcov a cyklistov vedená mimo komunikácie nesmie byť užšia ako 4,25 m.

Chodníky v navrhovaných rozvojových lokalitách sa navrhujú o minimálnej voľnej šírke 1,5 m, s bezpečnostným odstupom 0,25 m od pevnej prekážky. Na zberných komunikáciách musia byť oddelené postranným deliacim pásom šírky 1-2 m, alebo musí byť zachovaný bezpečnostný odstup 0,5 m od hrany vozovky. Chodníky pozdĺž komunikácií funkčnej tried C3 nemusia byť oddelené postranným deliacim pásom, ani nemusí byť zachovaný bezpečnostný odstup 0,5 m od hrany vozovky.

Zásady :

- vybudovanie priechodov pre chodcov na ceste I. triedy v miestach obojsmerných zastávok, vrátane ich nasvietenia asymetrickými svetidlami
- dobudovanie chodníkov pozdĺž zberných komunikácií v minimálnej priechodnej šírke 1,5 m s dodržaním bezpečnostných odstupov 0,25 m od prekážok.
- samosťatne vedené pešie trasy navrhovať v šírke 3,0 m s dodržaním bezpečnostných odstupov 0,25 m.
- Vybudovať v sídle systém jednotného verejného osvetlenia s zvýšiť kvalitu verejných priestorov
- chodník pre zmiešané vedenie chodcov a cyklistov pozdĺž rieky Nitrica a pozdĺž cesty II. triedy a riešiť o minimálnej šírke 4,25 m.
- chodníky v rozvojových lokalitách sa navrhujú minimálnej voľnej šírky 1,5 m, s bezpečnostným odstupom 0,25 m od pevnej prekážky, pozdĺž zberných komunikácií musia byť oddelené postranným deliacim pásom šírky 1 až 2 m, alebo musí byť zachovaný bezpečnostný odstup 0,5 m od hrany vozovky.
- chodníky pozdĺž komunikácií funkčnej tried C2, C3 nemusia byť oddelené postranným deliacim pásom, a nemusí byť zachovaný bezpečnostný odstup 0,5 m od hrany vozovky,

A.2.11.1.9 Cyklistická doprava

Cyklistická doprava je miestneho charakteru v rámci zástavby obce a v katastri, resp. v medzi sídelnom pohybe v rámci okresu medzi najbližšími sídlami Chrenovec-Brusno a Malá Čausa po cestách III. triedy. Pohyb cyklistov je v rámci zastavaného územia len po miestnych komunikáciách. Medzi sídlami len po cestách a účelových komunikáciách.

Cez riešené územie vedie trasa navrhovanej regionálnej cyklistickej komunikácie :

Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry na Hornej Nitre. K aktivitám TSK pri plnení zámeru vybudovať atraktívne cyklotrasy na území Trenčianskeho kraja patrí spracovanie štúdie realizovateľnosti cyklotrasy na Hornej Nitre. Štúdia spočíva v spracovaní návrhu variantných riešení vedenia cyklotrasy, ktorá bude spájať mestá Handlová, Prievidza, Nováky, Partizánske, až po hranicu s nitrianskym samosprávnym krajom, dĺžky cca 50 km. Štúdia posudzuje smerovanie cyklotrasy z viacerých pohľadov: posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska územnoplánovacej dokumentácie dotknutých obcí a miest, posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska demografického, cieľov a zdrojov, návrh technických opatrení v posudzovaných alternatívach, posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska majetkovoprávných a vlastníckych vzťahov, posúdenie navrhovaných alternatív z hľadiska nárokov na financovanie. Výsledkom štúdie sú opäť viaceré varianty, z ktorých je vybraný jeden ako odporúčaný. Cyklotrasa bude mať cyklo-dopravný charakter, bude slúžiť nielen ako prepojenie turisticky

významných lokalít s možnosťou športového využitia pre turistov, či rodiny s deťmi, ale i ako bezpečná alternatívna doprava do zamestnania pre obyvateľov regiónu Horná Nitra.

Navrhujú sa cyklistické trate miestneho charakteru v rámci zastavaného územia a katastrálneho územia, resp. v medzi sídelnom pohybe medzi najbližšími sídlami. Tento systém dopravy je v rámci obce a medzi obcami nevýrazný vzhľadom na podmienky atraktivity. Pohyb cyklistov je v rámci zastavaného územia len po miestnych komunikáciách. Medzi sídlami je realizovaný len po cestách a účelových komunikáciách.

Samostatné cyklotrasy miestneho významu sa navrhujú v smere do Malej Čause a Prievidze. Tiež sa počíta s uplatnením cyklistickej dopravy v rámci miestnych komunikácií.

Zásady :

- Nové cyklistické komunikácie navrhnuť v súlade s predpismi a normami (STN 73 6110 a TP 07/2014)
- Zmiešané cyklistické a pešie chodníky budovať minimálne v priechodnej šírke 4,5m s dodržaním bezpečnostných odstupov 0,25m.
- Samostatne vedené cyklistické trasy navrhovať v šírke min. 2,5m s dodržaním bezpečnostných odstupov 0,25 m.
- podporiť v vytvorení a rozvoji hornonitrianskej cyklomagistrály,
- riešiť prípravu a výstavbu cyklotrás v rámci katastrálneho územia obce,
- rezervovať priestor a zabezpečiť prípravu a realizáciu cyklotrás, samostatne vedené obojsmerné cyklotrasy riešiť o minimálnej šírke 2,5 m

A.2.11.1.10 Statická doprava, parkovanie a odstavovanie vozidiel

Jestvujúce systémovo riešené plochy pre verejnú statickú dopravu v rámci zastavaného územia obce sú na pred obecným domom (obecným úradom) a pred niektorými budovami verejnej vybavenosti a súkromných firiem a parkovacie plochy pred bytovými domami.

Odstavovanie motorových vozidiel sa uskutočňuje na okrajoch miestnych komunikácií a na spevnených viacúčelových plochách, najmä pred niektorými objektmi občianskej vybavenosti.

Evidentný je nedostatok plôch statickej dopravy v centrálnej časti obce a pri jednotlivých zariadeniach občianskej vybavenosti, čo jednotliví prevádzkovatelia OV riešia vyrovnaním sa provizórnym spevnením plôch pred objektmi a v zeleni pridruženého priestoru MK. Parkovacie plochy sú zatiaľ prevažne charakteru živelného, bez riadneho vymedzenia a povrchovej úpravy. Ostatné parkovacie plochy sú v rámci uličnej siete pred domami na vlastných pozemkoch, v garážach, čiastočne na širších uliciach v hlavnom dopravnom priestore. Problémom je parkovanie na úzkych obslužných prístupových komunikáciách, ktoré blokujú prejazd požiarnej a záchrannej techniky.

Evidenčné údaje o počtoch parkovacích miestach a garážovaných vozidlách v obci nie sú k dispozícii.

Odporúča sa obytné ulice označiť a parkovanie v uličnom koridore vyznačiť vodorovným značením.

Počet parkovacích miest je potrebné stanoviť podľa STN 73 6110. Parkovacie miesta musia byť navrhnuté na vlastnom pozemku. V navrhovaných lokalitách s prevažnou funkciou bývania sa odporúča regulovať počet parkovacích miest nasledovne: 2 až 3 parkovacie miesta musia byť na pozemku vlastníka rodinného domu a 1 parkovacie miesto pre návštevy na verejnom priestore.

Verejné odstavné plochy sa navrhujú v rámci rozvojových území výroby, verejných obecných športovo-rekreačných plôch, pohrebiska a železničnej stanice.

Pri návrhu statickej dopravy sa odporúča myslieť aj na parkovacie plochy pre bicykle s určeným minimálnym percentuálnym počtom miest z kapacity parkoviska pre motorové vozidlá, napr. parkovacie plochy pre bicykle s počtom miest rovnou minimálne 20 % kapacity parkoviska pre motorové vozidlá stanovenej pre príslušné zariadenie podľa STN 736110. (stanovisko MDVaRR SR)

Zásady :

- existujúce parkovacie plochy, lokalizované najmä pri verejnej vybavenosti v obci regulovať vodorovným dopravným značením.

- b) rešpektovať pri umiestňovaní navrhovaných stavieb občianskej vybavenosti, bývania v bytových domoch a intenzívne využívaných športových areáloch primeraný počet parkovacích miest v zmysle platných noriem (STN 73 6110)
- c) v koncepcii návrhu nových zón bývania regulovať parkovanie tak, aby každý rodinný dom mal vybudované minimálne dve parkovacie miesta na vlastnom pozemku a jedno parkovacie miesto na verejne prístupnom pozemku v rámci parkovacej niky pred vstupom na pozemok, prípadne v parkovacom pruhu
- d) počet parkovacích miest je potrebné stanoviť a riešiť pre konkrétne zámery v rámci objektov, zariadení a areálov v súlade s STN 73 6110.
- e) v navrhovaných lokalitách s funkciou vybavenosti a výroby regulovať počet krátkodobých odstavných stání pre OA a NV a parkovacích miest minimálne v súlade s normou (STN 73 6110) a na základe reálnych potrieb pre zamestnancov a obsluhu ako aj návštevníkov parkovacie miesta na pozemku vlastníka alebo užívateľa, výnimočne vo verejnom priestore po dohode s obcou.

A.2.11.2 Vodné hospodárstvo

A.2.11.2.1 Povrchové vody

Obec Veľká Čausa hydrologicky spadá do čiastkového povodia rieky Nitra. Hlavným recipientom riešeného územia obce Veľká Čausa je vodohospodársky významný vodný tok Handlovka. Zastavaným územím obce Veľká Čausa preteká vodný tok Handlovka a drobné vodné toky Čausiansky potok, Lipníček, Kopaničiarsky potok, Stavištný potok a jeden bezmenný prítok v správe SVP š.p. OZ Piešťany, ktorý juhozápadne od mesta Prievidza ústi do rieky Nitra. Správcom tokov je SVP, š.p. Banská Štiavnica, OZ Povodie Váhu Piešťany, závod Topolčany. Podľa vyjadrenia SVP š.p. OZ Piešťany, v obci Veľká Čausa nebola, v rámci povodňového rizika, identifikovaná tzv. „geografická oblasť“ s potencionálnym alebo pravdepodobným výskytom povodňového rizika. Ďalšími tokmi sú menšie nemenované prítoky a prítoky zo záchytných rigolov, ktoré odvádzajú dažďové vody. Z pohľadu kvality vody je vodný tok Handlovka zaradený ako pstruhový potok.

Ochranné pásmo pre vodohospodársky významné vodné toky Handlovka v zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. (Vodný zákon) a vykonávacej normy STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“ je min. 6 m od brehovej čiary koryta toku resp. vzdušnej päty hrádze toku obojstranne a u ostatných vodných tokoch min. 4 m od brehovej čiary koryta toku resp. vzdušnej päty hrádze toku obojstranne. V tomto pásme je potrebné umiestnenie investičných stavieb a výsadbu porastov v dotyku s tokmi konzultovať so správcom toku. Do ochranného pásma nie je možné umiestňovať zariadenia a vedenia technickej infraštruktúry (STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“), stavby trvalého charakteru, súvislú zeleň a ani ho inak poľnohospodársky obhospodarovať. V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavenie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí. Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodných tokov k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity. (OP sú uvedené v kap. A.2.10.5.1.)

V záujme zabezpečenia ochrany pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami. V prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku Q100 – ročnej vody je potrebné rešpektovať ich inundačné územie.

V zmysle § 46 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách rozsah inundačného územia určuje orgán štátnej vodnej správy na návrh správcu toku. Ak inundačné územie nie je určené, vychádza sa z dostupných podkladov o pravdepodobnej hranici územia ohrozeného povodňami. Je potrebné zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky pre prirodzené meandrovanie vodných tokov, spomaľovanie odtoku povrchových vôd, pri odvádzaní a čistení odpadových vôd z rozvojových lokalít musí návrh zohľadniť požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd, komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia, vytvárať podmienky potrebné na budovanie protipovodňových opatrení s dôrazom na ochranu intravilánu obce, stavby protipovodňovej ochrany je potrebné zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby, dažďové vody zo striech a spevnených plôch zo všetkých navrhovaných lokalít v maximálnej miere zdržať v území na jednotlivých pozemkoch, investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov je nutné odsúhlasiť správcom vodného toku.

Na toku rieky Handlovka a jej prítokoch v rámci katastrálneho územia Veľká Čausa nie sú vybudované regulačné objekty a vodné nádrže. Podľa Hydrologického a Vodohospodárskeho plánu povodia Nitry sa v riešenom území neuvažuje s výstavbou vodných nádrží.

V obci je vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia. Obec má vybudované aj provizórne ochranné technické zariadenie pre odvádzanie dažďových povrchových vôd a to otvorené rigoly pozdĺž miestnych komunikácií. Dažďové vody stekajúce z vyššie položených terénov širšieho okolia obce, i v samotnej obci sú zachytávané systémom týchto odvodňovacích rigolov a následne odvádzané do recipientu, vodného toku Handlovka. Vzhľadom na čiastočnú svahovitosť miestneho terénu a chýbajúce záchytné priekopy sú niektoré časti v zastavanom území obce vystavené nadmerným nepriaznivým účinkom prívalových vôd. Zvýšenú ochranu si vyžaduje najmä južná časť obce, vystavená vplyvu povrchových vôd z prívalových dažďov a nadmerného topenia sa snehu z nezastavaného územia nachádzajúceho sa nad obcou v smere k pohoriu Vtáčnik.

Návrh riešenia

V návrhu výsadby pozdĺž brehov vodných tokoch je potrebné rešpektovať ochranné pásma vodných tokov a zároveň výsadbu riešiť tak, aby bol umožnený prístup k vodným tokom pri povodňovej aktivite a údržbových prácach na tokoch.

V zastavanom území obce je potrebné, pre navrhované zámery, hľadať riešenia na ochranu územia pred veľkými vodami. Pre zabezpečenie tejto požiadavky je nevyhnutné dodržať navrhované zásady.

Zásady :

- a) rešpektovať platnú legislatívu v oblasti vodného hospodárstva (zákon o vodách č. 364/2004 Z.z. v platnom znení) a príslušné platné normy (STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“)
- b) rešpektovať platnú legislatívu v oblasti ochrany pred povodňami (zákon č.7/2010 Z.z. v platnom znení)
- c) rozvojové aktivity riešiť v súlade s podmienkami a požiadavkami na ochranu pred povodňami,
- d) navrhované lokality bývania, vybavenosti a priemyslu, ktoré sa nachádzajú v inundačnom území neupraveného toku je potrebné zabezpečiť pred povodňami protipovodňovými opatreniami s cieľom zachovať prírodný charakter koryta toku,
- e) zabezpečiť realizáciu povrchových protieróznych priekopov zachytávajúcich prívalové vody,
- f) zabezpečiť korytá vodných tokov proti zosunom pôdy,
- g) zvýšiť úroveň starostlivosti o odvádzanie dažďových vôd z územia obce,
- h) neupravené úseky vodných tokov riešiť s cieľom ochrany zastavaného územia pred veľkými vodami na Q_{100} a orné pôdy na Q_{20} ,
- i) na vodných tokoch zabezpečiť pravidelné odstraňovanie nánosov, úpravy poškodených brehov a ošetrovanie brehových porastov s cieľom zabezpečenia ochrany zastavaného územia,
- j) rešpektovať ochranné pásmo vodných tokov šírky medzi brehovými čiarami od 10 do 50 m v rozsahu 6 m od brehovej čiary (tok Handlovka) a u vodných tokov šírky do 10 m medzi brehovými čiarami ochranné pásmo 4 m.
- k) rešpektovať ochranné pásmo vodných tokov pri návrhu výsadby stromov, pri riešení výsadby je podmienkou umožnenie prístupu k vodnému toku pre údržbové práce a pri povodňovej aktivite,
- l) zriaďovanie ochranných pásiem je právne zabezpečené legislatívou (zákon o vodách č.364/2004 Z.z. a vyhláška MŽP SR č.29/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov),
- m) V rámci úprav vodných tokov zachovať prírodný charakter koryta a brehových porastov so snahou zabezpečenia funkčnosti a skvalitnenia životného prostredia.
- n) v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácie dažďových vôd a pod.),
- o) vody z povrchového odtoku musia byť pred odvedením do recipientu zbavené ropných látok, plávajúcich a unášaných častíc

A.2.11.2.2 Hydromeliorácie

V riešenom území obce Veľká Čausa sa nachádzajú nasledovné hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p. Bratislava:

- kanál krytý K1 (evidenčné číslo 5308 036 001), ktorý bol vybudovaný v r. 1969 o celkovej dĺžke 0,170 km v rámci stavby „Odvodnenie pozemkov Malá Čausa“. Ochranné pásmo je 5,0 m od osi krytého kanála.

V rámci pozemkových úprav bude nutné, v zmysle Zákona č. 364/2004 Z. z., rešpektovať obojstranné ochranné pásmo melioračných kanálov v zmysle ustanovení § 49 zákona č. 364/2004 o vodách.

V k.ú. Veľká Čausa je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom, ktoré je vo vlastníctve príslušného poľnohospodárskeho subjektu. V rámci pozemkových úprav bude nutné v zmysle Zákona č. 364/2004 Z. z. rešpektovať obojstranné ochranné pásmo melioračných kanálov v zmysle ustanovení § 49 zákona č. 364/2004 o vodách.

Na juhozápadnom okraji obce, nad obývanými RD je vybudovaný drenážny systém s cieľom zabrániť svahovým zosuvom, ktoré boli v obci v rokoch 1969, 1975, 1985. V roku 1995 postihol územie aktívny zosuv v rozsahu 550 x 300 m. V rámci sanácie boli vybudované stabilizačné drény s odvodňujúcim a konsolidačným účinkom (hĺbky do 4,0 m). Drény sú realizované ako horizontálne odvodňovacie vrty a povrchové dláždené rigoly.

Vybudované sú tiež melioračné kanály menšieho rozsahu, ktoré sú otvorené a kryté. Je pravdepodobné, že vzhľadom na vek bude potrebné preveriť funkčnosť a stav melioračných kanálov.

Ochranné pásmo odvodňovacích kanálov je 5 m od brehovej čiary kanálov u otvoreného kanála. U krytého odvodňovacieho kanála je ochranné pásmo 5 m na každú stranu od osi kanála. Prípadné vypúšťanie akýchkoľvek odpadových vôd do kanálov je potrebné konzultovať so správcom Hydromeliorácie, š.p. Bratislava. Križovanie plánovaných inžinierskych sietí a komunikácií s kanálmi je potrebné navrhnuť v zmysle STN 73 6961 „Križovanie a súbehy melioračných zariadení s komunikáciami a vedeniami“.

Zásady :

- a) rešpektovať platnú legislatívu v oblasti vodného hospodárstva a ochrany hydromelioračných zariadení (zákon o vodách č. 364/2004 Z.z.v platnom znení) a príslušné platné normy,
- b) rešpektovať ochranné pásmo odvodňovacích kanálov v rozsahu 5 m od brehovej čiary kanálov,
- c) umiestnenie investičných stavieb v ochrannom pásme odvodňovacích kanálov a prípadné vypúšťanie odpadových vôd do odvodňovacích kanálov je potrebné konzultovať so správcom odvodňovacích kanálov t.j. HYDROMELIORÁCIE, š.p. Bratislava.

A.2.11.2.3 Zásobovanie vodou

Obec Veľká Čausa má vybudovaný verejný vodovod, ktorého správcom je StVPS, a.s. Banská Bystrica, závod 03 Prievidza. Obec je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu Ráztočno – Prievidza, ktorý dodáva pitnú vodu pre obec Ráztočno, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Lipník a Veľká Čausa. Dodávka pitnej vody je zabezpečená z vodných zdrojov „Tepličky a Ráztočno“. V prípade nedostatočnej výdatnosti alebo zhoršenej kvality vody týchto vodných zdrojov je skupinový vodovod dotovaný pitnou vodou z privádzacieho potrubia DN 500 mm skupinového vodovodu Turček - Handlová – Prievidza, cez prepojovacie potrubie v obci Ráztočno. Trasa privádzacieho potrubia DN 500 z vodnej nádrže Turček do Prievidze vedie severným okrajom k.ú. Veľká Čausa. Vodovod obce Veľká Čausa nemá vlastnú akumuláciu pitnej vody vo vodojeme. Pitná voda je do obce Veľká Čausa dodávaná potrubím DN 160, LT, po redukovaní (znížení) tlaku a s meraním množstva odoberanej pitnej vody v armatúrovej – vodomernej šachte, ktorá sa nachádza na začiatku obce v smere od Chrenovca. Prebytok vody na SKV, s prietokom cca 9,0 l.s⁻¹, je za odberným miestom pre obec Veľká Čausa, odvádzaný ďalej do vodojemu Prievidza, II. tlakové pásmo. Jestvujúca rozvodná vodovodná sieť je z potrubí profilov DN 80 až 100 mm a DN 2". Vyhodená je z rôznorodého materiálu (liatina, PVC, polyetylén). Na rozvodnej vodovodnej sieti sú osadené podzemné protipožiarné hydranty DN 80.

Na východnom okraji obce bolo realizované rozšírenie verejného vodovodu pre IBV Veľká Čausa. Napojené je na prírodné potrubie DN 225 pred redukčným ventilom vodovodu obce Veľká Čausa, preto má IBV vlastný redukčný ventil umiestnený v armatúrovej šachte, zároveň aj s vodomermom.

Potrubná sieť je poruchová, preto sa odporúča jej obnova postupnou výmenou.

Tab. č. A.2.11.2.3.1.Prehľad o spotrebe vody v obci Veľká Čausa za rok 2018,

Por.číslo	Špecifikácia potreby vody	Merná jednotka	Množstvo
1.	Voda určená na realizáciu	m ³	21 120
2.	- podzemná	m ³	21 120
3.	- povrchová	m ³	0
4.	Voda fakturovaná	m ³	16 958
5.	- pre obyvateľstvo	m ³	16 654
6.	- pre priemysel	m ³	0
7.	- pre poľnohospodárstvo	m ³	0
8.	- pre ostatných	m ³	394
9.	Straty vody	m ³	3 638
10.	Straty vody	%	17,22
11.	Výdatnosť vodných zdrojov	min. l.s ⁻¹	0,0
12.	Výdatnosť vodných zdrojov	max. l.s ⁻¹	0,0
13.	Dĺžka vodovodného potrubia	km	6,95
14.	Počet vodojemov	ks	0
15.	Obsah vodojemov	m ³	0
16.	Počet obyvateľov celkom	obyv.	482
17.	Počet obyvateľov zás. Vodou	obyv.	482
18.	Špecifická potreba vody	l/os.deň	120,05
19.	Spotreba vody na osobu	l/os.deň	94,15

Zdroj : StVPS závod 03 Prievidza

Návrh riešenia - Hydrotechnické výpočty

Potreba pitnej vody pre riešené územie bola vypočítaná podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 zo 14. novembra 2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií

Výpočet potreby vody pre rozvoj :

Stav počtu obyvateľov k r. 2018 : 482 obyv.

Tabuľka č. 2.11.2.3.2 Potreba pitnej vody pre obyvateľov – východiskový rok 2018

Účel zásobovania vodou	Počet obyv.	Špecif. potr. vody (l.den ⁻¹)	Priemer. denná (Q _p)		Max. denná (Q _m)		Max. hod. (Q _h)	
			m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹	m ³ .d ⁻¹	l.s ⁻¹	m ³ .h ⁻¹	l.s ⁻¹
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A. Bytový fond	16	145	2,32	0,026	3,712	0,043	0,278	0,077
	198	135	26,73	0,310	42,768	0,495	3,207	0,891
	268	100	26,80	0,310	42,88	0,496	3,216	0,893
Spolu	482	-	55,85	0,646	89,36	1,034	6,701	1,861
B. Obč.a tech.vyb.	482	25	12,05	0,139	19,28	0,223	1,446	0,402
Celkom	482	-	67,9	0,785	108,64	1,257	8,147	2,263

Výpočet akumulačného priestoru :

Pri nepretržitom rovnomernom prítoku je množstvo akumulácie potrebnej na vyrovnanie rozdielov medzi prítokom a potrebou pitnej vody vyjadrená rovnicou :

$$V = A + A_p + A_o \quad A = \text{minimálna zásoba}$$

A_p = požiarne rezervaA_o = havarijná rezervaQ_m = 108,64 m³.deň⁻¹, existujúci objem vodojemu V = 0 m³, tj. zabezpečenosť na 0,0 %.

Podľa STN 73 6650 - Vodojemy je potrebný objem rovnajúci sa min. 60% maximálnej dennej potreby. Súčasná kapacita akumuláčného priestoru je dostatočná pre súčasnú potrebu.

Hydrotechnické výpočty

Potreba pitnej vody pre riešené územie bola vypočítaná podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 zo 14. novembra 2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií.

Návrhové obdobie k roku 2035 – Veľká Čausa

Bilancia nárastu potreby pitnej vody pre rozvojové zámery je uvedená v prílohe v Tab.č. 7. - (návrhové obdobie k r. 2035). Na základe výpočtu celkovej potreby vody pre stav a navrhované rozvojové zámery v NO sú stanovené nasledovné bilančné údaje.

Tab. A.2.11.2.3.3 - Potreba pitnej vody celkom - NO (k r. 2035)

Potreba vody	Priem denná (Q_p)		Max. denná (Q_m)	
	$m^3 \cdot d^{-1}$	$l \cdot s^{-1}$	$m^3 \cdot d^{-1}$	$l \cdot s^{-1}$
1	2	3	4	5
Stav (obyv. + vyb.)	67,9	0,785	108,64	1,057
Nárast (obyv. + vyb + priem.)	4,3	0,05	6,9	0,08
Celkom	72,2	0,84	115,6	1,34

Výpočet akumuláčného priestoru :

Pri nepretržitom rovnomernom prítoku je množstvo akumulácie potrebnej na vyrovnanie rozdielov medzi prítokom a potrebou pitnej vody vyjadrená rovnicou :

$$V = A + A_p + A_o$$

A = minimálna zásoba
 A_p = požiarne rezervy
 A_o = havarijná rezerva

$Q_m = 115,6 \text{ m}^3 \cdot \text{deň}^{-1}$, existujúci objem vodojemu $V = 0 \text{ m}^3$, tj. zabezpečenosť akumulácie chýba.

Navrhujeme nový vodojem $V = 100 \text{ m}^3$, tj. zabezpečenosť na 74,5 %.

Podľa STN 75 5302 - Vodojemy je potrebný objem rovnajúci sa min. 60 % maximálnej dennej potreby (zo $115,6 \text{ m}^3 \cdot d^{-1}$) Kapacita vodojemu chýba a je nahrádzaná dotovaním z vodovodného prírodného potrubia SKV Turček – Handlová – Prievidza.

Záver :

Obec Veľká Čausa má vybudovaný verejný vodovod, ktorého správcou je StVPS, a.s. Banská Bystrica, závod 03 Prievidza. Obec je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu Ráztočno – Prievidza, ktorý dodáva pitnú vodu pre obec Ráztočno, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Lipník a Veľká Čausa. Dodávka pitnej vody je zabezpečená z vodných zdrojov „Tepličky a Ráztočno“. V prípade nedostatočnej výdatnosti alebo zhoršenej kvality vody týchto vodných zdrojov je skupinový vodovod dotovaný pitnou vodou z privádzacieho potrubia DN 500 mm skupinového vodovodu Turček - Handlová – Prievidza, cez prepojovacie potrubie v obci Ráztočno. Trasa privádzacieho potrubia DN 500 z vodnej nádrže Turček do Prievidze vedie severným okrajom k.ú. Veľká Čausa. Vodovod obce Veľká Čausa nemá vlastnú akumuláciu pitnej vody vo vodojeme.

Jestvujúci systém zásobovania pitnou vodou s chýbajúcou akumuláciou je pre súčasný stav a pre rozvojové zámery postačujúci, ale náročný na prevádzkovanie.

Obec Veľká Čausa sa navrhuje zásobovať pitnou vodou z existujúcej vodovodnej siete v jednom tlakovom pásme s reguláciou tlaku redukčným ventilom. Pitná voda je privádzaná do spotrebiska gravitačným spôsobom zo skupinového vodovodu vodovodu Ráztočno – Prievidza, ktorý dodáva pitnú vodu pre obec Ráztočno, Jalovec, Chrenovec – Brusno, Lipník a Veľká Čausa. V rámci rozvoja obce sa navrhuje postupné rozširovanie vodovodnej siete a zároveň rekonštrukcia potrubia. Vodovod bude smerovo sledovať existujúce a navrhované komunikácie, v rámci rozvojových lokalít. Vnútna štruktúra sa určí v súlade navrhovanou urbanistickou koncepciou v následnej územnoplánovacej príprave, v rámci spracovania územnoplánovacích podkladov a nadväzujúcich ďalších stupňov

projektovej prípravy. Podrobný návrh riešenia, dimenzie a ďalšie technické údaje v riešenom území sa určia v rámci podrobnejších stupňov projektovej prípravy.

Potrubnú sieť sa navrhuje rekonštruovať DN80 a DN2“ za potrubie DN100 s prednostným riešením hlavných privádzačov a rozvody do nových lokalít zástavby vybudovať v dimenzii DN 100. V obci sa navrhuje dobudovať sieť vonkajších požiarnych hydrantov v zmysle platnej STN 73 0873 v navrhovaných lokalitách, s umiestnením v sieti vo vzdialenosti 80 až 120 m.

Pásma ochrany verejných vodovodov a verejných kanalizácií sú vymedzené zákonom č. 442/2002 Z. z. nasledovne: 1,5 m od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného a kanalizačného potrubia do priemeru 500 mm, 2,5 m pri vodovode a kanalizácii s priemerom nad 500 mm pre navrhované potrubia.

V metóde výpočtu podľa prílohy č. 1 Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 zo 14. novembra 2006 sa uvažovalo so špecifickou potrebou vody zníženou v rozsahu 13 % v zmysle ustanovení vyhlášky, vzhľadom na prevažujúce samostatné merania odberu v rodinných domoch

Zásady :

- a) zabezpečiť 100 % - né zásobovanie obyvateľov a domácností z vodovodného systému,
- b) riešiť návrh modernizácie a postupnej rekonštrukcie a obnovy vodovodnej siete,
- c) chrániť vodné zdroje a kontrolovať dodržiavanie podmienok využívania a dodržiavanie povolených činností v ochranných pásmach vodných zdrojov,
- d) kontrolovať kvalitu dodávanej vody vo vodovodnom systéme,
- e) vykonávať rekonštrukcie, výmeny a opravy potrubí a armatúr za účelom znižovania vysokých strát vody
- f) vymedziť manipulačný pás pre zabudovanie nového potrubia – v nezastavanom území v šírke cca 15 m, v zastavanom území cca 4 m v súlade so zákonom č. 442/2002 Z.z.
- g) navrhovaný vodovod trasovať na verejnom priestranstve vrátane pásma ochrany v súlade s príslušnou legislatívou a normami,
- h) križovania inžinierskych sietí s vodným tokom riešiť v súlade s normou (STN 736822)
- i) rešpektovať pásmo ochrany verejného vodovodu v rozsahu vymedzenom §19 zákona č.442/2002 Z.z.

A.2.11.2.4 Koncepcia riešenia odpadových a dažďových vôd

V obci Veľká Čausa nie je vybudovaná verejná kanalizácia. Odpadové vody sú odvádzané do domových žump s odvozom na ČOV Handlová a čistené v domových čistiach staniciach. Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Banská Bystrica, uvažuje v budúcnosti s realizáciou stavby „Sústava na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese Prievidza“, súčasťou ktorej je aj odkanalizovanie obce Veľká Čausa. Na stavbu je vydané územné rozhodnutie č. 2.4.3-05-4432-2007 a je vydané stavebné povolenie Obvodným úradom životného prostredia v Prievidzi dňa 05. 10. 2009 pod číslom OÚŽP/2009/01305. Pôvodný projekt, ktorý vypracoval HYCO Projekt a.s., Bratislava bol priebežne aktualizovaný. Jeho cieľom je zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomerácii Chrenovec - Brusno, ktorú tvoria obce Ráztočno, Jalovec, Chrenovec - Brusno, Lipník a Veľká Čausa v okrese Prievidza. Celková dĺžka novovybudovanej stokovej siete bude 34,141 km. Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych vôd bude po realizovaní projektu 3695 EO. Rešpektovaný je zákon č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov a vyjadrenie prevádzkovateľa StVPS, a.s., Z 03 Prievidza. Z hľadiska prevádzkovania siete verejného vodovodu a verejnej kanalizácie sú siete verejného vodovodu a verejnej kanalizácie navrhované vo verejných priestranstvách.

StVS, a.s. v súvislosti s prípravou územnoplánovacou dokumentáciou obce zaslalo dňa 20.11.2019 stanovisko: „Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. nemá v investičnom pláne zaradenú žiadnu plánovanú investíciu v k.ú. Veľká Čausa.“

Odvádzanie dažďových vôd je riešené v jednotlivých uliciach a úsekoch prostredníctvom otvorených rigolov a potrubí do recipientu Handlovka.

Odpadové vody v obci sú v súčasnosti likvidované živelne, zaústením do žump, potokov, prípadne sú čistené lokálne v malých ČOV. V obci sú vybudované dve malé domové ČOV pre areál školy a pre bytovky. Dažďové vody z prevažnej časti obce sú odvádzané povrchovými rigolmi a v čiastkových úsekoch aj vybudovanou dažďovou kanalizáciou.

Výpočet množstva splaškových vôd

Max. denná potreba vody $Q_m = 1,26 \text{ l.s}^{-1}$

Max. prietok splaškových vôd $Q_s \max = 1,26 \times 2,13 = 2,68 \text{ l.s}^{-1}$

Zhodnotenie :

Pre dosiahnutie zlepšenia kvality životného prostredia a ekológie je potrebné v obci realizovať stavbu kanalizačnej siete, podľa schválenej projektovej dokumentácie. Podľa vypracovanej projektovej dokumentácie je plánovaná koncepcia splaškovej kanalizácie s čistením odpadových vôd na ČOV Prievidza. Výstavbou delenej kanalizácie sa zamedzí živelnému vypúšťaniu odpadových vôd do vodných tokov povodia rieky Handlovka.

Návrh riešenia

Návrh odvedenia a likvidácie splaškových odpadových vôd v obci Veľká Čausa je riešený v súlade s využitím jestvujúceho systému splaškovej kanalizácie. Kanalizačná sieť pre jednotlivé lokality bývania, vybavenosti, rekreácie a výroby sa navrhuje systémom delenej gravitačnej kanalizácie. Presnejšie posúdenie a dimenzovanie kanalizačného systému pre návrhové a výhľadové obdobie bude potrebné preveriť v procese následnej projektovej prípravy. Odporúčaná je dimenzia DN 300 mm pre navrhovanú kanalizačnú sieť. V prípade križovania navrhovanej kanalizácie s vodnými tokmi, musí byť riešená podľa STN 73 68 22 – križovanie a súbeh vedení a komunikácií s vodnými tokmi.

V odľahlých miestach zástavby obce a miestach kde nie je racionálne a ekonomické vybudovať kanalizáciu sa budovy a zariadenia navrhujú odkanalizovať do žúmp, alebo do malých domových čistiarní.

Odvádzanie dažďových vôd v rámci zastavaného územia obce a z navrhovaných rozvojových lokalít je navrhnuté dažďovou kanalizáciou na konci s lapačom olejov a výustným objektom do najbližšieho vodného toku.

Na základe predpokladanej potreby vody v NO a VO sa predpokladá nasledovná bilancia množstva odpadových vôd.

Tab. č. A.2.11.2.4.1. Bilancia množstva splaškových vôd

Obdobie (k roku)	Priem denná (Q_p)		Max. denná (Q_m)	
	l.d^{-1}	l.s^{-1}	l.d^{-1}	l.s^{-1}
1	2	3	4	5
STAV (2016)	67 900,0	0,79	108 640,0	1,26
STAV+NO (2035)	72 229,9	0,84	115 567,8	1,34

Kanalizácia v obci Veľká Čausa bude gravitačná aj tlaková. Tlaková kanalizácia bude splaškové vody prečerpávať z nižšie situovaných častí obce do gravitačnej kanalizácie a na ČOV Prievidza.

Dažďové vody z prevažnej časti obce sú odvádzané povrchovými rigolmi a v čiastkových úsekoch aj vybudovanou dažďovou kanalizáciou.

Výpočet množstva splaškových vôd:

Max. denná potreba vody $Q_m = 1,26 \text{ l.s}^{-1}$

Max. prietok splaškových vôd $Q_s \max = 1,26 \times 2,13 = 2,68 \text{ l.s}^{-1}$

Záver :

Podľa dostupných informácií je projektová dokumentácia a stavba kanalizácie pripravená. Zatiaľ nie je známy termín realizácie.

Návrh zásad pre realizáciu zámerov odvedenia a čistenia odpadových vôd:

- rešpektovať v riešení koncepcie odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít požiadavky na čistenie vôd v zmysle platnej legislatívy (zákona č. 364/2004 Z.z o vodách. a NV SR č. 269/2010, ktorým sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov),
- rešpektovať a uplatniť v riešení verejnej vodovodnej a kanalizačnej siete „Vodný plán Slovenska“ a „Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií“,
- riešiť koncepciu rozvoja obce v nadväznosti na stavbu Sústava na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v okrese Prievidza, Aglomerácia Chrenovec Brusno,

- d) návrh rozšírenia verejnej kanalizácie riešiť v súlade s platnou legislatívou (vyhláškou MŽP SR 684/2006 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií),
- e) uplatniť podmienky ochrany verejných kanalizácií a rešpektovať ich v zmysle platnej legislatívy (§ 19 zákona č. 442/2002 Z.z.),
- f) riešiť koncepciu dobudovania verejnej dažďovej kanalizácie,
- g) navrhnuť opatrenia a regulatívy pre odvádzanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku na zadržanie prípadného odtoku v území tak, aby odtok z územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby (retenciou dažďovej vody a jej využitie, infiltráciou dažďových vôd a pod.),
- h) navrhnuť opatrenia a regulatívy pre odvádzanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku, aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente a vody majú byť pred odvedením do recipientu zbavené ropných látok, ako aj plávajúcich a unášaných väčších častíc,
- i) v rámci využitia a spravovania riešeného územia obce v súvislosti s koncepčným rozvojom nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových aj podzemných vôd, vodných tokov a technických diel na nich.
- j) vytvárať podmienky pre zvyšovanie podielu napojenia producentov odpadových vôd na verejnú kanalizáciu,
- k) pre nové kanalizačné zberače vytvoriť územné podmienky vo verejnom priestranstve (manipulačný pás v š = 10 až 15 m v nezastavanom území a cca 4 m v zastavanom území a výhľadové pásmo ochrany kanalizácie v š=1,5 m od okrajov potrubia na obe strany v súlade s platnou legislatívou (zákonom č. 442/2002 Z.z.),
- l) pre nové rozvojové lokality bývania, vybavenosti, rekreácie a priemyslu riešiť koncepciu odvádzania a nakladania so splaškovými a dažďovými vodami v súlade s predpismi a na základe koncepčného urbanistického riešenia územnoplánovacím podkladom (ÚPP),
- m) projekt kanalizácie riešiť aj s kanalizačnými prípojkami ukončenými revíznou šachtou umiestnenou na hranici pozemku producenta, (zdroja odpadových vôd)
- n) rešpektovať pásmo ochrany verejnej kanalizácie v zmysle platnej legislatívy (§ 19 zákona č. 442/2002 Z.z.),
- o) v urbánnom prostredí obce je potrebné rešpektovať, zachovať a vytvárať pásmo ochrany jestvujúcich a navrhovaných vodohospodárskych zariadení (pre kanalizáciu DN do 500 mm - 1,5 m, DN nad 500 mm - 2,5 m od okrajov potrubia)

A.2.11.3 Energetika

A.2.11.3.1 Zásobovanie elektrickou energiou

SÚČASNÝ STAV

Zdrojom elektrickej energie v okrese Prievidza je tepelná elektrárňa v Zemianskych Kostolnoch (ENO). Elektrická stanica v Bystričanoch rozvádza elektrinu vyrobenú v ENO diaľkovými linkami 220 kV (Križovany, Sučany, Považská Bystrica), linky 110 kV slúžia pre zásobovanie územia Hornej Nitry.

Trasy vedení boli zakreslené na základe stanoviska SSE_D a.s. (technikom rozvoja VN/NN, odbor Rozvoj aktív VN/NN- juh, Stredoslovenská Distribučná, a. s. Pri Rajčianke 2927/8, 010 47 Žilina)

Rozvodné vedenia VN

Územie obce je zásobované elektrickou energiou z rozvodnej stanice 110/22 kV – Handlová vzdušnými linkami VN – 22 kV, ktoré napájajú distribučnú sieť trafostaníc 22/0,4/0, 231 kV.

Tab. A.2.11.3.1.1 Vzdušné vedenia 22 kV

Číslo vedenia	k V	Zásobovaná lokalita	Správca	Prevedenie	Poznámka
1	2	3	4	5	6
Linka č. 776	22	Prievidza - Chrenovec	SSE a.s.	vzdušné	smer Prievidza

Distribučné trafostanice

V súčasnosti sa na vymedzenom území nachádzajú trafostanice murované, stĺpové a stožiarové. Nakoľko údaje o ich inštalovanom výkone nie sú k dispozícii, nie je možné ani stanoviť

celkový inštalovaný výkon v transformátoroch, ani určiť, či je uvedený počet transformačných staníc 22/0,4 kV na zabezpečenie súčasného príkonu dostačujúci.

Tab. A.2.11.3.1.2 Zoznam trafostaníc na území obce Ráztočno

Por. čís.	Číslo TS	Názov TS, umiestnenie	Typ	Zásobovanie z 110 kV ved.č.	Prívod
1	2	3	4	5	6
1.	TS 1	PACHO (súkromná)	murov. vežová	776	vzdušný
2.	TS 1	Hospodársky dvor	murov. vežová	776	vzdušný
3.	TS 2	Obecný úrad stred	stožiarová	776	vzdušný
4.	TS 3	IBV	stožiarová	776	vzdušný

Všetky uvedené transformátorové stanice sú napájané ako koncové, vzdušnými odbočkami z vedení (pre TS IBV a TS Obecný úrad sú použité izolované vzdušné vedenia). Väčšina transformátorových staníc je stožiarového typu. Transformátorová stanica TS IBV je v kioskovom prevedení.

Vzhľadom k tomu, že 110 kV distribučný rozvod prechádza v blízkom okolí zastavaného územia obce, nie je dispozičný problém s doplnením ďalších trafostaníc pre rozvojové územia. Nové prípojné miesta - prípojky na trafostanice v zastavenej časti riešiť ako zemné káblové v zmysle §4 ods.5 vyhl. č. 532/2002 Z.z.

Posúdenie potreby zahustenia novej distribučnej trafostanice, respektíve zvyšovania transformačného výkonu existujúcich trafostaníc je výlučne na posúdení SSD, podľa skutočne požadovaného výkonu.

NN Rozvody 0,4 kV

Sekundárna NN sieť 0,4 kV je v súčasnosti v celom riešenom území veľmi rôznorodá. Hlavná napájacia NN sieť v obci pozostáva zo vzdušných vedení na betónových stĺpoch. Z tejto vzdušnej siete sú jednotlivé prípojky realizované prevažne vzduchom, v menšej miere aj káblovými NN vedeniami. Existujúce vedenia sú rôznych dimenzií, rôzneho druhu, veku a v rôznom technickom stave.

Verejné osvetlenie (VO)

Verejné osvetlenie obce je zabezpečované žiarivkovými a výbojkovými svietidlami na stĺpoch spolu s NN vzdušnými vedeniami. Použité svietidlá sú od rôznych výrobcov s rôznymi typmi svetelných zdrojov. Osvetľovacia sústava by mala mať vykonaný svetlo-technický a ekonomický audit. Technicky a morálne zastarané svietidlá by mali byť nahradené novými svietidlami s elektronickými predradníkmi a vyššou účinnosťou a nižšou spotrebou.

NÁVRH RIEŠENIA - BILANCIA POTREBY ELEKTRICKEJ ENERGIE

Bilancia nárastu potreby elektrickej energie je spracovaná pre návrhové obdobie (NO) k roku 2035 a pre výhľadové obdobie (VO) k roku 2050, údaje nižšie uvedených kapacitných nápočtov pre navrhované rozvojové zámery podľa bilancie potreby elektrickej energie pre rozvojové zámery uvedený v kapitole C. Doplňujúce údaje – príloha – tabuľka č. 4. Bilancia potreby elektrickej energie - rozvojové lokality (NO, VO)

Potreba elektrickej energie pre navrhované rozvojové zámery t.j. pre občiansku vybavenosť, služby, priemysel a rekreáciu je prepočítaná pomerným príkonom na jednotlivé merné jednotky na základe navrhovanej podlahovej plochy, s prihliadnutím na druh a charakter zariadenia.

Potreba elektrickej energie pre bývanie t.j. bytovú výstavbu je navrhnutá podľa STN 33 2130. Maximálny súčasný príkon pre bytovú jednotku - Pb je určený stupňom elektrifikácie v priemere na veľkostnú skupinu bytov, alebo rodinných domov.

Návrh distribučných transformačných staníc pre zabezpečenie dodávky elektrickej energie bude vychádzať z výpočtového zaťaženia nárastu potreby, hospodárnej jednotky priemerného výkonu jedného DTS 630 kVA a koeficientu prídavného zaťaženia.

Posúdenie potreby zahustenia novej distribučnej trafostanice, respektíve zvyšovania transformačného výkonu existujúcich trafostaníc je výlučne na posúdení SSD, podľa skutočne požadovaného výkonu.

Distribučné TS bude predmetom návrhu SSD vrátane výkonov transformátorov (od 100 kVA až do 1000 kVA), podľa výpočtového zaťaženia v riešenom území vrátane rozvojových lokalít – funkčno-priestorových blokov (FPB), pre pokrytie nárastu potreby elektrickej energie. Pre zabezpečenie potrebného výkonu v sieti, pri výpadku časti transformátorov, je potrebné počítať so zvýšeným výpočtovým zaťažením upravou koeficientom prídavného zaťaženia $Z_p = 1,34$.

Bilancie potreby elektrickej energie sú uvedené v prílohe, v kapitole C. Doplnujúce údaje, v tabuľke č. 4. Bilancia potreby elektrickej energie - rozvojové lokality obce Veľká Čausa (NO, VO)

V koncepcii návrhu riešenia zásobovania elektrickou energiou pre funkciu občianskej vybavenosti a bývania rozvojových lokalít sa navrhuje napojenie na existujúce trafostanice, ich rekonštrukcia alebo výmena transformátorov a umiestnenie nových distribučných transformačných staníc vrátane VN a NN rozvodov.

Pre potreby doplnenia existujúcej štruktúry zástavby funkčných území, ich intenzifikácii (napr. existujúcich plôch obytného územia, vybavenosti, výroby), sa navrhuje rekonštrukcia existujúcich transformačných staníc formou výmeny transformátorov za výkonnejšie, prestavbou na kioskové, alebo murované transformačné stanice s vyšším výkonom a z nových DTS.

VN rozvody :

V návrhu sa riešia VN rozvody napojením nových kioskových (murovaných) trafostaníc káblovými prípojkami výhradne vedených v zemi z existujúcich vzdušných rozvodov a trafostaníc.

V území, kde trasa existujúcich vzdušných VN vedení vedie zastavaným územím - stav a rozvojovým územím, t.j. navrhovaným zastavaným územím sa navrhuje vzdušné vedenie nahradiť káblovými rozvodmi uloženými pod povrchom zeme. V súvislosti so zmenou vedenia bude nevyhnutné jestvujúce trafostanice rekonštruovať na kioskové s VN prívodom a jedným, dvoma vývodmi alebo nevyhovujúce zrušiť. Nové trafostanice sa navrhujú so vzájomným prepojením a zokruhovaním vo VN sieti.

V zmysle vyhlášky č. 532/2002 Z.z. je potrebné pri obnove alebo zmenách systému počítať s postupnou náhradou existujúcich vzdušných liniek VN, uložením rozvodov pod povrch zeme, v spoločných koridoroch s ostatnými inžinierskymi sieťami. V rámci novej zástavby sa navrhuje umiestnenie vedenia výhradne pod povrch zeme.

NN rozvody :

Sekundárne (NN) rozvody v rámci rozvojových lokalít sa navrhuje riešiť systémom zjednodušenej mrežovej siete s napájaním z dvoch strán (zokruhovaním) z rozvádzačov distribučných trafostaníc. Rozvody v rámci rozvojových lokalít budú káblové, uložené v zemi, a budú napájané cez hlavné rozvodné a istiacie skrine RIS, s možnosťou prepojenia s jestvujúcimi sekundárnymi vzdušnými rozvodmi. (nie je predmetom grafického zobrazenia)

Napojenie odberateľov sa navrhuje samostatnými prívodmi, alebo slučkováním z rozvodných a istiacich skríň RIS. Pri rekonštrukciách nevyhovujúcich zariadení a rozvodov NN, ich rozširovaní, je potrebné postupne tieto riešiť s uplatnením vyhlášky č. 532/2002 Z.z., § 4, s ich umiestnením pod povrch zeme. Pre nové zariadenia a rozvody elektrickej energie platí § 4 vyhlášky č. 532/2002 Z.z.

Verejné osvetlenie :

Verejné osvetlenie súčasného zastavaného územia a rozvojových území sa navrhuje v rámci novostavby a rekonštrukcií úspornými LED svietidlami osadenými na osvetľovacích stožiaroch. Navrhuje sa okrem osvetlenia cestných komunikácií aj osvetlenie všetkých peších komunikácií, zhromažďovacích plôch a parkov. Rozvod verejného osvetlenia sa navrhuje káblový, uložený v zemi, napájaný z typových rozvádzačov RVO a ovládaný pomocou HDO.

Požiadavky pre riešenie - rozvojové ciele :

- a) v procese návrhu rozvoja obce riešiť v nadväznosti na plánovaný rozvoj všetkých funkčných území, t.j. obytných plôch, plôch občianskej vybavenosti, výrobných plôch, rekreačných plôch a iných aj spôsob ich zásobovania elektrickou energiou,
- b) riešiť koordináciu návrhu verejnej rozvodnej siete s neverejnou rozvodnou sieťou VN a NN zariadení a zosúladiť zámerov v riešenom území. Využívať ekonomicky výhodné druhotné a obnoviteľné zdroje energie na ekologickej báze pre zásobovanie elektrickou energiou,
- c) riešiť podmienky lokalizácie nových trafostaníc najmä pre zásobovanie rozvojových lokalít formou

- murovaných (kioskových) objektov a ich napojenie na sústavu VN riešiť káblovými rozvodmi uloženými v zemi (podľa § 4 ods.(5) vyhlášky č. 532/2002 Z. z.) s napäťovou úrovňou VN 22/0,4 kV so zhodnotením a riešením možnosti ich vzájomného prepojenia,
- d) vytvoriť podmienky pre nové sekundárne rozvodné siete a verejné osvetlenie systémom vedení pod povrchom zeme v zmysle platnej legislatívy (§ 4 ods.(5) vyhlášky č. 532/2002 Z.z.) s riešením vhodného prepojenia na jestvujúce vzdušné sekundárne rozvody.
 - e) v procese uplatnenia rozvojových zámerov v riešenom území rešpektovať ochranné pásma elektrizačnej sústavy v súlade s platnou legislatívou (§ 36 zákona č.656/2004 Z.z. o energetike v znení neskorších predpisov)
 - f) trafostanice riešiť ako kioskové do 630 kVA, napojenie odberných miest je možné len z TS vo vlastníctve SSE-D,
 - g) NN rozvody riešiť ako zemné káblové, dĺžka výbežkov od zdroja max. 350 m,
 - h) v prípade požiadavky na prekládku energetických zariadení je potrebné tieto riešiť v zmysle § 45 zákona č. 251/2012 Z z.

A.2.11.3.2 Zásobovanie plynom

Funkčné a priestorové usporiadanie plynárenských zariadení ich kapacitné možnosti

Zemný plyn je dôležitou časťou palivovej a energetickej základne obce Veľká Čausa. Zásobovanie plynom v území obce je riešené využívaním vybudovaných plynárenských zariadení SPP a.s. Dodávku plynu zabezpečujú nasledovné vybudované plynárenské zariadenia :

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne zariadenia na výrobu vykurovacích plynov ani ich žiadne zásobníky. Veľká Čausa je zásobovaná zemným plynom zo sústavy VTL plynovodov SR. Hlavným zdrojom zemného plynu pre riešené územie je medzištátny plynovod Bratstvo z ktorého je zásobovaný VTL distribučný plynovod:

Prievidza – Žiar nad Hronom – Banská Bystrica – Brezno DN 300, PN 25

Jednotlivé odberateľské skupiny obyvateľstvo, maloodber, veľkoodber sú zásobované zemným plynom z RS 3000 v k.ú. Ráztočno, ktorá slúži aj pre obce Ráztočno, Jalovec, Lipník, Chrenovec-Brusno. V katastrálnom území Veľká Čausa je vybudovaná distribučná sieť STL (PE) s max. pretlakom do 300 kPa prevádzkovaná SPP-D.

Regulačná stanica	Výkon – m ³ /h	Prevádzkový tlak – kPa
RS Ráztočno - Železničná	3000	300

Výpočet potreby plynu

Stanovenie orientačných max. hod. potreby plynu pre rozvojové plochy jednotlivých FPB sa určia z tab. T1, pri predpokladanej plynifikácii 80% a potreby plynu pre vykurovanie, prípravu TÚV, varenie a technologické účely.

Návrh koncepcie zásobovania plynom a nových plynárenských zariadení

Návrh koncepcie vychádza z predpokladu, že v návrhových obdobiach bude v sústave DZT hlavnou palivovou základňou zemný plyn.

Efektívne využitie plynu sa navrhuje vo všetkých navrhovaných lokalitách obce Veľká Čausa.

Ako náhradu za zemný plyn sa odporúča využívať elektrickú energiu, LPG a obnoviteľné zdroje energií. Dodávka zemného plynu pre rozvojové lokality bude zabezpečovaná z existujúcej regulačnej stanice RS Ráztočno-Železničná, existujúcou a novou STL rozvodnou sieťou s pretlakom do 0,3 MPa.

Zásobovanie propánom a propán-butánom (LPG) ako perspektívnymi palivami pre výrobu tepla a technologické účely sa navrhuje využívať v lokalitách, kde nie je dostupný zemný plyn, alebo náklady na realizáciu rozvodov neefektívne.

Rozvoj plynifikácie obce je potrebné riešiť a zabezpečovať komplexne s rozvojom elektrifikácie a využívaním obnoviteľných zdrojov palív a energií .

Orientačné maximálne a redukované hod. a roč. potreby plynu pre rozvojové lokality (FPB), sú v tab. P1

Tab. A.2.11.3.2.1. Orientačné hodnoty potreby plynu pre rozvojové lokality (FPB),

FPB (rozvojová lokalita)	Počet b.j.	Forma využitia	Potreba plynu (m ³ /h)	Potreba plynu (kWh/rok)
1	2	3	4	5
NO k r. 2030				
1.	21	IBV	20	414745
2.	18	IBV	17	358835
3.	3	IBV	3	56285
4.		PDTZ	11	216700
5.		PRV	27	586140
6.		POH	0	0
Celkom			78	1632705
Celkom redukované *			51	1067540
VO k r. 2045				
7.	17	IBV	12	251595
8.		POH	0	0
Celkom			12	251595

IBV - individuálna bytová výstavba

b.j. - bytová jednotka

OV - občianska vybavenosť

POH - pohrebisko

PRV - priemyselná výroba

PDTZ - prevádzkové dopravnotechnické zariadenia

Poznámka : * Súčet uvedených hodnôt nedáva hodnotu zaťaženia RS, je potrebné použiť realizačný koeficient k_r , ktorý sa stanoví na základe predpokladaného reálneho využitia rozvojových plôch vď kap. Zásobovanie teplom.

Vymedzenie verejno-prospešných stavieb

Za verejnoprospešné stavby je možné pokladať zariadenia zabezpečujúce bezpečnú dodávku a prevádzku zemného plynu jednotlivým odberateľom.

A.2.11.3.3 Zásobovanie teplom

Funkčné, priestorové usporiadanie zariadení na zásobovanie teplom, ich kapacitné možnosti a ekologická únosnosť

Zásobovanie teplom je dôležitou časťou energetickej výrobnno-zásobovacej sústavy, ovplyvňujúcej územný rozvoj obce a jeho environmentálnu hodnotu.

Zásobovanie teplom v obci Veľká Čausa je riešené :

- decentralizovaným zásobovaním teplom (DZT) s prevažnou palivovou základňou zemný plyn, elektrická energia, pevné a ostatné druhy palív a energií
- s blokovými a domovými zdrojmi tepla
- s lokálnymi zdrojmi tepla

Návrh koncepcie zásobovania teplom

Potreba tepla

Orientačný tepelný príkon a ročná potreba tepla pre jednotlivé navrhované rozvojové lokality (FPB) v členení podľa navrhovaných rozvojových funkčných plôch pre bývanie, vybavenosť, rekreáciu a priemysel sú uvedené v tab. T1 pre návrhové obdobie rok 2035 a pre výhľadové obdobie rok 2050

Tab. A.2.11.3.2.1. Tepelný príkon a potreba tepla pre NO k r. 2035 a VO k r. 2050

FPB (rozvoj. lokalita)	Rozvojové funkčné plochy								
	Počet b.j IBV,HBV OV,RV, OVP	Bývanie		Vybavenosť a rekreácia		Výroba - priemysel		Celkom	
		Tepelný príkon	Potreba a tepla	Tepelný príkon	Potreba tepla	Tepelný príkon	Potreba tepla	Tepelný príkon	Potreba tepla
		MW	GJ/rok	MW	GJ/rok	MW	GJ/rok	MW	GJ/rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	NO k r.. 2035								
1	IBV 21 b.j.	0,190	1365					0,190	1365
2	IBV 18 b.j.	0,160	1170					0,160	1170
3	IBV 3 b.j.	0,030	195					0,030	195
4	PDTZ					0,105	735	0,105	735
5	PRV					0,265	1990	0,265	1990
6	POH			0	0				
	Celkom IBV 42 b.j.								
	Celkom	0,380	2730	0	0	0,370	2725	0,750	5455
	Celkom redukované	0,305	2185			0,185	1365	0,490	3550
	VO k r. 2050								
7	IBV 17 b.j.	0,110	800					0,110	800
8	POH			0	0			0	0
	Celkom	0,110	800					0,110	800

IBV - individuálna bytová výstavba

b.j. - bytová jednotka

OV – občianska vybavenosť

POH - pohrebisko

PRV – priemyselná výroba

PDTZ - prevádzkové dopravné a technické zariadenia

Orientačné hodnoty uvedené v tab. Tab. A.2.11.3.2.1. boli stanovené podľa platnej legislatívy v oblasti energetickej hospodárnosti budov a technických noriem pre tepelnú ochranu budov.

V bilanciách je uvažované aj s potrebou tepla pre prípravu TÚV. V potrebe tepla pre priemyselnú výrobu sa uvažovalo aj s malou určitou spotrebou tepla pre technologické účely z dôvodu neurčenia podrobnejšieho charakteru výrobných procesov na navrhovaných rozvojových plochách.

Súčet orientačných tepelných príkonov a ročných potrieb tepla stanovených pre jednotlivé FPB nemôže vyjadrovať celkový prírastok potrieb tepla v návrhových obdobiach, pretože navrhované funkčné plochy predstavujú maximálny možný územný rozvoj riešeného územia obce. Preto je uvedená aj redukovaná orientačná hodnota potreby tepla, ktorá vyjadruje prírastok potrieb tepla k NO 2035 po korekcii realizačnými koeficientami k_{rb}, k_{rv} a k_{rp}.

Orientačná hodnota korekčných koeficientov bola stanovená nasledovne :

- pre byty k_{rb} = 0,8
- pre vybavenosť a rekreáciu k_{rv} = 0,6
- pre priemyselnú výrobu k_{rp} = 0,5

Zásady rozvoja zásobovania teplom a návrh výroby a dodávky tepla

Zásobovanie teplom je dôležitou časťou energetického hospodárstva obce Veľká Čausa , na ktorom sa podieľajú výrobné a zásobovacie energetické sústavy (el. energia, plyn a doprava ostatných palív). Zásobovanie teplom má tiež značný vplyv na životné prostredie a stupeň znečistenia prostredia.

Rozvoj zásobovania teplom obce Veľká Čausa musí vychádzať z hodnotenia súčasného stavu, Koncepcie územného rozvoja Slovenska, energetickej koncepcie SR, z ÚPN VÚC Trenčianskeho

kraja, z koncepcie územného rozvoja obce Veľká Čausa a tiež z hodnotenia prínosu pre životné prostredie.

Sústava DZT

Rozvoj sústavy DZT sa navrhuje realizovať predovšetkým rozvojom plynofikácie obce Veľká Čausa kde zemný plyn bude tvoriť hlavnú palivovú základňu tam, kde z hľadiska dodávky a ekonomickej efektívnosti je plynofikácia lokálnych zdrojov tepla ekonomicky aj ekologicky výhodnejšia. Je potrebné znížiť spotrebu tuhých palív. Kde je privedenie zemného plynu neefektívne je možné využívať na výrobu tepla technologické účely propán-bután (LPG).

Územno technické aspekty

Sústava DZT nevyžaduje ochranné pásma tepelných zariadení v zmysle platnej legislatívy.

Vymedzenie verejnoprospešných stavieb (VPS)

Pre zásobovanie teplom sa vymedzujú verejnoprospešné stavby pre stavby tepelných zariadení, zdroje tepla a zariadenia, ktoré zabezpečujú dodávku tepla pre jednotlivé rozvojové plochy FPB.

A.2.11.3.4 Ostatné druhy energie

Okrem hlavných druhov využívanej energie (elektrická energia, zemný plyn a tuhé palivá) je možné reálne využiť na území obce aj ostatné netradičné druhy energie. Slnecnú energiu ako doplnkový zdroj a biomasu /drevená hmota/ ako hlavný zdroj tepla. Využívanie obnoviteľných zdrojov je veľmi nízke a sporadické. Závisí na ochote a potrebách investorov. Ako alternatívu je možné ich využiť ako náhradu primárnych palív zemného plynu a uhlia. Obec môže v zmysle platnej legislatívy (zákona č.657/2004 Z.z.) o tepelnej energetike iniciovať vypracovanie projektov na získanie podporných finančných fondov (napr. z EU) na účinnejšie a efektívnejšie využívanie netradičných, obnoviteľných zdrojov energie v sústave DZT.

Vymedzenie verejno-prospešných stavieb (VPS)

Pre ostatné druhy energie sa vymedzujú verejnoprospešné stavby na výrobu tepla a elektriny využívajúce obnoviteľné zdroje energie. Medzi VPS nepatria energetické stavby komerčného charakteru (napr. fotovoltaičné elektrárne, MVE)

A.2.11.4 Telekomunikačné a informačné siete

A.2.11.4.1 Telekomunikácie

Najväčším poskytovateľom telekomunikačných služieb na Slovensku je Slovak Telekom, člen skupiny Deutsche Telekom, ktorý prevádzkuje telekomunikačnú sieť pokrývajúcu celé územie SR.

Slovak Telekom v októbri 2011 uviedol pre služby pevnej a mobilnej siete novú spoločnú značku Slovak Telekom, ktorá nahradila doterajšie značky T-Com a T-Mobile.

Telekomunikačná sieť je usporiadaná tak, aby sa dosiahlo jej najlepšie a najhospodárnejšie využitie. Z hľadiska územného usporiadania je rozdelená na :

- 4 sekundárne oblasti, SO (bývalé tranzitné telefónne obvody, TTO)
- 25 primárnych oblastí, PO (bývalé uzlové telefónne obvody, UTO)

Telekomunikačná sieť obce je súčasťou miestneho telefónneho obvodu (MTO) Handlová, v primárnej oblasti (PO) Prievidza, v sekundárnej oblasti (SO) Banská Bystrica.

Súčasný stav miestnych telekomunikačných rozvodov je z časti riešený káblovými rozvodmi pod povrchom zeme a káblovými rozvodmi vedenými po drevených stĺpoch s betónovými pätkami, s domovými prípojkami vzduchom. Trasa diaľkových telekomunikačných káblov vedie katastrálnym územím obce pozdĺž štátnej cesty 1/9.

Bližšie údaje o stave telekomunikácií na území obce sa nepodarilo od ich prevádzkovateľa, spoločnosti Slovak Telekom získať. Z uvedeného dôvodu nie je možné posúdiť kapacity mts.

Poskytnuté boli iba údaje o trasách mts, zemného telefónneho vedenia na území obce. Tieto údaje sú premietnuté v grafickej časti. (zdroj: infoportál Slovak telekom ... pozn. zakreslené polohy zariadení zaslané v prílohe vyjadrenia sú iba informatívne).

Trasy podzemných oznamovacích vedení ST sú v riešenom území vedené zemou.

Slovak Telekom a.s. pripravuje projekt Líniovej stavby verejnej siete elektronickej komunikácie (VSEK) pod názvom INS_FTTH_HAND01_VELKÁ ČAUSA. Účelom líniovej stavby je vybudovanie

optickej prístupovej siete v štandarde FTTH (vlákno do bytu (domu)) pre celú obec Veľká Čausa na všetkých uliciach, výstavbou mikrotrubičkového systému a za použitia niektorých existujúcich stĺpov pre investora a telekomunikačného operátora - spoločnosť Slovák Telekom, a.s.. Táto investičná akcia je potrebná pre zabezpečenie možnosti poskytovania kvalitných a moderných telekomunikačných a dátových služieb investora pre obec Veľká Čausa.

Napojovacím bodom pre navrhovanú sieť FTTH bude existujúci telekomunikačný objekt TAB Veľká Čausa (existujúci optický rozvádzač - typ QU3 SDF, umiestnený na križovatke ciest 1/9 a 111/1781), od ktorého budú pripojené minimálne dva projektované PODB - primárna časť siete FTTH, pripojené cez projektované multirúry. Do takto pripravenej infraštruktúry budú zafúknuté optické minikáble.

Územie obce je pokryté signálom mobilných operátorov (T-com, Orange, O2).

Existujúce zariadenia sú chránené ochranným pásmom (§68 zákona č. 351/2011 Z. z. a zároveň je potrebné dodržať ustanovenie §65 zákona č. 351/2011 Z. z. o ochrane proti rušeniu).

Križovania a súběhy navrhovaných inžinierskych sietí s PTZ je potrebné, riešiť podľa STN 73 6005. Pri umiestňovaní zástavby alebo iných činností v blízkosti existujúcich telekomunikačných vedení a zariadení požadujeme, rešpektovať ich ochranné pásma.

V rámci plánovaného rozvoja obce bude potrebné navrhnuť v rámci ďalšej prípravy pripojenia jednotlivých riešených lokalít na verejnú elektronickú komunikačnú sieť /VEKS/, zemnými káblovými rozvodmi. Samotné body napojenia na VEKS, budú určené na požiadanie, pričom samotné budovanie VEKS v obci, bude závisieť od počtu zákazníkov, ktorí budú požadovať naše služby.

V koncepcii riešenia ÚPN Obce sa navrhujú rozvojové lokality – funkčno-priestorové bloky (FPB) pre funkčné územia bývania, vybavenosti, výroby a rekreácie pre návrhové obdobie (do r. 2035) a výhľadové obdobie (do r. 2050).

V rámci týchto navrhovaných FPB sú stanovené bilancie pre rozvojové zámery a kapacity, v rámci existujúcich funkčných území je možná intenzifikácia, avšak vzhľadom na zanedbateľné bilancie, ktoré je možné vykryť existujúcou sieťou okrem vymedzených území určených na intenzifikáciu s označením A až H zariadeniami neboli bilancované.

Kapacity FPB sú stanovené ich funkciou :

- bývanie - počet bytových jednotiek
- vybavenosť, rekreácia a priemysel: výroba, skladové hospodárstvo, obchodno-výrobné prevádzky (OVP),... - priemerná podlažná plocha a počet pracovných miest.

Pre bytové jednotky sa počíta so stupňom telefonizácie 1,5. pri predpokladanom rozvoji dátových služieb.

Pre objekty občianskej vybavenosti, rekreácie a priemyslu (výroba, skladové hospodárstvo, obchodno-výrobné prevádzky (OVP),...) nie je známa podrobnejšia špecifikácia, nie je určený druh a počet. Počet nových telefónnych staníc vychádzal z počtov pracovných miest:

Občianska vybavenosť (OV) :	1 telef. stanica / 5 prac. Miest
Rekreácia a rekreačná vybavenosť (RV):	1 telef. stanica / 10 prac. Miest
Priemysel (PRV):	1 telef. stanica / 15 prac. Miest

V koncepcii riešenia sa počíta s napojením nových rozvodov mts na stávajúcu mts, prípadne s predĺžením mts do nových rozvojových území (FPB) s rozšírením mts v rámci jednotlivých FPB a tiež do lokalít navrhovaných na intenzifikáciu.

Obnova a modernizácia vedení a zariadení správcu siete je predmetom ich interných záujmov a stratégie (venovať pozornosť vlastnej mts: výmeny starých AI káblov, budovanie hviezdicovej siete zemným vedením a pod.)

Z dôvodov vývoja a prebiehajúcich zmien v legislatíve (uvoľnenie prístupu k telekomunikačným sieťam, možnosti poskytovať dátové aj hlasové služby aj inými spoločnosťami, ...), ale najmä na prudký technický rozvoj v oblasti telekomunikácií je možné zdefinovať len hlavné zásady rozvoja pre túto oblasť.

Do grafickej časti územného plánu bude možné zapracovať koridory pre telekomunikačné siete, určiť miesta pripojenia rozvojových lokalít na mts až pri riešení podrobnejšej územno-plánovacej

dokumentácie. Po podrobnejšom určení druhu a charakteru prevádzok vybavenosti, rekreácie a priemyslu bude možné presnejšie určiť počty potrebných nových telef. staníc.

Zásady :

- a) zvyšovať postupne kvalitatívnu aj kvantitatívnu úroveň telekomunikačných služieb,
- b) riešiť uloženie vzdušných rozvodov v zastavanej časti obce pod povrch zeme v zmysle platnej legislatívy (§4 ods. (5) vyhl. č. 532/2002 Z.z.,) vrátane rozvojového územia t.j. navrhovaného zastavaného územia,
- c) zabezpečiť kvalitu telekomunikačnej siete vhodnú pre prenos dát, postupný presun ťažiska telekomunikačných služieb z hlasových na dátové služby.
- d) podporovať rozvoj dátových rozvodov, riešiť na celom území obce (výstavbu optických káblových rozvodov)
- e) v rámci následného riešenia rozvoja obce rezervovať priestor pre umiestnenie zemných rozvodov telekomunikačnej siete v súlade s koncepciou rozvoja telekomunikačnej siete,
- f) riešiť obnovu miestneho rozhlasu využitím a uplatnením moderných technológií,
- g) pre potreby rozvoja riešiť rozvod miestneho rozhlasu pre zabezpečenie ozvučenia rozvojových lokalít,
- h) riešiť zariadenia mobilných operátorov v súlade s platnou legislatívou.

A.2.11.4.2 Televízne zariadenia

V obci je využívaná aj digitálna televízia Magio prostredníctvom satelitnej technológie DVB-S2 (Slovak Telekom), prípadne individuálny satelitný príjem.

A.2.11.4.3 Miestny rozhlas

Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy OU je rozvod vedený na kovových stĺpoch, na ktorých sú upevnené reproduktory. Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s telefónnym vedením a vedením NN.

V rámci koncepcie rozvoja sa navrhuje zmena koncepcie na bezdrôtový systém.

Pre navrhované rozvojové lokality - FPB, sa navrhuje riešenie miestneho rozhlasu v súlade so zvolenou koncepciou riešenia systému ozvučenia obce.

A.2.11.4.4 Dátová sieť – internet

V obci nie je vybudovaná dátová sieť. Obyvatelia obce využívajú bezdrôtový internet Wireless LAN (Wi-Fi) od spoločností Slovak Telekom, Kinet, s.r.o, DSi Data, s.r.o. a Citicom, s.r.o.

V súčasnosti pripravuje pokrytie územia obce signálom wi-fi aj spoločnosť SWAN s.r.o.

A.2.12 KONCEPCIA OCHRANY PRÍRODY, TVORBY KRAJINY A STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Úlohou hľadania stretu záujmov ochrany prírody, poľnohospodárstva a urbanizácie v predmetnom území je spoločné riešenie problémov pri zabezpečení praktickej ochrany prírody. Poškodená krajina poskytuje obmedzené potravinové a energetické zdroje, je náchylná na povodne a požiare. Z pohľadu človeka môžeme ochranu prírody vnímať aj ako ochranu voľného priestoru pre psychogienické, športové a kultúrne vyžitie jej obyvateľov. Môže vychádzať z pamiatky na našich predkov a naše korene čo je v súlade s požiadavkami na agroturizmus a lokálny turizmus s veľkým potenciálom v rámci hornonitrianskeho regiónu. Hlavným cieľom ochrany prírody je však zachovanie biodiverzity, resp. druhovej rozmanitosti, ktorá je ovplyvňovaná lokálnymi podmienkami prostredia a širšími vzťahmi v krajine.

A.2.12.1 Zásady a opatrenia na ekologicky únosné využívanie územia a na elimináciu stresových prvkov v krajine

Stresové javy sú prírodné, antropogénne (človekom podmienené) a antropické (človekom priamo vyvolané) javy, ktoré aktívne alebo potenciálne ohrozujú životné prostredie človeka. Stresové javy a zdroje podstatne obmedzujú, prípadne až znemožňujú využívanie územia na určité účely.

A.2.12.2 Zložky životného prostredia

A.2.12.2.1 Abiotické zložky životného prostredia

Geomorfologické a geologické podmienky

Podľa platného geomorfologického členenia je územie okresu Prievidza súčasťou Vnútrotných Západných Karpát a zasahuje do jeho dvoch oblastí: Fatransko-tatranská oblasť (celok Hornonitrianska kotlina) a Slovenské stredohorie (celok Vtáčnik).

V rámci Hornonitrianskej kotliny sa vyčleňuje Handlovská kotlina. Jadrom kotliny preteká rieka Handlovka. Územie sa vyznačuje pestrosťou prírodných štruktúr, ktoré sú výsledkom zložitých geologických pomerov, neotektonických pohybov a geomorfologických procesov. Tieto sa najdôležitejšou mierou podieľajú na hlavných mezoformách a makroformách prírodného prostredia. Juh územia je zaradený do geomorfologického podcelku Vysoký Vtáčnik.

V zmysle geomorfologických jednotiek Slovenska (Kočický & Ivanič 2011 podľa Mazúr & Lukniš 1986) je riešené územie tvorené nasledovne:

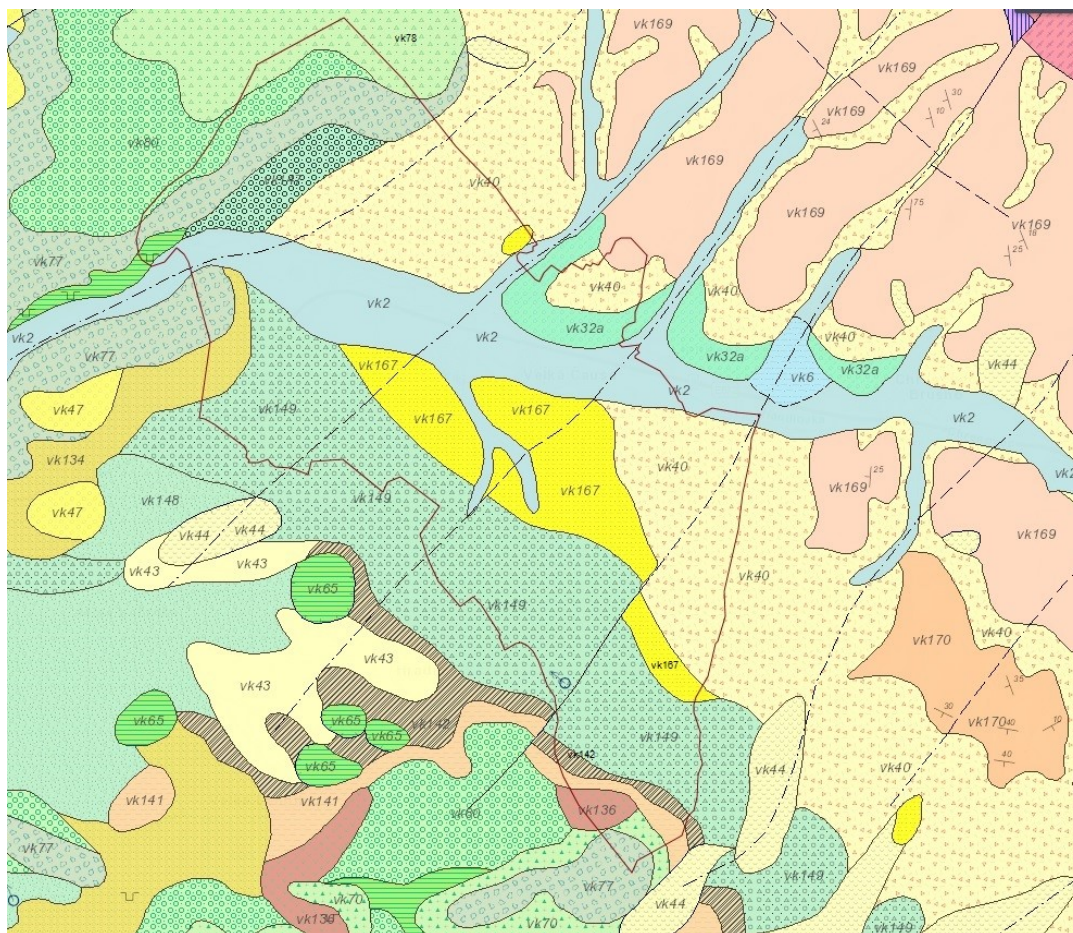
Sústava: Alpsko-Himalájska
 Podsústava: Karpaty
 Provincia: Západné Karpaty
 Subprovincia: Vnútrotné západné Karpaty
 Oblasť: Fatransko - tatranská oblasť
 Celok: Hornonitrianska kotlina
 Podcelky: Handlovská kotlina
 Oblasť: Slovenské stredohorie
 Celok: Vtáčnik
 Podcelky: Vysoký Vtáčnik

Podľa regionálneho geomorfologického členenia Slovenska sa záujmové územie nachádza na rozhraní Fatransko-tatranskej oblasti a oblasti Slovenské stredohorie. K Fatransko-tatranskej oblasti patrí časť územia spadajúca pod geomorfologický celok Hornonitrianskej kotliny s podcelkom Handlovská kotlina. K oblasti Slovenské stredohorie časť spadajúca pod geomorfologický celok Vtáčnik s podcelkom Vysoký Vtáčnik.

Os územia tvorí údolie rieky Handlovka, ktoré sa tiahne v smere východ – západ. Najnižší bod územia obce Veľká Čausa je 290 m n.m., leží v západnej časti, v údolí rieky Handlovka, na hranici katastrálneho územia. Najvyššia časť k.ú. leží v nadmorskej výške 700 m, v južnej časti územia obce.

V okolí rieky Handlovky sa nachádzajú fluvialne nívne hliny vcelku (hliny piesčité, ílovité až so štrkami) alebo hlinito-štrkovité nívne sedimenty, južne od fluvialných sedimentov sa nachádzajú íly, pieskovce, ílovce a ďalej na juh zlepenca, brekcie, pieskovce a autochtónne pyroklastiká. Časťou južného cípu riešeného územia prebieha vrstva uhlia, uhoľné íly, ílovce, a na najjužnejšom mieste sú vulkanické blokové pyroklastické prúdy. Severne od fluvialných sedimentov sa nachádzajú svahové sutiny a severne od svahových sutín brekcie a zlepenca s polohami pieskovcov.

Geologická stavba pohoria Vtáčnik je výsledkom neogénneho vulkanizmu. Budované je zväčša andezitmi a pyroklastikami. Hornonitrianska kotlina po stránke štruktúry, zloženia a horizontálnej členitosti je zložitým útvarom. Podlozie je z geologického hľadiska tvorené kryštalinikom a druhohorami. Bezprostredné podlozie neogénnej výplne tvorí eocén, ktorý vychádza na povrch v okrajových častiach kotliny.

Obr. 1: Výrez z geologickej mapy SR v M 1:50 000

(zdroj: Mapový portál ŠGUDŠ - link: <http://apl.geology.sk/qm50js/>).

VYSVETLIVKY

vk167 - čausianske súvrstvie: íly, pieskovce, ílovce

vk2 - fluválne nívne hliny vcelku (hliny piesčité, ílovité až so štrkami) alebo hlinito-štrkovité nívne sedimenty

vk32a - prolúviálne piesčité zahlinené a zvetrané štrky s úlomkami (náplavový kužeľ); staršie

vk149 - epiklastické vulkanické zlepenice, brekcie, pieskovce a autochtónne pyroklastiká

q20 - —svahové sutiny: kamenité až hlinito-kamenité

vk167 - čausianske súvrstvie: íly, pieskovce, ílovce

vk147 - epiklastické vulkanické zlepenca a pieskovce s polohami brekcií, redeponovaných pyroklastík, ílovcov a uhlia

vk65 - lávové prúdy pyroxenických andezitov

vk40 - svahové sutiny: kamenité až hlinito-kamenité

vk77 - prevažne hrubé brekcie

vk80 - zlepence s polohami pieskovcov

vk78 - brekcie s polohami pieskovcov

vk142 - uhlie, uhoľné íly, ílovce, tenké preplástky redeponovaných vulkanoklastík

vk141 - íly, slienité íly, diatomy, diatomické íly

vk70 - blokové pyroklastické prúdy

vk136 - extruzívne dómy pyroxenicko-amfibolických andezitov

Vodné pomery

Sledované a riešené územie je odvodňované niekoľkými vodnými tokmi. Hlavným vodným tokom je rieka Handlovka, ktorá preteká z časti cez zastavané územie obce. Sieť povrchových tokov dopĺňajú toky nižšieho rádu. V zastavanom území obce má rieka Handlovka regulované koryto. Jej pravostrannými prítokmi sú na východe potok Lipníček, ktorý preteká v k.ú. Veľká Čausa len niekoľko desiatok metrov. Zo severu priteká do Handlovky Čausiansky potok a zo severozápadu pritekajú v

časti mimo zastavaného územia dva bezmenné potoky. Lavostranným prítokom Handlovky je bezmenný potok pretekajúci medzi poľnohospodárskym družstvom a na západe obytným územím obce.

Režim väčšiny tokov na území okresu Prievidza je typický stredohorský snehovo-dažďový, s akumuláciou vody a nízkymi stavmi v decembri až februári, vysokou vodnosťou v marci až máji (max. stavmi prevažne v apríli) a nízkymi stavmi v septembri až októbri.

Rieka Handlovka je zaradená medzi vodohospodársky významné vodné toky podľa Vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z.z. – s číslom hydrologického poradia 4-21-11-036.

Tab. č.1 Priemerné mesačné a extrémne prietoky [m3.s-1] v roku 2010

6550	STANICA: Handlová	TOK: Handlovka			STANIČENIE: 24,10			PLOCHA: 40,18						
Qm		0,864	0,725	0,939	1,155	1,327	1,245	0,758	4,124	0,853	0,308	0,316	0,276	1,079
Qmax 2010	88,12	Deň/Mes/Hod: 15/08/11			Qmin 2010			0,184	Deň/Mes: 05/12					
Qmax 1931-2009	39,30	05/06/09 - 1986			Qmin 1931-2009			0,042	19/08 - 1993 viackrát					
6560	STANICA: Prievidza	TOK: Handlovka			STANIČENIE: 7,20			PLOCHA: 132,68						
Qm		1,394	1,207	1,351	1,710	3,068	3,260	1,373	6,737	3,560	2,722	3,441	3,892	2,821
Qmax 2010	147,0	Deň/Mes/Hod: 15/08/14			Qmin 2010			0,485	Deň/Mes: 17/02					
Qmax 1968-2009	59,70	02/12/11 - 1976			Qmin 1968-2009			0,175	16/09 - 1973 viackrát					

V roku 2010 sa na toku Handlovka vyskytla extrémna prívalová povodeň, ktorá bola v dvoch vodomerných staniciach (Handlová, Prievidza) vyhodnotená ako povodeň s významnosťou viac ako 100 rokov.

(Zdroj : Blaškovicová L., et al., 2011 Hydrologická ročenka r. 2010).

Minerálne a termálne vody

Podľa zoznamu minerálnych prameňov okresu Prievidza sa v k. ú. Veľká Čausa nenachádza žiadny zdroj minerálnej ani termálnej vody.

Pôdy

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfogenetickej i agronomickej kategorizácie pôd. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou (www.vupop.sk).

Z pôdných typov v riešenom území dominujú nasledovné pôdne typy:

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfogenetickej i agronomickej kategorizácie pôd. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou (zdroj: www.vupop.sk).

V riešenom území sú prevažne nasledovné pôdne typy poľnohospodárskej pôdy:

- Fluvizeme: záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. V riešenom území prevládajú subtypy typické – v okolí vodného toku Handlovka, okrem východnej časti k.ú. kde v okolí vodného toku prevládajú fluvizeme karbonátové.
- Kambizeme: sú pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je horizont zvetrávania skeletnatých substrátov. V riešenom území sa vyskytujú: subtyp kambizeme pseudoglejové, typické; južne a juhovýchodne od zastavaného územia kambizeme glejové. Len v malej časti severne od zastavaného územia kambizeme luvizemné.

Chránená poľnohospodárska pôda v riešenom území má kódy BPEJ 0706002 0706005, 0706042, 0771002, 0771012, 0771013.

V riešenom území sa nachádzajú pôdne typy na lesnej pôde:

- Hnedá lesná pôda mezotrofná typická slabohumózna
- Ilimerizovaná pôda mierne skeletnatá humózna
- Ilimerizovaná pôda mierne typická slabohumózna
- Ilimerizovaná pôda výrazne typická slabohumózna
- Ilimerizovaná pôda zglejená skeletnatá slabohumózna
- Rankrová pôda hnedá kamenitá mullová
- Hnedá lesná pôda mezotrofná typická humózna

Klíma

Z hľadiska teplotných pomerov možno územie charakterizovať ako mierne teplé v centrálnej severnej časti katastra (priemerná ročná teplota je 8-9 °C, priemerná teplota v mesiaci január –2 až –3 °C, v mesiaci júl 18-19 °C). Južná časť katastra patrí k mierne chladnej klimateckej oblasti s priemernými ročnými teplotami vzduchu okolo 5-6 °C (január –4 až –6 °C, júl 12-14 °C). S nárastom nadmorskej výšky klesá aj priemerná teplota vzduchu.

Všeobecne platí rast hodnôt vlhkosti a naopak pokles atmosférického tlaku s nadmorskou výškou, čomu zodpovedá aj priestorové rozloženie týchto hodnôt v k.ú. . Priemerná relatívna vlhkosť vzduchu je 76 %, pričom najväčšia je v zimných mesiacoch (80-85 %), najmenšia v lete a na jar (68-72 %). Tlak vodných pár je najväčší v lete (13-15 hPa), najmenší v zime (4,4-5,2 hPa), ročný priemer je 9,2 hPa. Sýtosťný doplnok je rovnako najväčší v lete (6-7 hPa) a najmenší v zime (1-1,5 hPa), priemer je 3,7 hPa.

Oblačnosť je v priemere 62 %, najmenšia je koncom leta (50-55 %) a najväčšia koncom jesene a v zime (70-77 %). V horskej časti katastra je ročný chod oblačnosti iný – minimum pripadá na zimné mesiace. Významným javom v kotline je častý výskyt zimných teplotných inverzií. Hmly sa v danej oblasti vytvárajú predovšetkým v jesennom a zimnom období. V jarných mesiacoch sa takmer nevyskytujú. K tvorbe hmiel dochádza najčastejšie v priebehu noci a k ich rozrušovaniu zväčša v skorých dopoludňajších hodinách.

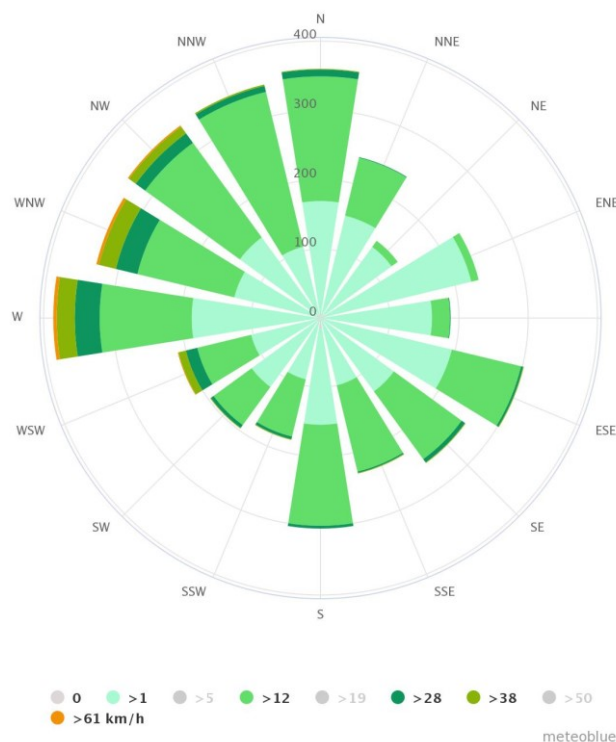
Priemerná dĺžka slnečného svitu je okolo 1400-1700 hodín, pričom so stúpajúcou nadmorskou výškou je dĺžka slnečného svitu menšia.

Najsuchšou časťou územia je oblasť kotliny s priemerným ročným úhrnom zrážok 650-700 mm (na vegetačné obdobie pripadá 350-400 mm). Zrážok pribúda približne o 60-80 mm na výškových 100 m, preto najvyššie polohy pohoria majú ročný úhrn zrážok 950-1050 mm (500-600 mm za vegetačné obdobie).

Snehová pokrývka v území sa vyskytuje v nižších polohách priemerne 40-50 dní v roku, v pohorí až 70-100 dní v roku. Jej priemerná výška je v nízkych polohách do 10 cm, vo vysokých polohách nad 50 cm.

V obci Veľká Čausa sa nenachádza meteorologická stanica a najbližšia stanica k riešenému územiu je v Prievdizi preto nie je možné uviesť reálne namerané hodnoty.

Veterná ružica podľa smerov vetra.

Obr. 2: Simulačné klimatické údaje - diagram rýchlosti vetra pre obec Veľká Čausa zobrazuje počet dní v mesiaci, kedy sa očakáva dosiahnutie istej rýchlosti vetra. (zdroj : www.meteoblue.com).

A.2.12.2.2 Biotické zložky životného prostredia

Reálna vegetácia

Reálna vegetácia riešeného územia sa od rekonštruovanej pôvodnej vegetácie líši. Krajina bola postupne pretváraná človekom, takže v súčasnosti je veľká časť územia odlesnená a tvorí ju najmä poľnohospodársky využívaná pôda. Pozitívom je mozaikovitosť biotopov – striedanie lúčno-pasienkových porastov, vrátane podmáčaných lúk, s nelesnou drevinovou vegetáciou. Menšiu diverzitu ponúkajú veľkoblokové polia a intenzívne využívané veľkoblokové pasienky.

Lesné porasty sa nachádzajú v severnej a južnej až juhozápadnej časti katastra a oproti potenciálnym majú čiastočne zmenené drevinové zloženie. Drevinová vegetácia územia dopĺňa nelesná drevinová vegetácia (NDV). Je tvorená brehovými porastami rieky Handlovka a menších, často periodických tokov, ktorými steká voda zo svahov do údolia, ako aj ďalšími líniovými a plošnými porastami NDV, miestami solitérmi. Zvyšnú časť extravilánu zaberajú prevažne poľnohospodárske pozemky, z ktorých najväčšiu rozlohu majú trvalo trávne porasty (TTP), ostatné pozemky sú využívané ako orná pôda. Hodnotnou časťou vegetácie sú mokradné biotopy, ktoré sa v území vyskytujú pomerne často, najmä vo forme podmáčaných lúčok okolo toku Handlovky a menších tokov. Viaceré však zarastajú rudernými a inváznymi druhmi a vyžadujú si primerané manažmentové opatrenia. Vegetáciu územia dopĺňa sídelná vegetácia, ktorú tvorí prevažne výsadba v súkromných záhradách, ale aj verejná zeleň. Výrazným prvkom sú mohutné dreviny obecného cintorína, medzi ktorými sa nachádzajú aj 2 chránené stromy. Na nevyužívaných plochách extravilánu aj intravilánu sa šíria náletové dreviny, ale aj synantropná vegetácia, ktorá postupne obsadzuje aj plochy s narušeným vegetačným krytom. V týchto spoločenstvách je hojný výskyt invázných druhov, ktoré sa šíria aj pozdĺž vodných tokov.

Drevinová vegetácia

Porasty drevín plnia mnohé funkcie. Okrem produkčnej a estetickej funkcie napríklad chránia pôdu pred eróziou, pozitívne ovplyvňujú čistotu ovzdušia, zlepšujú mikroklimu, zadržiavajú vodu v krajine a v horúcich dňoch slúžia ako ochrana pred slnečnou páľavou, čím výrazne prispievajú k skvalitneniu života obyvateľov. Líniové porasty drevín popri ceste majú v životnom prostredí človeka aj ochrannú funkciu – redukovú hlučnosť a prašnosť. V neposlednom rade sú však porasty drevín veľkým prínosom aj pre zachovanie biodiverzity. Vytvárajú priestor na život, úkryty, hniezdiská aj zdroj potravy pre viaceré druhy živočíchov a sú biotopom aj pre množstvo ďalších druhov organizmov.

Lesné porasty pokrývajú vrchné a vrcholové časti svahov. Tiahnu sa od juhu do juhozápadnej časti katastra a pokrývajú aj jeho severnú časť. Oproti prirodzeným lesom je ich drevinové zloženie čiastočne zmenené. Z charakteristických drevín prirodzených lesov je v porastoch zastúpený dub zimný (*Quercus petraea*), v menšej miere ešte hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Lipa malolistá (*Tilia cordata*) a javor poľný (*Acer campestre*) sa vyskytujú len veľmi ojedinele a bolo by vhodné zvýšiť ich podiel. Výraznejšie zastúpenie v súčasných porastoch majú ešte buk lesný (*Fagus sylvatica*) (skôr v južnej časti katastra, kde bol podľa rekonštruovanej vegetácie hojnejší aj v minulosti) a ihličnaté dreviny smrek obyčajný (*Picea abies*) a borovica lesná (*Pinus sylvestris*), menej smrekovec opadavý (*Larix decidua*) a rôzne listnaté dreviny. Ako prípravné dreviny sa uplatňujú najmä topoľ osikový (*Populus tremula*), či breza previsnutá (*Betula pendula*)... V lesoch v južnej časti katastra sme zaznamenali druh ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*), ktorý je zaradený do červeného zoznamu IUCN v kategórii LC. Za zmienku stojí aj hviezdňatec čemerícový (*Hacquetia epipactis*), ktorý síce na Slovensku nie je zaradený medzi chránené alebo ohrozené druhy, ale územím Slovenska prechádza časť východnej hranice jeho areálu a v stredoeurópskom regióne je pomerne vzácný. V lesoch na severe katastra sme zaznamenali zákonom chránený druh prilbovka dlholistá (*Cephalantera longifolia*), ktorý je zaradený aj do červeného zoznamu IUCN v kategórii NT.

Hodnotnou zložkou nelesnej drevinovej vegetácie sú brehové porasty. Tie zároveň patria aj k výrazným prvkom mokradnej vegetácie (ktorú podrobnejšie popisujeme nižšie). Súvislejšie brehové porasty rieky Handlovky sa vyskytujú pozdĺž približne dvoch tretín toku v západnej časti katastra. Vo východnej časti katastra je tok zregulovaný a až po koniec intravilánu je buď bez brehových porastov alebo len s ich fragmentami, zväčša vo forme mladých, náletových drevín.

Ďalším výrazným prvkom nelesnej drevinovej vegetácie sú plošné porasty a línie drevín oddeľujúce poľnohospodárske pozemky (viaceré lemujú trvalé alebo periodické toky), skupinky drevín, prípadne solitérne stromy uprostred lúk a pasienkov, ako i náletové dreviny, ktorými postupne zarastajú neobrábané TTP. Naopak v niektorých častiach sú náletové dreviny za účelom hospodárenia odstraňované, čo je v prípade zarastajúcich lúk a pasienkov vhodná forma manažmentu. Z hľadiska

zachovania ekologickej stability a biodiverzity je však potrebné ponechať v krajine dostatočné množstvo drevín, vrátane starších jedincov (líniové a plošné porasty, skupinky drevín, solitéry), aby nevznikali veľké súvislé plochy bez drevín. Ponechávanie časti náletových drevín je teda žiadúce aj v prípade aktívne využívaných TTP.

Drevinovú vegetáciu územia dopĺňajú dreviny intravilánu - vysadené okrasné a ovocné dreviny, ako aj dreviny v rámci verejnej zelene, z ktorých najvýraznejšie sú stromy obecného cintorína. Nachádzajú sa medzi nimi aj 2 chránené stromy - jedná sa o mohutné lipy malolisté. Pozitívom sú však aj drevinové lemy izolujúce areál poľnohospodárskeho podniku a podobne.

Okolo cestných komunikácií sa dreviny vyskytujú skôr sporadickejšie, tvoria ich zväčša náletové dreviny. Významnejší líniový porast drevín sa nachádza pod cestou prvej triedy v západnej časti katastra, kde dreviny vytvárajú ochrannú aj estetickú bariéru. Podobne porasty stromov a krov, lemujúce cestu tretej triedy na východ od intravilánu. Náletové dreviny sa nachádzajú pozdĺž železničnej trate.

Porasty NDV tvoria duby z okruhu duba zimného (*Quercus petraea* agg.), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), miestami borovica lesná (*Pinus sylvestris*), topoľ osikový (*Populus tremula*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), javor poľný (*Acer campestre*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), menej vrba rakytová (*Salix caprea*), breza previsnutá (*Betula pendula*) a iné. Na vlhších stanovištiach pribúdajú vrby z okruhu vrby krehkej (*Salix fragilis* agg.), či jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*). V krovitej vrstve dominuje slivka trnková (*Prunus spinosa*), ďalej sa tu vyskytujú hlohy (*Crataegus* sp.), menej ruža (*Rosa* sp.), svib krvavý (*Swida sanguinea*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), baza čierna (*Sambucus nigra*), pri tokoch ojedinele aj kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), či lieska obyčajná (*Corylus avellana*). Miestami sa v podraсте nachádzajú ostružiny (*Rubus* sp.).

Na viacerých miestach v riešenom území sme zaznamenali prítomnosť invázneho agáta bieleho (*Robinia pseudoacacia*), ktorý postupne zaberá celé plochy na úkor inej vegetácie. Pri toku Handlovky sa vyskytuje aj ďalšia invázna drevina javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*).

Lúčna a pasienková vegetácia

V k.ú. Veľká Čausa majú výrazné zastúpenie trvalo trávne porasty, prevažne pasienky. V riešenom území sa vyskytujú TTP v celej škále - od maloblokových po veľkoblokové, od druhovo pestrých, esteticky zaujímavých, cez lokality s riedkym vegetačným krytom a chudobným druhovým zložením, až po zarastajúce. Sú využívané miestami intenzívne, polointenzívne, niekde extenzívne, niektoré z dôvodu opustenia hospodárenia zarastajú náletovými drevinami alebo ruderalnou (miestami aj inváznou) vegetáciou.

V katastri obce je pasený prevažne hovädzí dobytok, sčasti ovce. Biodiverzita a ekologická stabilita pasienkov úzko súvisí so spôsobom pastvy. Negatívny vplyv na spoločenstvá má nadmerná koncentrácia dobytka, pri ktorej dochádza k zdupávaniu a odkryvom pôdy, ovplyvneniu chemizmu pôdy exkrementmi a následnej degradácii spoločenstiev. Je potrebné dbať na to, aby nebolo prekročené maximálne zaťaženie pasienkov dobytčiami jednotkami vzhľadom na ich úrodnosť. Na niektorých TTP v katastrálnom území k degradácii prispieva aj nadmerná koncentrácia lesnej zveri (vysoká zver, diviaky) prilákaná na určité lokality prikrmovaním a/alebo vnadením. Na pasienkové spoločenstvá negatívne pôsobí aj nerovnomerné vypásanie, ktoré umožňuje rast a šírenie pasienkových burín a zarastanie pasienkov náletovými drevinami. Na TTP priosiatych krmovinárskymi miešankami klesá diverzita a dominujú priosiate druhy tráv. Z hľadiska vegetácie je najvhodnejším spôsobom pastvy celosezónne alebo celoročné oplôtkové pasenie (kontinuálne alebo rotačné), pričom je potrebné pravidelné kosenie nedopaskov. K rovnomernému vypásaniu môže napomôcť aj pasenie zmiešaných stád alebo rôznych druhov zvierat po sebe (kravy, ovce, kozy). Dodržanie primeraných spôsobov hospodárenia a primeraného počtu zvierat vzhľadom na úrodnosť pasienku sa prejaví na úrodnosti, väčšej druhovej pestrosti aj estetickom vzhľade pasienkov. Druhovo bohatšie pasienky sú biotopom národného významu Lk3 mezofilné pasienky a spásané lúky.

Charakteristickými druhmi pasienkov v riešenom území sú krátkosteblové trávy psinček tenučký (*Agrostis capillaris*), kostravy (*Festuca* sp.), menej hrebienka obyčajná (*Cynosurus cristatus*), chlpaňa poľná (*Luzula campestris*), vyskytoval sa tu aj ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), z ďalších druhov sú to skorocely (*Plantago lanceolata*, *P. media*, *P. major*), púpavy (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), repík lekársky (*Agrimonia eupatoria*), krížavka jarná (*Cruciata glabra*), lipkavec syridlový (*Galium verum*), mrkva obyčajná (*Daucus carota*), nevädzovce (*Jacea* sp.), ďatelina plazivá (*Trifolium repens*), ľan

prečisťujúci (*Linum catharticum*), fialky (*Viola* sp.) a iné. Na intenzívnejšie obhospodarovateľných pasienkoch sa výraznejšie uplatňujú aj reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), paštrnák siaty (*Pastinaca sativa*), vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*), čakanka obyčajná (*Cichorium intybus*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), pichliač roľný (*Cirsium arvense*), nátržník husí (*Potentilla anserina*) a iné.

Vegetácia kosných lúk tvorí biotop Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky. Sú to druhovo bohaté jedno- až dvojkosné lúky s prevahou vysokosteblových krmovínársky hodnotných tráv a ďalších bylín. Typický ráz biotopu určujú trávy - ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*), psinček tenučký (*Agrostis capillaris*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), tomka voňavá (*Anthoxanthum odoratum*), miestami trojštět žltkastý (*Trisetum flavescens*), medúnok vlnatý (*Holcus lanatus*) a kvitnúce byliny - rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), zvonček konársky (*Campanula patula*), nevädzovce (*Jacea* sp.), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), kukučka lúčna (*Lychnis flos-cuculi*), margaréta biela (*Leucanthemum vulgare*), lipkavec mäkký a lipkavec syridlový (*Galium mollugo*, *G. verum*), púpavec srstnatý (*Leontodon hispidus*), ďatelina lúčna (*Trifolium pratense*), ďatelina pochybná (*T. dubium*), kozobrada východná (*Tragopogon orientalis*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*), ďalej paštrnák siaty (*Pastinaca sativa*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), chrastavec roľný (*Knautia arvensis*), skorocel kopijovitý (*Plantago lanceolata*), mrkva obyčajná (*Daucus carota*), púpavy (*Taraxacum* sect. *Ruderalia*), čakanka obyčajná (*Cichorium intybus*), žerušnica lúčna (*Cardamine pratensis*), mliečnik chvojkový (*Tithymalus cyparissias*), štiav lúčny (*Acetosa pratensis*), miestami jesienka obyčajná (*Colchicum autumnale*), a ďalšie...

Zachované, druhovo pestré spoločenstvá možno klasifikovať ako cenný biotop európskeho významu 6510, ktoré už na pohľad zaujmú svojou pestrosťou a estetickým vzhľadom. Nekosené lúčne spoločenstvá naopak postupne degradujú, zarastajú náletovými drevinami, expanzívnymi taxónmi a ruderalizujú, prípadne sa do spoločenstiev šíria invázne rastliny ako napríklad slnečnica hluznatá (*Helianthus tuberosus*), ktorá miestami vytvára celé porasty, hviezdnik ročný (*Stenactis annua*), po okraji niektorých TTP pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*), zlatobyl kanadská (*Solidago canadensis*), astry z okruhu astry novobelgickej (*Aster novi-belgii* agg.). Takéto porasty potrebujú vhodný manažment, ktorý zahŕňa dôsledné odstránenie invázných druhov a obnovenie vhodného typu hospodárenia, aby sa znova obnovila biodiverzita lúčnych spoločenstiev.

Mokradňá vegetácia

V katastrálnom území sa vyskytujú viaceré podmáčané lokality, viazané na vodné toky, prípadne periodické jarky, ktorými steká voda zo svahov. Mokradňú vegetáciu tvoria brehové porasty a bylinné lemy tokov a podmáčané lúky v ich okolí.

Najväčším tokom v území je rieka Handlovka. Jej brehový porast je zapojený pozdĺž približne dvoch tretín toku (v západnej časti k.ú., od miesta, kde tok vyteká z intravilánu). Vo východnej časti je tok zregulovaný, staršie, zapojené brehové porasty chýbajú, väčšina toku je bez brehových porastov alebo s ich fragmentami, zväčša vo forme mladých, náletových drevín. Regulovaný tok bez brehových porastov má viacero nevýhod (zvyšuje sa rýchlosť prúdenia a vzniká riziko záplav a vyšších povodňových vln v nižších častiach toku, taktiež dochádza k nahradeniu laterálnej erózie vertikálnou, znižuje sa hladina podzemných vôd a celkove dochádza k vysychaniu nivy, klesá samočistiaca schopnosť vody, bez zatienenia brehovými porastami sa zvyšuje teplota vody aj výpar, dochádza k zníženiu biodiverzity od najmenších organizmov až po najväčšie predátory v potravnom reťazci, čo má za následok úbytok hospodársky významných rýb, naopak môže dochádzať k premnoženiu niektorých organizmov...). V obytnej zóne je v určitých podmienkach regulácia toku jedným z riešení problematických situácií, bolo by však vhodné zvýšok koryta vodného toku v záujme zmiernenia vyššie spomenutých negatív, ako aj ochrany biodiverzity neregulovať. K zmierneniu negatív by tiež pomohlo umožnenie rozšírenia brehových porastov prirodzených, stanovištne vhodných drevín do častí, kde momentálne súvislé brehové porasty absentujú.

V brehových porastoch Handlovky sa v súčasnosti vyskytujú jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), vrby z okruhu vrby krehkej a vrby bielej (*Salix fragilis* agg., *Salix alba* agg.), ďalej sa tu nachádzajú javor poľný (*Acer campestre*), miestami brest väzový (*Ulmus laevis*), ojedinele jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) a iné dreviny. Z krovín sa v podrade vyskytujú hlohy (*Crataegus* sp.), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), sporadicky baza čierna (*Sambucus nigra*).

Z nepôvodných drevín sme v poraste zaznamenali pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), ktorý sa na území Slovenska vyskytuje iba ako pestovaný druh a má tendenciu splaňovať. Na viacerých miestach sa v brehových porastoch a susediacich lúčnych biotopoch začal šíriť invázny agát

biely (*Robinia pseudoacacia*), ktorý už zaberá pomerne veľké plochy. Z invázných drevín sme zaznamenali aj výskyt javorovca jaseňolistého (*Negundo aceroides*). Príbrežnej bylinnej vegetácii výrazne dominujú invázne druhy najmä slnečnica hlúznatá (*Helianthus tuberosus*), ďalej pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) a hviezdnik ročný (*Stenactis annua*). Bylinné fytoocenózy dopĺňajú nitrofilné aj ruderalne druhy najmä pľhava dvojdomá (*Urtica dioica*), či alergénna palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*)... Z bylinnej mokradnej vegetácie sa pozdĺž veľkej časti toku zachovali len nepatrné fragmenty. Charakter príbrežných fytoocenóz miestami dokresľujú popínavé rastliny ako chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), pivoja plotná (*Calystegia sepium*), plamienok plotný (*Clematis vitalba*).

Významným negatívnym faktorom je, že sa pozdĺž toku výrazne rozšírili invázne druhy bylín i drevín, ktoré na veľkej časti vytlačili pôvodné brehové spoločenstvá a miestami sa šíria ďalej aj do príľahých lúčnych a mokradných biotopov. Invázne rastliny spôsobujú postupnú likvidáciu pestrých spoločenstiev, nahrádzajú ich a vytvárajú monokultúrne porasty.

Drevinovú vegetáciu pozdĺž menších trvalých i periodických tokov tvoria vrbý, prevažne z okruhu vrbý krehkej a vrbý bielej (*Salix fragilis* agg., *Salix alba* agg.), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), topoľ osikový (*Populus tremula*), javor poľný (*Acer campestre*), breza previsnutá (*Betula pendula*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), v krovitom podraze hloh (*Crataegus* sp.), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža (*Rosa* sp.), lieska obyčajná (*Corylus avellana*)...

Priestor pre vznik hodnotných mokradných biotopov vytvárajú v krajine podmáčané lokality pri vodných tokoch. Pozdĺž toku Handlovky sú zachované len sčasti. Okolo toku sa veľmi šíria invázne rastliny, ktoré vytlačujú pôvodné spoločenstvá. Časť lúk je ovplyvnená prítomnosťou veľkej koncentrácie lesnej zveri, ktorá je sem lákaná vnádením - dochádza k zdupávaniu pôdy, rozrývaní pôdy diviakmi, aj zmene chemizmu vody a pôdy exkrementami zvierat. Degradácia nastáva aj v neobhospodarovných častiach, ktoré zarastajú náletovými drevinami a ruderalnou vegetáciou, najmä inváznymi druhmi. Na viacerých miestach sa však zachovala aj mokradná vegetácia a pri vhodnom manažmente sa môže ešte rozšíriť aj na v súčasnosti degradované plochy. Nachádza sa tu pestrá škála druhov svedčiaca o potenciálnom výskyte rôznych typov mokradných biotopov, od vlhkomilných druhov obohacujúcich biodiverzitu kosných lúk a mezofilných pasienkov, cez druhy vytvárajúce vzácne vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach, pichliačové lúky až po porasty deväťsilov. V období terénneho prieskumu však dlhodobé sucho, ale i degradácia vplyvom vyššie spomenutých faktorov a vo veľmi veľkej miere aj šírenie invázných rastlín spôsobili, že z daných biotopov bol zaznamenaný naplno rozvinutý len biotop Br6 Brehové porasty deväťsilov 6430. V prípade optimálnych podmienok však podmáčané biotopy v okolí Handlovky vytvárajú potenciál na existenciu biotopu európskeho významu Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach 6430, biotopu európskeho významu Br6 Brehové porasty deväťsilov 6430, ako i ďalších zaujímavých biotopov národného významu. Preto rozhodne stojí za to venovať ich manažmentu pozornosť.

Na vlhkých lúkach pri Handlovke rastú napr. kozonoha hostcová (*Aegopodium podagraria*), pichliač zelinový (*Cirsium oleraceum*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), rôzne druhy ostríc (*Carex* sp.), pichliač sivý (*Cirsium canum*), pichliač potočný (*Cirsium rivulare*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), škripina lesná (*Scirpus silvaticus*), krkoška voňavá (*Chaerophyllum aromaticum*), deväťsily (*Petasites* sp.), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), ďalej psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*), trebulka lesná (*Anthriscus sylvestris*), boľševník borščový (*Heracleum sphondylium*), kostihoj lekársky (*Symphytum officinale*), menej krvavec lekársky (*Sanguisorba officinalis*), sitina rozložitá (*Juncus effusus*), jesienka obyčajná (*Colchicum autumnale*), z lúčnych druhov ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatius*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), skorocela (*Plantago media*, *P. lanceolata*), rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*), pakost lúčny (*Geranium pratense*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), časti lokalít porastajú ostružiny (*Rubus* sp.), prípadne sa na ne šíria ruderalne druhy, či druhy s expanzívnymi a inváznymi vlastnosťami ako palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*), paštrnák siaty (*Pastinaca sativa*), pichliač roľný (*Cirsium arvense*), pľhava dvojdomá (*Urtica dioica*), chren dedinský (*Armoracia rusticana*) svedčiace o ruderalizácii biotopov. V niektorých častiach lokality zarastajú náletovými drevinami. Zaznamenali sme tu aj výskyt invázných druhov hviezdnik ročný (*Stenactis annua*) a slnečnica hlúznatá (*Helianthus tuberosus*), ktorá na niektorých miestach vytvára husté porasty a vytlačuje pôvodné spoločenstvá, na jednom mieste sa vyskytovala aj zlatobyľ (*Solidago* sp.), ktorú nebolo v čase nálezu možné určiť do druhu.

Menšie podmáčané lokality sa miestami nachádzajú aj v okolí menších vodných tokov. Z hľadiska bylinnej vegetácie najvýznamnejšiu sme zaznamenali v spodnej časti menšieho toku na juhozápade katastra. Jedná sa o súčasť prepásaného, elektrickým oplôtom ohradeného pasienku, ktorý z tohto

dôvodu nebolo možné podrobnejšie preskúmať. Aj v čase sucha sa tu nachádzala stojatá voda. Pomedzi dreviny, ktoré prevažne tvorili vŕby z okruhu vŕby krehkej (*Salix fragilis* agg.) tu v bylinnom podraze rástli sitina rozložitá (*Juncus effusus*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), škripina lesná (*Scirpus silvaticus*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), kozonoha hostcova (*Aegopodium podagraria*), metlica trsnatá (*Deschampsia caespitosa*), cesnačka lekárska (*Alliaria petiolata*), kostihoj lekársky (*Symphytum officinale*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), ostružiny (*Rubus* sp.) a iné. Táto lokalita vytvára biotop pre zaujímavé mokradné spoločenstvo.

Stav a hodnotenie vegetácie, zistenej pri terénnom prieskume, bol vo výraznej miere ovplyvnený dlhodobým suchom, kvôli ktorému sa viaceré spoločenstvá nemohli naplno rozvinúť. Predpokladáme, že v menej extrémnom suchu je možný výskyt viacerých vzácnych mokradných spoločenstiev a druhov na podmáčaných lokalitách.

Sídlná vegetácia

V intraviláne obce sa vyskytuje vegetácia vo forme súkromných záhrad, trávnikov, ako i dreviny v rámci verejnej zelene. Impozantné stromy rastú na miestnom cintoríne, kde sa nachádzajú aj 2 lipy malolisté, vyhlásené za chránené stromy. Na plochách, kde následkom výstavby došlo k pôdnym odkryvom sa šíri ruderalná vegetácia, zaznamenali sme aj výskyt viacerých inváznych druhov (slnečnica hľuznatá, pohánkovec japonský, astra z okruhu astry novobelgickej...). Pozitívom sú zelené izolačné bariéry vo forme línii drevín na niektorých miestach v obci, napr. dreviny lemujúce areál poľnohospodárskeho podniku.

Synantropná vegetácia

Synantropná vegetácia sa vyvíja na miestach, kde človek svojou činnosťou narušil vegetačný kryt. Patrí k nej jednak segetálna vegetácia (vegetácia poľných burín), ako i ruderalná vegetácia.

Pri intenzívne obhospodarovovaných poliach, ošetrovaných herbicídmi sa na veľkých plochách vyskytujú len pestované plodiny, prípadne len málo, výrazne odolných druhov burín, zvyčajne koncentrovaných na okrajoch polí. U menej intenzívne ošetrovaných polí sa vyskytujú bežné segetálne druhy.

Na miestach, kde vplyvom ľudskej činnosti došlo k narušeniu alebo degradácii pestrých pôvodných lúčnych spoločenstiev sa vyvíja ruderalná vegetácia, typická výskytom druhov ako prhláva dvojdomá (*Urtica dioica*), vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*), pichliač roľný (*Cirsium arvense*), chren dedinský (*Armoracia rusticana*), miestami sa vyskytuje stoklas jalový (*Bromus sterilis*), štetka lesná (*Dipsacus fullonum*), na násype cesty pribúdali podbeľ liečivý (*Tussilago farfara*), mydlica lekárska (*Saponaria officinalis*), ostružiny (*Rubus* sp.)... Súčasťou ruderalnej vegetácie často bývajú aj druhy vyvolávajúce alergie ako napríklad palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), ktorá sa vyskytuje aj v riešenom území. V katastrálnom území Veľkej Čausy sa ruderalná vegetácia šíri na trávne porasty, na ktorých sa prestalo hospodáriť alebo na TTP s nesprávnou intenzitou hospodárenia (napr. nadmerná prítomnosť exkrementov, nerovnomerná pastva a pod.). Rovnako zaberá lokality, na ktorých došlo následkom stavebnej činnosti k odkryvu pôdy a odstráneniu pôvodného vegetačného krytu. V najväčšom rozsahu sa synantropná vegetácia šíri pozdĺž tokov, najmä toku Handlovky, kde prevažujú druhy s invázными vlastnosťami.

Bolo by vhodné primeraným manažmentom ruderalne spoločenstvá potláčať (extenzívne kosenie; citlivá pastva; v prípade úzkych pásov popri poliach, cestách vysadenie NDV...) a podporiť tak biodiverzitu umožnením vývoja druhovo pestrých lúčnych, či mokradných bylinných spoločenstiev, ako i porastov nelesnej drevinovej vegetácie.

V ruderalnej vegetácii často nachádzajú vhodné prostredie na rast a šírenie aj invázne druhy. Nakoľko sa jedná o druhy, ktoré výrazne ohrozujú biodiverzitu a v skúmanom území sa vyskytovali v pomerne hojnom počte (vrátane druhov s legislatívnou povinnosťou odstránenia), rozhodli sme sa im podrobnejšie venovať v osobitnej podkapitole (1.2.2.1).

Katastrálne územie obce Veľká Čausa tvorí pomerne pestrá mozaika biotopov. Nachádzajú sa tu lesné porasty, tvorené prevažne hospodárskymi lesmi, ako aj trvalo trávne porasty, prípadne polia. Pozitívom je relatívne hojné zastúpenie prvkov nelesnej drevinovej vegetácie, ktorá dokresľuje mozaiku biotopov, len miestami narušenú veľkoblokovými poľnohospodárskymi pozemkami. Pozitívom sú tiež pomerne súvislé brehové porasty Handlovky v západnej časti územia a okolo menších tokov. K negatívnym javom patrí časť rieky, kde staršie, zapojené brehové porasty absentujú, šírenie ruderalnej vegetácie a zarastanie niektorých TTP, predovšetkým však výrazne rozšírené invázne rastliny, ktoré v súčasnosti zaberajú pomerne veľké plochy a majú tendenciu sa naďalej veľmi

rýchlo šíriť. Je potrebné invázne druhy v čo najskoršom čase odstrániť, ako i vhodným manažmentom dosiahnuť revitalizáciu ruderalizovaných plôch. Je tiež žiadúce umožniť rast brehových porastov na miestach, kde chýbajú, čím by sa ešte zvýšila ekologická stabilita a biodiverzita riešeného územia.

Fauna obce

Zaznamenávané boli všetky druhy cicavcov, vtákov, plazov a obojživelníkov – vyskytujúcich sa vo voľnej prírode aj v zastavanej časti obce. Z fauny boli zaznamenaní nasledovní zástupcovia spomínaných živočíšnych tried:

a) Cicavce (*Mammalia*)

Boli zistené pobytové znaky, týchto cicavcov (hrubo označené sú európsky významné chránené druhy):

Jeleň obyčajný (*Cervus elaphus*)
Srniec lesný (*Capreolus capreolus*)
Diviak obyčajný (*Sus scrofa*)
Líška obyčajná (*Vulpes vulpes*)
Medveď hnedý (*Ursus arctos*)
Mačka divá (*Felis silvestris*)
Rys ostrovid (*Lynx lynx*) – nepravidelný výskyt
Jazvec obyčajný (*Meles meles*)
Kuna lesná (*Martes martes*)
Kuna skalná (*Martes foina*)
Veverica obyčajná (*Sciurus vulgaris*)
Píšík lieskový (*Muscardinus avellanarius*)

b) Vtáky (*Aves*)

Vtáky boli zaznamenané najmä v období hniezdenia. Toto obdobie je nosným obdobím pre rozmnožovanie vtákov a tým aj pre prítomnosť tejto skupiny fauny v krajine. V období odchovu mláďat je totiž nutnosťou zabezpečiť pre mláďatá niekoľkonásobne väčší objem potravy, ako v iných častiach roka. A to viaceré druhy hniezdia aj 2-krát. Zaznamenané boli nasledovné druhy vtákov:

Kačica divá (*Anas platyrhynchos*)
Jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*)
Hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*)
Hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*)
Holub hrivnák (*Columba palumbus*)
Holub plúžik (*Columba oenas*)
Kukučka obyčajná (*Cuculus canorus*)
Bocian biely (*Ciconia ciconia*) – nepravidelný výskyt počas migrácie
Volavka popolavá (*Ardea cinerea*)
Sluka hôrna (*Scolopax rusticola*)
Orol krikľavý (*Aquila pomarina*)
Jastrab veľký (*Accipiter gentilis*)
Jastrab krahulec (*Accipiter nisus*)
Myšiak hôrny (*Buteo buteo*)
Sokol myšiar (*Falco tinnunculus*)
Kuvik obyčajný (*Athene noctua*) – vzácny výskyt v čase hniezdenia
Kuvičok vrbčí (*Glaucidium passerinum*)
Myšiarka ušatá (*Asio otus*)
Sova obyčajná (*Strix aluco*)
Sova dlhochvostá (*Strix uralensis*)
Rybárik riečny (*Alcedo atthis*) – vzácny výskyt v čase hniezdenia
Krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*)
Žlna sivá (*Picus canus*)
Žlna zelená (*Picus viridis*)
Ďateľ veľký (*Dendrocopos major*)
Ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*)
Ďateľ malý (*Dendrocopos minor*)
Ďubník trojprstý (*Picoides tridactylus*)

Tesár čierny (*Dryocopus martius*)
Vlha obyčajná (*Oriolus oriolus*)
Strakoš obyčajný (*Lanius collurio*)
Sojka obyčajná (*Garrulus glandarius*)
Straka obyčajná (*Pica pica*)
Orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*)
Krkavec čierny (*Corvus corax*)
Sýkorka veľká (*Parus major*)
Sýkorka belasá (*Cyanistes caeruleus*)
Sýkorka hôrna (*Parus palustris*)
Sýkorka uhliarka (*Periparus ater*)
Sýkorka chochlatá (*Lophophanes cristatus*)
Mlynárka dlhochvostá (*Aegithalos caudatus*)
Škovránok poľný (*Alauda arvensis*)
Lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*)
Belorítka obyčajná (*Delichon urbicum*)
Sedmohlások obyčajný (*Hippolais icterina*)
Svrčiak riečny (*Locustella fluviatilis*)
Kolibiarik sykavý (*Phylloscopus sybilatrix*)
Kolibiarik čipčavý (*Phylloscopus collybita*)
Kolibiarik spevavý (*Phylloscopus trochilus*)
Penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*)
Penica obyčajná (*Sylvia communis*)
Penica popolavá (*Sylvia curruca*)
Penica jarabá (*Sylvia nisoria*)
Brhlík obyčajný (*Sitta europaea*)
Kôrovník dlhoprstý (*Certhia familiaris*)
Oriešok obyčajný (*Troglodytes troglodytes*)
Králik zlatohlavý (*Regulus regulus*)
Králik ohnivohlavý (*Regulus ignicapillus*)
Škorec obyčajný (*Sturnus vulgaris*)
Vodnár potočný (*Cinclus cinclus*)
Drozd čierny (*Turdus merula*)
Drozd plavý (*Turdus philomelos*)
Drozd čvíkota (*Turdus pilaris*)
Drozd trskota (*Turdus viscivorus*)
Červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*)
Vrchárka modrá (*Prunella modularis*)
Slávik obyčajný (*Luscinia megarhynchos*)
Žltouchvost domový (*Phoenicurus ochruros*)
Pŕhlaviar čiernohlavý (*Saxicola rubicola*)
Vrabc poľný (*Passer montanus*)
Vrabc domový (*Passer domesticus*)
Trasochvost biely (*Motacilla alba*)
Trasochvost horský (*Motacilla cinerea*)
Ľabtuška hôrna (*Anthus trivialis*)
Muchár sivý (*Muscicapa striolata*)
Muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*)
Glezc obyčajný (*Coccothraustes coccothraustes*)
Hýľ obyčajný (*Pyrrhula pyrrhula*)
Křivonos smrekový (*Loxia curvirostra*)
Pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*)
Zelienka obyčajná (*Chloris chloris*)
Stehlík čížik (*Spinus spinus*)
Stehlík obyčajný (*Carduelis carduelis*)
Stehlík konôpka (*Carduelis cannabina*)
Kanárik poľný (*Serinus serinus*)
Strnádka obyčajná (*Emberiza citrinella*)

c) Plazy (*Reptilia*)

Zaznamenané boli 3 druhy s pravidelným výskytom: v kríkových porastoch so skalami jašterica bystrá (*Lacerta agilis*), v nive Handlovky užovka obojková (*Natrix natrix*) a v lesoch užovka stromová (*Elaphe longissima*). Jeden druh s nepravidelným výskytom v rieke Handlovke – užovka fľkaná (*Natrix tessellata*).

d) Obojživelníky (*Amphibia*)

Vzhľadom na nedostatok vhodných podmáčaných plôch v k. ú. Veľká Čausa, obojživelníky majú najťažšiu situáciu v prežívaní v danom území. Zaznamenané boli minimálne počty nasledovných lesných druhov: salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), **kunka žltobruchá** (*Bombina variegata*) – chránený druh európskeho významu, skokan hnedý (*Rana temporaria*). A vzhľadom na klimatickú zmenu, horúčavy od jarých mesiacov – je potrebné uvažovať o vytvorení (hoci maloplošných) vodných lokalít v hodnotenom území.

Kladným faktorom zvyšujúcim biodiverzitu hodnoteného územia sú chovatelia hospodárskych zvierat (hovädzieho dobytku, oviec) v areáli bývalého roľníckeho družstva. Chov hospodárskych zvierat zabezpečuje existenciu a prítomnosť lastovičiek obyčajných (*Hirundo rustica*) v hodnotenom území.

V k.ú. sa nachádza niekoľko pramenísk a lesných periodických potôčikov. Sú významné z hľadiska potenciálnych generačných lokalít pre salamandru škvrnitú (*Salamandra salamandra*) a kunku žltobruchú (*Bombina variegata*).

Regulácia rieky Handlovka zamedzuje výskytu širšieho spektra živočíchov (vydra riečna, rybárik riečny).

A.2.12.3 Faktory negatívne ovplyvňujúce kvalitu životného prostredia

A.2.12.3.1 Imisie

Sledovaná oblasť zahŕňa časť Hornonitrianskej kotliny. Prúdenie vzduchu je značne ovplyvnené orografiou a orientáciou kotliny. Na nevhodné podmienky pre rozptyl a prenos exhalátov poukazuje nízka hodnota priemernej ročnej rýchlosti vetra 2,3 m.s⁻¹. Na základe koncentračných ružíc uvedených v Správe o kvalite ovzdušia za rok 2004 (SHMÚ 2005) je možné skonštatovať, že v roku 2004 pochádzali emisie (SO₂, NO_x, prach) rovnomerne zo všetkých smerov s miernou prevahou zo smeru juh-juhovýchod (v prípade prachu a SO₂).

Dominantný podiel na znečistení ovzdušia v oblasti má energetika, menšie množstvá exhalátov emitujú zdroje chemického priemyslu a lokálne kúreniská. Veľký podiel na vysokej úrovni znečistenia v tejto oblasti má nízka kvalita palivovo-energetických zdrojov. Využívané uhlie okrem síry obsahuje aj arzén. Ovzdušie v okrese Prievidza patrí medzi najznečistenejšie v celom Trenčianskom kraji.

Tab. A.2.12.3.1.1 Množstvo znečisťujúcich látok v ovzduší v tonách za sledované obdobie

Kód ZL	Popis ZL	rok 2015	rok 2014	rok 2013	rok 2012	rok 2011	rok 2010	rok 2009
1.3.00	TZL	744,261	534,539	544,098	560,013	591,128	521,151	674,793
3.9.99	SO ₂	46 791,469	24 728,958	31 045,919	33 395,816	39 593,158	36 493,342	32 487,822
3.4.02	SO _x	0,05	-	-	-	-	-	-
3.4.03	NO _x	3 958,058	3 409,744	3 401,642	3 669,402	4 369,803	3 681,111	3 984,140
3.5.01	CO	754,083	771,297	840,283	807,134	890,330	823,770	763,612

(zdroj: www.air.sk).

Na kvalitu ovzdušia v obci má negatívny vplyv aj spaľovanie tuhých palív a intenzita dopravy.

Medzi znečisťujúce látky ovzdušia patria tuhé znečisťujúce látky (TZL). Názov tuhé znečisťujúce látky sa vzťahuje na emisie širokého rozsahu vetrom unášaných častíc od prachových častíc až po najmenšie a takmer neviditeľné častice s veľkosťou 0,1 až 10 µm. Tuhé častice, ktoré predstavujú zmes látok pozostávajúcu z uhlíka, prachu a aerosólov, vznikajú v doprave hlavne pri spaľovaní nafty. Hlavná cesta I/9 ktorá prechádza cez obec patrí medzi hlavný dopravný zdroj znečistenia ovzdušia v obci.

Zásady :

- a) v rámci areálov a zariadení výroby s potenciálnym zdrojom hluku a prašnosti riešiť už v procese vzniku a prípravy podmienky eliminácie, estetické a hygienické opatrenia vrátane izolácie areálov v okolitej krajine výsadbou zelene so zastúpením vhodných a stanovištne pôvodných druhov drevín (K),

- b) dôsledne dodržiavať stanovené kapacitné limity chovu hospodárskych zvierat, a podmienky na ktoré bola prevádzka pôvodne navrhovaná (T),
- c) v prípade plánovaných veľkých investícií v k.ú. dôsledne preskúmať, riešiť a stanoviť podmienky vzájomnej koexistencie s obyvateľstvom a plánom na podporu agroturistiky a rekreácie vzhľadom k podmienkam ochrany a kvality životného prostredia a podmienok hygieny (T).

A.2.12.3.2 Hluk, prach a vibrácie

Zvýšená hladina hluku v k.ú. obce je najmä v okolí cesty I/9 a železničnej trate. Významným zdrojom hluku sú aj vozidlá a mechanizmy poľnohospodárskej výroby, ktoré sú zároveň aj pôvodcami zvýšenej prašnosti v obhospodarovanom území a pri transportných presunoch po cestnej sieti v zastavanom území obce tiež ako potenciálne zdroje vibrácií.

Zásady :

- a) zmierňovať negatívne vplyvy cestnej dopravy výsadbou vetrolamov a stromoradií stanovištné pôvodnými drevinami (S),
- b) realizovať monitoring hluku na vybraných lokalitách (T).
- c) vytvárať systémové urbanistické a krajinárske podmienky pre elimináciu hluku a prašnosti v kontakte so zastavaným územím prírodnými a technickými opatreniami,
- d) zabezpečiť optimálnu starostlivosť a udržiavanie kvality a čistoty cestnej komunikačnej siete,
- e) zabezpečiť čistenie ciest po prechode vozidiel poľnohospodárskej výroby (T),
- f) zabezpečiť postupné obnovovanie a inováciu vozového a mechanizačného parku s cieľom postupného znižovania hluku a vibrácií ale aj prašnosti (T)

A.2.12.3.3 Rádioaktivita a radónové riziko

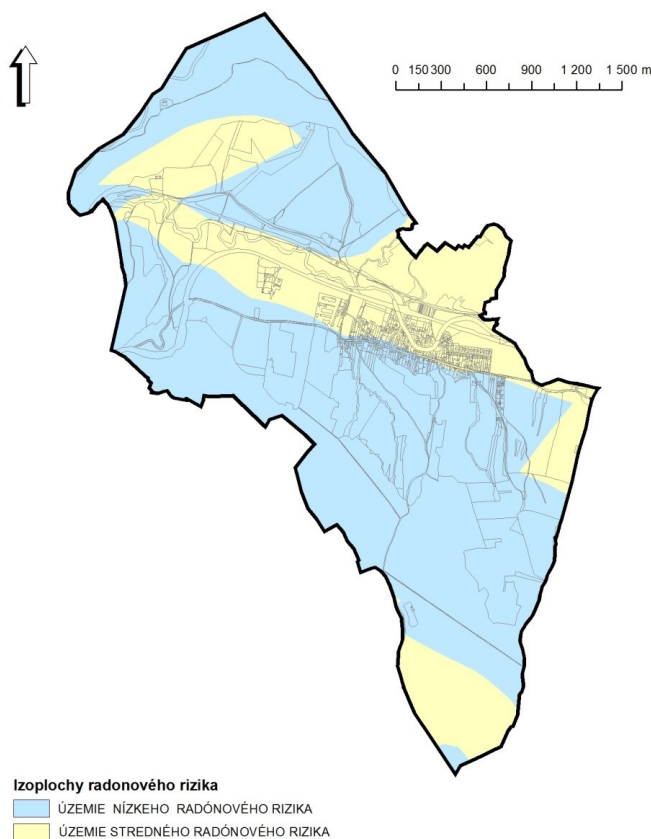
Rádioaktivita patrí medzi nepriaznivé geologické faktory životného prostredia. Jej prírodné zložky sa podieľajú na celkovom radiačnom zaťažení populácie viac ako dvoma tretinami. Z hľadiska ohrozenia zdravia ľudí má zvlášť škodlivé účinky rádioaktívny plyn radón a produkty jeho rádioaktívnej premeny. Z uvedeného dôvodu je potrebné venovať dostatočnú pozornosť pri riešení územných plánov, zakladaní stavieb a pri výstavbe všeobecne.

Zdrojom radónu sú napr. tektonické zlomy, štôlny a šachty. Predstavujú predisponované kanály pre prienik radónu z horninového prostredia a často krát aj z rudných ložísk, kde je zvýšený obsah rádioaktívnych prvkov. V katastrálnom území obce je zaznamenané nízke a stredné radónové riziko. (zdroj: <http://mapserver.geology.sk>)

Pre rádioekologické hodnotenie územia je dôležité poznať úroveň prirodzenej rádioaktivity hornín a vôd a radónové riziko. Prirodzenou rádioaktivitou je spontánny rozpad rádionuklidov. Prírodná rádioaktivita sa v k.ú. nevyskytuje nad rámec prirodzeného žiarenia prostredia.

Vzhľadom na možnosti a metodiku spracovania územnoplánovacej dokumentácie obce nie je možné v tejto fáze stanoviť podrobnejšie - konkrétnejšie výstupy. Odporúča sa pre navrhované rozvojové územia a pre jednotlivé individuálne stavby a objekty pozemných stavieb určených pre pobyt ľudí, najmä dlhodobý pobyt, v rámci prieskumov pred následnou predprojektovou prípravou zabezpečiť konkrétne merania, na základe ktorých je potrebné v prípade potreby stanoviť potrebné opatrenia.

Zdroje žiarenia a fyzikálne polia iného charakteru nie sú známe v riešenom území.

Obrázok 3: Radónové riziko v k.ú. Veľká Čausa

(zdroj: Gluch A. et al.: Prehľadné mapy prírodnej rádioaktivity [online]. Bratislava: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2009. Dostupné na internete: <http://apl.geology.sk/radio>).

A.2.12.3.4 Zosuvné územia a erózne javy

Pri rôznych antropogénnych činnostiach, najmä tých, ktoré sú spojené s hĺbením výkopov, zárezov a odrezov, môže byť ohrozená stabilita svahov. Týka sa to najmä svahov, na ktorých spodnú vrstvu delúvií tvoria flyšoidné sedimenty s podstatným zastúpením ílovcových a slieňovcových hornín.

Vyhnuť sa nebezpečenstvu plynúcemu z negatívnych dôsledkov svahových pohybov znamená predovšetkým včasné rozpoznanie, identifikáciu, určenie rozsahu svahovej deformácie v teréne a jej spoľahlivé zaznamenanie do mapového podkladu (Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík (2014-2020) 2013).

Katastrálne územie Veľkej Čausy patrí k územiám s evidovaným veľkým počtom svahových deformácií/zosuvov (43), pričom 3 sú aktívne. Všetky tri sa nachádzajú v južnej časti katastra, dva zosuvy bezprostredne nad intravilánom.

Podľa Programu prevencie a manažmentu zosuvných rizík (2014-2020) okamžité protihavarijné opatrenia zahŕňajú terénne úpravy (napr. tesnenie otvorených odlučných trhlín ílom, resp. prekrytie trhlín fóliou na zamedzenie vsakovania povrchových vôd), znižovanie hladiny podzemnej vody čerpaním vôd zo studní, odvodnenie bezodtokových depresíí, priťaženie päty zosuvného svahu zaťažovacou lavicou a pod. Ak havarijný zosuv postihne rozsiahle územie, zabezpečuje sa tá časť územia, kde sú ohrozené životy ľudí a ich majetky. Definitívne sanačné opatrenia sa realizujú po dôkladnej príprave s cieľom zabezpečiť trvalú stabilizáciu zosuvného územia. Zahŕňajú úpravu tvaru svahu, povrchové a hĺbkové odvodnenie zosuvného územia a často náročné technické stabilizačné opatrenia – gabiónové múry, kotvené pilótové a mikropilótové steny a iné špeciálne sanačné prvky. Povrchové odvodnenie územia sa realizuje povrchovými odvodňovacími rigolmi a priekopami a hĺbkové odvodnenie zosuvného územia zabezpečujú subhorizontálne odvodňovacie vrty, niekedy v kombinácii so vsakovacími vrtmi alebo štrkovými stenami. Pre účel odvodnenia a stabilizácie niektorých častí zosuvného svahu sú budované aj stabilizačno-drenážne rebrá. Poslednú etapu sanačných prác tvorí rekultivácia porušeného územia a obnova porastu zatrávnením, príp. zalesnením s použitím vhodných druhov rastlín, krovín a stromov.

Program vychádza z Koncepcie geologického výskumu a geologického prieskumu územia Slovenskej republiky na roky 2012 - 2016 (s výhľadom do roku 2020), ktorá bola schválená 7. marca 2012 uznesením vlády SR č. 73/2012 a je v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR z mája 2012, v ktorom sa uvádza, že vláda podporí sanáciu havarijných zosuvov a prevenciu geologických hazardov. V súčasnom období je kompetentnou organizáciou, ktorá prijíma hlásenia o havarijných stavoch a mimoriadnych situáciách v dôsledku aktivity svahových pohybov MŽP SR, ktoré zostavuje zoznam rizikových zosuvných lokalít, ako aj lokalít s potrebou okamžitého alebo prioritného zabezpečenia prieskumných a sanačných prác. Svahové pohyby typu zosúvania boli v rámci Programu prevencie a manažmentu zosuvných rizík monitorované aj vo Veľkej Čause. Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (č. 231-1999/340719) sa v riešenom území eviduje 43 svahových deformácií. Zobrazené sú vo výkrese č. 2A, 2B.

Zásady :

- a) na reliéfe potenciálnych svahových deformácií nestabilného horninového prostredia realizovať protierózne opatrenia, aby sa zamedzilo prípadným svahovým zosuvom počas intenzívnych zrážok, používaním vhodných agrotechnických postupov pri obrábaní pôdy (S),
- b) na zosuvných územiach podporovať maloplošné obhospodarovanie, bez intenzívneho obrábania poľnohospodárskej blokov pôdy (T),
- c) v príprave pred plánovanými investíciami vykonať v dotknutom území geologický prieskum (T).

A.2.12.3.5 Seizmicita

Podľa STN 73 0036 (Seizmické zaťaženie stavebných konštrukcií) patrí posudzované územie do oblasti seizmického rizika 7, to znamená, že maximálna intenzita seizmických otrasov nepresiahne 7° stupnice makroseismickej intenzity MSK-64.

A.2.12.3.6 Environmentálne záťaž

V riešenom, t.j. katastrálnom území Veľká Čausa nie je evidovaná skládka odpadov ani environmentálna záťaž.

A.2.12.4 Faktory pozitívne ovplyvňujúce kvalitu životného prostredia**A.2.12.4.1 Chránené územia prírody a lokality**

Pre riešené t.j. katastrálne územie platí 1., stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, nie sú riešenom území žiadne osobitne chránené časti prírody a krajiny podľa § 2 ods. o) zákona č. 543/2002 Z.z.

Ochrana drevín

V riešenom území sú evidované chránené stromy - 2 lipy na cintoríne vo Veľkej Čause s evidenčným číslom S64, chránené v zmysle § 49 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Výskyt chránených rastlín a živočíchov

Pri terénnom prieskume boli v lese v južnej časti katastra zaznamenaný druh ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*), ktorý je zaradený do červeného zoznamu IUCN v kategórii LC. V lese na severe katastra bol zaznamenaný zákonom chránený druh prilbovka dlholistá (*Cephalanthera longifolia*), ktorý je zaradený aj do červeného zoznamu IUCN v kategórii NT.

Chránené živočíchy sú popísané v kap. A.2.12.2.2 Biotické zložky životného prostredia.

V riešenom území sa nenachádzajú územia sústavy chránených území NATURA 2000.

Ostatné chránené územia

V k.ú. sa vyskytujú ochranné lesy o výmere 3,05 ha

Zásady :

- a) rešpektovať evidované chránené stromy - 2 lipy na cintoríne (T).
- b) rešpektovať chránené druhy rastlín a živočíchov (T).
- c) rešpektovať ochranné lesy (T).

A.2.12.4.2 Územný priemet systému ekologickej stability územia

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu.

Veľká Čausa nemá samostatne spracovaný Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES). K.ú. však prechádzajú niektoré prvky regionálneho významu definované v ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja (AŽ projekt 1998). V riešenom území sa nachádzajú viaceré krajinné prvky, ktoré zodpovedajú nižšie uvedeným definíciám zo zákona.

Biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev.

Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

Interakčný prvok je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, ktorý zabezpečuje priaznivé pôsobenie prvkov MÚSES na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom. Najčastejšie sa ako interakčné prvky uplatňujú trvalé trávne plochy, mokrade, porasty drevinovej vegetácie a podobne.

V Koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001 v článku č. 5, z oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajinnej štruktúry sa píše :

- rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností. V osobitne chránených územiach, v prvkoch územného systému ekologickej stability, v NECONET (národná ekologická sieť) a v biotopoch osobitne chránených a ohrozených druhov bioty zosúladiť využívanie územia s funkciou ochrany prírody a krajiny,

- zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

Nariadením vlády zo 14. augusta 2002 sa tieto body považujú za záväzné.

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre obec Veľká Čausa je Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Trenčianskeho kraja (AŽ projekt, 1998). Záväzný dokument ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja vrátane všetkých jeho platných zmien a doplnkov pre riešené územie uvádza ako prvky ÚSES dva regionálne biokoridory. Je nutné rešpektovať tieto prvky a dbať na to, aby bola ochránená ich funkcia regionálnych biokoridorov.

Identifikované a navrhnuté prvky MÚSES v riešenom území :

Najvýznamnejšou hierarchickou úrovňou ÚSES z hľadiska priameho vplyvu na krajinu je miestny ÚSES. Vychádzajúc z terénneho prieskumu, prírodných podmienok a využívania územia navrhujeme v riešenom území v lokalitách s vysokou krajinnoeologickou hodnotou tieto prvky:

- 5 biocentier miestneho významu,
- 8 biokoridorov miestneho významu,
- 11 interakčných prvkov miestneho významu.

Navrhované biocentrá miestneho významu (MBc)

MBc 1: Les na severozápade katastra.

Biocentrum je tvorené uceleným súborom starších lesných porastov vo veku približne 100 až 110 rokov. V severnej a východnej časti je ohraničené hranicou k.ú., na juhu hranicou lesa a vo východnej časti hraničí s lúkou, na ktorej je umiestnená stavba a smerom dole pokračuje hranica od lesnej cesty pozdĺž bezmenného potôčika, ktorý je, spolu s min. 5m širokým pásom príľahlého porastu, ešte súčasťou biocentra. Jedná sa o relatívne homogénny komplex lesa ešte nerozpracovaný obnovou a s relatívne vysokým podielom pôvodných listnatých drevín – najmä duba a hrabu.

Podľa mapy rekonštruovanej vegetácie sa v severnom cípe k.ú. vyskytovali dubové a dubovo-cerové lesy, zvyšnú časť biocentra tvorili dubo-hrabiny. Z hľadiska lesníckej typológie sa tu vyskytuje HSLT (hospodársky súbor lesných typov) 208 – sprašové bukové dúbavy a iba na východnom okraji aj HSLT 211 – živné bukové dúbavy. V súčasnosti v drevinovom zložení dominuje dub zimný, výraznú prímes tvorí hrab, v centrálnej časti biocentra aj borovica lesná, miestami sa vyskytuje aj smrekovec, menej smrek, na východnom okraji buk. Vzhľadom na vysoký podiel pôvodných listnatých drevín je potenciál získať pri vhodnom manažmente celok s drevinovým zložením blízkym prirodzenému a s prirodzenou štruktúrou. Biocentrum je výrazným prínosom pre ekologickú stabilitu a tvorí významný biotop pre celé spektrum organizmov viazaných na dubovo-hrabové lesné ekosystémy.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mal byť vekovo a priestorovo diferencovaný lesný porast s drevinovým zložením blízkym prirodzenému a s dostatočným počtom starých stromov ponechaných na dožitie.

Návrh opatrení:

- Lesohospodárske zásahy podriaďovať cieľu postupného znižovania zastúpenia ihličnatých drevín a podpory stanovištné pôvodných drevín tak, aby sa dosiahlo druhové zloženie smerom k prirodzenému druhovému zloženiu pre dané stanovištné podmienky a vekovo a priestorovo diferencovaná štruktúra lesných porastov s trvalým krytom lesa s dostatočným podielom starých stromov.
- Obnovu, umelú aj prirodzenú, ako aj výchovu porastov zamerať na podporu prirodzených, stanovištné vhodných drevín (duby z okruhu duba zimného, hrab, v severnej časti aj prímes buka, a tzv. cenných listnáčov). Neobnovovať smrek a podiel ostatných ihličnatých drevín by nemal prekročiť 5% porastu, v prípade ich výsadby by mala prevládať borovica lesná. Pri výchove porastov ponechať aj určitý podiel pionierskych/prípravných drevín (breza, rakyta, osika, jarabiny, jelša...).
- Využívať výlučne postupy prírode blízkeho obhospodarovania lesa s cieľom postupnej premeny na trvalo viacetážové porasty. Pri obnove uprednostňovať jednotlivý alebo skupinový výber a vyhnúť sa obnovným prvkom väčším ako 0,2 ha. Podľa možnosti využívať všetky fázy clonného rubu.
- Rubnú dobu predĺžiť min. na 140 rokov a obnovnú dobu min. na 60 rokov.
- Zabezpečiť dostatok starých stromov – ponechávať stromy na dožitie (odporúčame aspoň 10 ks/ha, prednostne v bioskupinkách).
- Ponechávať dostatok hrubého mŕtveho dreva na prirodzený rozklad (odporúčame min. 5 m³/ha) a v prípade ataku podkôrneho hmyzu odstraňovať iba podkôrnym hmyzom napadnuté jedince, ktoré ešte môžu predstavovať riziko šírenia škodcu (tzv. aktívne chrobačiare).
- Ak sa v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáty), okamžite ich odstraňovať a zamedziť ich ďalšiemu šíreniu.
- Zamedziť pohybu ťažkých mechanizmov po ploche biocentra – pri sústreďovaní dreva využívať kone, lanovkové technológie alebo zabezpečiť pohyb mechanizmov výlučne po približovacích linkách.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biocentra.
- Z dôvodu minimalizácie poškodenia obnovy lesa v biocentre alebo v jeho bezprostrednej blízkosti neprikrmovať ani nevnaďiť zver a ani neumiestňovať solníky.

MBc 2: Lesné porasty na západe katastra.

Kompaktný súbor približne 90-ročných lesných porastov v západnej časti k.ú., rozprestierajúci sa od hrebienka po dolinku časti s miestnym názvom „Čertolia“. Jedná sa o komplex lesa ešte nerozpracovaný obnovou a s relatívne vysokým podielom pôvodných listnatých drevín – najmä duba.

Podľa mapy rekonštruovanej vegetácie rásť v týchto miestach dubo-hrabiny a hľadiska lesníckej typológie sa tu vyskytuje HSLT 211 – živné bukové dúbavy. V súčasnosti je porast tvorený najmä dubom zimným, hrabom, borovicou lesnou a jedľou. Je tu preto potenciál pri vhodnom manažmente získať celok s drevinovým zložením blízkym prirodzenému a s prirodzenou štruktúrou. Aj napriek zmenenému zloženiu je les ako taký výrazným prínosom pre ekologickú stabilitu a tvorí významný biotop pre celé spektrum organizmov viazaných na lesné prostredie.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mal byť vekovo a priestorovo diferencovaný lesný porast s drevinovým zložením blízky prirodzenému a s dostatočným počtom starých stromov ponechaných na dožitie.

Návrh opatrení:

- Lesohospodárske zásahy podriaďiť cieľu postupnej zmeny druhového zloženia smerom k prirodzenému druhovému zloženiu pre dané stanovištné podmienky a dosiahnutiu vekovo a priestorovo diferencovanej štruktúry lesných porastov s trvalým krytom lesa s dostatočným podielom starých stromov.
- Obnovu, umelú aj prirodzenú, ako aj výchovu porastov zamerať na podporu prirodzených, stanovištno vhodných drevín (dub zimný, prímes buka, hrabu a tzv. cenných listnáčov). Neobnovovať smrek a podiel ostatných ihličnatých drevín by nemal prekročiť 10% porastu, pričom by v prípade ich výsadby mala prevládať borovica lesná. Pri výchove porastov ponechať aj určitý podiel pionierskych/prípravných drevín (breza, rakyta, osika, jarabiny, jelša...).
- Využívať výlučne postupy prírody blízkeho obhospodarovania lesa s cieľom postupnej premeny na trvalo viacetážové porasty. Pri obnove uprednostňovať jednotlivý alebo skupinový výber a vyhnúť sa obnovným prvkom väčším ako 0,2 ha. Podľa možnosti využívať všetky fázy clonného rubu.
- Rubnú dobu predĺžiť min. na 140 rokov a obnovnú dobu min. na 60 rokov.
- Zabezpečiť dostatok starých stromov – ponechávať stromy na dožitie (odporúčame aspoň 10 ks/ha, prednostne v bioskupinkách).
- Ponechávať dostatok hrubého mŕtveho dreva na prirodzený rozklad (odporúčame min. 5 m³/ha) a v prípade ataku podkôrneho hmyzu odstraňovať iba podkôrnym hmyzom napadnuté jedince, ktoré ešte môžu predstavovať riziko šírenia škodcu (tzv. aktívne chrobačiare).
- Ak sa v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), intenzívne ich odstraňovať a zamedziť ich ďalšiemu šíreniu.
- Zamedziť pohybu ťažkých mechanizmov po ploche biocentra – pri sústreďovaní dreva využívať kone, lanovkové technológie alebo zabezpečiť pohyb mechanizmov výlučne po približovacích linkách.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biocentra.
- Z dôvodu minimalizácie poškodenia obnovy lesa v biocentre alebo v jeho bezprostrednej blízkosti neprikrmovať ani nevadiť zver a ani neumiestňovať soľníky.

MBc 3: Les na juhu katastra.

Kompaktný celok lesa ohraničený cestou vedúcou z Hradca a na severe a západe hranicou lesných pozemkov alebo kompaktnějšími časťami lesa s prevahou ihličnatých drevín. Nakoľko je celý komplex lesných porastov v tejto časti k.ú. poznačený výraznou zmenou drevinového zloženia – najmä vysokým podielom nepôvodných ihličnanov (predovšetkým smreka), toto biocentrum reprezentuje ucelenú časť lesa s dostatočne zastúpenou mozaikou porastov, v ktorých majú ešte stále významné zastúpenie pôvodné listnaté dreviny. Podľa mapy rekonštruovanej vegetácie rástli v tejto časti podhorské bukové lesy, z hľadiska lesníckej typológie tu prevažuje HSLT 311 – živné dubové bučiny, sprevádzané HSLT 316 – kamenité dubové bučiny s lipou alebo HSLT 317 – sutinové lipové dubové bučiny. V súčasných porastoch majú výrazný podiel ihličnaté dreviny (smrek, jedľa, smrekovec), z listnatých drevín sú tu najvýznamnejšie zastúpené: buk, lipa, dub zimný, hrab, jaseň.

Aj napriek zmenenému zloženiu je les ako taký výrazným prínosom pre ekologickú stabilitu a tvorí významný biotop pre celé spektrum organizmov viazaných na lesné prostredie. Nakoľko sa jedná o mladé lesné porasty do 60 rokov, značne rozpracované obnovnými prvkami, je tu potenciál pri vhodnom manažmente získať celok s drevinovým zložením blízky prirodzenému.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mal byť vekovo a priestorovo diferencovaný lesný porast s drevinovým zložením blízky prirodzenému a s dostatočným počtom starých stromov ponechaných na dožitie.

Návrh opatrení:

- Lesohospodárske zásahy podriaďiť cieľu postupnej zmeny druhového zloženia smerom k prirodzenému druhovému zloženiu pre dané stanovištné podmienky a dosiahnutiu vekovo a priestorovo diferencovanej štruktúry lesných porastov s trvalým krytom lesa s dostatočným podielom starých stromov.

- Obnovu, umelú aj prirodzenú, ako aj výchovu porastov zamerať na podporu prirodzených, stanovištné vhodných drevín (buk, dub zimný, prímes hrabu a tzv. cenných listnáčov). Neobnovovať smrek, podiel ostatných ihličnatých drevín by nemal prekročiť 10% porastu. Pri výchove porastov ponechať aj určitý podiel pionierskych/prípravných drevín (breza, rakyta, osika, jarabiny, jelša...).
- Využívať výlučne postupy prírody blízkeho obhospodarovania lesa s cieľom postupnej premeny na trvalo viacetážové porasty. Pri obnove uprednostňovať jednotlivý alebo skupinový výber a vyhnúť sa obnovným prvkom väčším ako 0,2 ha. Podľa možnosti využívať všetky fázy clonného rubu.
- Rubnú dobu predĺžiť min. na 120 rokov a obnovnú dobu min. na 60 rokov.
- Zabezpečiť dostatok starých stromov – ponechávať stromy na dožitie (odporúčame aspoň 10 ks/ha, prednostne v bioskupinkách).
- Ponechávať dostatok hrubého mŕtveho dreva na prirodzený rozklad (odporúčame min. 5 m³/ha) a v prípade ataku podkôrneho hmyzu odstraňovať iba podkôrnym hmyzom napadnuté jedince, ktoré ešte môžu predstavovať riziko šírenia škodcu (tzv. aktívne chrobačiare).
- Ak sa v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agátu), intenzívne ich odstraňovať a zamedziť ich ďalšiemu šíreniu.
- Zamedziť pohybu ťažkých mechanizmov po ploche biocentra – pri sústreďovaní dreva využívať kone, lanovkové technológie alebo zabezpečiť pohyb mechanizmov výlučne po približovacích linkách.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biocentra.
- V biocentre alebo v jeho bezprostrednej blízkosti neprikrmovať ani nevnadiť zver a ani neumiestňovať solníky.

MBc 4: Lesný porast v skalnatom teréne v južnom cípe k.ú. .

Jedná sa o malý lesný porast v strednom veku, ležiaci na severnom svahu Jelenieho vrchu. Vzhľadom na bratnatý terén je zaradený do kategórie ochranných lesov. Podľa mapy rekonštruovanej vegetácie rástli v tejto časti podhorské bukové lesy, z hľadiska lesníckej typológie sa tu nachádza HSLT 317 – sutinové lipové dubové bučiny. Aktuálne je drevinové zloženie významne zmenené. V súčasnosti je tu z pôvodných drevín relatívne dostatočne zastúpený buk a nachádza sa tu aj lipa malolistá. Pôvodný dub úplne absentuje a výrazný podiel majú nepôvodný smrek a smrekovec.

Nakoľko pri aktuálnom vývoji klimatických podmienok možno v budúcnosti očakávať postupné odumieranie smreka, aj bez zásahu človeka je tu potenciál postupnej premeny drevinového zloženia smerom k prirodzenému. Aj napriek zmenenému zloženiu je les v tomto skalnatom teréne výrazným prínosom pre ekologickú stabilitu a tvorí významný biotop pre celé spektrum organizmov viazaných na tento typ lesného prostredia.

Vzhľadom na extrémny terén a pôdochranný význam lesa v tejto lokalite neodporúčame výraznejšie zásahy do porastu. Lokalita môže byť ponechaná dlhodobo bez zásahu alebo na nej môže byť aplikovaný iba jemný špecificky cielený manažment zameraný na podporu procesov vedúcich k premene na vekovo a priestorovo diferencovaný lesný porast s drevinovým zložením blízkym prirodzenému a s dostatočným počtom starých stromov ponechaných na dožitie.

Návrh opatrení:

- Bezzásah alebo iba veľmi extenzívne lesohospodárske zásahy podriadené cieľu postupnej zmeny druhového zloženia smerom k prirodzenému druhovému zloženiu pre dané stanovištné podmienky a dosiahnutiu vekovo a priestorovo diferencovanej štruktúry lesných porastov s trvalým krytom lesa s dostatočným podielom starých stromov.
- Prípadnú obnovu, umelú aj prirodzenú, ako aj prípadné výchovné zásahy realizovať výlučne jednotlivým príp. skupinovým výberom zameraným na podporu prirodzených, stanovištné vhodných drevín (buk, dub zimný, a tzv. cenné listnáče). Príp. umelú obnovu zamerať primárne na doplnenie chýbajúceho duba a zvýšenie podielu cenných listnáčov. Neobnovovať smrek ani smrekovec, prípadný podiel ostatných ihličnatých drevín by v dlhodobom výhľade nemal prekročiť 5% porastu. Pri prípadnej výchove porastov ponechať aj vysoký podiel pionierskych/prípravných drevín (breza, rakyta, osika, jarabiny...).
- Ponechať rubnú dobu 200 rokov a nepretržitú obnovnú dobu alebo bezzásahový režim.
- Zabezpečiť dostatok starých stromov – ponechávať stromy na dožitie (odporúčame aspoň 20% stromov, prednostne v bioskupinkách).

- Ponechávať dostatok hrubého mŕtveho dreva na prirodzený rozklad (odporúčame min. 20 m³/ha) a v prípade ataku podkôrneho hmyzu odstraňovať iba podkôrnym hmyzom napadnuté jedince, ktoré ešte môžu predstavovať riziko šírenia škodcu tzv. aktívne chrobačiare).
- Ak sa v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agátu), odstraňovať ich a zamedziť ich ďalšiemu šíreniu.
- Vylúčiť pohyb ťažkých mechanizmov po ploche biocentra – pri sústreďovaní dreva využívať výlučne šetrné technológie.
- Odstraňovať prípadné vzniknuté skládky odpadu.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biocentra.
- V biocentre alebo v jeho bezprostrednej blízkosti neprikrmovať ani nevnadiť zver a ani neumiestňovať soľníky.

MBc 5: Podmáčaná plocha medzi meandrami rieky Handlovka v západnej časti katastra.

Jedná sa o lokalitu ohraničenú meandrom Handlovky, kde spontánnym náletom drevín brehového porastu (hlavne jelša lepkavá) samovoľne na väčšej ploche vzniká sekundárny lužný les. Vzhľadom na stanovištné podmienky a poznatky o rekonštruovanej prirodzenej vegetácii je predpoklad, že v týchto miestach sa pôvodne nachádzal tvrdý lužný les. Ak sa bude lokalita ďalej prirodzene vyvíjať, je predpoklad na vznik hodnotného, vzácneho biotopu európskeho významu, ktorý môže vytvoriť jedinečnú a biologicky cennú lokalitu v území. Vytvorí priestor na život pre rôzne druhy organizmov, viazané práve na tento biotop. Biocentrum by tak výrazne zvýšilo biodiverzitu nielen samotného územia, ale i širšieho okolia.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom negatívne zmenil alebo ovplyvňoval vodný režim lokality alebo viedol k zmene chemizmu vody alebo pôdy. Lokalitu neodvodňovať.
- Nezasahovať do porastu drevín (s výnimkou odstraňovania inváznych a nepôvodných druhov a prípadného výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektrovodov a pod.) s cieľom maximálne podporovať šírenie pôvodných drevín do častí bez drevín.
- Dbáť na to, aby ani v okolí biocentra neboli vyrúbané existujúce jedince pôvodných druhov lužných lesov, ktoré sa do biocentra zatiaľ nestihli rozšíriť.
- Dôsledne odstraňovať invázne druhy, monitorovať ich výskyt a odstraňovať ich aj v budúcnosti, nakoľko v okolí Handlovky sa vyskytujú invázne druhy v hojnom počte a je teda predpoklad aj ich šírenia do biocentra (z inváznych drevín sme zaznamenali v brehových porastoch agát biely a trochu ďalej od biocentra aj javorovec jaseňolistý, v bylinných fytocenózach pohánkovec japonský, slnečnicu hľuznatú (topinambur), hviezdnik ročný).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry min. do vzdialenosti 10 m od biocentra.

Navrhované biokoridory miestneho významu

MBk 1: Terestricko-hydrický biokoridor, ktorý je tvorený tokom rieky Handlovky a jej brehovými porastmi. Rieka Handlovka funguje ako biokoridor v širšom regióne a je priamo prepojená na rieku Nitru, do ktorej vteká.

Handlovka prechádza riešeným územím ako meandrujúca rieka, približne z dvoch tretín s nezregulovaným korytom so zapojenými brehovými porastami. Vo východnej časti katastra (prevažne v intraviláne) je koryto zregulované a bez zapojených brehových porastov, staršie dreviny chýbajú, na brehoch sa miestami vyskytujú mladé jedince, zväčša náletových drevín. Drevinové druhové zloženie starších, zapojených porastov na západe katastra je síce oproti prirodzenému zmenené, dreviny tvrdého luhu sa vyskytujú len v minimálnej miere, napriek tomu sa jedná o ekologicky aj biologicky hodnotné brehové porasty, s dospelými jedincami jelš, vrb a ďalších drevín. Negatívnym prvkom je pomerne hojný výskyt invázneho agátu, ktorý môže aj naďalej vytláčať ostatné dreviny a vytvoriť monokultúry. Zaznamenali sme aj prítomnosť invázneho javorovca jaseňolistého, ktorý má tiež schopnosť agresívneho šírenia na úkor iných druhov. Z nepôvodných drevín sa v brehovom poraste vyskytuje ešte pagaštan konský. Bylinné fytocenózy brehov sú výrazne ovplyvnené šírením inváznych (a rudérálnych) bylín, ktoré pozdĺž behov vytvárajú široké lemy a vytlačili pôvodnú vegetáciu. Pri realizácii potrebných opatrení by sa však mohli mokradné spoločenstvá znova rozvinúť.

Výsledkom navrhovaných opatrení je biokoridor s prirodzene meandrujúcim vodným tokom a prirodzene tvarovaným korytom vo všetkých doposiaľ nezregulovaných úsekoch a s čo najsúvislejšími brehovými porastami, doprevádzanými hodnotnou príbrežnou mokradnou vegetáciou, poskytujúci možnosť migrácie ako i priestor na úkryt, hniezdenie a potravné možnosti pre širokú škálu organizmov. Brehové porasty drevín zároveň poslúžia ako významná súčasť protieróznych a protipovodňových opatrení. Porasty drevín, po rozšírení do častí bez porastov, zatienením toku znížia prehrievanie vody v teplých slnečných dňoch, zmenšia výpar z hladiny a pomôžu v zadržiavaní vody v krajine. Prispievajú tiež k zlepšeniu mikroklimy a kvality ovzdušia a zároveň plnia estetickú funkciu.

Návrh opatrení:

- Ochrana vodného toku s čo najprirodzenejším charakterom koryta. To znamená v nezregulovaných častiach ponechať koryto toku naďalej bez regulácie, s možnosťou prirodzene meandrovať a s dostatočnou šírkou ochranných zón pre jeho pohyb, aby sa zmiernili dopady zrýchleného prietoku spôsobeného zregulovaním toku. V regulovaných častiach umožniť aspoň existenciu vegetačného krytu brehov v čo najväčšej miere, ako je to možné, vrátane brehových porastov.
- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter toku tak, že by sa významne znížila jej priechodnosť pre akýkoľvek živočíšny druh (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oplotenie a pod.). Neplánovať výstavbu, ani neumiestňovať iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru.
- Nezasahovať do existujúceho brehového porastu (okrem výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektrovodov a pod. alebo odstraňovania nepôvodných a inváznych druhov).
- Podporovať šírenie pôvodných drevín brehového porastu do častí bez drevín. Ponechať širší pás (minimálne 6 m po oboch stranách, kde to neznemožňujú už existujúce stavby alebo infraštruktúra) okolo toku bez zásahu a umožniť tak rast a šírenie brehových porastov. V častiach, kde nedochádza k prirodzenému šíreniu drevín a kde zapojený brehový porast chýba, je vhodné dosadiť stanovištne vhodné dreviny (napr. brest väzový, dub letný, jelša lepkavá, jaseň štíhly, vŕba krehká...).
- Zabezpečiť potrebnú starostlivosť o vysadené dreviny v prvých min. 5 rokoch po výsadbe (zalievanie v obdobiach silného sucha, ochrana pred zverou, vyžínanie) s príp. dopĺňaním uhynutých alebo veľmi poškodených jedincov.
- Zamedziť nadmernému zhromažďovaniu zvierat v blízkosti toku (hospodárske zvieratá, lákanie zveri vnádaním alebo prikrmovaním) a zamedziť tak zošľapávaniu (likvidácia vegetácie, erózia) a znečisteniu vody a pôdy v mokradných biotopoch exkrementmi.
- Pri chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín dbať na ochrannú zónu – odstup od toku, aby nedochádzalo k negatívnemu ovplyvneniu ekosystémov a tiež prieniku chemikálií do vodného toku.
- Odstrániť invázne druhy rastlín a vhodným manažmentom zamedziť ich ďalšiemu šíreniu - na brehu toku sme zaznamenali výskyt viacerých inváznych druhov (agát biely, slnečnica hlúznatá (topinambur), pohánkovec japonský, javorovec jaseňolistý, hviezdnik ročný, zlatobyl). Monitorovať výskyt inváznych druhov a odstraňovať ich hneď po objavení aj v budúcnosti.
- Zabráňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať vzniknuté skládky.

MBk 2: Terestricko-hydrický biokoridor, v severozápadnej časti katastra, ktorý prepája MBc1 s MBk1. Jedná sa o menší bezmenný tok s pomerne širokým lemom nelesnej drevinovej vegetácie. Ako bariéra pôsobí železničná trať prechádzajúca biokoridorom. Napriek tomu je biokoridor pre živočíchy jednou z možných spojnic v území v severojužnom smere a umožňuje migráciu viacerým skupinám živočíchov.

Výsledkom navrhnutých opatrení má byť biokoridor, ktorý prepája lesný ekosystém s údolnou časťou, lemovaný dost širokým pásom nelesnej drevinovej vegetácie, s ekostabilizačnou funkciou v rámci odlesnenej časti svahu, poskytujúci možnosť migrácie ako i životný priestor širokej škále organizmov.

Návrh opatrení:

- Ochrana funkcie biokoridoru - vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by významne znížil priechodnosť pre živočíchy (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oplotenie a pod.). Neumiestňovať žiadne ďalšie stavby alebo iné

trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru. V prípade úprav železničnej trate v budúcnosti zohľadniť potrebu biokoridoru medzi severnou a južnou časťou územia a zväziť možné zlepšenie jeho ekologickej funkcie.

- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krov, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie inváznych druhov.
- Prípadnú obnovu v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom drevín. V prípade, že sa v budúcnosti z nejakého dôvodu vyskytnú časti bez drevín, maximálne podporovať šírenie pôvodných drevín porastu do častí bez drevín.
- Neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné (stromy spadnuté na cestu, v ochrannom pásme elektrického vedenia alebo kvôli bezpečnosti).
- Monitorovať prípadný výskyt inváznych druhov (vrátane agátu) a v prípade výskytu ich odstraňovať.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MBk 3: Terestricko-hydrický biokoridor v severovýchodnej časti k.ú. Biokoridor prepája MBc1 s MBk1.

Biokoridor je s MBc1 prepojený 80-ročným lesným porastom zmiešaného lesa, v ktorom dominuje dub zimný, výrazné zastúpenie má ešte borovica lesná. Tento sa pásom poľnohospodárskej pôdy napája na ústie Čausianskeho potoka do Handlovky, pričom tok je lemovaný pomerne širokými brehovými porastami. Poľnohospodárska pôda v biokoridore môže, ale aj nemusí fungovať ako bariéra. Je preto vhodné pri obhospodarovaní brať do úvahy prítomnosť biokoridoru. Ideálne by bolo vytvoriť v rámci poľnohospodárskej pôdy pás, či skupinku nelesnej drevinovej vegetácie, ktorá by posilnila funkciu biokoridoru, alebo aspoň pri obhospodarovaní postupovať šetrne voči živočíchom a neznemožniť im migráciu v tejto časti územia.

Výsledkom navrhnutých opatrení je funkčný biokoridor, tvorený prevažne vodným tokom a pásom drevinovej vegetácie, poskytujúci možnosť migrácie ako i životný priestor širokej škále organizmov. Čausiansky potok je navyše aj vhodným hydrickým biokoridorom pre živočíchy viazané na vodné prostredie.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krov, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie inváznych a nepôvodných druhov.
- Akékoľvek lesohospodárske zásahy zamerať predovšetkým na podporu prirodzených, stanovištne vhodných drevín a vyhnúť sa vzniku holín väčších ako 0,2 ha tak, aby nebola výrubom odkrytá väčšia plocha bez ochranného efektu okolitých stromov, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov.
- Pri plánovaní umelej obnovy lesného porastu je potrebné úplne minimalizovať ihličnaté dreviny a uprednostniť pôvodné listnaté druhy (posilniť zastúpenie duba zimného, hrabu, doplniť lipu malolistú a javor poľný).
- V lesnom poraste ponechať časť hrubého mŕtveho dreva na prirodzený rozklad, v iných častiach biokoridoru vôbec neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné (stromy spadnuté na cestu, v ochrannom pásme elektrického vedenia alebo kvôli bezpečnosti, podkôrnym hmyzom napadnuté jedince, ktoré ešte môžu predstavovať riziko šírenia škodcu tzv. aktívne chrobačiare).
- Prípadnú obnovu NDV v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom drevín. V prípade, že sa v budúcnosti z nejakého dôvodu vyskytnú časti bez drevín, maximálne podporovať šírenie pôvodných drevín porastu do častí bez drevín. Prípadne dosadiť stanovištne vhodnými drevinami (obzvlášť v prípade prirodzených drevín, ktoré sa nemajú odkiaľ rozšíriť) s cieľom priblížiť drevinové zloženie prirodzenej skladby (hrab, dub zimný, lipa malolistá, javor poľný).
- Dbáť na ochranu vodného toku s čo najprirodzenejším charakterom koryta.
- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter toku tak, že by sa významne znížila priechodnosť pre akýkoľvek živočíšny druh (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oplotenie a pod.) alebo by viedol k znečisteniu vody. Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru.

- Nezasahovať do existujúceho brehového porastu (okrem prípadného výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektrovodov a pod. alebo odstraňovania nepôvodných a invázných druhov). V prípade, že z nejakého dôvodu dôjde k obnaženiu časti brehov, umožniť znovuvytvorenie zapojeného brehového porastu z prirodzených stanovištných vhodných drevín, ideálne prirodzenou obnovou.
- Okolo vodného toku ponechať dostatočne širokú ochrannú zónu, z ktorej bude vylúčená hospodárska a iné činnosti, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť tok a jeho príbrežnú vegetáciu.
- Poľnohospodársku pôdu v línii biokoridoru neoplocovať, ani na nej neumiestňovať žiadne iné prekážky, ktoré by mohli byť bariérou pre migrujúce živočíchy.
- Pri obhospodarovaní dbať na to, aby zostala zachovaná funkcia biokoridoru, nedochádzalo k zbytočnému plašeniu živočíchov, prípadne ohrozovaniu ich života.
- Zvážiť vytvorenie pásu, línie alebo aspoň skupinky NDV na poľnohospodárskej pôde v rámci línie biokoridoru. Možno vysadiť stromy a kry, pričom je potrebné vybrať výlučne pôvodné, stanovištné vhodné dreviny (napr. hrab, dub zimný, lipa malolistá, javor poľný). Výsadbu stromov je možné doplniť o niektoré pôvodné druhy krov (baza čierna, hlohy, ruža šíповá, trnka, kalina, bršlen...). Zabezpečiť potrebnú starostlivosť o vysadené dreviny v prvých min. 5 rokoch po výsadbe (zalievanie v obdobiach silného sucha, ochrana pred zverou, vyžínanie) s príp. dopĺňaním uhynutých alebo veľmi poškodených jedincov.
- Pri chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín a pri hnojení neošetrovať plochu biokoridoru a dbať tiež na ochrannú zónu - odstup od toku, aby nedochádzalo k negatívnemu ovplyvneniu ekosystémov a prieniku chemikálií do toku.
- Monitorovať výskyt invázných druhov a odstraňovať ich (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MBk 4 Terestricko-hydrický biokoridor pri východnej hranici k.ú. Ako potok pretekajúci cez dva katastre funguje ako biokoridor v širšom okolí.

Biokoridor je tvorený potokom Lipníček a jeho brehovými porastami. Lipníček v k.ú. Veľkej Čausy ústí do rieky Handlovka. Jeho brehové porasty sú v tomto úseku pomerne zachovalé. Riešeným územím síce preteká len na malom úseku, no v kontexte širšieho okolia tento úsek spoluvytvára vhodný terestricko-hydrický biokoridor napojený na MBk1.

Výsledkom navrhnutých opatrení je funkčný úsek biokoridoru, prechádzajúceho aj cez susedný kataster, tvorený prevažne vodným tokom a pásom drevinovej vegetácie, poskytujúci možnosť migrácie ako i životný priestor širokej škále organizmov.

Návrh opatrení:

- Dbať na ochranu vodného toku s čo najprirodzenejším charakterom koryta.
- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter toku tak, že by sa významne znížila jej priechodnosť pre akýkoľvek živočíšny druh (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oploštenie a pod.). Neplánovať výstavbu, ani neumiestňovať iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru.
- Nezasahovať do existujúceho brehového porastu (okrem prípadného výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektrovodov a pod. alebo odstraňovania nepôvodných a invázných druhov). V prípade, že z nejakého dôvodu dôjde k obnaženiu časti brehov, umožniť znovuvytvorenie zapojeného brehového porastu z prirodzených stanovištných vhodných drevín, ideálne prirodzenou obnovou.
- Ponechať širší pás (minimálne 5 m po oboch stranách) okolo toku bez zásahu.
- Pri chemickom ošetrovaní poľnohospodárskych plodín dbať na ochrannú zónu – odstup od toku, aby nedochádzalo k negatívnemu ovplyvneniu ekosystémov a tiež prieniku chemikálií do vodného toku.
- Monitorovať výskyt invázných druhov a odstraňovať ich (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať vzniknuté skládky.

MBk 5: Terestrický biokoridor v západnej časti katastra, tvorený sčasti lesným porastom, sčasti sukcesne zarastajúcimi svahmi, ktorý by prepájal lesné porasty v južnej časti katastra s tokom Handlovky a tým v podstate umožnil prepojenie južnej časti katastra prostredníctvom prvkov MÚSES so severnou časťou.

Jedná sa o mladý lesný porast a plošné porasty nelesnej drevinovej vegetácie na postupne zarastajúcej stráni medzi TTP a poľom. Drevinová vegetácia medzi blokmi hospodárskej pôdy pôsobí

ekostabilizačne. Poskytuje priestor na pohyb, útočisko, hniezdne a potravné možnosti a celkovo priestor na život pre rôzne druhy organizmov a zvyšuje biodiverzitu územia.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mal byť biokoridor tvorený zapojeným porastom rôznovekej drevinovej vegetácie so zložením čo najbližšie k prirodzeným lesom, poskytujúci priestor na migráciu a život pre rôzne druhy organizmov.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krov, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku alebo odstraňovanie invázných druhov.
- Maximálne podporovať stanovištne vhodné pôvodné dreviny (zo stromov - pôvodné druhy dubov, hrab, lipa malolistá, javor poľný), primárne prirodzenou obnovou, v prípade potreby doplnenie niektorých drevín aj umelou obnovou.
- Akékoľvek lesohospodárske zásahy zamerať predovšetkým na podporu prirodzených, stanovištne vhodných drevín a vyhnúť sa vzniku holín väčších ako 0,2 ha tak, aby nebola výrubom odkrytá väčšia plocha bez ochranného efektu okolitých stromov, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov.
- V prípade umelej obnovy lesného porastu je potrebné uprednostniť pôvodné listnaté dreviny.
- Odstraňovať invázne druhy a potláčať ich prípadný výskyt (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MBk 6: Terestricko-hydrický biokoridor v južnej časti k.ú. Biokoridor prepája MBc3 s MBk1.

Biokoridor je tvorený bezmenným tokom, ktorý ústí do Handlovky a jeho príbrežnou drevinovou a bylinnou vegetáciou. Vo vrchnej časti prechádza cez lesné porasty. V časti prechádzajúcej intravilánom a okolo poľnohospodárskeho družstva je výrazne zúžený. Križuje dve cestné komunikácie, ktoré vytvárajú bariéru, no napriek tomu je významným biokoridorom v južnej časti územia a prvkom prepájajúcim južnú časť územia s tokom Handlovky.

Výsledkom navrhnutých opatrení je biokoridor so zapojeným pásom drevinovej vegetácie, poskytujúci životný priestor ako i možnosť migrácie širokej škále organizmov.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter toku tak, že by sa významne znížila priechodnosť pre živočíchy (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oplotenie a pod.) alebo by viedol k znečisteniu vody. Neumiestňovať nové stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru. Tam kde tomu nebránia už existujúce stavby alebo infraštruktúra ponechať min. 5 m pás po oboch stranách toku bez výraznejšieho zásahu (vylúčiť hospodársku alebo stavebnú činnosť, plošné odstránenie drevín a podobne).
- Prípadné úpravy v cestných komunikáciách alebo intraviláne uskutočňovať s ohľadom na biokoridor a zlepšenie alebo aspoň zachovanie jeho ekologickej funkcie.
- Nezasahovať do porastov drevín (okrem výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektroodvodov, odstraňovania invázných a nepôvodných druhov a pod.).
- Prípadnú obnovu porastu drevín v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom drevín.
- Všade, kde to už existujúca infraštruktúra dovoľuje, umožniť existenciu zapojených brehových porastov, tvorených pôvodnými, stanovištne vhodnými drevinami (napr. jelša lepkavá, vŕba krehká, brest vŕbový, jaseň štíhly, dub letný...).
- Akékoľvek lesohospodárske zásahy zamerať predovšetkým na postupnú premenu drevinového zloženia v prospech prirodzených, stanovištne vhodných drevín (buk, dub, cenné listnáče). Premenu realizovať postupne a dlhodobo, ideálne podsadbou cez malé plošné prvky a vyhnúť sa vzniku holín väčších ako 0,2 ha tak, aby nebola výrubom odkrytá väčšia plocha bez ochranného efektu okolitých stromov, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov.
- V lesných porastoch ponechať aspoň časť hrubého mŕtveho dreva na prirodzený rozklad a v poraste drevín mimo lesa vôbec neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné (stromy spadnuté na cestu, v ochrannom pásme elektrického vedenia alebo kvôli bezpečnosti, podkôrnym hmyzom napadnuté jedince, ktoré ešte môžu predstavovať riziko šírenia škodcu tzv. aktívne chrobačiare).
- Monitorovať výskyt invázných druhov a odstraňovať ich (vrátane agátu).

- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MBk 7: Terestricko-hydrický biokoridor, tiahnući sa na juhovýchode riešeného územia, prepájajúci MBc1, MIP9 a MIP10.

Jedná sa o menší periodický tok, ktorého brehy sú lemované nelesnou drevinovou vegetáciou, vrátane mohutných, hodnotných jedincov; v hornej časti s charakterom staršieho, zapojeného lesného porastu.

Výsledkom navrhnutých opatrení je funkčný biokoridor s vysokou ekologickou funkciou v krajine, poskytujúci možnosť migrácie, životný priestor a potravu širokej škále organizmov.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom zmenil charakter biokoridoru tak, že by sa významne znížila jej priechodnosť pre akýkoľvek živočíšny druh (napr. stavba, spevnená komunikácia s výraznými bariérami pre migráciu živočíchov, ťažko-priechodné oplotenie a pod.). Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru. Ponechať širší pás (minimálne 5 m po oboch stranách) okolo toku bez zásahu (vylúčiť hospodársku alebo stavebnú činnosť a podobne).
- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krov, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie invázných a nepôvodných druhov.
- Prípadnú obnovu porastu drevín v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom drevín. V prípade, že sa v budúcnosti z nejakého dôvodu vyskytnú časti bez drevín, maximálne podporovať šírenie pôvodných drevín porastu do častí bez drevín.
- Monitorovať výskyt invázných druhov (vrátane agátu) a odstraňovať ich.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MBk 8: Terestrický biokoridor v južnej časti katastra, ktorý prepája MBc3 s MBc4.

Jedná sa o krátky lesný biokoridor, tvorený min. 30 m širokým pásom lesného porastu, ktorý prepája 2 lesné biocentrá. Lesný porast má síce značne zmenené drevinové zloženie, biokoridor je však navrhnutý s cieľom poskytnúť trvalú možnosť migrácie na les viazaných živočíchov medzi biocentrami. Zároveň je ako les prínosom pre ekologickú stabilitu a tvorí biotop pre celé spektrum organizmov viazaných na lesné prostredie.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mal byť vekovo a priestorovo diferencovaný lesný porast s drevinovým zložením blízkym prirodzenému, ktorý poskytne možnosť migrácie i životný priestor rôznym druhom organizmov.

Návrh opatrení:

- Ochrana funkcie biokoridoru - vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by významne znížil priechodnosť pre akýkoľvek živočíšny druh (napr. stavba, ťažko-priechodné oplotenie a pod.). Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru.
- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie invázných druhov.
- Akékoľvek lesohospodárske zásahy zamerať predovšetkým na postupnú premenu drevinového zloženia v prospech prirodzených, stanovištne vhodných drevín (buk, dub, cenné listnáče). Premenu realizovať postupne a dlhodobo cez prirodzenú obnovu alebo podsadbou chýbajúcich drevín cez malé plošné prvky a vyhnúť sa vzniku holín väčších ako 0,2 ha tak, aby nebola výrubom odkrytá väčšia plocha bez ochranného efektu okolitých stromov, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov.
- V poraste ponechať aspoň časť hrubého mŕtveho dreva na prirodzený rozklad.
- Monitorovať prípadný výskyt invázných druhov (vrátane agátu) a v prípade výskytu ich odstraňovať.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

Navrhované interakčné prvky miestneho významu

MIP 1: Pás drevinovej vegetácie okolo periodického toku v severozápadnej časti katastra, medzi MBc1 a MBk1.

Menší lesný porast okolo jarku, ktorým steká voda z južného svahu do doliny. Prevláda v ňom hrab, primiešaný je dub cerový a dub zimný.

Výsledkom navrhnutých opatrení má byť interakčný prvok, ktorý prirodzene prepája lesný ekosystém s údolnou časťou a predeľuje odlesnenú časť krajiny v severnej časti katastra drevinovou vegetáciou, čím zvyšuje jej ekologickú stabilitu ako i pestrosť krajinej štruktúry. IP zároveň poskytuje životný priestor a úkrytové možnosti širokej škále organizmov, čím prispieva k biologickej diverzite.

Návrh opatrení:

- Neumiestňovať stavby, oplotenie alebo iné trvalé bariéry ani nevykonávať iné stavebné úpravy min. do vzdialenosti 10 m.
- Vylúčiť plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie inváznych druhov.
- Výchovu aj obnovu zamerať predovšetkým na podporu prirodzených, stanovištne vhodných drevín – zvýšiť zastúpenie dubov, podporiť prípadné prirodzené zmladenie cenných listnáčov. Pri obnove sa zamerať na podporu prirodzenej obnovy dubov a vyhnúť sa vzniku holín väčších ako 0,2 ha tak, aby nebola výrubom odkrytá väčšia plocha bez ochranného efektu okolitých stromov.
- Odporúčame ponechať časť stromov na dožitie.
- Monitorovať prípadný výskyt inváznych druhov (vrátane agátu) a v prípade výskytu ich odstraňovať.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MIP 2a-d: Väčšie či menšie skupinky až porasty drevín na pasienku v severnej časti katastra.

Jedná sa o nelesnú drevinovú vegetáciu, ktorá pôsobí ekostabilizačne a zvyšuje biodiverzitu aj krajinársku pestrosť na veľkoblokovom TTP, na ktorej už časť NDV bola v nedávnom čase vyrúbaná. Skupinky drevín v odlesnených častiach krajiny navyše poskytujú útočisko pre živočíchy a hniezdne možnosti, potravu, životný priestor pre rôzne druhy organizmov. Preto je dôležité ich zachovať. Podľa mapy rekonštruovanej prirodzenej vegetácie v tejto časti územia rástli dubové a cerovo-dubové lesy.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mali byť skupinky až menšie líniové a plošné porasty rôznovekých drevín (stromov a krov) prirodzeného zloženia, ktoré budú plniť vysokú ekologickú a ekostabilizačnú funkciu v krajine, a zároveň poskytovať životný priestor a úkrytové možnosti pre rôzne druhy organizmov.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krov, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku alebo odstraňovanie inváznych druhov.
- Ak sa na ploche IP nevyskytujú invázne dreviny, ideálne je ponechať ich na samovývoj. V prípade obnovy vylúčiť plošné zásahy postupovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom a maximálne podporovať stanovištne vhodné pôvodné dreviny.
- Odstraňovať invázne druhy a potláčať ich prípadný výskyt (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Navrhujeme zvážiť rozšírenie IP a vytvoriť väčšie plôšky NDV, ktoré by predeľovali veľkoblokový pasienok a zvýšili ekologickú stabilitu tejto časti územia

MIP 3: Porast drevín vo východnej časti katastra.

Jedná sa o plochu porastenú drevinovou vegetáciou pod veľkoblokovým poľom, v časti územia, kde prevažuje poľnohospodárska pôda. V časti porastu je dobre vyvinutá aj krovinná vrstva, v časti pri železničnej trati rastú mohutné, impozantné jedince vrb. Negatívnym javom je bohatý výskyt invázneho agátu, ktorý môže nepriaznivo ovplyvniť celé IP a zmeniť ho na agátovú monokultúru a bolo by preto vhodné ho z porastu vhodným spôsobom odstrániť.

Výsledkom navrhnutých opatrení je zapojený porast drevín bez inváznych druhov, ktorý okrem viacerých pozitívnych ekologických funkcií drevín poskytne v tejto časti riešeného územia úkryt a priestor na život pre viaceré druhy organizmov a prispeje k mozaikovitosti krajinej štruktúry.

Návrh opatrení:

- Nezasahovať do porastov drevín s výnimkou odstraňovania inváznych a nepôvodných druhov (a tiež okrem prípadného výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektrovodov a pod.).
- Prípadnú obnovu v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom drevín. V prípade, že sa v budúcnosti z nejakého dôvodu vyskytnú časti bez drevín,

maximálne podporovať šírenie pôvodných drevín porastu do častí bez drevín, podporovať vývoj porastu v prospech prirodzených druhov listnatých drevín.

- Odstraňovať invázne druhy (vrátane už prítomného agátu).
- Pri odstraňovaní agátu je nevyhnutné využívať vhodné spôsoby, ktoré zabezpečia odstránenie dreveniny bez prípadných negatívnych efektov (napr. šírenie koreňovými výmladkami).
- Monitorovať výskyt inváznych druhov a odstraňovať ich aj v budúcnosti.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v interakčnom prvku alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od prvku.

MIP 4: TTP v bezprostrednom susedstve vodného toku Handlovky, ležiaca na jej pravom brehu.

Jedná sa o podmáčanú obhospodarovateľnú lúku, cez ktorú preteká malý jarok. Lúka poskytuje vhodný biotop pre rozvoj mokradných spoločenstiev a život organizmov na ne viazaných, zaujímavé mokradné fytocenózy sa začínajú tvoriť aj okolo jarku. Lokalita v súčasnosti na niektorých miestach zarastá náletovými drevinami a popri toku, ako aj v určitej časti lúky sa šíria invázne druhy rastlín, potrebuje preto vhodný manažment.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mala byť dobre zachovalá, nedegradovaná podmáčaná lúka s hodnotnými bylinnými, perspektívne okolo jarku aj drevinnými mokradnými fytocenózami.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom negatívne ovplyvnil vodný režim lokality alebo chemizmus vody a pôdy (zhutnenie pôdy, aplikácia močovky, nadmerné združovanie zveri a pod.). Lokalitu neodvodňovať!
- Lokalitu kosiť, extenzívne, raz za 1-2 roky alebo dvakrát ročne. Ideálne je sušenie sena na mieste, kde ho môžu opustiť prežívajúce živočíchy, a potom pokosenú biomasu odviezť.
- Vzhľadom na to, že sa jedná o lokalitu, ktorá je po väčšinu roka podmáčaná, je veľmi vhodné vyhnúť sa koseniu ťažkými mechanizmami, pretože na podmáčané pôde spôsobujú výrazné zhutňovanie pôdy, poškodenie vegetačného krytu a rozrývanie vrchných vrstiev pôdy, čím zároveň dochádza aj k odvodňovaniu. Ideálne je, ak je možné zabezpečiť kosenie porastov ručne alebo ľahkými, malými mechanizmami. Ak je jediný možný spôsob kosenia využitie ťažkej mechanizácie, je potrebné načasovať kosenie na obdobie, keď je pôda preschnutejšia – v suchšom období, aby sa eliminovali negatívne vplyvy tohto spôsobu kosenia.
- TTP nepriosievať, nerozorávať ani neprihnovať.
- Odstraňovať náletové dreviny, aby si plocha zachovala terajší charakter a nezarastla. Stanovištné vhodné náletové dreviny možno ponechať okolo jarku, kde sa začínajú šíriť vrby a jelša a je perspektíva vzniku biologicky obohacujúceho prvku NDV.
- Zamedziť tvorbe skládok odpadu.
- Vylúčiť, alebo aspoň obmedziť na nevyhnutné minimum jazdenie motorovými vozidlami cez plochu.
- Odstrániť invázne rastliny z plochy aj okolia toku, monitorovať a odstraňovať invázne druhy aj v budúcnosti (v súčasnosti je na pomerne veľkej časti plochy rozšírená slnečnica hluznatá a hrozí, že postupne zaberie celú lokalitu, hrozbou je tiež šírenie viacerých inváznych rastlín, ktoré sa vyskytujú pri toku Handlovky).

MIP 5: Podmáčaná lokalita s bylinnými fytocenózami v bezprostrednom susedstve vodného toku Handlovky, na jej ľavom brehu.

Podmáčaná lúka poskytuje priestor na rozvoj mozaiky mokradných biotopov. Mokradná vegetácia je však v súčasnosti na viacerých miestach potlačená a degradovaná vplyvom prehustením zveri lákanej na časť plochy prikrmovaním, na niektorých miestach jazdou motorovými vozidlami, šírenia inváznej vegetácie popri toku, ako i zarastania niektorých úsekov náletovými drevinami, v čase terénneho prieskumu bola časť lokality zoraná. V rámci katastra však patrí k vzácnym lokalitám s potenciálom na rozvoj hodnotných typov biotopov. Nie všetky spoločenstvá bolo možné v rámci terénneho prieskumu vzhľadom na vegetačnú dobu a dlhšie obdobie sucha determinovať. Na ploche sa nachádza napr. biotop Br6 Brehové porasty deväťsilov, ktoré sú biotop európskeho významu 6430. Na viacerých miestach rástli druhy typické pre vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach, ktoré sú tiež biotopom európskeho významu. Výskyt viacerých ďalších mokradných druhov predznamenáva, že lokalita má potenciál pre existenciu viacerých biologicky zaujímavých spoločenstiev.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mala byť dobre zachovalá, nedegradovaná podmáčaná lúka s mozaikou hodnotných bylinných mokradných fytocenóz.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by trvalým alebo dlhodobým spôsobom negatívne ovplyvnil vodný režim lokality alebo chemizmus vody a pôdy (zhutnenie pôdy, aplikácia močovky, skládkovanie biologických odpadov, nadmerná koncentrácia zvieracích exkrementov a pod.). Lokalitu neodvodňovať!
- Odstraňovať náletové dreviny, aby si plocha zachovala terajší charakter a nezarástla.
- Pre zachovanie prítomných mokradných biotopov, je potrebné kosiť jeden až dvakrát ročne s odstránením biomasy. Pasenie ani mulčovanie pri týchto biotopoch neodporúčame. Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach postačí kosiť raz za 3 až 5 rokov. V prípade výskytu iných mokradných spoločenstiev postupovať na základe patričných manažmentových modelov (ŠeffEROVÁ StanOVÁ & Plassman Čierna 2011).
- Vzhľadom na to, že sa jedná o lokalitu, ktorá je po väčšinu roka podmáčaná, je veľmi vhodné vyhnúť sa koseniu ťažkými mechanizmami, pretože na podmáčanej pôde spôsobujú výrazné zhutňovanie pôdy, poškodenie vegetačného krytu a rozrývanie vrchných vrstiev pôdy, čím zároveň dochádza aj k odvodňovaniu. Ideálne je, ak je možné zabezpečiť kosenie porastov ručne alebo ľahkou technikou. Ak je jediný možný spôsob kosenia využitie ťažkej mechanizácie, je potrebné načasovať kosenie na obdobie, keď je pôda preschnutejšia – v suchšom období, aby sa eliminovali negatívne vplyvy tohto spôsobu kosenia.
- V západnom cípe lokality sa nachádza biotop európskeho významu Br6 Brehové porasty deväťsilov (6430), ktoré na biotope prevažujú. Tento biotop si nevyžaduje žiaden manažment (ani kosenie), potrebné je však zachovanie charakteru toku, vrátane množstva a rýchlosti prúdenia vody v koryte, kvality vody (zabránenie znečistenia a eutrofizácie) a zachovanie nezregulovaných brehov toku.
- Neprikrmovať a nevnaďiť zver na tejto ploche, aby nedochádzalo k ďalšej degradácii vplyvom nadmerných koncentrácií zveri (znečistenie trusom a zmena chemizmu vody a pôdy, zošľapávanie, rozrývanie diviakmi a pod.)
- Nepriosievať a neprihnojsovať.
- Lokalitu nerozorávať, ani nevysádzať invázne rastliny (vrátane topinamburu).
- Vylúčiť, alebo aspoň obmedziť na nevyhnutné minimum prejazd motorovými vozidlami cez plochu.
- Dôsledne odstrániť invázne rastliny z plochy aj okolia toku, monitorovať a odstraňovať invázne druhy aj v budúcnosti (v súčasnosti hrozí šírenie viacerých inváznych rastlín, ktoré sa vyskytujú pri toku Handlovky, priamo na lokalite sa vyskytovala napr. slnečnica hľuznatá a hviezdnik ročný, v príbrežných fytocenózach ďalšie druhy).
- Zamedziť tvorbe skládok odpadu.

MIP 6: Líniový porast drevín v západnej časti katastra, porastajúci menší svah pod hlavnou cestou.

Jedná sa o pás dospelých stromov, veľkých rozmerov, zmiešaných vlhkomilných, ale aj lesných druhov (vrb, osiky, jelše, miestami javor poľný, breza, aj borovica lesná...). Zaznamenali sme však aj invázny agát. Porast vytvára izolačnú bariéru pozdĺž hlavnej cesty a zmierňuje jej negatívne pôsobenie.

Výsledkom navrhnutých opatrení je zapojený porast drevín bez inváznych druhov, ktorý okrem izolačnej funkcie a ďalších pozitívnych ekologických funkcií drevín poskytne aj vhodný biotop pre viaceré druhy organizmov a prispeje k mozaikovitosti krajiny štruktúry.

Návrh opatrení:

- Nezasahovať do porastov drevín (okrem výrubu nevyhnutného kvôli bezpečnosti, v ochranných pásmach elektrovdov, odstraňovania inváznych a nepôvodných druhov a pod.).
- Prípadnú obnovu v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom drevín. V prípade, že sa v budúcnosti z nejakého dôvodu vyskytnú časti bez drevín, maximálne podporovať šírenie pôvodných drevín porastu do častí bez drevín, podporovať vývoj porastu v prospech prirodzených druhov listnatých drevín, s postupnou elimináciou borovice.

- Odstraňovať invázne druhy (zaznamenali sme prítomnosť agátu). Monitorovať výskyt invázných druhov a odstraňovať ich aj v budúcnosti.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v interakčnom prvku alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od prvku (s výnimkou nevyhnutnej infraštruktúry k príľahlej cestnej komunikácii).

MIP 7: interakčný prvok je tvorený porastom vegetácie okolo bezmenného jarku v juhozápadnej časti katastra, v svahu nad cestou tretej triedy.

Jedná sa o menší tok s okolitým pomerne širokým porastom nelesnej drevinovej a bylinnej vegetácie, s ekostabilizačnou funkciou v rámci odlesnenej časti svahu. V spodnej časti IP sa nachádzajú bylinné mokradné fytocenózy. Lokalita je využívaná ako súčasť pasienka hovädzieho dobytká a aktívne pasená.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mal byť interakčný prvok, tvorený porastom drevín, plniacich viaceré ekologické a biologické funkcie v krajine a nedegradovaným mokradným biotopom, poskytujúcim životný priestor organizmom viazaným na tento typ biotopu a tým prispievajúc k zvýšeniu biodiverzity územia.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek zásah, ktorý by viedol k negatívnemu ovplyvneniu vodného režimu (pokiaľ nie je tento zásah nevyhnutný z dôvodu ochrany života alebo majetku), prípadne negatívnej zmeny chemizmu vody alebo pôdy (zhutnenie pôdy, nadmerné združovanie zvierat – zdupávanie a odkryv pôdy, nadmerné množstvo exkrementov a pod.).
- Neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v IP alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m od biokoridoru (pokiaľ nie je tento zásah nevyhnutný z dôvodu ochrany života alebo majetku).
- Vo vrchnej časti IP vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany života alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie invázných druhov. Prípadnú obnovu v budúcnosti zabezpečovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom drevín. V prípade, že sa v budúcnosti z nejakého dôvodu vyskytnú časti bez drevín, podporovať šírenie pôvodných drevín porastu do častí bez drevín.
- V spodnej časti, kde je výraznejšia mokradná vegetácia, však cca raz za 3-5 rokov sčasti odstrániť novo naletené dreviny, aby plochu nezarástol hustý porast a bol umožnený aj vývoj bylinných fytocenóz. Bolo by vhodné v interakčnom prvku vylúčiť pastvu hovädzieho dobytká, a ak je to možné, prepásť lokalitu len v suchších obdobiach roka ovcami a kozami, ktoré by zároveň eliminovali náletové dreviny a potrebu kosenia.
- Monitorovať prípadný výskyt invázných druhov (vrátane agátu) a v prípade výskytu ich odstraňovať.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MIP 8: Porast drevín, tiahnuci sa okolo menšieho toku medzi lesom na juhu územia a MBk4.

Plošný porast nelesnej drevinovej vegetácie, ktorá pôsobí ekostabilizačne a zvyšuje biodiverzitu aj krajinársku pestrosť medzi blokmi hospodárskej pôdy. Poskytuje priestor na pohyb, útočisko, hniezdne a potravné možnosti a celkovo priestor na život pre rôzne druhy organizmov a zvyšuje biodiverzitu územia.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mal byť interakčný prvok, tvorený zapojeným porastom rôznovekej nelesnej drevinovej vegetácie so zložením čo najbližšie k prirodzeným lesom, pôsobiaci ekostabilizačne a poskytujúci priestor na život pre rôzne druhy organizmov.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krov, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku alebo odstraňovanie invázných druhov.
- Maximálne podporovať šírenie pôvodných druhov drevín, aby plochu pokrýval zapojený porast stanovištné vhodných pôvodných drevín (zo stromov – dub zimný, hrab, lipa malolistá, javor poľný, z krov baza čierna, hlohy, ruža šípová, trnka...) , ideálne samonáletom, v prípade potreby aj umelou obnovou.
- Odstraňovať invázne druhy a potláčať ich prípadný výskyt (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MIP 9: Mozaikovitý komplex biotopov na svahu v južnej časti katastra medzi MBk4 a MBk6.

Jedná sa o cennú mozaiku viacerých typov biotopov, kde väčšinu plochy tvoria TTP s pomerne zachovalými spoločenstvami, ktoré sa striedajú s neobhospodávanými plôškami (viaceré v terénnych depresiách, okolo periodických jarkov) porastenými náletovými drevinami.

Cieľom navrhovaných opatrení sú dobre zachovalé, nedegradované, druhovo bohaté mozaikovité spoločenstvá kosných lúk a pasienkov a nelesnej drevinovej vegetácie, významne prispievajúce k zvýšeniu ekostability a biodiverzity územia.

Návrh opatrení:

- Časti s bylinnými fytocenózami prepásat'. Dbáť pritom na neprekročenie primeraného počtu pasených zvierat vzhľadom na úrodnosť pasienka. Odporúčame pravidelné kosenie nedopaskov, ktorého cieľom je obmedziť rast a šírenie pasienkových burín. K rovnomernému vypaseniu môže pomôcť aj pasenie zmiešaných stád alebo rôznymi druhmi zvierat po sebe (kravy, ovce, kozy). V prípade, že plochu nebude možné prepásat', odporúčame ju extenzívne kosiť jeden až dvakrát ročne, s prvou kosbou najskôr v druhej polovici júla (po dozretí semien väčšiny lúčnych bylín). Ideálne je sušenie sena na mieste, kde ho môžu opustiť prežívajúce živočíchy.
- Odstraňovať prirodzený nálet, s výnimkou plôch s aktuálnou NDV.
- Monitorovať výskyt invázných druhov, odstraňovať ich a zamedziť ich šíreniu.

MIP 10: Líniový porast drevín, tiahnući sa popri poľnej ceste od obecného cintorína, čiastočne susediaci s obytnými domami.

Jedná sa o pásy nelesnej drevinovej vegetácie prerušené cestou k obytnému domu a poľnou cestou, nachádzajúce sa medzi dvoma TTP. IP pôsobí ekostabilizačne a zvyšuje biodiverzitu aj krajinnú pestrosť.

V IP sme však zaznamenali aj prítomnosť invázných druhov (pohánkovec japonský, slnečnica hluznatá, astra z okruhu astrý novobelgickej).

Výsledkom navrhovaných opatrení je pás nelesnej drevinovej vegetácie, tvorený rôznovekými drevinami prirodzeného zloženia, doprevádzaný bylinnými fytocenózami bez prítomnosti ruderalných a invázných druhov.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie invázných druhov.
- Ponechať pozvoľné šírenie pôvodných drevín do častí bez drevín.
- Dôsledne odstrániť všetky invázne druhy. Monitorovať prípadný výskyt invázných druhov v budúcnosti a v prípade výskytu ich odstraňovať a zamedziť ich ďalšiemu šíreniu.
- Pri akýchkoľvek zmenách cestnej komunikácie dbať na zlepšenie alebo aspoň zachovanie ekologickej funkcie IP.
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MIP 11 a,b: Porasty NDV v TTP na východe riešeného územia.

Jedná sa o nelesnú drevinovú vegetáciu, uprostred veľkoblokovej hospodárskej pôdy, pozostávajúcu z troch samostatných prvkov.

Výsledkom navrhovaných opatrení by mala byť ochrana existujúcich plôšok NDV, tvorených rôznovekými drevinami (stromov a krov) prirodzeného zloženia, prepojená ekostabilizačnými prvkami na ďalšie prvky MÚSES (viď kap. 1.5.3.2) a napomáhajúca k zvýšeniu ekologickej stability, biologickej diverzity aj krajinskej pestrosti na veľkoblokovom TTP. Skupinky drevín v odlesnených častiach krajiny poskytujú útočisko pre živočíchy a hniezdne možnosti, potravu, životný priestor pre rôzne druhy organizmov.

Návrh opatrení:

- Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krov, ak sa nejedná o výrub nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov, alebo odstraňovanie invázných druhov.
- Ak sa na ploche IP nevyskytujú invázne dreviny, ideálne je ponechať ich na samovývoj. V prípade obnovy vylúčiť plošné zásahy postupovať výlučne jednotlivým alebo skupinovým výberom a maximálne podporovať stanovištne vhodné pôvodné dreviny.
- Odstraňovať invázne druhy a potláčať ich prípadný výskyt (vrátane agátu).
- Zabraňovať tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

Zásady :

- Zachovať existujúce prvky ÚSES.
- Zabezpečiť zmenu druhového zloženia v prospech pôvodných druhov drevín.
- Dobudovať jednotlivé navrhované prvky ÚSES a primerane rešpektovať navrhnuté opatrenia.
- Dobudovať interakčné prvky.

A.2.12.4.3 Prírodné zdroje

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sa v riešenom území nenachádza ložisko nevyhradeného nerastu. V území sa nachádza dobývací priestor a chránené ložiskové územie hnedého uhlia, ktoré je zobrazené vo výkrese č. 2A.

A.2.12.5 Koncepcia odpadového hospodárstva

Obec nemá „Program odpadového hospodárstva obce“. Obec neprevádzkuje zariadenia na zhodnocovanie, úpravu a zneškodňovanie odpadov. Odpad je zneškodňovaný mimo k.ú. obce. Obec má schválené VZN č. 2/206 o nakladaní s komunálnym odpadom. V obci je zavedený separovaný zber.

Zmesový komunálny odpad je nevytriedený komunálny odpad alebo komunálny odpad po vytriedení zložiek komunálneho odpadu. Na území obce pre pôvodcov zmesového komunálneho odpadu, ukladaného do zberných nádob určených VZN č. 2/2016, sa uplatňuje intervalový systém zberu. Obec zabezpečuje zber a prepravu zmesového komunálneho odpadu jedenkrát za dva týždne. O dni zberu a prepravy zmesového komunálneho odpadu obec vopred informuje pôvodcov zmesového komunálneho odpadu v obci miestnym rozhlasom a na úradnej informačnej tabuli, pričom v obci nie je zavedený množstvový zber komunálnych odpadov

Zber, prepravu, zhodnocovanie alebo zneškodňovanie zmesového komunálneho odpadu zabezpečuje oprávnená osoba na nakladanie s odpadmi, s ktorou má obec uzatvorenú zmluvu - odpad / odberateľ:

- separovaný zber, odvoz vytriedeného KO im zabezpečuje HATER-HANDLOVÁ spol. s r.o.,
- mobilný výkup papiera spol. ESTY s.r.o
- kuchynský odpad z MŠ a olej z domácností - INTA s.r.o.
- Nebezpečný odpad - HATER-HANDLOVÁ spol. s r.o.,

Obec nezavádza a nezabezpečuje vykonávanie triedeného zberu biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu a biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad na svojom území pre obyvateľov obce, pretože najmenej 50% obyvateľov obce kompostuje vlastný biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a kuchynský odpad na svojich domácich kompostoviskách.

Na území obce sú na zber šatstva a textílií umiestnené špeciálne zberné nádoby určené na textil a šatstvo. Do zbernej nádoby na zber šatstva a textílií patrí iba čisté a suché šatstvo, prikrývky, deky, topánky, prípadne iné druhy textilu. Interval odvozu zbernej nádoby na šatstvo a textílie je podľa potreby, spravidla 1 x za 2 mesiace.

Tab. A.2.11.4.1 Produkcia odpadov obce za rok 2017 - 2018 v tonách

Názov	Kód	Množstvo v t/ roku 2017	Množstvo v t/ roku 2018
Papier a lepenka	200 101	11,03	9,593
Sklo	200 102	10,44	9,958
Šatstvo	200 110		0,430
Plasty	200 139	9,72	9,482
Kovy	200 140	1,40	1,359
zásady	200 115	0,02	0,010
Cytotoxické a cytostatické liečivá	200 131	0,01	0,003
Biologicky rozložiteľný kuchynský/arešauračný odpad	200108	0,30	0,260
Jedlé oleje a tuky	002125	-	0,056
Viacvrstvé kombinované materiály na báze lepenky (kompozity na báze lepenky)	200103	-	0,026
Spolu:		32,92	31,177

Zásady :

- a) vytvárať motivačné podmienky pre zvýšenie záujmu o separáciu, triedenie a zber druhotných surovín, (K,S,D,T)
- b) spolupracovať so štátnou správou pri vytvorení funkčného systému nakladania s odpadmi a dôsledne dodržiavať podmienky národnej, regionálnej koncepcie nakladania s odpadmi, (T)
- c) vytvárať podmienky zníženie podielu komunálneho odpadu, zvýšenie podielu separovaného odpadu a zber a separáciu druhotných surovín a ich spracovanie, (T)
- d) Odstrániť a zneškodniť všetky nelegálne skládky v riešenom území a spolupracovať so štátnou správou pri vytvorení funkčného systému kontrolnej a sankčnej činnosti, (K)
- e) monitorovať vypúšťanie a vývoz tekutých odpadov - koncovky chovu hospodárskych zvierat a zabrániť jeho negatívnym vplyvom na zložky ŽP. (T)

A.2.13 VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

V území sa nachádza dobývací priestor 26 (DP) určený pre HBP a.s. a chránené ložiskové územie č. 26, 27 hnedého uhlia (CHLÚ), ktoré je zobrazené vo výkrese č. 2A.

Nenachádza sa v území ložisko nevyhradeného nerastu a nie sú evidované priskumné územia.

A.2.14 VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

V rámci riešeného t.j. katastrálneho územia obce je potrebné v následnej príprave rozvojového územia zabezpečiť zvýšenú protipovodňovú ochranu povodia vodného toku Handlovka, vrátane jej prítokov prioritne spôsobom maximálneho využitia vodného toku ako kompozičného, urbanistického a estetického prvku ako významného prvku v rámci systému ekologickej stability územia a významného prvku životného prostredia. V rámci riešeného územia vyžadujú nasledovné územia zvýšenú ochranu :

- prvkov regionálneho a miestneho USES
- s vybudovanými melioračnými zariadeniami (odvodnenia, závlahy)
- s pôdou zaradenou medzi chránenými bomitovanými pôdnoekologickými jednotkami
- svahové deformácie (zosuvne územia)

Plochy sú vymedzené v grafickej časti príslušných výkresoch.

A.2.15 VYHODNOTENIE PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA POĽNOHOSPODÁRSKEJ A LESNEJ PÔDY NA NEPOĽNOHOSPODÁRSKE ÚČELY

A.2.15.1 Bonitované pôdno-ekologické jednotky

V riešenom území sa nachádza poľnohospodárska pôda zaradená do 5. až 9. skupiny BPEJ podľa prílohy č. 3 Zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

V zmysle platnej legislatívy (zákona č. 220/2004 Z z., § 12, ods. 2, písm. b.) vyplýva v súvislosti s nepoľnohospodárskym použitím poľnohospodárskej pôdy povinnosť chrániť poľnohospodársku pôdu podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky zaradené v prílohe č. 2 Nariadenia vlády č.58/2013 o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy.

V riešenom území je chránená poľnohospodárska pôda o výmere 118,4503 ha nasledovných kódov BPEJ: 0706002, 0706005, 0706042, 0771002, 0771012, 0771013.

A.2.15.2 Poľnohospodárska pôda

Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

Riešené územie je vymedzené hranicou katastrálneho územia Veľká Čausa. Krajinná štruktúra bola vyhodnotená na základe databázy údajov Katastra nehnuteľností. Štruktúra poľnohospodárskej

pôdy za katastrálne územia ako aj výmery ostatných druhov pozemkov sú uvedené v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka č. A.2.15.2.1. Úhrn výmery poľnohospodárskeho pôdneho fondu v k.ú.

Druh pozemkov	Výmera v ha
Lesné pozemky	302,2196
Poľnohospod. pôda spolu	417,1609
Vodné plochy	10,6171
Zastavané plochy a nádvoría	44,8919
Ostatné plochy	6,5377
Celkom	781,4272

A.2.15.3 Lesná pôda

Lesné pozemky v k.ú. Veľká Čausa zaberajú 292,55 ha a sú rozložené severnej časti a pozdĺž južnej a juhozápadnej hranice územia. Z hľadiska kategorizácie lesov sa tu nachádzajú takmer výlučne hospodárske lesy. Do kategórie ochranných lesov spadá iba 3,05 ha lesných pozemkov.

Tab. A.2.15.3.1 Zastúpenie drevín v lesných porastoch na ploche lesného pôdneho fondu

Druh dreviny	Podiel v %
Dub	34,05%
Hrab	10,76%
Buk	7,65%
Lipa	1,87%
Breza	1,43%
Jaseň	0,72%
Javor	0,13%
Brest	0,12%
Jelša	0,11%
Cer	0,13%
Ostatné listnaté	0,02%
listnaté spolu	56,99%
Smrek	20,48%
Borovica	15,30%
Smrekovec	4,76%
Jedľa	2,47%
ihličnaté spolu	43,01%

(zdroj: www.nlcsk.org)

V drevinovej skladbe mierne prevládajú listnaté drevinové. Najvyššie zastúpenie majú duby, za nimi nasleduje smrek, borovica a buk (viď. tabuľka 4). V severnej časti prevažujú dubovo-hrabové porasty s primiešanou borovicou lesnou a v malej miere aj inými drevinami. Lesné porasty na juhozápade územia majú viac pozmenené drevinové zloženie – významné zastúpenie tu má stanovištne nepôvodný smrek a vyskytuje sa tu aj buk. Lesné porasty v tejto časti, najmä v južnom cípe k.ú., sú už vo veľkej miere rozpracované obnovou.

Tab. A.2.15.3.2 Plošné zastúpenie jednotlivých kategórií lesa v k.ú.

Kategória lesa	Hospodárske lesy	Ochranné lesy
Výmera v ha	292,55	3,05

(zdroj: www.nlcsk.org)

Zásady :

- Pri akýchkoľvek zásahoch do lesných porastov postupovať v súlade s platnou legislatívou (zákonom č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov a vykonávacími vyhláškami k zákonu a taktiež v súlade so zákonom 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vykonávacích vyhlášok),
- V prípade zásahu do lesných pozemkov okrem v bode a) uvedených právnych predpisov rešpektovať aj vyhlášku č. 12/2009 Z.z. o ochrane lesných pozemkov pri územnoplánovacej

- činnosti a pri ich vyňatí a obmedzení z plnenia funkcií lesov, v platnom znení a povinnosť navrhnuť a zdôvodniť riešenie, ktoré je z hľadiska ochrany LP, lesných porastov, ako aj ostatných spoločenských záujmov najvhodnejšie,
- c) Rešpektovať platné dokumenty zabezpečujúce ochranu a prípadne aj vhodný manažment chránených území a druhov a biotopov národného a európskeho významu, nachádzajúcich sa v. k.ú.,
 - d) rešpektovať ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja s osobitným dôrazom na zabezpečenie funkcií prvkov ÚSES ich ochranou a pri zhoršení ich funkcie aj revitalizáciou (úprava drevinového zloženia v prospech pôvodných druhov, diferenciácia priestorovej a vekovej štruktúry porastov, postupná eliminácia nepôvodných druhov – prioritne invázne sa prejavujúcich druhov), eliminácia zásahov zhoršujúcich funkcie prvkov ÚSES.
 - e) Zachovanie a revitalizáciu prvkov ÚSES zohľadniť aj pri prípravách nových Programov tarostlivosti o les.

A.2.15.4 Zábery lesnej a poľnohospodárskej pôdy

V koncepcii riešenia ÚPN Obce Veľká Čausa nedochádza k záberu lesnej pôdy.

Zábery poľnohospodárskej pôdy sú uvedené v kapitole A.3 Prílohy v tabuľke č.5.

A.2.16 HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA ENVIRONMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNOTECHNICKÝCH DÔSLEDKOV

Z hľadiska hodnotenia dôsledkov navrhovaného riešenia sa predpokladá že navrhovaný rozvoj obce nebude mať negatívne environmentálne dôsledky, naopak že sa dosiahnu významnejšie priaznivé vplyvy.

Medzi základnými cieľmi a stratégiou spracovania predmetnej koncepcie Územného plánu obce je návrh koncepcie rozvoja obce a optimalizácia využitia územia z hľadiska lokalizácie základných funkcií na obnovených a nových rozvojových plochách s cieľom kompaktného využitia územia obce, rozvoja urbanistickej štruktúry a organizmu obce a to formami optimálneho využitia zastavaného územia, jej intenzifikácie v únosnej miere, dobudovania a zkompatnenia urbanistickej štruktúry v racionálnej miere, vzhľadom na reálne územno-technické, ekologické a ekonomické podmienky pri dodržaní optimálnych podmienok životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja. Z týchto predpokladov vyplýva aj navrhovaná urbanistická koncepcia vrátane dopravných systémov. Ich riešenie dostreďným systémom siete obslužných komunikácií (automobilových) ich prepojením a zokruhovaním tak, aby sa vytvárali prehľadné a optimálne racionálne dopravné podmienky. Podľa možnosti najefektívnejším komunikácií a technickej infraštruktúry sa sledovali územno-technické, ekologické, ekonomické podmienky a podmienky minimalizácie negatívnych vplyvov na životné prostredie s optimalizáciou obsluhy územia a systému vzájomnej väzby na zbernú komunikačnú sieť a vo väzbe na navrhované koncepcie trasy tranzitnej cestnej komunikácie. V rámci zastavaného územia obce sa využívali možnosti rozvoja priestoru pozdĺž pôvodnej cestnej siete v zásadne nových kvalitatívnych podmienkach.

V koncepcii riešenia sa optimalizuje a racionálne navrhuje využitie siete verejnej dopravnej a technickej infraštruktúry, najmä v oblasti vodného hospodárstva a energetiky.

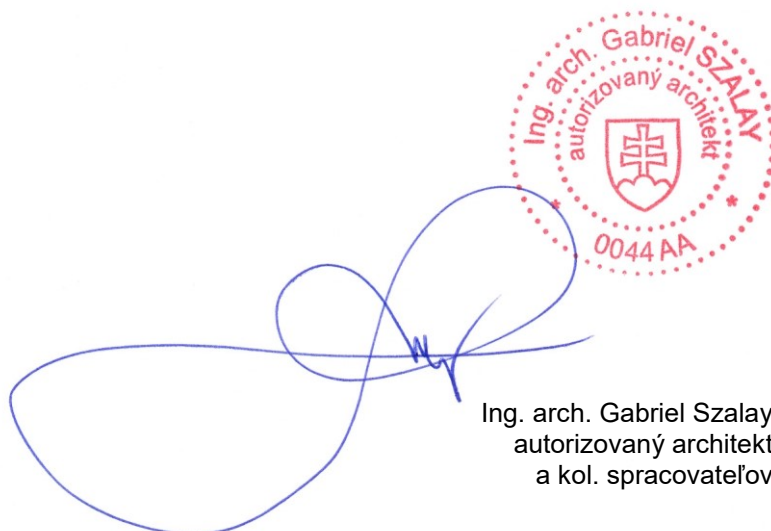
Optimálnym a harmonickým rozvojom funkčných území, vytvorením priaznivých podmienok životného prostredia sa vytvoria aj priaznivé sociálne podmienky pre život a priaznivú reprodukciu populácie obce.

Výsledkom riešenia je koncepčný návrh priestorového usporiadania a funkčného využitia územia obce a návrh územno-technických a ekonomických podmienok, ktoré sa stanú základným rozvojovým koncepčným podkladom a riadiacim nástrojom v rukách samosprávy obce.

Predpokladom stanovených cieľov je dôsledný koordinovaný a systémový prístup k riešeniu a naplneniu cieľov a permanentné sledovanie porovnávania, konfrontácia a vyhodnotenie plnenia úloh a riešenia následných krokov v súlade s koncepčným riešením predmetného územného plánu obce po jeho schválení.

A.2.17 NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI

Závazná časť tvorí samostatnú textovú časť diel „B“

Ing. arch. Gabriel Szalay
autorizovaný architekt
a kol. spracovateľov

A.3 DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

Tab. č. 1	FUNKČNÁ A PRIESTOROVÁ REGULÁCIA – BÝVANIE (NO)
Tab. č. 2	FUNKČNÁ A PRIESTOROVÁ REGULÁCIA – VYBAVENOSŤ (NO)
Tab. č. 3	FUNKČNÁ A PRIESTOROVÁ REGULÁCIA – VÝROBA (NO)
Tab. č. 4	BILANCIA POTREBY ELEKTRICKEJ ENERGIE (NO, VO)
Tab. č. 5	POUŽITIE POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY NA NEPOĽNOHOSPODÁRSKE ÚČELY

ZOZNAM SKRATIEK :

AS	-	autobusová stanica
Bc	-	biocentrum
Bk	-	biokoridor
BPEJ	-	bonitovaná pôdno-ekologická jednotka
CMZ	-	centrálna mestská zóna
ČOV	-	čistiareň odpadových vôd
DOK	-	diaľkový optický kábel
DP	-	dobývací priestor
EO	-	ekologické opatrenia
FPB	-	funkčno-priestorový blok
HBV	-	hromadná bytová výstavba
CHA	-	chránený areál
CHKO	-	chránená krajinná oblasť
CHLÚ	-	chránené ložiskové územie
CHVO	-	chránená vodohospodárska oblasť
IBV	-	individuálna bytová výstavba
k.ú.	-	katastrálne územie
KC	-	kultúrne centrum

KEP	-	krajinnoekologický plán
KPÚ	-	Krajský pamiatkový úrad
KÚ	-	krajský úrad
LSPP	-	lekárska služba prvej pomoci
LUC	-	lesné užívateľské celky
MBc	-	miestne Bc
MBk	-	miestny Bk
MP SR	-	Ministerstvo poľnohospodárstva SR
MPR	-	mestská pamiatková rezervácia
MsZ	-	mestské zastupiteľstvo
MŠ	-	materská škola
MÚSES	-	miestny ÚSES
MZ SR	-	Ministerstvo zdravotníctva SR
MŽP SR	-	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NBk	-	nadregionálny Bk
NDV	-	nelesná drevinná vegetácia
NKP	-	národná kultúrna pamiatka
NP	-	národný park
NPP	-	národná prírodná pamiatka
NPR	-	národná prírodná rezervácia
NR SR	-	národná rada Slovenskej republiky
NsP	-	nemocnica s poliklinikou
OP	-	ochranné pásmo
OPaK	-	ochrana prírody a krajiny
OSC	-	Okresná správa ciest
OSN	-	Organizácia spojených národov
OÚ–OPPLH	-	Obvodný úrad - odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva
OV	-	odpadové vody
OZ BVC	-	Občianske združenie Bývanie v centre
PHM	-	pohonné hmoty
PHO	-	pásmo hygienickej ochrany
PO	-	požiarna ochrana
POH	-	program odpadového hospodárstva
PP	-	prírodná pamiatka
PPF	-	poľnohospodársky pôdny fond
PR	-	pamiatková rezervácia
PR	-	prírodná rezervácia
PS	-	pamiatková starostlivosť
RBc	-	regionálne Bc
RBk	-	regionálny Bk
RD	-	rodinné domy
ROEP	-	register obnovennej evidencie pozemkov
RÚSES	-	regionálny ÚSES
RZP	-	rýchla zdravotná pomoc
SAŽP	-	Slovenská agentúra životného prostredia
SBM	-	Slovenské banské múzeum
SHMÚ	-	Slovenský hydrometeorologický ústav
SHR	-	samostatne hospodáriaci roľníci
SODB	-	sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SPP	-	Slovenský plynárenský priemysel
SSR	-	Slovenská socialistická republika
SÚ	-	sídelný útvar
ŠGÚDŠ	-	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra
ŠJ	-	školská jedáleň
ŠVS	-	Štátna vodná správa

T.J.	-	telovýchovná jednota
THP	-	technicko-hospodársky pracovník
TTP	-	trvalý trávny porast
TU	-	Technická univerzita
ÚPD	-	územnoplánovacia dokumentácia
ÚPN	-	územný plán
ÚPN O (M)	-	územný plán obce (mesta)
ÚPN Z	-	územný plán zóny
UO	-	urbanistický obvod
FPB	-	funkčno-priestorový blok
ÚPP	-	územnoplánovací podklad
ÚŠ	-	urbanistická štúdia
ÚZKP	-	ústredný zoznam kultúrnych pamiatok
VÚC	-	vyšší územný celok
VZN	-	všeobecne záväzné nariadenie
ZPO	-	zásady pamiatkovej ochrany
ZŠ	-	základná škola
ŽP	-	životné prostredie
ŽS	-	železničná stanica
Podlažnosť		rozumie sa počet nadzemných podlaží

Proces riešenia – plnenia :

K – krátkodobý, (2 – 5 rokov)
 S – strednodobý, (5 – 10 rokov)
 D – dlhodobý, (10 – 15 rokov)
 T - trvalý